

တရားရေးဂျာနယ်

၂၅၃

JUDICIAL JOURNAL

အတွဲ (၁) အမှတ် (၇) ၁၆၈၀ ၂၀၀၀

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ မူမျှား

- (၁) ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခြင်း။
- (၂) ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်၍ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေခြင်း။
- (၃) ဥပဒေကို ပြည်သူများက နားလည်လိုက်နာ ကျင့်သုံးလာစေရန် ပညာပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူများက ဥပဒေကို လိုက်နာသော အလေ့အကျင့် ပျိုးထောင်ပေးခြင်း။
- (၄) အမှုကိစ္စများကို ဥပဒေခွင့်ပြုချက် ဘောင်အတွင်း၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ကျေအေးပြီးပြတ်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (၅) ဥပဒေအရ တားမြစ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့ရှေ့မှောက်တွင် တရားစီရင်ခြင်း။
- (၆) အမှုတွင် ခုခံချေပခွင့်နှင့် ဥပဒေအရ အယူခံပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း။
- (၇) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူ အပြစ်ပေးရာတွင် အကျင့်စာရိတ္တ ပြုပြင်မှုကို ဦးတည်ခြင်း။

တရားရေးဈာနပုဒ်

၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ မေလ၊ အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၇)

မာတိကာ

လမ်းညွှန်ဝါဒ

- ❖ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ၅
ကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယ
ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်၊ မိန့်ကြားသည့် အမှာစကား
- ❖ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများအထူးမွမ်းမံ ၁၀
သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) သင်တန်းဆင်းပွဲ
တွင် တရားသူကြီးချုပ် ပြောကြားသည့်
လမ်းညွှန်အမှာစကား
- ❖ တရားရေးအရာရှိ လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း ၁၉
အမှတ်စဉ် (၁၂) ဖွင့်ပွဲတွင် တရားသူကြီးချုပ်
ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်း

တရားရုံး သတင်းလွှာ

- ❖ တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား ၂၂
သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး ဂါရဝပြု
တွေ့ဆုံခြင်း

တရားစီရင်ရေးရာ

- ❖ တရားစီရင်ရေး မြှင့်တင်ချင်လွန်းလို့ ၃၀
ဦးစိုးညွန့် (တရားရေး)
- ❖ ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိသော တရားခံကို ၄၅
တရားစွဲဆို တင်ပို့လာလျှင် နေမျိုး (တရားရေး)
- ❖ တရားမ အထွေထွေအမှုများ မောင်ညာဏ်စိန် ၄၈

- ❖ အမှုသည် ပျက်ကွက်တတ်သော ကိစ္စများ ၆၉
မောင်အေးမောင်
- ❖ တရားခံ ထပ်ထည့်ခြင်း (သို့) နောက်တိုး ၅၉
တရားခံ ထည့်သွင်းခြင်း ဦးလှစိုး (တရားရေး)

ဥပဒေသုတ

- ❖ ပြစ်မှုကျင့်ထုံး ၄၉၃ အဆုံးမရှိပြီ ၃၂
ကြည်ထွန်း (ကသာ)
- ❖ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် မြေယာ ၇၂
ဥပဒေများနှင့် မိတ်ဆက်ပေးခြင်း မေယုမောင်
- ❖ မူပိုင် “ကုန်တံဆိပ်”နဲ့ အစိုးရအောင်ဘာလေထိ ၇၂
မောင်မောင်ထွေး(မုံရွာ)
- ❖ ပြစ်မှုများနှင့် ဆက်နွယ်သော တရားမ ၆၅
ကျင့်ထုံးဥပဒေ တင်ဝင်း (တရားရေး)
- ❖ ချင်းပြည်နယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ယစ်မျိုး ၅၇
အက်ဥပဒေအာဏာ တည် မတည် လှစိုး (တရားရေး)

သုတပဒေသာ

- ❖ ဥပဒေဝန်ထမ်းတစ်ဦး၏ ဘဝခရီး ၃၅
ဦးဟန်ညွန့် (ဥပဒေ)
- ❖ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေသများအကြောင်း ၄၀
သိကောင်းစရာ ဦးဗကြိုင် ညွန့်ကြားရေးမှူး (ငြိမ်း)

ပိပိကတ်တိုက် ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

စာတမ်း

- ❖ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ပြစ်မှုကြောင်း ၇၆
အရ စွဲဆိုနေသည့် ပြဿနာများ
- ❖ မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ အပြီးအပြတ်
ရရှိသည့် အခွင့်အရေး (Vested Right)နှင့်
မျက်မှောက်ကာလ မြန်မာ့လူမှုဘဝပြဿနာများ ၈၆

ခြေရပ်မှန်

- ❖ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ
ဒေါ်စုငယ် ၉၉

ကဗျာ

- ❖ တရားဥပဒေလိုက်နာကြ မော်ကျွန်းညိုအောင် ၂၄
- ❖ အနုစသုံးဆယ်ကျော် နုပျိုသွားခြင်းကံ-တရား ၂၅
- ❖ နောင်တ စစ်ကိုင်းဝင်းဇော် ၂၆
- ❖ သောကမကျန်ရှင်းတဲ့ လောကမှန်ကင်း
မောင်ကျောက် (တရားရေး) ၂၇
- ❖ အထက်ဆုံးစား ထက်ဝေး (အိမ်မဲ) ၂၈

ကာတွန်း

- ❖ ရွှေကိုဦး ၂၉

ENGLISH SECTION

- ❖ ADDRESS BY SECRETARY-1
OF THE STATE PEACE AND
DEVELOPMENT COUNCIL
LT. GEN KHIN NYUNT 2
- ❖ THE LAW AND CHILDREN IN
MYANMAR
BY DR. TIN AUNG AYE 7

- ❖ WITH DEEP DESIRE TO
PROMOTE JUDICIARY
U SOE NYUNT 22
- ❖ DECREE U BA KYAING 26
- ❖ INTRODUCTION TO TREATISE
OF LAND LAWS OF UNION OF
MYANMAR
U HLA MYO THAN 36
- ❖ KACHIN TRADITIONS AND
CUSTOMARY LAWS
U MIN THU (ADVOCATE) 42

စီစဉ်သူ	ဦးသိန်းထွန်း B.E (Mechanical), D.C.Sc.
ဒီဇိုင်းပြင်ဆင်	ဝေဝေဦး
ကွန်ပျူတာ	စောနွဲ့အောင်
ဖလှယ်	ဇော်မြင့်
ပုံနှိပ်	ဦးဆန်းထူးစိုး (၀၄၆၉၈) ဆန်းသဇင် ပုံနှိပ်တိုက်
အုပ်ရေ	(၄၀၀၀)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၃၆/၂၀၀၀ (၄)
စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၃၁/၂၀၀၀ (၄)

ဆက်သွယ်ရန်

စာတည်းအဖွဲ့
တရားရေးဂျာနယ်
နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း-၂၈၃၆၈၁
ထုတ်ဝေသူ
ဦးစိုးညွန့်
ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တရားရုံးချုပ်
(ထုတ်ဝေခွင့် ယာယီ-၄၀၉)

ပြည်ဆောင်ရွက်မှုအဖွဲ့အစည်း
တရားရုံးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)

၁။ ဦးအောင်တိုး	B.A., B.L.	တရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးသန်းဦး	B.A.	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၃။ ဦးခင်မြင့်	Master Mariner (F.G) H.G.P. RL	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၄။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး	B.Sc, B.L., LL.M., LL.D	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၅။ ဦးမြင့်သိန်း	B.Sc, B.L.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၆။ ဦးချစ်လွင်	B.Sc, B.L.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၇။ ဦးထွန်းရှင်	B.A. B.L., (Advocate), D.MA	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး

တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)

၁။ ဦးခင်မောင်လတ်	B.A., B.L. (Advocate)	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးစန်းတင့်ရီ	B.A. (Law), LL.B	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၃။ ဦးမြင့်အောင်	B.A. (Law), LL.B	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၄။ ဦးစိန်လှိုင်	B.A. (Law), LL.B., LL.M., Advocate	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး

တရားရေးရာဌာနချုပ် တရားဦးစီးဌာန

၁။ ဦးတင်အေး	B.A., H.G.P, R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	ဥက္ကဋ္ဌ
၂။ ဦးသက်ထွန်း	B.A., B.L, Dip in French	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	အဖွဲ့ဝင်
		(တရားရုံးချုပ်၊ မန္တလေး)	
၃။ ဦးကျော်ဝင်း	B.A., Hons, H.G.P, R.L	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ပြစ်မှု)	အဖွဲ့ဝင်
၄။ ဦးစိုးညွန့်	B.A., R.L	ညွှန်ကြားရေးမှူး (တရားမ)	အဖွဲ့ဝင်
၅။ ဦးဆန်းထွန်း	B.A., R.L (Advocate)	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စစ်ဆေးရေး)	အဖွဲ့ဝင်
၆။ ဦးစောစံလင်း	B.A., (Law), LL.B	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စီမံ၊ လေ့ကျင့်)	အဖွဲ့ဝင်
၇။ ဦးတင်ဝင်း	B.A., R.L	ညွှန်ကြားရေးမှူး(ထောက်ပံ့/ငွေစာရင်း)	အဖွဲ့ဝင်
၈။ ဦးစိုးမြင့်	B.Sc, B.L	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၉။ ဦးဘသန်း	B.A., B.L	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၀။ ဦးဘဟန်	B.A., R.L	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၁။ ဦးအောင်ငွေ	B.A.	တိုင်းတရားသူကြီး	အဖွဲ့ဝင်
		(ရန်ကုန်တိုင်း တရားရုံး)	
၁၂။ ဒေါ်သိန်းသိန်းညွန့်	B.A. (Law), LL.B.	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး	အတွင်းရေးမှူး
		(ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာနခွဲ)	

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်
ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ
အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃)
သင်တန်းပွင့်ပွဲတွင် မိန့်ကြားသည့် အမှာစကား
(၇/၁/၂၀၀၀)

ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ်၌ ဖွင့်လှစ်သော တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားကို (၇-၁-၂၀၀၀) ရက်နေ့ ညနေ ၃-နာရီတွင် ရန်ကုန်တိုင်း လှည်းကူး မြို့နယ် ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် အုန်းတောခန်းမ၌ ကျင်းပရာ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး

ကောင်စီအတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့် တက်ရောက်၍ အမှာစကား ပြောကြားသည်။

ရှေးဦးစွာ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က အမှာစကား ပြောကြားရာ တွင်-

“ယနေ့အချိန်ကာလသည် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီအနေဖြင့် အနာဂတ်တွင် ပေါ်ထွန်းလာမည့် အေးချမ်းသာယာပြီး ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သော နိုင်ငံတော်ကြီးအတွက် မျှော်မှန်းပြီး နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အခြေခံများကို အနိုင်အမာ တည်ဆောက်ပေးနေသည့် အချိန်ကာလ ဖြစ်ကြောင်း။

အေးချမ်းသာယာပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် တည်ဆောက်ရာတွင် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားအားလုံး တရားဥပဒေကို လေးစား လိုက်နာရေးနှင့် အပြန်အလှန်အားဖြင့် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားအားလုံးကို တရားဥပဒေအရ အကာအကွယ် ပေးရေးသည် ပဓာနကျကြောင်း။

အလားတူပင် သာယာချမ်းမြေ့ပြီး ညီညွတ်မျှတသည့် လူမှုရေးဘဝ ဖြစ်ထွန်းရေးမှာ နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားအားလုံး တရားဥပဒေကို လေးစား လိုက်နာသည့် နိုင်ငံကြီးသားစိတ်ဓာတ် ပြည့်ဝ ခိုင်မာပြီး တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းမှာ လွတ်လပ်အေးချမ်းစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရှာကြံနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ရှာကြံနိုင်ခွင့်ရှိရန်မှာလည်း အရေးပါသည့် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ကြောင်း။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီအနေဖြင့် အမိပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးကို စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်ကြီးအဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာရေး ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိရာတွင် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းသာယာဝပြောရေးကို ယှဉ်တွဲ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးနေခြင်း ဖြစ်ကြောင်း။

နိုင်ငံတော်တွင် တရားဥပဒေ စိုးမိုးဖြစ်ထွန်းရန် ဆိုရာမှာလည်း တရားဥပဒေကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ပေးရသည့် နိုင်ငံတော် ယန္တရားများအနက် ပဓာန

အကျဆုံးဟု ဆိုရမည့် တရားရုံးများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမှုများကို တိတိကျကျနှင့် ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် အရေးကြီးကြောင်း။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် တရားစီရင်ရေးအာဏာကို ယုံကြည်အပ်နှင်းခြင်း ခံရသော တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမှုများကို မှန်ကန် မျှတပြီး ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်စွာ ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေပညာ ပိုင်နိုင်ကျွမ်းကျင်မှု၊ တရားစီရင်ရေးစနစ် မှန်ကန် မျှတစွာ ဖြစ်ထွန်းအောင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုနှင့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မား ခိုင်မာမှုဆိုသည့် ပင်မအရည်အသွေးများ ပြည့်ပြည့်ဝဝ ပိုင်ဆိုင်နေဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း။

ဥပဒေပညာ ပိုင်နိုင်ကျွမ်းကျင်မှု ဆိုရာတွင် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေ၊ ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် လက်စွဲဥပဒေတွေ၊ တရားရုံးချုပ်ညွှန်ကြားလွှာတွေ၊ စီရင်ထုံးတွေကို အချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် နားလည် တတ်ကျွမ်းနေစေဖို့ အမြဲမပြတ် လေ့လာ ဆည်းပူးနေကြရမှာ ဖြစ်ကြောင်း။

အလားတူပင် တရားစီရင်ရေးစနစ် မှန်ကန်မျှတစွာ ဖြစ်ထွန်းရေးအတွက် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး စသည့် တရားရုံး စီမံခန့်ခွဲရေး၊ အခြားသော တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အပါအဝင် စီမံခန့်ခွဲမှု အရည်အသွေးများ ပြည့်ဝ ထက်မြက်ရေးအတွက် တရားရုံးအဆင့်ဆင့်ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုကို လိုက်နာပြီး တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍထက်မြက် သက်ဝင်နေအောင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ဖို့ လိုအပ်မှာဖြစ်ကြောင်း။

အထူးအားဖြင့် တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ၏ ပင်မအရည်အသွေးများတွင် အရေးပါဆုံး အရည်အသွေး ဖြစ်သည့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မားနိုင်စွမ်းကို မိမိကိုယ် မိမိ ဝေဖန်သည့်နည်း၊ မိမိဘာသာ လေ့လာဆည်းပူးခြင်း နည်း အပါအဝင် နည်းလမ်းအဖုံဖုံဖြင့် အမြဲထားဝရ လေ့ကျင့် ပျိုးထောင်ပေးဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း၊

စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မားနိုင်စွမ်း ဆိုရာတွင် အကျင့်သီလ သမာဓိ တည်ကြည်ခိုင်မြဲမှု၊ အကတိတရား ကင်းစင်ပြီး စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် တည်မတ် ခိုင်ကျည်မှု၊ ငွေကြေးဥစ္စာထက် ဖြောင့်မတ် မှန်ကန် ရိုးသားမှုကို အခြေခံသော ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောမှုကို လိုလား မြတ်နိုးမှု၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို အမှန်တကယ် ယုံကြည်သက်ဝင် ခံယူမှု၊ နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ဦးတည်ချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ပြည်သူလူထုအကျိုး ရှေးရှုသည့် အပြုသဘောအမြင်ရှိမှု စသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရည် အသွေးများနှင့် ပြည့်ဝ ခိုင်မာစေဖို့ပင် ဖြစ်ကြောင်း၊

ဥပဒေပညာ ပိုင်နိုင်ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် တရားစီရင် ရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အရည်အသွေးများ ပြည့်ဝ ခိုင်မာရေးတွင် အဆင့်ဆင့်သော တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများကို တရားရေးဝန်ထမ်းအဖြစ် စတင် ခန့်အပ်ချိန်က စပြီး တရားစီရင်ရေး လက်တွေ့ လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ရက်တို မွမ်းမံသင်တန်းများ၊ တရားရေးဝန်ထမ်း အဆင့်မြင့် သင်တန်း အစရှိသည့် လုပ်ငန်းခွင် သင်တန်းများကို တရားရုံးချုပ်က အစီအစဉ်များ ချမှတ်ပြီး ဖွင့်လှစ် ပို့ချပေးခဲ့တာ တွေ့ရကြောင်း၊

စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မား ခိုင်မာရေးအတွက် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးရေးတွင် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြစ်သည့် "တရားရေးမဏ္ဍိုင် မတိမ်းစောင်းစေဘဲ ခိုင်မြဲတည်မတ်

နေစေရေးအတွက် နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်တဲ့ တရား စီရင်ရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေတဲ့ နိုင်ငံဝန်ထမ်းများ ဖြစ်ကြတဲ့ တရားသူကြီးတွေကို နိုင်ငံတော်အတွက်၊ ပြည်သူအတွက် စိတ်ကောင်းစေတနာ အပြည့်အဝ ထားပြီး ဥပဒေနဲ့အညီ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြတ်ပြတ် သားသား စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိမယ့် ဥပဒေပညာကျော် တရားသူကြီးကောင်းများ ဖြစ်လာစေရေး ရှေးရှုပြီး အထူးမွမ်းမံသင်တန်းတစ်ရပ် ဖွင့်လှစ်ပို့ချပေးဖို့" ဆိုသည့် လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ ယခုလို တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်းများကို ဖွင့်လှစ်ပေး ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားလိုကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း များကို နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲ၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့် အညီ မွန်မြတ် မြင့်မားသော ရည်ရွယ်ချက်များ ဖြစ်သည်-

- အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက် ရေး၊
- ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို အလေးအနက် ခံယူ ကျင့်သုံးရေး၊
- နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ဦးတည်ချက်များ၊ ပြည်သူ့သဘောထား များကို သိရှိနားလည် သဘောပေါက်ရေး၊
- တရားစီရင်ရေး တာဝန်များကို ဆောင်ရွက် ရာတွင် နိုင်ငံရေးအမြင်၊ လူမှုရေးအမြင်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရေး အမြင်များကို ပေါင်းစပ်ပြီး တည်ဆဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံး လုပ်နည်း၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် ညီညွတ်မှုရှိရေး၊
- ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက ယုံကြည်ကိုးစားသည့် တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ရေး၊

ဆိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ဖွင့်လှစ် ပို့ချပေးနေခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် ယခုလို သင်တန်းကို တက်ရောက်ခွင့် ရရှိခိုက်တွင် တရားစီရင်ရေးစနစ် မှန်ကန် တိုးတက်အောင် စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်ရေး ဦးတည်ပြီး မိမိ၏ လုပ်ငန်းစွမ်းရည် ပိုမို ပြည့်ဝ ထူးချွန်လာအောင်၊ အမျိုးသားရေး အသိအမြင်နှင့် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှုသည့် စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အရည်အသွေး ပိုမိုမြင့်မား ခိုင်မာလာအောင်၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အတွေးအခေါ် ပိုမိုရှင်သန် ထက်မြက်လာအောင် ကြိုးပမ်းလေ့လာသွားကြပါဟု မှာကြားလိုကြောင်း၊

တရားရုံးများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ နစ်နာမှု၊ ဆုံးရှုံးမှုများကို ဥပဒေအရ ဖြေရှင်း ကုစားပေးရသည့် နိုင်ငံတော်၏ ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်သလို တစ်ဖက်မှာလည်း နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိပါးစေသည့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပျက်ပြားစေသည့်၊ နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည့် ဘေးအန္တရာယ် အသွယ်သွယ်မှ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများကို တားဆီးကာကွယ် စောင့်ရှောက်ပေးဖို့ တာဝန်ရှိကြောင်း၊

အေးချမ်းသာယာပြောပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့်၊ စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်ကြီး ဖြစ်ထွန်းရေးတွင် နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားအားလုံး တရားဥပဒေဘောင်အတွင်း လွတ်လပ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်၊ လူမှုစီးပွားရေး ဘဝမြင့်မားတိုးတက်အောင် မျှတစွာ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခွင့်ရှိရေးသည် ပဓာနအကျဆုံး ဖြစ်ကြောင်း၊

တစ်နည်းပြောရလျှင် တရားဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာပြီး အပြန်အလှန် စောင့်ထိန်းသည့် အလေ့အကျင့်သည်သာ လူနေမှုဘဝအဆင့်အတန်း မြင့်မားသည့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဆိုသည့်

သဘောတရားနှင့် တရားဥပဒေဆိုတာ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းကို တားမြစ် ချုပ်ခြယ်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်လုံးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးခြင်းဖြစ်သည် ဆိုသည့် သဘောတရားတို့ကို အများပြည်သူ နားလည်သဘောပေါက်ပြီး တရားဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာ ကျင့်သုံးတတ်စေရေးအတွက် ဦးဆောင် စည်းရုံးဖို့နှင့် စံနမူနာပြုလုပ် လုပ်ဆောင်သွားဖို့ တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများမှာလည်း တာဝန်ရှိသည်ဟု ခံယူထားကြရမှာ ဖြစ်ကြောင်း၊

တစ်ဖက်မှာလည်း လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု၊ ဟန်ချက်ညီညီ ဖြစ်ထွန်းနေမှုတို့ကို ဖျက်လိုဖျက်ဆီးလုပ်သည့်သဘောဖြင့် ဥပဒေကို တမင်ချိုးဖောက်မှုများကိုတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်လုံးအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ပြစ်မှုများ ဖြစ်လို့ ကျူးလွန်သူကို ထိရောက် ဟန့်တားသော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပေးဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း၊

ယနေ့ တရားစီရင်ရေး မှန်ကန် မြန်ဆန်စေရေးအတွက် တရားရုံးချုပ်ကို ပြင်ဆင်တိုးချဲ့ ဖွဲ့စည်းပေးပြီး ဖြစ်သည့်အပြင် တရားရုံး အဆင့်ဆင့်တွင်လည်း လုပ်ငန်းပမာဏနှင့် ဝန်ထမ်းအင်အား မျှတစေဖို့၊ လုပ်ငန်းအရည်အသွေး မြင့်မားစေဖို့နှင့် ထိရောက်သည့် အဆင့်ဆင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲ ဆောင်ရွက်နိုင်စေဖို့ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်၏ ဖွဲ့စည်းပုံကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပြီးဖြစ်တာ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ သိရှိကြပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊

ယခုလို ဖွဲ့စည်းပုံသစ်ကို ခွင့်ပြုလိုက်သည့် အတွက် နှစ်စဉ် ကုန်ကျလာမည့် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေသည် ယခင်ကထက် ငွေကျပ်သိန်းပေါင်း ၁၇၂-သိန်းကျော် ပိုမို ကုန်ကျလာမှာဖြစ်ကြောင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေအမြောက်အမြား အကုန်အကျခံပြီး တရားရုံးချုပ်နှင့် တရားရုံးအဆင့်ဆင့်၏ ဖွဲ့စည်းပုံသစ်ကို ခွင့်ပြုခဲ့ခြင်း၏

အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမှုအခင်းများ ကြန့်ကြာမှု မရှိစေဘဲ ပြည်သူများ၏ အကျိုးကို ဖြည့်ဖြည့်ဝဝ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ဖို့၊ တရားရုံးများရှေ့မှာ ရောက်ရှိ လာကြသည့် ပြည်သူများအတွက် ငွေကုန်လူပန်းဖြစ်ပြီး အချိန်နှင့်လုပ်အား ပြုန်းတီးခြင်းမျိုး မဖြစ်ရလေအောင် အမှုများ စစ်ဆေး ကြားနာ ဆုံးဖြတ်ရာမှာ မှန်ကန် တည်မတ် မြန်ဆန်လာစေဖို့ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ တရား သူကြီးများအားလုံး သဘောပေါက်ထားဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း။

တရားရုံး၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်သည် နိုင်ငံ တော်နှင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို တရား ဥပဒေနည်းလမ်းအရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရေး ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို မပြတ်နှလုံးသွင်းပြီး မလွှဲမရှောင် သာလို့ အမှုအခင်းဖြစ်ရသည့် ပြည်သူများအတွက် မလိုအပ်သည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး မဖြစ်ရအောင်၊ မလိုအပ် သည့် စိတ်နှလုံး ညှိုးနွမ်းမှုများ တိုးပွားမလာစေရအောင် အလေးဂရုပြု ဆောင်ရွက်သွားကြဖို့ မှာကြားလိုကြောင်း။

ထို့ကြောင့် ယနေ့ သင်တန်းတက်ရောက်ကြသည့် သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိ များအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ တရားရေးဆိုင်ရာ အခြေခံ မူများနှင့် ကိုက်ညီသည့်အပြင် တည်မတ် မှန်ကန်သော လောကပါလတရားနှင့် ညီညွတ်ပြီး တရားမျှတသည့် တရားစီရင်ရေးစနစ် ပေါ်ထွန်းလာရေးနှင့် တရားရုံး များကို ပြည်သူများ၏ အားကိုး ခိုခိုရာ တရားရေး မဏ္ဍိုင်ကြီးအဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာရေး ဦးတည်ပြီး နိုင်ငံ တော်နှင့် ပြည်သူများ ယုံကြည်ကိုးစားရသည့် တရား သူကြီးများ ဖြစ်ထွန်းလာရေးအတွက် ဦးတည်ပြီး ကြိုးစားလေ့လာ သင်ယူ မှတ်သားသွားကြပါဟု တိုက်တွန်း မှာကြားလိုကြောင်း။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် မှာကြားလိုသည်မှာ-

- ဆေးချမ်းသာယာပြီး ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် သည့် နိုင်ငံတော်ကြီး ဖြစ်ထွန်းလာရေး

အတွက် တရားစီရင်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍများ ဟန်ချက်ညီညီ လက်တွဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ဦးတည်ပြီး လေ့လာ ဆည်းပူးသွားကြပါ။

- အဂတိတရားလေးပါး ကင်းရှင်းပြီး တရား မျှတမှု၊ သာတူညီမျှမှု၊ စိတ်ကောင်း စေတနာရှိမှု စသည့် လောကပါလတရား များနှင့်အညီ ပြည်သူများ ယုံကြည် အားကိုး သည့် တရားစီရင်ရေးစနစ် အောင်မြင် ဖြစ်ထွန်းလာရေး ဦးတည်ပြီး လေ့လာ ဆည်းပူးသွားကြပါ။

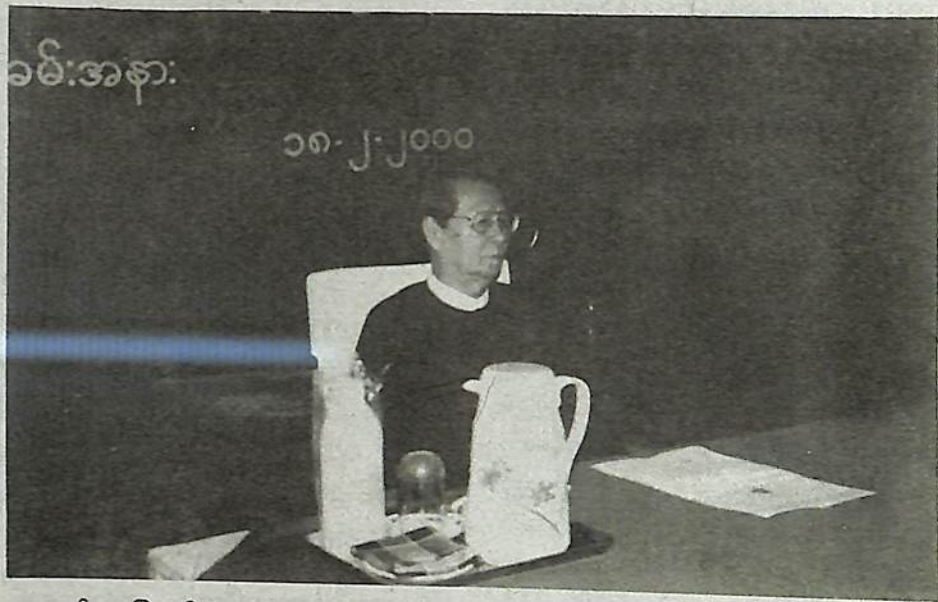
- နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး အတွေး အမြင်သစ်များ ရရှိပြီး စိတ်သစ်၊ လူသစ်၊ အားမာန်သစ်ဖြင့် တရားရေးမဏ္ဍိုင် မယိမ်း မယိုင်ရအောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရင်း အမိပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီး လျှောက် လှမ်းနေသည့် နိုင်ငံတော်သစ် ခရီးမှာ တရားရေးကဏ္ဍက ဟန်ချက်ညီညီ လိုက်ပါ ဖြစ်ထွန်းနိုင်ရေး ဦးတည်ပြီး ကြိုးပမ်း လေ့လာ ဆည်းပူးသွားကြပါ။

ဟု တိုက်တွန်း ပြောကြားပြီး အခမ်းအနားကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

အခမ်းအနားအပြီးတွင် အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်သည် သင်တန်းသား သင်တန်းသူများကို ရင်းရင်းနှီးနှီး နှုတ်ဆက်ပြီး အဆိုပါ သင်တန်းသို့ တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူ ၂၄၅-ဦး တက်ရောက်ကြပြီး သင်တန်း ကာလမှာ ရက်သတ္တပတ် ခြောက်ပတ် ကြာမြင့်မည် ဖြစ်သည်။

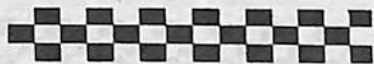
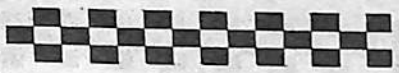

တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) သင်တန်းဆင်းပွဲတွင် တရားသူကြီးချုပ် ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်း (၁၈-၂-၂၀၀၀)

ဒီနေ့ ကျင်းပ ပြုလုပ်တဲ့ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) သင်တန်းဆင်းပွဲကို ကြွရောက်လာကြတဲ့ နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်၊ စာရင်းစစ်ချုပ်၊ ဝန်ထမ်းရွေးချယ်လေ့ကျင့် ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၊ ဒုတိယရှေ့နေချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၊ ဌာနဆိုင်ရာ အကြီး အကဲများကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဦးစွာ ပြော ကြားလိုပါတယ်။

နိုင်ငံတော် တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍမှာ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ တရားစီရင်ရေး တာဝန်ကို ဦးပဲ ထမ်းရွက်နေ ကြရတဲ့ နိုင်ငံဝန်ထမ်းများဖြစ်ကြတဲ့ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများအနေနဲ့ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် ရှင်သန် ထက်မြက်ရေး၊ ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို လေးလေး နက်နက် ခံယူကျင့်သုံးရေး၊ နိုင်ငံတော်ရဲ့ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ဦးတည်ချက်များ၊ ပြည်သူ့သဘော ထားများကို သိရှိ သဘောပေါက်ရေး၊ တရားစီရင်ရေး

တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရာမှာ နိုင်ငံရေးအမြင်၊ စီးပွားရေးအမြင်၊ လူမှုရေးအမြင်နဲ့ စီမံခန့်ခွဲရေးအမြင်များကို ပေါင်းစပ်ပြီး တည်ဆဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်များနဲ့ ညီညွတ်မှုရှိစေရေး ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက ယုံကြည်ကိုးစားတဲ့ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရေး စတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်များနဲ့ ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် (ဖောင်ကြီး)တွင် တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်းများကို အထူးအစီအစဉ် တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဖွင့်လှစ် ပို့ချခဲ့တာဟာ အခုဆိုရင် တတိယအကြိမ်အထိ ဖွင့်လှစ်ပို့ချခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၁) မှာ တရားရေးဝန်ထမ်း အမျိုးသားအရာရှိ ၂၀၀-ဦးနဲ့ အမျိုးသမီးအရာရှိ ၁၀၀-ဦး၊ သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၂) မှာ အမျိုးသားအရာရှိ ၂၀၀-ဦးနဲ့ အမျိုးသမီးအရာရှိ ၁၀၀-ဦး၊ အခု သင်တန်းမှာ အမျိုးသားအရာရှိ ၁၁၅-ဦးနဲ့ အမျိုးသမီးအရာရှိ ၁၃၀-ဦး၊ စုစုပေါင်း တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိ ၈၄၅-ဦးတို့ကို သင်တန်းတက်ရောက်စေခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တဲ့ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများအားလုံးကို နောင်ဖွင့်လှစ်မယ့် သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၄) မှာ တက်ရောက်စေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို တက်ရောက်စေခဲ့တဲ့နေရာမှာ တရားရုံးချုပ်မှ အရာရှိများ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းအဆင့်၊ ခရိုင်အဆင့်နဲ့ မြို့နယ်အဆင့်မှ တရားသူကြီးများ ပါဝင်တာကြောင့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းမနေစေရေးအတွက်လဲ အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ပြီး အလှည့်ကျ ရွေးချယ် စေလွှတ်ပါတယ်။

ဒီလို သင်တန်းပို့ချရာမှာ တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ အနေနဲ့ တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းအပြင် တရားရုံးလုပ်ငန်း အဝဝကို စီမံဆောင်ရွက်တဲ့အခါ မှန်ကန်တဲ့ သဘောထားအမြင်နဲ့ အတွေးအခေါ်များ ရှိစေဖို့၊ မိမိတို့အား ပေးအပ်ထားတဲ့ တာဝန်တွေကို တိုးတက်တဲ့ အရှိန်အဟုန်နဲ့ မှန်မှန်ကန်ကန် ရိုးရိုးသားသား၊ အဂတိတရား ကင်းစွာနဲ့

တိတိကျကျ တာဝန်ထမ်းဆောင်နိုင်ဖို့ လိုအပ်သည်များကို လမ်းညွှန် ပို့ချပေးခဲ့ပါတယ်။

ယခုဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့တဲ့ သင်တန်းများကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် လူမှုရေးပညာ ဘာသာရပ်၊ စီမံခန့်ခွဲမှုပညာ ဘာသာရပ်၊ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာ ဘာသာရပ်၊ စီးပွားရေးပညာ ဘာသာရပ်၊ စစ်ပညာဘာသာရပ်၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ဘာသာရပ် စတဲ့ ဘာသာရပ်တွေကို စုံစုံလင်လင် ဆွေးနွေး ပို့ချပြီး သင်တန်းသားတွေရဲ့ အသိနဲ့ ခံယူချက် အပိုင်းကို လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးခဲ့ပါတယ်။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်ကို ပို့ချရာမှာလဲ စာတွေ ပို့ချရုံသာမက အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ (Workshop) ပုံစံ၊ အစုအဖွဲ့များ ပြုလုပ် ဆွေးနွေးခြင်း (Seminar)ပုံစံတွေနဲ့ ဆွေးနွေး နှီးနှောခြင်းများ ပြုလုပ်စေပါတယ်။

ဒီသင်တန်းမှာ ဘာသာရပ်အလိုက် သင်ကြားပို့ချမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောကြားရမယ်ဆိုရင် လူမှုရေးပညာ ဘာသာရပ်မှာ လူမှုဆက်သွယ်ရေး၊ မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းရေး၊ တရားရေးဝန်ထမ်းတစ်ဦးချင်းရဲ့ အကျင့်သိက္ခာ၊ ကျင့်ဝတ်၊ ခံယူချက်အပိုင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအပိုင်းဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များကို ပို့ချ ဆွေးနွေးသလို စီမံခန့်ခွဲမှုပညာ ဘာသာရပ်မှာ စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ ခေါင်းဆောင်မှုနဲ့ ဝန်ထမ်းသမိုင်း စတဲ့ အကြောင်းအရာများကို ဆွေးနွေးပို့ချခဲ့ပါတယ်။

နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီရဲ့ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များ သိရှိနားလည်ဖို့ စီးပွားရေးပညာ ဘာသာရပ်ကို ပို့ချရာမှာ မြန်မာ့ဈေးကွက်စီးပွားရေး အခြေအနေနဲ့ နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်မှု အခြေအနေ၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အခြေအနေ၊ စွမ်းအင်၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တော၊ သတ္တုနဲ့ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအကြောင်းကို ရှင်းလင်းပို့ချခဲ့ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် နိုင်ငံတော်ရဲ့ လွတ်လပ်ရေးနဲ့ အချုပ်အခြာ အာဏာကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ဖို့နဲ့ အဲဒီအတွက် ပူးပေါင်း တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ဖို့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ စစ်ပညာဘာသာရပ်ကိုလဲ ထည့်သွင်းလေ့ကျင့်ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာ ဘာသာရပ်မှာ ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို သိရှိစေပြီး ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ် အပြည့်အဝဖြင့် လက်တွေ့ခံယူ ကျင့်သုံးစေဖို့၊ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဖွဲ့စည်းပေါ်ပေါက်လာပုံ၊ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၏ ရပ်တည်ချက်၊ စွမ်းဆောင်မှုများကို အမြင်ရှင်းစွာ သိရှိစေဖို့၊ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ထည့်သွင်း ဆွေးနွေး ပို့ချခဲ့ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့တို့ရဲ့ ကျွန်ုပ်တို့ စိုးမိုးမှုကို အသက်သွေးချွေး ရင်းနှီးပြီး တွန်းလှန် ကာကွယ်ခဲ့ပုံတွေနဲ့ နယ်ချဲ့ သွေးထိုးမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ အကြမ်းဖက် သောင်းကျန်းသူ အန္တရာယ်ကို တွန်းလှန် ဖြိုဖျက်ရပုံတွေကို သိမြင်ပြီး ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ ခိုင်မြဲရေးအတွက် မျိုးချစ်စိတ်၊ ပြည်သူချစ်စိတ်များ ရှင်သန် ပွားများလာစေဖို့အပြင် ဇာတိသွေး၊ ဇာတိမာန်များ ပြန်လည် ရှင်သန် ကိန်းအောင်းလာစေဖို့ တပ်မတော်နဲ့ ယှဉ်တွဲ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်း ဘာသာရပ်ကိုလဲ ဆွေးနွေး ပို့ချခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီလို ဆွေးနွေး ပို့ချခဲ့တဲ့အတွက် တရားရေး ဝန်ထမ်း အရာရှိများအနေနဲ့ နိုင်ငံမာတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေသစ်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်ဖို့ ကြိုးပမ်းနေတဲ့ ယခုလို အရေးကြီးတဲ့ အချိန်အခါမျိုးမှာ တပ်မတော်ရဲ့ စေတနာမှန်ကို သိရှိ သဘောပေါက်ရန် ကြိုးပမ်း လေ့လာသွားရုံသာမက မိမိအသိုင်းအဝိုင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်မှာပါ တိုင်းပြည်ရဲ့ အနာဂတ် ရေရှည် သာယာဝပြောရေး

အတွက် နိုင်ငံတော်ကို ဦးဆောင် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နေတဲ့ တပ်မတော် အခန်းကဏ္ဍကို ထင်ရှားစွာ သိမြင်အောင် လေ့လာ ဆည်းပူးသွားကြပြီဟု မှတ်ယူပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

တရားရေးဝန်ထမ်းများဟာ တရားစီရင်ရေး တာဝန်သာ ရှိတယ်လို့ ဘောင်ခတ်ထားပြီး ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ အမြင်မျိုး မခံယူကြဘဲ အမျိုးသားနိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုတစ်ရပ်အဖြစ် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် အပြည့်နဲ့ တစ်တပ်တစ်အား ပါဝင်ဖို့ တာဝန်ရှိတယ်လို့ ခံယူကြဖို့ လိုအပ်ပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ဒီနေ့ တရားရေးဝန်ထမ်းများရဲ့ အဓိက အမျိုးသားရေးတာဝန်မှာ ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ ခိုင်မြဲရေးဆိုတဲ့ ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို မိမိကိုယ်တိုင် သာမက မိမိအုပ်ချုပ်နေရတဲ့ ရုံးဝန်ထမ်းများကိုပါ ခံယူ ကျင့်သုံးရေးအတွက် ဦးဆောင် စည်းရုံးရမယ့် တာဝန် တစ်ရပ်ရှိကြောင်း ထပ်လောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

ယခုဖွင့်လှစ်ခဲ့တဲ့ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်းမှာ ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ်က ပို့ချခဲ့တဲ့ ဘာသာရပ်တွေအပြင် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများရဲ့ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ သဘောထား အမြင်များကိုပါ သိရှိစေပြီး တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း စွမ်းရည် ပိုမို မြင့်မား တိုးတက်လာစေဖို့အတွက်-

- တရားဥပဒေရေးရာ ပညာရပ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင်၊
- ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး၊ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး၊ ပညာဉာဏ် အရည်အသွေးများ ပေါ်ထွန်းပြီး ထူးချွန် ထက်မြက်သော ပညာရှင်များ ဖြစ်လာအောင်၊
- တရားဥပဒေ ပြဿနာတစ်ရပ်အပေါ် သုံးသပ် ဆင်ခြင်ကာ လေ့လာတတ်တဲ့ နည်းပညာများ ရရှိအောင်၊

- တရားဥပဒေ ပြဿနာတစ်ရပ်အပေါ် ရှုထောင့်စုံမှ လေ့လာကာ အကြံပြု ဆွေးနွေးချက်များ၊ ထင်မြင် ယူဆချက်များ၊ အကြံဉာဏ်ကောင်းများ စုစည်း ရယူကာ ပြဿနာတစ်ရပ်ရဲ့ အဖြေကို စုစည်း ထုတ်နုတ်တတ်အောင်၊
- စာတွေ၊ လက်တွေ့ ပေါင်းစပ် ကျင့်သုံးအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်တတ်အောင်

ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေနဲ့ ဆွေးနွေးနှိုးနှောဖလှယ်ပွဲတွေကို ပြုလုပ်စေခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီဆွေးနွေးနှိုးနှောဖလှယ်ပွဲ (Seminar) မှာ တင်ပြကြတဲ့ ခေါင်းစဉ်တွေနဲ့ စပ်လျဉ်းလို့ ပြောကြားရမယ်ဆိုရင်-

ပြစ်မှုဘာသာရပ်မှာ-

“သက်သေခံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် ဆန်းစစ်ခြင်း”

ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့

တရားမ ဘာသာရပ်မှာ-

“တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့်အညီ တရားမမှုခင်းများ မြန်ဆန် မှန်ကန်စွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်ရေး ဆန်းစစ်ခြင်း”

ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်တွေကို တရားရုံးချုပ်က ရွေးချယ်သတ်မှတ်ပေးပြီး စနစ်တကျ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး နှိုးနှောမှုများ ပြုလုပ်စေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဆွေးနွေးနှိုးနှောဖလှယ်ပွဲကို ကျွန်တော်တို့ တက်ရောက် လေ့လာတဲ့အခါ တိုတောင်းတဲ့ အချိန်ကာလအတွင်းမှာ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများက စာတမ်းများ ရေးသွင်းကြရပေမယ့် အထူးအားထုတ် ကြိုးစား ဆောင်ရွက်ကြတဲ့အတွက် ဆွေးနွေး တင်ပြချက်တွေဟာ အဆင့်မြင့်မားပြီး စိတ်ပါဝင်စားစွာ ဆွေးနွေးကြတာကို တွေ့ရှိရတာကြောင့်

များစွာ အားရ ကျေနပ်မိတယ်လို့ ပြောကြားလိုပါတယ်။ ယခင် သင်တန်းများမှာလဲပဲ အလားတူ ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ဆွေးနွေးပွဲတွေ လုပ်ဖြစ်တာဟာ ဒီအထူးမွမ်းမံသင်တန်းများ ဖွင့်လှစ် ပို့ချခြင်းရဲ့ အကျိုးထူး ရလာဒ်ကောင်းတစ်ခု ဖြစ်တယ်ဆိုတာ တွေ့ရှိရပါတယ်။ တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းရဲ့ လက်တွေ့နယ်ပယ်မှာလဲပဲ များစွာ အထောက်အကူ ဖြစ်မှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် အထူးမွမ်းမံသင်တန်းများ ပြီးဆုံးတဲ့အခါမှာ ဒီဆွေးနွေးချက် စာတမ်းတွေကို စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေဖို့ စီစဉ် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်တယ်လို့ ပြောကြားလိုပါတယ်။

ယခု သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၃) နဲ့ ပတ်သက်လို့ သင်တန်းရဲ့ အောင်မြင်မှု အတိုင်းအတာကို လေ့လာတဲ့ အခါမှာ သင်တန်းကာလမှာ သင်တန်းသားများရဲ့ ခံယူချက်အပိုင်း၊ စည်းကမ်းပိုင်းနဲ့ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှု အပိုင်းတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရရှိတဲ့ သတင်းများအရ ယခင် သင်တန်းများလိုပဲ-

- သင်တန်း ပို့ချမှုတွေကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ လေ့လာ မှတ်သားကြတဲ့အကြောင်း၊
- သင်တန်းစည်းကမ်း၊ အဆောင်စည်းကမ်း တွေကို တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစုအဖွဲ့အနေဖြင့်လည်းကောင်း တိတိကျကျ လိုက်နာကြတဲ့အကြောင်း၊
- စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းတာဝန်များ ဘာသာရပ်၊ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ ဘာသာရပ်၊ ခေါင်းဆောင်မှု ဘာသာရပ်၊ ဒို့တာဝန် အရေးသုံးပါး ဘာသာရပ်၊ နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး ဘာသာရပ် အစရှိတဲ့ ဘာသာရပ်များကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ လေ့လာကြတဲ့အကြောင်း၊
- ဆွေးနွေး နှိုးနှောဖလှယ်ပွဲများကို အားတက်သရော ပူးပေါင်း ပါဝင်ဆွေးနွေးကြကြောင်း၊

- ပြင်ပမှ လာရောက် ပို့ချတဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ များရှိ ပို့ချချက်များကို အထူးစိတ်ပါဝင်စားစွာ လေ့လာ မှတ်သားကြတဲ့အကြောင်း ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ သတင်းကောင်းများကို ကြားသိရတဲ့အတွက် ဒီအထူးမွမ်းမံသင်တန်းဟာလဲ ယခင် အထူးမွမ်းမံသင်တန်းများလိုပဲ အောင်မြင်မှု ရှိတယ်လို့ သုံးသပ်ရရှိပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

ဒါ့အပြင် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲရဲ့ လမ်းညွှန်မှု များနဲ့အညီ တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ အထူးမွမ်းမံ သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) ကို ယခုလို အောင်မြင်စွာ ဖွင့်လှစ် ပို့ချနိုင်ဖို့အတွက် ဒီသင်တန်းကို အစမှ အဆုံး စီမံခန့်ခွဲပေးတဲ့ ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ်၊ ပါမောက္ခချုပ် ကြီးနဲ့ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ တရားရေးနဲ့ ဆက်သွယ်နေတဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို လာရောက် ဆွေးနွေး ပို့ချတဲ့ အစိုးရဌာန အသီးသီးမှ ဆရာများကို အထူး ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်းနဲ့ ဒီသင်တန်းကို အစမှအဆုံး ခွဲမာန်အပြည့်နဲ့ အောင်မြင်စွာ တက်ရောက်ခဲ့ကြတဲ့ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူ အားလုံးကိုလဲ တရားရုံးချုပ် အနေနဲ့ ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင်ပါကြောင်း ပြောကြားလို ပါတယ်။

၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၇-ရက်နေ့မှာ ဒီအထူးမွမ်းမံသင်တန်းကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့စဉ်က နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်က “နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အနေဖြင့် အနာဂတ်တွင် ပေါ်ထွန်းလာမယ့် အေးချမ်း သာယာပြီး ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော် ကြီးအတွက် မျှော်မှန်းပြီး နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အခြေခံများကို အခိုင်အမာ တည်ဆောက်ပေးနေပုံ၊ အေးချမ်းသာယာပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရာတွင် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားအားလုံး တရားဥပဒေကို လေးစား

လိုက်နာရေးနဲ့ အပြန်အလှန်အားဖြင့် နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသား အားလုံးကို တရားဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးရေးသည် ပဓာနကျပုံ၊ တရားဥပဒေကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ပေးရတဲ့ နိုင်ငံတော် ယန္တရားများတွင် ပဓာနအကျဆုံး ဟု ဆိုရမယ့် တရားရုံးများအနေနဲ့ နိုင်ငံတော်၏ တရား စီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို တိတိကျကျ ထိထိ ရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် အရေး ကြီးပုံနဲ့ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာတစ်ရပ်ဖြစ်တဲ့ တရားစီရင်ရေး အာဏာကို ယုံကြည် အပ်နှင်းခြင်း ခံရတဲ့ တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများအနေနဲ့ နိုင်ငံ တော်၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို မျှတ မှန်ကန်ပြီး ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်စွာ ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေပညာ ပိုင်နိုင် ကျွမ်းကျင်မှု၊ တရားစီရင်ရေးစနစ် မှန်ကန် မျှတစွာ ဖြစ်ထွန်းအောင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုနဲ့ စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မားခိုင်မာမှုဆိုတဲ့ ပင်မအရည် အသွေးများ ပြည့်ပြည့်ဝဝ ပိုင်ဆိုင်နေဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း” မှာကြားခဲ့ပါတယ်။

နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့် ပြောကြားခဲ့တဲ့ အမှာစကားများကို ကောက်နုတ် တင်ပြရရင်-

- စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မား ခိုင်မာရေးအတွက် လေ့ကျင့် ပျိုးထောင်ပေးရေးတွင် နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြစ်သည့် “တရားရေးမဏ္ဍိုင် မတိမ်းစောင်းစေဘဲ ခိုင်မြဲ တည်မတ်နေစေ ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်တဲ့ တရားစီရင်ရေး တာဝန်ကို ထမ်းဆောင် နေတဲ့ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများ ဖြစ်ကြတဲ့ တရား သူကြီးတွေကို နိုင်ငံတော်အတွက်၊ ပြည်သူ အတွက် စိတ်ကောင်းစေတနာ အပြည့်အဝ

ထားပြီး ဥပဒေနှင့်အညီ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြတ်ပြတ်သားသား စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိမယ့် ဥပဒေပညာကျော် တရားသူကြီး ကောင်းများ ဖြစ်လာစေရေး ရှေးရှုပြီး အထူး မွမ်းမံသင်တန်းတစ်ရပ် ဖွင့်လှစ် ပို့ချပေးဖို့” ဆိုတဲ့ လမ်းညွှန်ချက်နဲ့အညီ ယခုလို တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ အထူးမွမ်းမံ သင်တန်းများကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း။

- တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများ၏ ပင်မ အရည်အသွေးများတွင် အရေးပါဆုံး အရည် အသွေးဖြစ်သည့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မား နိုင်မာမှုကို မိမိကိုယ်မိမိ ဝေဖန်သည့်နည်း၊ မိမိဘာသာ လေ့လာ ဆည်းပူးခြင်းနည်း အပါအဝင် နည်းလမ်းအဖုံဖုံဖြင့် အမြဲ ထာဝရ လေ့ကျင့် ပျိုးထောင်ပေးဖို့ လိုအပ် မှာ ဖြစ်ကြောင်း။
- စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မြင့်မား နိုင်မာရေးဆိုရာ တွင် အကျင့်သီလ၊ သမာဓိ တည်ကြည် နိုင်ခြင်း၊ အဂတိတရား ကင်းစင်ပြီး စာရိတ္တ မဏ္ဍိုင် တည်မတ် နိုင်ကျည်မှု၊ ငွေကြေး ဥစ္စာထက် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန် ရိုးသားမှုကို အခြေခံသော ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောမှုကို လိုလား မြတ်နိုးမှု၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမှုများကို အမှန်တကယ် ယုံကြည် သက်ဝင် ခံယူမှု၊ နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ဦးတည်ချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ပြည်သူလူထုအကျိုး ရှေးရှုသည့် အပြုသဘော အမြင်ရှိမှု စသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများ ပြည့်ဝ နိုင်မာစေဖို့ပင် ဖြစ်ကြောင်း။
- ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း တွေ၊ ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် လက်စွဲဥပဒေတွေ၊

တရားရုံးချုပ် ညွှန်ကြားလွှာတွေ၊ စီရင်ထုံး တွေကို အချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် နားလည် တတ်ကျွမ်းနေစေဖို့ အမြဲမပြတ် လေ့လာ ဆည်းပူးနေကြရမှာ ဖြစ်ကြောင်း။

- တရားစီရင်ရေးစနစ် မှန်ကန် မျှတစွာ ဖြစ်ထွန်းရေးအတွက် စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး စသည့် တရားရုံး စီမံခန့်ခွဲရေး၊ အခြားသော တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက် ရေး အပါအဝင် စီမံခန့်ခွဲမှု အရည်အသွေး များ ပြည့်ဝ ထက်မြက်ရေးအတွက် တရားရုံးအဆင့်ဆင့် ကြီးကြပ် ကွပ်ကဲမှုကို လိုက်နာပြီး တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍထက်မြက် သက်ဝင်နေအောင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း။
- နိုင်ငံတော်၏ တရားရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမှု များနှင့် ကိုက်ညီသည့်အပြင် တည်မတ် မှန်ကန်သော လောကပါလတရားနှင့် ညီညွတ်ပြီး တရားမျှတသည့်တရားစီရင်ရေး စနစ် ပေါ်ထွန်းလာရေးနှင့် တရားရုံးများကို ပြည်သူများ၏ အားကိုးမှီခိုရာ တရားရေး မဏ္ဍိုင်ကြီးအဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာရေး ဦးတည် ပြီး နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူများ ယုံကြည် ကိုးစားရသည့် တရားသူကြီးများ ဖြစ်ထွန်း လာရေးအတွက် ဦးတည်ကြိုးစား လေ့လာ ကြရန် လိုအပ်ကြောင်း။
- တရားစီရင်ရေး မှန်ကန် မြန်ဆန်စေရေး အတွက် တရားရုံးချုပ်နှင့် တရားရုံး အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံသစ်ကို ခွင့်ပြုလိုက် သည့်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေ အမြောက်အမြား အကုန်အကျခံကာ ထိုသို့ ခွင့်ပြုခဲ့ခြင်း၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမှုအခင်းများ ကြန့်ကြာမှု မရှိစေဘဲ ပြည်သူများ၏

အကျိုးကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှု၊ တရားရုံးများရှေ့မှာ ရောက်ရှိလာကြသည့် ပြည်သူများအတွက် ငွေကုန်လှပန်းဖြစ်ပြီး အချိန်နှင့်လုပ်အား ပြုန်းတီးရခြင်းမျိုး မဖြစ်ရလေအောင် အမှုများစစ်ဆေးကြားနာ ဆုံးဖြတ်ရာမှာ မှန်ကန်တည့်မတ် မြန်ဆန်လာစေဖို့ ဖြစ်ကြောင်း စသည်ဖြင့် မှာကြားခဲ့တဲ့အတွက် အဲဒီမှာကြားချက်များကို တရားစီရင်ရေး လမ်းညွှန်မှုများအဖြစ် လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြဖို့ အလေးအနက် တိုက်တွန်း မှာကြားလိုပါတယ်။

ဆက်လက်ပြီး ပြောကြားရမယ်ဆိုရင် နိုင်ငံတော်က ကျင့်သုံးနေတဲ့ မူဝါဒတွေကို မျက်ခြည်မပြတ်ဖို့၊ မိမိအဝန်းအဝိုင်းလေးထဲမှာပဲ ဘောင်ခတ်မနေကြဘဲ အမှုတွေကို မှန်မှန်နဲ့မြန်မြန် ဥပဒေနဲ့အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်နိုင်ရေးအတွက် အခြားဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းများနဲ့ အပြန်အလှန် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အပြန်အလှန် အကူအညီပေးခြင်း ရှိကြဖို့၊ မိမိတို့ရဲ့ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များဟာ ပြစ်မှုများ ဆက်လက် မကျူးလွန်ရဲတော့ဘဲ ရပ်တန့်က ရပ်ပြီး လျော့နည်း ကွယ်ပျောက်သွားစေတဲ့အထိ အကျိုးသက်ရောက်အောင် ထိရောက်ဟန့်တားတဲ့ ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ကြဖို့၊ တစ်ပါတည်း ပညာပေးပြီးသားဖြစ်အောင် စီရင်ချက်များကို နာကြားရသူများ ဘဝင်ကျအောင် ပီပီပြင်ပြင် သုံးသပ် ချမှတ်နိုင်အောင် ကြိုးစားကြဖို့ လိုမယ်လို့လဲ ပြောကြားလိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ထည့်သွင်း ပြောကြားချင်တာကတော့ ယခုအခါ တရားရုံးချုပ်နဲ့ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်ရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံကို ပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကလဲ အမှုတွေ မကြန့်ကြာစေဘဲ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်ဖို့၊ ပြည်သူများရဲ့ အကျိုးကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ဖို့ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အခါတလဲလဲ ပြောကြားခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံသစ်အရ တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်တဲ့နေရာမှာ ပိုမို သွက်လက် မြန်ဆန်စွာ ဆောင်ရွက်ကြဖို့ လိုပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ လေးလပတ် အစီရင်ခံစာအရ ၃၁-၁၂-၉၉ နေ့တွင် တည်ရှိတဲ့ တရားရုံး အသီးသီးက အမှုလက်ကျန်တွေကို လေ့လာကြည့်တဲ့အခါ ဗဟိုအဆင့်ဖြစ်တဲ့ တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)နဲ့ တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)မှာ အမှုလက်ကျန်များ သိသိသာသာ လျော့နည်း ကျဆင်းသွားသော်လဲ ပြည်နယ် / တိုင်း၊ ခရိုင်နဲ့ မြို့နယ်အဆင့်တွေမှာ မျှော်မှန်းသလောက် မကျဆင်းဘဲ မူခင်းလက်ကျန်များ များပြားနေသေးတယ်ဆိုတာ တွေ့ရပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်တိုင်းနဲ့ မန္တလေးတိုင်းတွေမှာ အမှုလက်ကျန် အများဆုံး ဖြစ်နေတာ တွေ့ရပြီး ရန်ကုန်တိုင်းရဲ့ အမှုလက်ကျန်ဟာ မန္တလေးတိုင်းထက် ၂-ဆ ဖြစ်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် လောလောဆယ် မလိုအပ်သေးတဲ့ ပြည်နယ် / တိုင်းများမှ အင်အားကို ထုတ်နုတ်ကာ ရန်ကုန်တိုင်း တရားရုံးရဲ့ အမှုလက်ကျန်များ အမြန်လျော့နည်းသွားအောင် တွဲဖက်တိုင်းတရားသူကြီးကို မူလအင်အားထက် ပိုပြီး ဦးရေထပ်ဆောင်းပေးခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ခရိုင်အဆင့်မှာလဲ ပိုမို ခန့်ထားပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ မန္တလေးတိုင်းအတွက်လဲ အလားတူ စီမံပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရန်ကုန်တိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းသာမက အခြားပြည်နယ် / တိုင်း၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်တရားသူကြီးတွေအနေနဲ့ မိမိ ပြည်နယ် / တိုင်း၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်ရဲ့ ပကတိအခြေအနေကို သိရှိသူများ ဖြစ်ကြတဲ့အတိုင်း စနစ်တကျ စီမံချက်များ ရေးဆွဲပြီး မူခင်းများ အမြန်ဆုံး ကျဆင်းသွားရန် အထူးကြိုးစား ဆောင်ရွက်ဖို့ တိုက်တွန်း နှိုးဆော်လိုက်ပါတယ်။ လိုအပ်တဲ့အင်အား ဖြည့်တင်း ခန့်ထားပေးသော်လဲ မူခင်းများ ကျဆင်းမှု မရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးတွေမှာ တာဝန်ရှိလာမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် လိုအပ်သော အရေးယူမှုများလဲ ပြုလုပ်သွားမယ်ဆိုတာ ကြိုတင် သတိပေးလိုက်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ လုပ်ငန်း

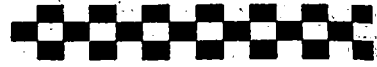
ပမာဏနဲ့ လျော်ညီတဲ့ တရားသူကြီး အရေအတွက်ကို ခန့်ထား ဆောင်ရွက်ဖို့ လိုအပ်သကဲ့သို့ မှန်မှန်ကန်ကန် ဥပဒေနဲ့ ညီညွတ်တဲ့ အဆုံးအဖြတ်များ ပေးနိုင်ဖို့ အတွက် ပစ္စုပ္ပန်ကာလမှာရော၊ အနာဂတ်ကာလမှာပါ အရည်အချင်း ပြည့်ဝတဲ့ တရားသူကြီးတွေ ရှိနေဖို့လဲ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တရားသူကြီးများဟာ အရည်အသွေး အစဉ်မြင့်မားနေအောင် ဆောင်ရွက်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ အသိပေးလိုတာက တရားစီရင် ရေး သွက်လက်လာစေရန် ဆောင်ရွက်တဲ့နေရာမှာ အဟန့်အတား ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်တွေ ရှိ-မရှိ ဆန်းစစ်ပြီး နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာစေနိုင်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေကို ပြင်ဆင်သွားရန် ကိစ္စများကိုလဲ တရားရုံးချုပ်မှ ဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ဆက်တည်း ပြောကြားလိုတာကတော့ တရားသူကြီးများဟာ မိမိတို့ရဲ့ တာဝန်ဝတ္တရားများကို လစ်ဟင်းမှု မရှိစေဘဲ ယခင်ကထက် အရှိန်အဟုန် မြှင့်ပြီး ဆောင်ရွက်ကြမှသာ ကြန့်ကြာနေတဲ့ အမှုများ အမြန်ပြီးပြတ်ပြီး လက်ကျန်အမှုများ လျော့နည်းကျဆင်း ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် တရားစီရင်တဲ့ နေရာမှာ အားနည်းချက်များ၊ ချို့ယွင်းချက်များ ရှိကြရင် ပြုပြင်ပြီး အဲဒါတွေ ပပျောက်အောင် ဆောင်ရွက်ကြဖို့ သတိပေး လိုပါတယ်။ တရားသူကြီးတစ်ဦးချင်းအလိုက် မိမိရဲ့ လုပ်ငန်းများကို ပိုင်နိုင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ၊ အင်ပြည့်အားပြည့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ပြု-မပြု၊ အဖန် တလဲလဲ အထက်မှ ပြင်ဆင်ပေးနေရခြင်း၊ သတိပေး နေရခြင်း ရှိ-မရှိ၊ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာမှာ ကျေနပ် ဖွယ် ကောင်း-မကောင်း၊ တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး အခြေအနေ တိုးတက်မှု ရှိ-မရှိ စသည် တို့ကိုလဲ အထက်အဆင့် တရားသူကြီးများက မျက်ခြည် မပြတ် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုခြင်း၊ ကြပ်မတ် ညွှန်ကြားခြင်း၊ သင်ကြား ပြသခြင်းပြုရန် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ကြပ်မတ် ညွှန်ကြားခြင်း၊ စစ်ဆေး ကြည့်ရှုခြင်း၊ ပြသ သင်ကြားခြင်းပြုဖို့ ကိစ္စများနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး တရားရုံးချုပ်

(ရန်ကုန်)နဲ့ တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)မှာ စစ်ဆေးရေး ဌာနဆိုပြီး ဌာနတစ်ခုစီ ဖွဲ့စည်း တာဝန်ပေးထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဌာနမှ တာဝန်ရှိ အရာရှိများအား တရားရုံးချုပ်ရဲ့ လက်အောက် တရားရုံးများကို ကွင်း ဆင်းပြီး စစ်ဆေးခြင်းပြုရန် အမိန့်ထုတ်ပြန် တာဝန် ပေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထို့အပြင် တရားရုံးချုပ်မှ တရားသူကြီးများ ကိုယ်တိုင်လဲ ကွင်းဆင်းပြီး စစ်ဆေး ကြည့်ရှုမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးအားဖြင့် တရားစီရင်ရေး နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာမှု ရှိခြင်း၊ မှန်ကန်သည့် အဆုံးအဖြတ် မပေးနိုင်ခြင်း၊ ပြည်သူများရဲ့အကျိုး ထိခိုက် နစ်နာနေခြင်း ရှိ-မရှိတို့ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယခုသင်တန်း တက်ရောက် ပြီးတဲ့အခါမှာ မိမိတို့ရဲ့ တာဝန်များကို ယခင်ကထက် အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုံ့လ ဝီရိယ စိုက်ထုတ်ကြဖို့ မှာကြားလိုက်ပါတယ်။

ဥပဒေများ ကျွမ်းကျင် တတ်မြောက်ခြင်းနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး ပြောကြားရမယ်ဆိုရင် တရားသူကြီးများ အနေနဲ့ အမှုများနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ တွေ၊ အသုံးပြုနေရတဲ့ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွေကို နဲ့နဲ့စပ်စပ် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိရှိထားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ကျန်တဲ့ ဥပဒေတွေ အားလုံးကို သိထားဖို့ဆိုတာ မလွယ်ကူ သော်လဲဘဲ ဥပဒေဗဟုသုတ ကြွယ်ဝသည်ထက် ကြွယ်ဝ လာအောင် ကြိုးစားပြီး အရေးကြီးတဲ့ ဥပဒေတွေကို လေ့လာစူးစမ်း မှတ်သားကြရပါမယ်။ အဲဒီလို စူးစမ်း လေ့လာခြင်း ပြုကြမှသာလဲ တရားသူကြီးများဟာ ခေတ်အခါနဲ့အညီ ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ ဥပဒေတွေကို သိရှိပြီး ခေတ်နဲ့ တစ်ပြေးညီ လိုက်နိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မိမိတို့အဖို့ အဓိကကျတဲ့ ဥပဒေအရာမှာ ကျွမ်းကျင်မှုရှိအောင် အစဉ်ကြိုးစားကြဖို့ တိုက်တွန်း မှာကြားလိုပါတယ်။

နိဂုံးချုပ် မပြောကြားမီ တင်ပြရမယ်ဆိုရင် တရားသူကြီးများမှာ ရှိအပ်တဲ့ အရည်အချင်းများ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင် တရားသူကြီးအင်္ဂါရပ်ကို

သတိပြုကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးဓမ္မသတ်ကျမ်းများ ဖြစ်တဲ့ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာကျမ်း၊ ရာဇနီတိ၊ မနုသာရ ရွှေမျှင်း ဓမ္မသတ်၊ ဝိနိစ္ဆယရာသီ ဓမ္မသတ်၊ မာနုသိက ဓမ္မသတ်တို့မှာ ပါရှိတဲ့ အင်္ဂါရပ်များကို စုစည်းတင်ပြ ရမယ်ဆိုရင်-

- (၁) အနိုင်အထက် မပြုခြင်း၊
- (၂) အဂတိတရားလေးပါးသို့ မလိုက်ခြင်း၊
- (၃) အမှုနှင့် လျော်ညီစွာ စီရင်ခြင်း၊
- (၄) ကောက်ယူ စီရင်ရာ၌ လိမ္မာခြင်း၊
- (၅) ဓမ္မသတ်၊ ရာဇသတ်တို့၌ လိမ္မာခြင်း၊
- (၆) သုတ များခြင်း၊
- (၇) ထုံးပုံနည်းနာတတ်ခြင်း၊
- (၈) သီလရှိခြင်း၊
- (၉) ဂုဏ်ထူးရှိခြင်း၊
- (၁၀) သစ္စာမှန်ကန်ခြင်း၊
- (၁၁) နာပျော်ဖွယ် စကားကို ဆိုတတ်ခြင်း၊
- (၁၂) ပြေပြစ်စွာ ပြောတတ်ခြင်း၊
- (၁၃) ကျစ်လျစ်စွာ ပြောတတ်ခြင်း၊
- (၁၄) ရဲရင့်ခြင်း၊
- (၁၅) တည်ကြည်ခြင်းဆိုပြီး ဖော်ပြပါရှိပါတယ်။

အဲဒီလို မြန်မာ့တရားစီရင်ရေး နယ်ပယ်မှာ လိုက်နာ စောင့်ထိန်းကြတဲ့ တရားသူကြီး အင်္ဂါရပ်များ၊ တရားသူကြီး ဂုဏ်များ၊ တရားသူကြီး ကျင့်ဝတ်များကို သတိမူပြီး တရားသူကြီးများဟာ-

- ဥပဒေနဲ့အညီ တရားစီရင်ရေး၊
- မည်သည့်ဘက်မှ မလိုက်ဘဲ တရား လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဖြောင့်မတ်စွာ တရား စီရင်ရေး၊
- အမှန်တရားကို ရဲဝံ့စွာ ဖော်ထုတ် တရား စီရင်ရေး၊
- ဥပဒေရေးရာ နဲ့စပ် သိမြင်ရေး၊
- တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးများနဲ့ ညီညွတ်စွာ ဆောင်ရွက်ရေး။

- တရားစီရင်ရာတွင် ပြေပြစ်စွာ ပြောဆို ဆက်ဆံရေး၊
- အဂတိတရားလေးပါး ကင်းရှင်းရေး၊
- ပြည်သူများ၏ ကြည်ညို လေးစားမှုကို ခံယူ နိုင်ရေး၊

စတဲ့ အရည်အချင်းများနဲ့ ပြည့်စုံကြဖို့ လိုအပ် ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအချက်များကို တရားသူကြီး များအနေနဲ့ အစဉ်မှတ်သားထားကြပြီး လက်တွေ့ အားဖြင့် ခံယူ ကျင့်သုံးကြမယ်၊ စာရိတ္တပိုင်း ချွတ်ယွင်း အားနည်းမှုများ မရှိရလေအောင် ကျင့်ကြံ အားထုတ် ကြမယ်ဆိုရင် တရားသူကြီးများရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာ မြင့်မား ပြီး ပြည်သူများရဲ့ ယုံကြည်အားထားမှု၊ လေးစားမှုကို ခံယူကြရမှာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ပြောကြားလိုတာကတော့-

- ယခုသင်တန်းမှာ ရရှိခဲ့တဲ့ အတွေ့အကြုံ၊ ပညာဗဟုသုတများနဲ့ အတွေးသစ်၊ အမြင်သစ်များကို အခြေခံပြီး တရား စီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် မတိမ်းစောင်းစေဘဲ နိုင်မာ တည့်မတ်နေအောင်၊
- နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်တဲ့ တရားစီရင်ရေး တာဝန်ကို ဥပဒေနဲ့အညီ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြတ်ပြတ်သားသား ထမ်းဆောင်ကြမယ့် တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးဝန်ထမ်းများ ဖြစ်အောင်၊
- ပြည်သူများအကျိုး ဖြစ်ထွန်းရေးအတွက် အစွမ်းကုန် ဆောင်ရွက်တဲ့သူများ ဖြစ်အောင်၊
- နိုင်ငံတော်နဲ့ ပြည်သူများအပေါ် တာဝန် ကျေပွန်သူများ ဖြစ်အောင်

အထူးအားထုတ် ကြိုးပမ်းကြပါ။ နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲများရဲ့ လမ်းညွှန်ဩဝါဒများကို ထာဝစဉ် ဦးထိပ်ထားပြီး လိုက်နာ ကျင့်သုံးကြပါလို့ အလေး အနက် မှာကြားရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါတယ်။

တရားရေးအရာရှိ လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း

အမှတ်စဉ် (၁၂) ဖွင့်ပွဲတွင်

တရားသူကြီးချုပ် ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်း

(၂၈-၂-၂၀၀၀)

အခမ်းအနားသို့ ကြွရောက်လာကြတဲ့ ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ်နဲ့ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ သင်တန်းတာဝန်ခံ အရာရှိများနဲ့ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများ စိတ်၏ ချမ်းသာခြင်း၊ ကိုယ်၏ကျန်းမာခြင်းနဲ့ ပြည့်စုံကြပါစေလို့ ဆုမွန်ကောင်း တောင်းအပ်ပါတယ်။

ဒီနေ့ ကျင်းပ ပြုလုပ်တဲ့ တရားရေးအရာရှိ လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁၂) ဖွင့်ပွဲ အခမ်း

အနားမှာ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများကို ယခုလို စုံစုံညီညီနဲ့ စကားပြောခွင့်ရတဲ့အတွက် အထူး ဝမ်းမြောက်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ဒီသင်တန်း ဟာ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်မှာ တရားရုံးချုပ်က ဖွင့်လှစ်တဲ့ ပထမဆုံးသော လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ပြောကြားလိုပါတယ်။

ဒီသင်တန်းမှာ တရားရေးဝန်ထမ်းအဆင့် (၃) အစမ်းခန့်များအဖြစ် ခန့်အပ်ခံရတဲ့ ဝန်ထမ်းရွေးချယ် လေ့ကျင့်ရေးအဖွဲ့မှ ရွေးချယ်ပေးခဲ့တဲ့ မဟာဥပဒေဘွဲ့ရ

ဌာနတွင်းနဲ့ ဌာနပြင်ပမှ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၀-ဦး၊ တရားရုံးချုပ်မှ ရွေးချယ်ပြီး တရားရေးဝန်ထမ်းအဆင့် (၄) အစမ်းခန့် များအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ၃၈-ဦးတို့ကို ပူးပေါင်း တက်ရောက်စေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများဟာ ဥပဒေပညာကို အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ သင်ကြား တတ်မြောက် ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပေမယ့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း တာဝန် များကို လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်တဲ့နေရာမှာ တရားရုံး များမှာ စွဲဆိုလာတဲ့ အမှုများဟာ ကွဲပြားတဲ့ ဥပဒေ အမျိုးမျိုးကို အခြေခံပြီး စွဲဆိုလာကြမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် နိုင်ငံတော်ရဲ့ တည်ဆဲဥပဒေတွေကို တတ်နိုင်သမျှ သိထားကြဖို့ လိုအပ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးအားဖြင့် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိတဲ့ မူခင်းများနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ဥပဒေ တွေကို ကြေညာကိစ္စာ သိထားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် တရားစီရင်တဲ့နေရာမှာ လိုက်နာ ကျင့်သုံး ရတဲ့ ကျင့်ထုံး၊ ဥပဒေတွေ၊ တရားရုံးများက သက်သေခံ အဖြစ် တရားဝင် လက်ခံနိုင်ဖို့ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ သက်သေခံ ဥပဒေ၊ တရားစွဲဆိုရာမှာ ကန့်သတ်ထားတဲ့ ကာလစည်းကမ်းသတ် ဥပဒေနဲ့ တရားရုံးများက လိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လက်စွဲများ စသည်တို့ကို ဂယနုဏ သိရှိထားကြဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပိုင်း ဆိုင်ရာတွေကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိရှိထားနိုင်အောင် ဒီသင်တန်းမှာ သင်ကြား ပို့ချသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို တရားစီရင်ရေးပိုင်းမှာ လိုက်နာရမယ့် အချက်အလက်တွေအပြင် တရားရုံးများကို စီမံခန့်ခွဲတဲ့ နေရာမှာလဲ လစ်ဟင်းမှု မရှိအောင် တရားသူကြီးများ အနေနဲ့ ဆောင်ရွက်ရမယ့် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ၊ ဘဏ္ဍာ ရေးနဲ့ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ ဝန်ထမ်း စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများနဲ့ စပ်လျဉ်းလို့လဲ သင်ကြား ပို့ချမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားစီရင်တဲ့အခါ ဥပဒေနဲ့အညီ မှန်ကန် တိကျတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ် ရရှိအောင်

တရားစီရင်ရတဲ့ လုပ်ငန်းဟာ လွယ်ကူတဲ့ လုပ်ငန်း တစ်ရပ် မဟုတ်ကြောင်းကို သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူ များ သတိထားမိကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် မိမိတို့ အနေနဲ့ လုပ်ငန်းခွင်ကို ဝင်ရောက်တဲ့အခါမှာ အခက် အခဲ မတွေ့ကြရလေအောင် အခုလို လုပ်ငန်းဝင် သင်တန်းကို ပို့ချပေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ တရားသူကြီးတာဝန် ဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ မှန်ကန် ခြင်း၊ တရားမျှတခြင်း၊ စာနာ ထောက်ထားခြင်း တရား များကို လက်ကိုင်ထားပြီး တရားရေးမဏ္ဍိုင် မယိမ်း ယိုင်ရလေအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်တရားကိုလဲ ရဲရဲပုံပုံ ဥပဒေနဲ့အညီ ဖော်ထုတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် နိုင်ငံတော်ရဲ့ ဦးတည်ချက်များ၊ တရားစီရင်ရေး ရည်မှန်းချက်များ၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး တိတိကျကျ သိရှိကြဖို့၊ ပြည်သူများ ယုံကြည်အားထား ရတဲ့ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို တည်ဆောက်ရာမှာ တရားသူကြီးများ ထားရှိအပ်တဲ့ ခံယူချက်နဲ့ မှန်ကန်တဲ့ သဘောထားအမြင်များ ရှိကြစေဖို့ သင်ကြား ပို့ချမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများအနေနဲ့ တွေးခေါ် မြော်မြင်တဲ့ နေရာမှာ၊ ဆင်ခြင် သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်တဲ့ နေရာမှာ အတွေးအမြင် မတိမ်းစောင်းဘဲ အဲဒီရည်မှန်းချက်များနဲ့ အခြေခံမူတွေကို တည့်မတ် မှန်ကန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း ရှိကြမှာ ဖြစ် ပါတယ်။

သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများဟာ တရား သူကြီးများအဖြစ် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ကြတဲ့အခါ ဆန္ဒာ၊ ဒေါသ၊ ဘယာ၊ မောဟဆိုတဲ့ အဂတိတရား ၄-ပါး၊ မျက်နှာတံစိုး၊ ဥစ္စာတံစိုး၊ မေတ္တာတံစိုးဆိုတဲ့ တံစိုး ၃-ပါးတို့ကို ရှောင်ရှားပြီး အမှန်တရားကို ရဲရဲပုံပုံ ဖော်ထုတ် ဆုံးဖြတ်ကြဖို့ တာဝန်အရှိဆုံး နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်း များ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်ထားကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် တရားသူကြီးများဟာ အမှန်

တရားကို ချင့်ချိန် ဖော်ထုတ်နိုင်စွမ်းရှိဖို့၊ ဉာဏ်ပညာ အမြော်အမြင် ကြီးမားဖို့၊ ရိုးသားကြပြီး အကျင့်သီလ နဲ့လဲ ပြည့်စုံဖို့ လိုအပ်မှာဖြစ်တဲ့အတွက် တရားသူကြီး များရဲ့ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို အမြဲစောင့်ထိန်းသူများ ဖြစ်အောင်၊ စာရိတ္တပိုင်း၊ ခံယူချက်ပိုင်း မှန်ကန် ခိုင်မာအောင် ကျင့်ကြံ နေထိုင်ဖို့နဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး လိုအပ်ချက်တွေကို သင်ကြား ပို့ချမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သင်တန်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဆက်လက်ပြီး ပြော ကြားရမယ်ဆိုရင် သင်တန်းပြီးဆုံးတဲ့အခါ သင်တန်း သား၊ သင်တန်းသူများအား သင်ခန်းစာတွေကို ကျေညက်မှု ရှိ-မရှိ စာမေးပွဲ ကျင်းပ စစ်ဆေးသွားမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒီစာမေးပွဲများကို ထူးထူးချွန်ချွန် အောင်မြင်အောင် ကြိုးစားကြဖို့ မှာကြားလိုပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီသင်တန်းမှာ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူ တွေကို ပညာရည်နဲ့ ပင်ကိုရည် ဆိုပြီး နှစ်ပိုင်းခွဲခြား အကဲဖြတ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပညာရည်ကတော့ သင်တန်းမှာ ပို့ချတဲ့ ဘာသာရပ်တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ရရှိတဲ့ အမှတ်များအပေါ်မှာ မူတည်ပြီး အဆင့်ဆင့် အကဲဖြတ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပင်ကိုရည်ကတော့ သင်တန်းသား တစ်ဦးစီရဲ့ ကြိုးစားဆောင်ရွက်မှု၊ အမိန့် နာခံမှု၊ စည်းကမ်းရှိမှု၊ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံမှုအပေါ် မူတည်ပြီး အကဲဖြတ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ လုပ်ငန်းခွင် ရောက်ရှိတဲ့အခါမှာ ဦးဆောင်မှု၊ စည်းကမ်း ရှိမှု၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်မှု၊ ကြိုးစား ဆောင်ရွက်မှု၊ လုပ်ငန်းအပေါ် စေတနာထားရှိမှု စတဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေ ပြည့်ဝကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအချက်တွေ အပေါ်မှာ အကဲဖြတ် ဆန်းစစ် သုံးသပ်ပြီး သင်တန်းမှာ ထူးချွန်သူများကို ထိုက်ထိုက်တန်တန် ချီးမြှင့်မှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ သင်တန်းကာလမှာ ချမှတ်တဲ့ စည်းကမ်းကို မလိုက်နာသူများကိုတော့ သင်တန်းစည်းကမ်းနဲ့အညီ အရေးယူမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားသူကြီးအလုပ်ဟာ လွန်စွာ ဂုဏ်ရှိသောအလုပ်၊ အများပြည်သူများက တန်ဖိုးထား လေးစား အားကိုးသောအလုပ် ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သား ခံယူပြီး တရားသူကြီးကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်နိုင်

အောင် ယခုကတည်းက ကြိုးစားကြဖို့ လိုအပ် ပါကြောင်း တိုက်တွန်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ဂုဏ်ရှိတဲ့ အလုပ်၊ ပြည်သူများက တန်ဖိုးထား လေးစားအားကိုးတဲ့ အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ကြသူတွေဟာ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် အဲဒီအလုပ်နဲ့ ထိုက်တန်အောင် ကျင့်ကြံနေထိုင်ဖို့ အထူး လိုအပ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ် ပြောကြားလိုတာကတော့ ဒီသင်တန်း ဟာ ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်မှာ ပထမဦးစွာ စတင်ဖွင့်လှစ်တဲ့ လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း ဖြစ်တာနဲ့အညီ သင်ကြားပို့ချတဲ့ ဆရာများအနေနဲ့လဲ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများကို မိမိတို့ရဲ့ အတွေ့အကြုံ၊ ပညာဗဟုသုတများ အပြည့်အဝ ဖြန့်ဖြူး ပို့ချပေးပါလို့ တိုက်တွန်း မှာကြားလိုပါတယ်။ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများအနေနဲ့လဲ-

- နောင်အနာဂတ်မှာ တရားဌာနအတွက် ယုံကြည် အားကိုးရတဲ့ တရားသူကြီးကောင်း များ၊ အရာရှိကောင်းများ ဖြစ်အောင်၊
 - ယခုသင်တန်းမှာ ရရှိတဲ့ အတွေ့အကြုံ ပညာဗဟုသုတများနဲ့ အတွေးသစ် အမြင်သစ် များကို အခြေခံပြီး တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် မတိမ်းစောင်းစေဘဲ ခိုင်မာ တည်မတ် နေအောင်၊
 - ပြည်သူများအကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေရန် စိတ်ကောင်း စေတနာ အပြည့်အဝထားပြီး မခိုမကပ်ဘဲ တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းများ အရှိန်အဟုန် မြင့်မားစွာ တိုးတက် အောင်မြင်လာအောင်၊
 - နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်တဲ့ တရားစီရင်ရေး တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ဥပဒေနဲ့အညီ မှန်မှန် ကန်ကန် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ထမ်းဆောင်ကြမယ့် တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများဖြစ်အောင်
- သင်ကြား ပို့ချချက်များကို အလေးအနက်ထားပြီး မှတ်သား သင်ယူကြပါလို့ မှာကြားရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက် ပါတယ်။

နိုင်ငံတော်တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး ဂါရဝပြု တွေ့ဆုံခြင်း

နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ
သံအမတ်ကြီး H.E. U Ma Pa က တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီးချုပ်၏ ဧည့်ခန်းမသို့
လာရောက် ဂါရဝပြု တွေ့ဆုံ နှုတ်ဆက်စဉ်

နိုင်ငံတော်တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး
H.E. U Ma Pa သည် ၂၀၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၇-ရက် နံနက် ၁၀-နာရီအချိန်တွင်
တရားရုံးချုပ် အဆောက်အဦရှိ တရားသူကြီးချုပ်၏ ဧည့်ခန်းမသို့ လာရောက် တွေ့ဆုံ ဂါရဝပြုပါသည်။

ထိုသို့ တွေ့ဆုံရာတွင် တရားရုံးချုပ် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးတင်အေးနှင့် ရုံးအဖွဲ့မှ ဦးဝင်းမြင့်ဦးတို့လည်း
တက်ရောက်ကြပါသည်။

တရားဥပဒေ လိုက်နာခြင်း

✱ လောဘသမား
“ဝံပုလွေ”လားသို့၊ တရားမရှိ
ကောက်ကျစ်ဘိလျက်၊ လိမ်မိညာမိ
ကတိယွင်းပျက်၊ သံချေးတက်သော်
သူ့တွက်ခံရ၊ အမိန့်ချပြီ
ပုဒ်မ-၄၂၀ (သို့) လိမ်လည်မှု။

✱ ဒေါသသမား
“မြွေဟောက်”လားသို့၊ မာန်များထန်ပြင်း
ရန်ပွဲခင်းကာ၊ သေမင်းလက်နက်
ထိုးနှက်သတ်ဖြတ်၊ ပြုမူလတ်သော်
ဒဏ်ခတ်ခံရ၊ အမိန့်ချပြီ
ပုဒ်မ-၃၀၂ (သို့) လူသတ်မှု။

✱ မောဟသမား
“ဆင်ရိုင်း”လားသို့၊ မုန်များယိုစီး
တဏှာမီးတောင်၊ ပေါက်ကွဲလောင်သော်
အမှောင်တွင်းကျ၊ အမိန့်ချပြီ
ပုဒ်မ-၃၇၆ (သို့) မုဒိမ်းမှု။

✱ “ဘယ်သူမပြု၊ မိမိမူသာ”
ဂရုတစိုက်၊ စရိုက်ပြင်ပါ
ပညာသတိ၊ ချွန်းဆုပ်မိလျက်
အသိပွားများ၊ မေတ္တာထားပါ
လူသားအကျိုး၊ စဉ်သယ်ပိုးပါ
ဆိုးကျိုးဖယ်ရှား၊ တရားဥပဒေ
လိုက်နာနေမှ၊ အမျိုးသားသနာ
ထွန်းတောက်ဖြာ၍ ကမ္ဘာငြိမ်းချမ်း
လရောင်လွှမ်းမည်တည်း။ ။

မော်ကျွန်းညိုအောင်

အနုပညာသမိုင်းဆယ်ကျော် နှစ်မျိုးသွားခြင်း

သူငယ်ချင်း မင်းအသိပါ
ကိုယ်ဟာလေ ယခင်အခါက
တစ်မိုင်လောက်ခရီး၊ ကားစီးသွားက
ချွေးစီး(စေး)တွေပြန်၊ အော့အန်မတတ်
မတ်မတ်မထူနိုင်
ပျော့ခွေယိုင်။

ယခုတော့ မိုင်တစ်ရာခရီး
ကားမောင်းမောင်း၊ ကားစီးစီး။
ချွေးစီးလည်းမပြန်၊ မအန်မအော့
ပျော့ခွေမယိုင်
မတ်မတ်နိုင်။

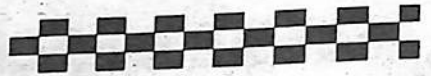
သူငယ်ချင်း မင်းထင်လိမ့်မယ်
တကယ်ကောင်းတဲ့ဆေးဝါး
အမေရိကားက ပြန်လာသူ
ကြင်သူသက်ထား၊ ဇနီးမယားက
ကျွေးပြီလားလို့
မဟုတ်ဘူး သူငယ်ချင်း
အဟုတ်ထူးတဲ့ သတင်းမို့
ဝန်ထမ်းအချင်းချင်း၊ အားတက်ရအောင်
စကားလက်ဆောင် ပါးလိုက်မယ်။

မကြာမီက အထူးမွမ်းမံ၊ တစ်ကြော့ပြန်ဖောင်ကြီး
အနှစ်သုံးဆယ် ကျော်ပြီးမှ
မညည်းတမ်းတစ်ခေါက်
ရောက်ခဲ့ရတယ်လေ။

တစ်ထောင့်ကိုးရာ ကိုးဆယ့်ခြောက်
ဖောင်ကြီးမြေကို စလို့ရောက်စဉ်ကအလား
ကိုယ့်ကိုယ်ကို သဘောထား
လှုပ်ရှားမှု မှန်သမျှ၊ အပြည့်အဝ အားမာန်သွင်း
တစ်ဦးချင်းအလိုက်၊ တစ်ဆောင်ချင်းအလိုက်၊
တစ်စုချင်းအလိုက်
အမှိုက်လှည်းတာကအစ၊ စစ်ရေးပြအဆုံး
အပြီးမပျက်၊ ကောင်းတဲ့ဘက်က
ပြိုင်ဆိုင်ခြင်းများ။

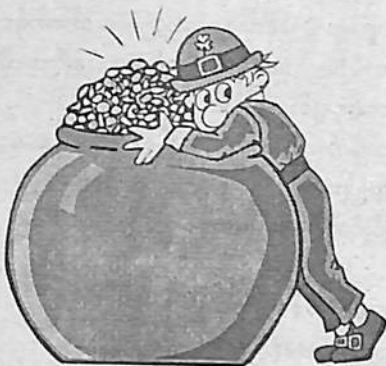
တပ်ခွဲတစ်ခုလုံးအတွက်
ရည်မှန်းချက်ပြီးမြောက်
ကောင်းသတင်းပေါက်အောင်
အပတ်စဉ် (၁)ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ကိုဆောင်
ဖရီး(Free)ရိုက်တာပွေ့ ရှောင်ခဲ့တဲ့
အကျိုးတရား
ကိုယ်လက်တွေ့ ခံစားရခြင်းပါတဲ့ဗျာ။ ။

(စစ်-ငွေစာရင်း)

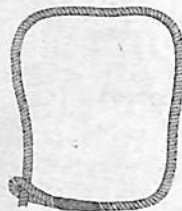
နောင်တ

- ☐ အချုပ်ခန်းမှ၊ နောင်တရသည့် အရက်သမား၊ လူရမ်းကားဦး
- ☐ “သေရည်သေရက်၊ လူကို ဖျက်ဟု မိန့်မြွက်စကား၊ ပြောဆိုငြားလည်း”
- ☐ သောက်သောက်စားစား၊ လူမင်းသားဟု လွဲမှားမြော်မြင်၊ သင်ဆွေးထင်ခဲ့၊
- ☐ အရက်ဝိုင်းမှာ၊ လူတိုင်းနှင့်ခင် ဂျင်နှင့်ရမ်း၊ လူမိမ္မာန်တဲ့၊ ကြံဖန်အတွေး၊ မူးယစ်ဆေးကို သေဘေးမကြောက်၊ သင်လျှင်သောက်ခဲ့၊
- ☐ လောင်းကစားဖက်၊ ခုံမင်မက်ပြီး လက်ဝတ်လက်စား၊ ငွေကြေးများလည်း ကစားဝိုင်းတွင်၊ အကြွေးတင်ခဲ့၊

- ☐ ကာမစုံလင်၊ မိန်းမရွှင်နှင့် ချစ်ခင်လက်တွဲ၊ ဘုံငရဲကို ရဲရဲကြီးပင်၊ သင်တိုးဝင်ခဲ့၊
- ☐ ဪ-အရက်သမား၊ လူရမ်းကားဦး သောက်စားမူးယစ်၊ ဇနီးပစ်၍ လောင်းကစားမက်၊ ခုံမင်မက်၍ ရတက်မအေး၊ သေဘေးမကြောက် စိတ်နောက်လက်ပါ၊ ဓားဆွဲကာနှင့် နာကျင်စေမှု၊ သင်လျှင်ပြု၍ ကုစားမရ၊ သင့်ဘဝကို အချုပ်ခန်းမှ၊ နောင်တရ၍ နေပြီလား။

ဝစ်ကီလင်းဝင်းလော်

လောကမကျန်ခဲ့ရင်းတဲ့ လောကမမှန်ကင်း

✧ ပထမမြန်မာ၊ တည်ကာ ထူထောင်
ဦးဆောင် နော်ရထား၊ ထည်ဝါလက်ရုံး
ငလုံးလက်ဖယ်၊ တစ်သွယ် ထွေရူး
ညောင်ဦးငမီး၊ အားကြီး ကျန်စစ်
တိုင်းချစ်ညီညွှာ၊ ပြည်သာစည်းရုံး
အားလုံးတိုင်းခြား၊ လေးစားခဲ့ရာ
ပြည်မြန်မာ။

✧ တိုင်းပြည်စီးပွား၊ အားထားလယ်ယာ
ဘဏ္ဍာတိုးပွား၊ ဆည်များတိုးချဲ့
ချို့တဲ့မရှိ၊ ပြည်၏သီးနှံ
ပြည့်လျှံပေါကြွယ်၊ တင့်တယ်ဘဝ
ပူရကင်းဝေး၊ နေရေးချမ်းသာ
ပြည်မြန်မာ။

✧ သာသနာတစ်ဖန်၊ ရှင်အရဟံက
ထေရအယူ၊ ပြည်သူအများ
အားထားမှီတည်၊ ယုံကြည်ထိပ်ရောက်
ထွန်းတောက်စေကာ၊ ပြည်မြန်မာ။

ယခုပြည်မြန်၊ ပုဂံတစ်ဝှမ်း
အံ့ခန်းမျိုးမျိုး၊ တန်ခိုးဖုံဖုံ

✧ ရွှေစည်းခုံနှင့်၊ အာရုံမြဲပြု
အနုပညာ၊ အာနန္ဒာဘုရား
ထုထား ဓမ္မရုံ၊ လက်လန်တိုင်းခြား
မှတ်သားထင်ပေါ်၊ ဖူးမြော်မွေနှစ်
ကျန်ရစ်ဆူဆူ၊ ရှေးမူမပျက်
ပြိုင်လျက်ရှိကြ၊ အစိုးရနှင့်
ဌာနပြည်သူ၊ ညီတူစိတ်ထား
ပြည်ချစ်သား။

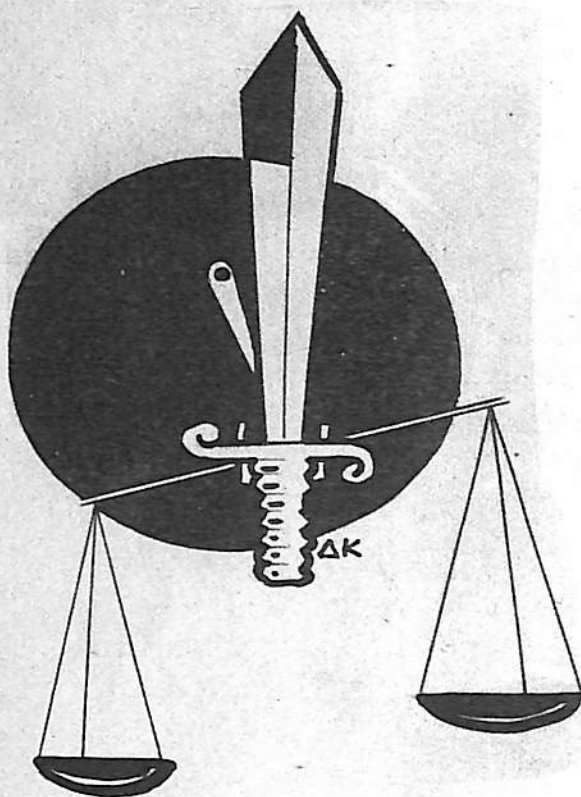
✧ ထိုမှဘုရား၊ နည်းပါးလူသိ
ရောက်ရှိဖူးမြင်၊ လမ်းညွှန်အထူး
ညောင်ဦးအဆုံး၊ တရားရုံးနီး
ရွှေစည်းအရှေ့၊ မြင်တွေ့ဖူးရ
လောကထွတ်ထိပ်၊ အဓိပ္ပာယ်မည်
ထိုစေတီကား-
သောကမကျန်ရင်းတဲ့
လောကမှန်ကင်း။

(၁၉၉၆-ခုနှစ်တွင် တရားဌာနဝန်ထမ်းများ၏ ပြုပြင်
ထားမှုများကို သာဓုခေါ်လျက်)

မောင်ကျောက် (တရားရေး)

အဓိကဆုံးစား

- ✧ လက်တစ်လုံးခြား
လှည့်ဖျား ပြောဆို
တရားကို မမှု
အမှားပြုသူ...
- ✧ ရက်စက် ငြိုးထား
အမုန်းပွား၍
ရန်များလေသူ...
- ✧ မိတ်ဆွေတို့ရေ
လည်လည်ပတ်ပတ်
ပြောဆိုတတ်ခြား
စကားစစ်ခင်း
မြားတစ်စင်းနှင့်ထက်စေ
ကလောင်တစ်ချောင်းရဲ့အား
ဓားနှင့် ပိုလျက်
ထက်မြက်လွန်းစေ
ဥပဒေဓားတစ်လက်
အားလုံးနှင့်ထက်
အမှန်ဘက်မှာတည်ရှိ
သတိရှိကြလေ။

ဆန်းစစ် (ဆန်းစစ်)

တရားစီရင်ရေး မြင့်တင်ချင်လွန်းလို့

ဦးစိုးညွန့် (တရားရေး)

တိုင်းပြည်တိုင်းမှာ ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနဲ့ တရားစီရင်ရေး အာဏာလို့ ခေါ်တဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာကြီး ၃-ရပ် ရှိပါတယ်။ တရားစီရင်ရေး အာဏာဟာ အချုပ်အခြာအာဏာကြီး ၃-ရပ်ထဲမှာ တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုအခါမှာ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် တိုင်းပြည် အသီးသီးဟာ မိမိတို့နည်း၊ မိမိတို့ဟန်နဲ့ မိမိတို့ရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေး၊ လူမှုရေး၊ တရားစီရင်ရေး ကဏ္ဍအသီးသီးကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ထို့အတူ မြန်မာနိုင်ငံကလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး နိုင်ငံတကာနဲ့ ရင်ဘောင်တန်းနိုင်အောင် အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်း အားထုတ်လျက် ရှိပါတယ်။

ယခုအချိန်ဟာ ထောင်စုနှစ် တစ်ခုကို ကူးပြောင်းတော့မယ့် အချိန်အခါ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင် ၂၀-ရာစုကနေ ၂၁-ရာစုကို ကူးပြောင်းရောက်ရှိတော့မယ့် အခါသမယ ဖြစ်ပါတယ်။

၂၁-ရာစုမှာ တိုင်းပြည်အသီးသီးဟာ မိမိတို့တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် အပြိုင်အဆိုင် ဆောင်ရွက်ကြတဲ့ နေရာမှာ တိုင်းပြည် အကျယ်အဝန်း၊ လူဦးရေ၊ သယံဇာတ ဆိုတာတွေ အဓိက မကျတော့ပါဘူး။ ၂၁-ရာစုမှာ ယှဉ်ပြိုင်ကြရမှာကတော့ ဉာဏ်စွမ်းရည်ဖြင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်အားဖြင့် ဉာဏ်ပညာ အရည်အချင်း မြင့်မားသူတွေသာလျှင် မိမိတို့လူမျိုးကြီးပွားတိုးတက်အောင်စွမ်းဆောင်နိုင်ကြမှာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း တရားစီရင်ရေး မြင့်တင်ဖို့ဆိုရင် တရားစီရင်ရေးတာဝန် ထမ်းဆောင်နေသူတွေဟာ အရည်အချင်းရှိတဲ့သူတွေ၊ တရားစီရင်ရေးရာမှာ

ကျွမ်းကျင် လိမ္မာသူတွေ ဖြစ်ကြရပါမယ်။ မကြာမီနှစ်အနည်းငယ်က တရားရုံးချုပ်ဟာ တရားစီရင်ရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန် အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။

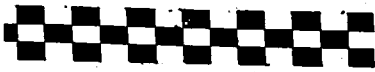
တရားစီရင်ရေးရဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေ အောင်မြင်စေရန်နှင့် တရားရေး တာဝန်ကို ထိရောက်စွာ ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် တရားရေး အရာရှိများ စွမ်းရည်မြင့်မားလာစေဖို့ သင်တန်းပို့ချမှု အစီအစဉ်ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။

တရားရေး အရာရှိများရဲ့ အရည်အချင်း တိုးတက်မြင့်မားလာစေရန် ရည်ရွယ်ပြီး အရာရှိအသစ်များအတွက် လုပ်ငန်းခွင်ဝင်သင်တန်း၊ အဆင့်အသီးသီးမှ တရားသူကြီးများအတွက် မွမ်းမံသင်တန်းများ၊ အဆင့်မြင့် တရားသူကြီးများအတွက် အဆင့်မြင့်သင်တန်း၊ တရားရေးအရာရှိများအတွက် အထူးမွမ်းမံသင်တန်းကို တရားရုံးချုပ်က ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါတယ်။

တကယ်တော့ တရားရေးအရာရှိတွေ အရည်အသွေး မြင့်မားလာဖို့ ဒီလိုသင်တန်းတွေ ဖွင့်ပေးရုံနဲ့ မလုံလောက်သေးပါဘူး။ တရားရေးအရာရှိများကိုယ်တိုင် ဥစ္စာရင်လို ဥစ္စာရင်ခဲ ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့လဲ လိုပါသေးတယ်။

တရားစီရင်ရေး တိုးတက် မြင့်မားလာအောင် ဘယ်လိုဆောင်ရွက်ရမယ် ဆိုတာကို မပြောခင် အခြားနိုင်ငံတွေမှာ ဘယ်လိုဆောင်ရွက်နေကြတယ်ဆိုတာ အရင်လေ့လာကြည့်ရင် အကျိုးရှိနိုင်တယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

အာဆီယံအသင်းဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ စင်ကာပူ သမ္မတနိုင်ငံမှာ တရားစီရင်ရေး တိုးတက်

အောင် ဘယ်လိုဆောင်ရွက်နေတယ်ဆိုတာ လေ့လာကြည့်ကြရအောင်။ တစ်သက်တည်းပဲ စင်ကာပူ တရားရုံးချုပ်ရဲ့ ဆောင်ရွက်မှုနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးချုပ်ရဲ့ ဆောင်ရွက်ပုံတို့ကို နှိုင်းယှဉ် တင်ပြပါမယ်။

စင်ကာပူ ဟိုက်ကုတ်က တရားမမှုခင်းတွေကို အဆင့်တိုင်းမှာ မူခင်းအကြို ညှိနှိုင်းမှု လုပ်ခွင့်ပြုလားပါတယ်။ အလျဉ်းသင့်လို့ တင်ပြရရင် မူခင်းအကြို ညှိနှိုင်းမှုကို ယခုအခါ နိုင်ငံအတော်များများက လိုက်နာကျင့်သုံးနေကြပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

မူခင်းအကြို ညှိနှိုင်းမှုများရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်-

- (၁) အမှုကြေအေး ပြီးပြတ်ရန် ဖြစ်နိုင်မည့် အလားအလာကို အမှုသည်များက ပူးပေါင်း စဉ်းစားကြစေရန်၊
- (၂) အငြင်းပွားမှု ပမာဏ သေးငယ်သွားရန် အတွက် အမှုသည်များအား ကူညီ ပံ့ပိုးပေးရန်၊
- (၃) အမှုဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရန် အမှုသည်များက အသင့် ရှိ-မရှိ စိစစ်ရန်နှင့် အသင့်ဖြစ်စေရန် လိုအပ်သည့် ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ရန်၊
- (၄) အမှုတွင် အမှုသည် တစ်ဖက်စီ လိုအပ်မည့် အချိန်ကာလကို ခန့်မှန်းရန်။

ကျွန်တော်တို့ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကတော့ မူခင်းတွေ ဖုစပ် ညှိနှိုင်းကြရမှာ တရားသူကြီးများကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်ဖို့ ခွင့်ပြုထားပါဘူး။ ဒီလို ခွင့်ပြုရတဲ့ အဓိက အကြောင်းရင်းကတော့ အမှုသည်တွေရဲ့ စိတ်ထဲမှာ တရားသူကြီးဟာ တစ်ဖက်ဖက်ကို အနည်းနှင့်အများ ဘက်လိုက်တယ်လို့ စိုးရိမ်စိတ် ပေါ်ပေါက်စေနိုင်တဲ့အတွက် ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဟုန်းမကျင့်ထုံး ဥပဒေမှာ အမှုစစ်ဆေးတဲ့အဆင့် မရောက်ခင် အမှုသည်တွေရဲ့ အငြင်းပွားမှုဆောင်ကို ကျဉ်းမြောင်းသွားအောင် ဆောင်ရွက်တဲ့ ကျင့်စဉ်နဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပေမယ့် ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

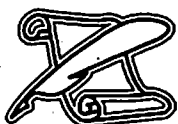
ငြင်းချက် မထုတ်မီ ပဏာမ ဆောင်ရွက်တဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပေမယ့်-

- အမှုတွင် ပါဝင်ရမည့် အမှုသည်များ ရုံးရှေ့သို့ အသေအချာ ရောက်ရှိစေခြင်း။
- အမှုပွားများခြင်းကို ပာားဆီးရန် ပာများမမှုများကို မှန်ကန်စွာ တည်ဆောက်စေခြင်း။
- စာချုပ်စာတမ်းများ ထုတ်ဖော် ပြသစေခြင်းနှင့် စာချုပ်စာတမ်းများ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်း။
- အမှုသည်တို့၏ ဝန်ခံချက်များအရ စီရင်ချက် ချမှတ်ခြင်း။
- ငြင်းချက် မထုတ်မီ အမှုသည်များ၊ သက်သေများကို စစ်ဆေးခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်းများ တင်ပြစေခြင်း။
- ဥပဒေငြင်းချက်များ၊ သို့မဟုတ် သဘောတူထားသော ငြင်းချက်များအရ တရားမမှုများကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း။

ဟုန်းမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၁၂၊ နည်း ၆ အရ တရားမမှု တစ်မှု၏ မည်သည့်အဆင့်တွင်မဆို နှစ်ဖက်အမှုသည်များ အငြင်းပွားလျက်ရှိသော ပြဿနာ တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်ကို စောင့်ဆိုင်းခြင်း မပြုတော့ဘဲ အကြောင်းခြင်းရာ ဝန်ခံချက်များ ရှိလျှင် တရားရုံးက အမိန့်ချမှတ်နိုင်ပါတယ်။

တရားရုံးက ဥပဒေပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်းရင် ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းခြင်းရာ ပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်းရင် ဖြစ်စေ အငြင်းပွားကြောင်း တွေ့ရပါက ချက်ချင်း စီရင်ချက် ချမှတ်နိုင်ရန် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၁၅ နည်း ၁ က ခွင့်ပြုထားပါတယ်။

တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၃ နည်း ၁ မှာတော့ အမှုသည်တွေကို ဖုစပ် ညှိနှိုင်းပြီး အမှုရပ်သိမ်းခွင့် ပြုထားပါတယ်။

ဆက်လက် ဖော်ပြပါမည်။
ဦးစိုးညွန့် (တရားရေး)

ပြစ်မှုကျင့်ထုံး ၄၉၃ အဆုံးမရှိပြီ

ကြည်ထွန်း (ကသာ)

နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်ရုံးမှ ထုတ်သော ဥပဒေ ဂျာနယ် အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၁) တွင် ဦးဟန်ညွန့် ရေးသားသော “ပြစ်မှုကျင့်ထုံး ၄၉၃” ဆောင်းပါးကို ဖတ်ရှုရပါသည်။ စာရေးသူ၏ အမေ့အကြံနှင့် ပင်မုင်း ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ အနက်သဘောကို ဆက်စပ် ဖော်ပြထားသဖြင့် လွန်စွာ နှစ်ခြိုက်ဖွယ် ကောင်းလှ ပါသည်။

စာရေးသူက နိဂုံးတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၃ အပေါ် ကျယ်ပြန့်စွာ သုံးသပ်ကြဖို့ ဖိတ်ခေါ်ချက်ကလည်း သင့်မြတ်လှပါသည်။ အတွေ့ အကြုံ ရင့်ကျက်ပြီး ရှေ့နေကြီးများနှင့် ဥပဒေ သုတေသီ များက ပါဝင် သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ပိုမို ပြည့်စုံခြင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်ကိုးမိပါသည်။

ယခု ဤစာကို ရေးသူ ကျွန်တော့်အနေဖြင့် ရှေ့နေရှေ့ရပ်တို့၏ပညာ အတွေ့အကြုံနှင့် ဗဟုသုတ များကို ပြီးပြည့်စုံခြင်း မရှိသေးကြောင်း ဦးစွာ ဝန်ခံ ပါသည်။ သို့ရာတွင် မိမိတွေ့ကြုံဖူးသမျှဖြင့် ပါဝင် ဆွေးနွေးလိုပါသည်။ ဤဆွေးနွေးမှုသည် ပြီးပြည့်စုံပြီဟု မဆိုလိုပါ။ အမြွက်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၃ ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ပြင်ပရှေ့နေများသည် နစ်နာသူ တရားလိုဘက်မှ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ပါက အစိုးရ ရှေ့နေ (ဥပဒေအရာရှိ)၏ ကြီးကြပ် ညွှန်ကြားမှုဖြင့်သာ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည့် ကျင့်ထုံးကို ရှေ့နေ

အတတ်သင် သင်တန်းသို့ တက်သည့်အချိန်ကပင် စတင် သိရှိခဲ့ရမည့် အချက်ဖြစ်ကြောင်း အငြင်းမလွတ် ပါ။ သို့ရာတွင် လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်ရသည့်အခါမျိုး၌ အခက်အခဲ တွေ့ရပေလိမည်။ အယူးသဖြင့် ပြင်ပ တရားလို ရှေ့နေသည် ဥပဒေအရာရှိ၏ ခွင့်ပြုချက် ဖြင့်သာ အမှုကို လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရာ၌ ရဲစက္ကူကို ကြည့်ရှု လေ့လာခွင့် ရှိ-မရှိ ကိစ္စဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါ ဆောင်းပါးဟစ်နေရာတွင် (လျှို့ဝှက် အပ်သော ရဲစက္ကူအား အစိုးရအရာရှိ မဟုတ်သူ ပြင်ပ ရှေ့နေသည် ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်ပြု၍ဖြစ်စေ၊ တစ်ဖက် အမှုသည်အား သစ္စာမဲ့၍ဖြစ်စေ၊ တရားမျှတမှု ကာကွယ် ရန် ဖြစ်စေ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၂ နှင့် ၄၉၃ တို့နှင့်အညီ ရဲစက္ကူအား တောင်းယူပိုင်ခွင့် ကို ကန့်သတ်ထားခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည်)ဟု ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ထိုအချက်အပေါ်၌ တစ်နည်းစဉ်းစား လိုပါသည်။ ပုဒ်မ ၄၉၃ တွင် အစိုးရရှေ့နေမှ ပြင်ပ တရားလို ရှေ့နေအား ရဲစက္ကူကို ကြည့်ရှု လေ့လာခွင့် မပြုရဟူသော မပြုမနေရ ပြဋ္ဌာန်းချက် ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။ ထိုပုဒ်မ ၄၉၃ တွင် ဖော်ပြထားသော (UN- DER HIS DIRECTION) ကို ဖြည့်စွက် ကောက်ယူထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု နားလည်ရပါသည်။

ဖော်ပြထားသည့် ဖြစ်တန်ရာသည် ဆိုခြင်းမှာ ယူဆချက် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုယူဆချက် အလိုအရ တရားလိုဘက်မှ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်သော ပြင်ပရှေ့နေ

အားလုံးတို့အပေါ် သက်ရောက်နေသည်ဟု မြင်တွေ့ရပါသည်။ ရှေ့နေကျင့်ဝတ် ကို လိုက်နာခြင်း မရှိသည့် ပြင်ပရှေ့နေများအတွက် မှန်ကောင်း မှန်နိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း ရှေ့နေကျင့်ဝတ်နှင့်အညီ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်သော ပြင်ပရှေ့နေများအတွက်မူ ထိုယူဆချက်သည် သင့်မြတ်ပါသည်ဟု ကျွန်တော့်အနေဖြင့် ယူဆရန် မဝံ့ပါ။ ယူဆချက်၊ ကောက်ယူချက်၊ ဟူသည် မူချမှန်သည်ဟု ဆိုလိုရင်း မဟုတ်ပါ။ ဥပဒေပညာရှင်များအားလုံး သိပြီး ဖြစ်ပါသည်။

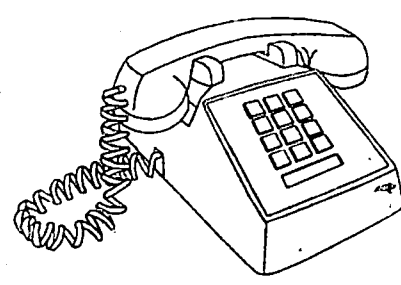
အဆိုပါ ယူဆချက်၌ပင် (လျှို့ဝှက်အပ်သော ရဲစဖျူ)ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ရဲအရေးယူမှုနှင့်ရှိသော အမှုများတွင် ရဲစဖျူသည် စွပ်စွဲခံရသူ တရားခံအတွက် တရားရုံး၌ စုံစမ်း စစ်ဆေးမှု၊ သို့မဟုတ် ကြားနာ စစ်ဆေးမှု ဆောင်ရွက်ရာ၌ လျှို့ဝှက်စာမှတ် စာတမ်း မဟုတ်ပါ။ ဟုအနေဖြင့် ရဲစဖျူတွင် တရားလိုဘက် သက်သေများက ယွက်ဆိုခဲ့ကြသည့် ယွက်ဆိုချက်များကို တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် မိတ္တူကူးယူ၍ သိခွင့် ရှိပါသည်။ ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ (၂) နှင့် တရားရုံးများလက်ခွဲအမိန့် ၅၉၅ အမူ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၆၂ (၂)၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင်-

When any such statement as aforesaid has been reduced into writing the court shall, on the request of the accused, direct that the accused be furnished with a copy thereof.

ဟု ပါရှိပါသည်။ ရဲစဖျူတွင် ရဲအရာရှိက မှတ်တမ်းတင်ထားလျှင် ထိုမှတ်တမ်းကို တရားခံ၏ လျှောက်ထားချက်အရ မိတ္တူကို တရားရုံးက ထုတ်ပေးရမည်ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရဲစဖျူပါ မိတ္တူကို ထုတ်ပေးရာ၌ မလုံလားအပ်သည့် အချက်များကိုမူ တရားရုံးမှ ချန်လှပ်ထားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဆိုမူ တရားလိုဘက်မှ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရသော ပြင်ပရှေ့နေသည် ရဲစဖျူကို ၎င်းက ဖတ်ရှုခွင့် ရခြင်းဖြင့် ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်ကိစ္စ အလို့ငှာ ပြုလုပ်ရန်အကြောင်း အလွန်နည်းပါးပါသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်ကို တရားခံက မသိသော်လည်း တရားခံ၏ရှေ့နေ (ပါဝင်လျှင်)က သိထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေအရာရှိ၏ ခွင့်ပြုချက်အမူ ဟုအားလုံးဘက်မှ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရသော ပြင်ပရှေ့နေက ရဲစဖျူကို ဖတ်ရှုခွင့် ရခြင်းဖြင့် သက်ရောက်လာနိုင်သည့် အကျိုးများ ရှိဟောင်း ရှိလာနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေအမူရှိသည် ဟုအားလုံးဘက်မှ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရန် ဟုအမူရှိသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ နစ်နာသူ တရားလိုအား ဖော်ပြ၍ အမှုဖြစ်စဉ်ကို ၎င်းထံမှ ညွှန်ကြားချက် ဖုယူ မှတ်သားအမူ မရှိပါ။ ထိုသို့ ညွှန်ကြားချက် ဖုယူရန်ကိုလည်း ဟုအမူရှိပါ။ ပြင်ပ ဟုအမူရှိနေသည့် နစ်နာသူ တရားလိုက မိမိအား ကမ်းလှမ်းလာသည့်အခါ ၎င်းထံမှ အမှုဖြစ်စဉ်ကို မေးမြန်း

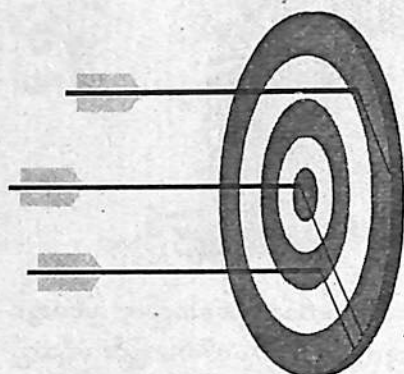
1. ETHIC OF LAWYER
2. PRESUMPTION

မှတ်သားရပါသည်။ အမှုသည်ထံမှ အမှုဖြစ်စဉ် ညွှန်ကြားချက် ယူသည်ဟု ခေါ်ပေါ်ပါသည်။ ထိုညွှန်ကြားချက်မျိုး ရယူခြင်း မရှိသည့် ပြင်ပရှေ့နေ များသည် အမှုကို လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရန် မသင့်ပါ။

သက်ဆိုင်ရာ ရဲအရာရှိမှ မူခင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ခုံစမ်း ထောက်လှမ်းရာ၌ အချို့အမှုများတွင် အားလုံး ပြီးပြည့်စုံသည်ဟု မယူဆကောင်းပါ။ ချို့ယွင်းတတ်ပါ သည်။ ဧကန်စွာမည်ဟု မဆိုလိုပါ။ အမှုကို လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရသည့် ဥပဒေအရာရှိသည် ရဲစက္ကူတွင် ဖော်ပြသည့် အတိုင်းအတာ၊ အမှုဖြစ်စဉ်ကို သိခွင့်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြင်ပတရားလိုရှေ့နေသည် အမှုဖြစ်စဉ်ကို နစ်နာသူ တရားလို၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ထူးခြားသော (ရဲစက္ကူတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိသော) အမှုဖြစ်စဉ် အမှန်ကို ပို၍ သိကောင်း သိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

အထက်ပါ အခြေအနေမျိုးတွင် ပြင်ပတရားလို ရှေ့နေသည် ဥပဒေအရာရှိထံမှ ရဲစက္ကူ ကြည့်ရှုခွင့် ရခြင်းဖြင့် ချို့ယွင်းနေသော အမှုဖြစ်စဉ်ကို တင်ပြခွင့် ရနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေအရာရှိသည် မိမိတာဝန် အရ ဖြစ်ရပ်အမှန်ကို တရားရုံးတွင် ထုံးနည်းတကျ ဖော်ထုတ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤနေရာတွင် ဖြစ်ရပ်အမှန်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ် ဟု ခေါ်တွင်နိုင်ကောင်းပါသည်။ ရဲစက္ကူ၌ ဖြစ်ရပ်

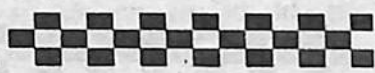

အမှန် အချို့အချက်အလက်များ မည်သည့်အကြောင်း ကြောင့် ပါဝင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ခြင်း မရှိသည်ကို တရားလိုဘက် သက်သေက တရားရုံးတွင် ဖြေရှင်း ထွက်ဆိုရန် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုထွက်ဆိုချက်မျိုးကို လက်ခံရန် သင့်၊ မသင့် တရားရုံး၏ အခွင့်အာဏာ ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ ပြင်ပတရားလို ရှေ့နေတစ်ဦးသည် အမှုတွင် လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ရသော ဥပဒေအရာရှိမှ မိမိအား ရဲစက္ကူ ကြည့်ခွင့်ပေးရမည်ဟု တောင်းဆိုရန် မသင့်ပါ။ ဥပဒေအရာရှိကလည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၃ အရ ရဲစက္ကူကို ပြင်ပတရားလို မျှနေအား ကြည့်ခွင့်မပြုဟူသော အဖြစ်မျိုးလည်း မရှိသင့်ဟု သဘောရှိပါသည်။ မူခင်းအတွက် ဖြစ်ရပ် အမှန်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် အလိုငှာ ဥပဒေအရာရှိနှင့် ပြင်ပ တရားလို ရှေ့နေတို့သည် အမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သင့်မြတ်သော ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ချက်ရှိခြင်းဖြင့်သာ တရားရုံးအား ကူညီရာ သက်ရောက်နိုင်ပါလိမ့်မည် ဖြစ်ကြောင်း မိမိတွေ့ကြုံဖူးသမျှကို တင်ပြ ဆွေးနွေး ပါသည်။

ကြည်ထွန်း (ကသာ)

ဥပဒေဝန်ထမ်းတစ်ဦး၏

ဘဝခရီး ဦးဟန်ညွန့်. (ဥပဒေ)

ဧရာဝတီတိုင်းမှ ရန်ကုန်တိုင်းသို့

ဧရာဝတီတိုင်း။ ပုသိမ်မြို့မှ ရန်ကုန်တိုင်း။ ရန်ကုန်မြို့သို့ တိုင်းဥပဒေအရာရှိအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ တာဝန်ပေးအပ်လိုက်ကြောင်း နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်၏ ၂၆-၅-၉၇ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ မိမိတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသော ဧရာဝတီတိုင်းမှ လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံများ၊ မိတ်ဆွေများအား အမှတ်တရ နှုတ်ဆက်ရပါသည်။

ဧရာဝတီတိုင်းတွင် စာရေးသူ၏ ဥပဒေဝန်ထမ်းဘဝ အစဖြစ်ခဲ့ပြီး ဥပဒေဝန်ထမ်းတစ်ဦး၏ လုပ်ငန်းများကို ၁၀-နှစ်ကျော် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသဖြင့်လည်း ပို၍ သံယောဇဉ်ဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။ နေပြည်တော် ရန်ကုန်တိုင်းသို့ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည် ဆိုသည့်အခါ ကြီးမားသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် ပို၍ ကြိုးစားရတော့မည်။ ပို၍ ပို၍ ဥပဒေပညာများကို လေ့လာ မှတ်သားရတော့မည်။ ပို၍ ပို၍ ဥပဒေပညာရှင် ဆရာသမားများ၏ သွန်သင်မှုကို နာယူရတော့မည်။ ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်း တွေ့ကြုံရသမျှ ဥပဒေပြဿနာများကို တရားမျှတစွာ ပို၍ ပို၍ ထမ်းဆောင်နိုင်အောင် လေ့လာမှတ်သားရတော့မည်ဟု မိမိကိုယ်မိမိ ဆင်ခြင်မိပါသည်။

ရန်ကုန် ခရိုင်ရာဇဝတ်တရားသူကြီး ဦးဘမောင်

ရန်ကုန်တိုင်း ဥပဒေအရာရှိ တာဝန်ကို စာရေးသူအား နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်က တာဝန်ပေးအပ်သည့်

အခါ တစ်ချိန်က ရန်ကုန် ခရိုင်ရာဇဝတ်တရားသူကြီးတာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ ရန်ကုန်တိုင်း တာဝန်ခံ ဥပဒေဝန်ထမ်းအဖြစ် တာဝန်ထမ်းခဲ့ဖူးသူ ဆရာဦးဘမောင်အား စာရေးသူက ပြန်လည်သတိရ တမ်းတမိပါသည်။ ဆရာဦးဘမောင် တာဝန်ယူခဲ့သော ရန်ကုန်တိုင်း ဥပဒေရုံး၏ ရုံးအကြီးအကဲ လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုလည်း ပြန်ပြောင်း သတိရမိပါသည်။ စက်ရှင်မင်းကြီးဦးဘမောင်၏ အကြောင်းကို ၁၉၉၇-ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထုတ် မဏ္ဍိုင်မဂ္ဂဇင်း အမှတ်စဉ် ၁၆၊ စာမျက်နှာ ၁၂၉ တွင် ဥပဒေဝန်ထမ်းတစ်ဦး၏ဘဝခရီး ဆောင်းပါးဖြင့် စာရေးသူက အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားခဲ့သည်ကို ပြန်လည်ကောက်နုတ် တင်ပြအပ်ပါသည်။

X X X တစ်ချိန်က စက်ရှင်မင်းကြီး (ရန်ကုန်ခရိုင်ရာဇဝတ် တရားသူကြီး) တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ ဆရာဦးဘမောင် (ရန်ကုန်တိုင်း တာဝန်ခံ ဥပဒေဝန်ထမ်းအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သေးသည်)သည် ဥပဒေအတွေ့အကြုံ များပြားသူ၊ အမှုကြီးများ စစ်ဆေးခဲ့သူ၊ တရားရုံးအကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကျွမ်းကျင်နားလည်သူ ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူတို့၏ ငယ်ဆရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေဝန်ထမ်း၏ ဘဝခရီးတွင် ရှေးဦးဆရာ၊ လက်ဦးဆရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ပခုက္ကူခရိုင်၊ ပေါက်မြို့ဇာတိဖြစ်သူ ဆရာဦးဘမောင်အား တစ်နယ်သားချင်းလည်းဖြစ်၍ အထူးလေးစား အားထား ရှိသေ

ခဲ့ပါသည်။ ဥပဒေရေးရာ မှန်သမျှ တင်ပြ နာခံပြီး မှတ်သားခဲ့ပါသည်။ (ပုံ/ဘမောင်)ဟု လက်မှတ် ရေးထိုးပြီး အထူးကြေညာချက်များ ထုတ်ပြန်ခဲ့ဖူးသော တရားသူကြီးမင်း ဖြစ်ခဲ့သဖြင့် ဆရာဦးဘမောင်အား တချို့က (ပုံ/ဘမောင်)ဟု ချစ်စနိုး ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြပေ သည်။

ရန်ကုန်တိုင်း ဥပဒေရုံး ဥပဒေဝန်ထမ်းအဆင့် (၁) တာဝန်ကို ဆရာဦးဘမောင် ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ်က “ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ ကို အသုံးပြု နည်း”ဟူသော မှတ်စုစာတမ်းတစ်စောင် ရေးသား ပြုစု ခဲ့ဖူးပါသည်။ ကာလအတန်ကြာပါပြီ။ မေပျောက်သူတွေ မေပျောက်နေလောက်ပါပြီ။ လူငယ် ဥပဒေဝန်ထမ်းများ၊ တရားသူကြီးများ၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များအတွက် (မူရင်း အတိုင်း မဖော်ပြသည့်တိုင်) ဆရာဦးဘမောင်၏ မှတ်စု ကို အလျဉ်းသင့်သလို ရေးသား တင်ဆက်ပါမည်။ ဥပဒေရုံး အဆင့်ဆင့်ကိုလည်း ရုံးတွင်းမှ မှီငြမ်းရန် ဖြန့်ဝေထားပြီးဖြစ်၍ လူငယ်ဥပဒေအရာရှိများ ပွားများ လေ့လာနိုင်ကြပါသည်။ စသည် စသည်ဖြင့် စာရေးသူ ရေးသား တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ရဲစက္ကူနှင့် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးခြင်း

တရားရုံးရှေ့မှောက်တွင် သက်သေအမျိုးမျိုးသည် ရဲစက္ကူနှင့် ကွဲလွဲ ထွက်ဆိုတတ်ကြပါသည်။ ရဲအရာရှိ ရှေ့တွင် အစစ်ခံခဲ့သည်က တစ်မျိုး၊ တရားရုံးရှေ့တွင် အစစ်ခံသည့်အခါတစ်မျိုး ကွဲလွဲ၍ ထွက်ဆိုတတ်ကြ ပါသည်။ ထိုအခါ နိုင်ငံတော်ဘက်က လိုက်ပါ ဆောင် ရွက်သော ဥပဒေအရာရှိသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ နှင့်အညီ ရဲစက္ကူနှင့် သက်သေအား တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရပေသည်။

သင်တန်းပို့ချချက်များ မှတ်စုများ

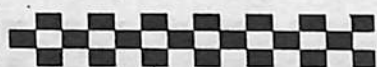
စာရေးသူ၏ ဥပဒေဝန်ထမ်း ဘဝခရီးတွင် ဖောင်ကြီးသင်တန်း တက်ရောက်ခြင်း၊ ဥပဒေပါမောက္ခ များ ကထိကများ၊ စာရေးဆရာများ၊ စက်ရှင်မင်းကြီး

များ၊ တရားရုံးချုပ် ရှေ့နေကြီးများ၊ ဥပဒေ အတွေ့ အကြုံ စုံလင်သော ဆရာကြီးများထံမှ သင်တန်းပို့ချ ချက်များကို နာယူ မှတ်သားခြင်းဖြင့် ဥပဒေပညာ ဆည်းပူးခဲ့ရပါသည်။ ဆရာကြီးများ၏ မှတ်စုများ၊ ဆွေးနွေးချက်များဖြင့်လည်း ဥပဒေအရည်အသွေး ထက်မြက်အောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ရပေသည်။ ဥပဒေစာကြည့် တိုက်များမှ ဥပဒေစာအုပ်များ၊ သုတေသနကျမ်းများ၊ ဘွဲ့လွန်စာတမ်းများကိုလည်း လေ့လာ မှတ်သား၍ ပွားများခဲ့ရပေသည်။ ယင်းသို့သော သင်တန်းပို့ချချက် မှတ်စုများအနက် ရန်ကုန်တိုင်း တာဝန်ခံ ဥပဒေ ဝန်ထမ်း၊ စက်ရှင်မင်းကြီး ဆရာဦးဘမောင်၏ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ အသုံးပြုနည်းမှာ စာရေးသူ၏ ဘဝတွင် များစွာ အထောက်အကူ ရခဲ့ပေ သည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်း တရားရုံး အဆင့်ဆင့်တွင် ရဲစက္ကူနှင့် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရသည့် သက်သေများအား ကြုံတွေ့တိုင်း ဆရာဦးဘမောင်၏ ကျင့်ထုံး ၁၆၂ အသုံးပြုနည်းကို လက်ကိုင်ပြုခဲ့ရပေ သည်။

အချိန်ကြာသော်လည်း မမေ့နိုင်

စာရေးသူ၏ စာအုပ်မှတ်တမ်းများတွင် ဆရာ ဦးဘမောင်၏ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ မှတ်စု ရောက်ရှိနေသည်မှာ အချိန်ကြာခဲ့ပေပြီ။ နှစ်ပေါင်း ၂၀ လည်း ကျော်ခဲ့ပေပြီ။ သို့ရာတွင် ယနေ့တိုင် လက်တွေ့လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးကျနေဆဲ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြန်လည်သတိရစေရန်နှင့် လိုအပ်သလို အသုံးပြုနိုင်ရန် ဆရာဦးဘမောင် (စက်ရှင် မင်းကြီး)၏ မှတ်စုကို အောက်ပါအတိုင်း ကောက်နုတ် တင်ပြအပ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ ကို အသုံးပြုနည်း

“ရန်ကုန်တိုင်း ဥပဒေရုံး၊ ဥပဒေဝန်ထမ်း အဆင့်-၁ ဦးဘမောင် ပြုစုသည်)”

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မုသားသက်သေများ၏ ထွက်ချက်များ မမှန်ကန်ကြောင်း ပေါ်လွင်စေပြီး ဆုံးဖြတ်ချက် မှန်ကန်စေရန် ဖြစ်သည်ဟု မောင်မြမောင်နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ (၁၉၆၀-ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ စာမျက်နှာ-၂၀)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဘီဘီမီဂျာ၏ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွင်လည်း ပုဒ်မ ၁၆၂ ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ (၁) အမှုစုံစမ်း စစ်ဆေးသော ရဲအရာရှိက သက်သေများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုး၍ ရယူထားသော အစစ်ခံချက်မှ လည်းကောင်း၊ (၂) ရဲအရာရှိက အမှုကို စုံစမ်း စစ်ဆေးနေသည့် အချက်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ မတော်မတရား ထွက်ဆိုသော သက်သေများ၏ အစစ်ခံချက်မှလည်းကောင်း ကာကွယ်ရန် ဖြစ်သည်”ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

ပြစ်မှုကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၂ (၁) ၏ ခြွင်းချက်တွင် “ရဲအစစ်ခံချက် ယူထားသော သက်သေအား တရားလိုအတွက်ဖြစ်စေ၊ တရားခံအတွက်ဖြစ်စေ စစ်ဆေးရန် တရားရုံးသို့ ခေါ်သောအခါ ၎င်း၏ ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက် မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းကိုမဆို ရဲထံတွင် ထိုကဲ့သို့ အစစ်ခံခဲ့ကြောင်း သက်သေထူပြီးဖြစ်လျှင် ထိုအစိတ်အပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တရားခံဘက်မှသော်လည်းကောင်း၊ တရားလိုဘက်မှသော်လည်းကောင်း သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၅ အရ ယင်းသက်သေအား တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရန်၊ သို့မဟုတ် ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၅၅ အရ ယင်းသက်သေသည် မယုံကြည်ထိုက်သော သက်သေဖြစ်သည်ဟု ထင်ရှားစေရန် အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် သက်သေရုံးရှေ့ အစစ်ခံချက်သည် ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်နှင့် ကွဲလွဲနေသဖြင့် ယင်းသက်သေအား ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်နှင့် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးလိုလျှင် တရားလိုဘက်မှ

လည်းကောင်း၊ တရားခံဘက်မှလည်းကောင်း၊ တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်လည်းကောင်း ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို ရုံးရှေ့ အစစ်ခံချက်နှင့် သက်သေခံ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးနိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရာ၌ ကွဲလွဲထွက်ဆိုသည့် အပိုင်းကိုသာ ဖတ်ပြ၍ ရဲရှေ့တွင် ဤကဲ့သို့ ထွက်ဆိုခဲ့ပါသလောဟု တိုက်ဆိုင် မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။ (ယင်းကဲ့သို့ စစ်ဆေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သက်သေအား ကွဲလွဲချက်၊ မရှင်းလင်းသည့်အချက်၊ အငြင်းပွားသည့်အချက် စသည်တို့ကို ရှင်းလင်းစေရန် အခွင့်အရေးပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။) ၎င်းကွဲလွဲထွက်ဆိုသော အပိုင်းကို ကောက်နုတ်ချက် မိတ္တူပြုလုပ်၍ အမှုစစ် ရဲအရာရှိအား ခေါ်ယူပြီး ထိုကောက်နုတ်ချက်သည် သက်သေ၏ ထွက်ချက်အတိုင်း အမှန်ဟုတ်မဟုတ် စစ်ဆေးရမည် ဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါ ကောက်နုတ်ချက် မိတ္တူကို သက်သေခံအဖြစ် တင်သွင်းရမည်။ သို့ရာတွင် သက်သေအား စစ်ဆေးနေစဉ် အတောအတွင်း အဆိုပါ ရဲအရာရှိကို ခေါ်ယူ စစ်ဆေးရန် မဟုတ်။ ထိုသက်သေအား ပြီးစီးအောင် ဆက်လက် စစ်ဆေးပြီးမှ ရဲအရာရှိကို ခေါ်ယူ စစ်ဆေးရန် ဖြစ်သည်။ (ကျင့်ဟုတ်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ ၁၉၄၉-ခုနှစ်၊ တရားလွှတ်တော်၊ စာမျက်နှာ-၁၅၄)။

သက်သေတစ်ဦး၏ ရုံးရှေ့ အစစ်ခံချက်သည် ၎င်း၏ ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်နှင့် ကွဲလွဲနေလျှင် မည်ကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကို ချစ်လှိုင်၊ ထွန်းဝိုင်း၊ သိန်းအောင် ပါ-၂၂ ဦးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အမှု (၁၉၅၈-ခု၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ တရားလွှတ်တော်၊ စာမျက်နှာ-၅၈၂)တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

“သက်သေတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ရဲအရာရှိထံ၌ ရေးသားထားသော အစစ်ခံချက်တစ်ခု ပေးထားသော် ထိုအစစ်ခံချက်ကို ထိုသက်သေ ရုံးရှေ့တွင် အစစ်ခံသော ထွက်ချက်နှင့် ဖီလာဖြစ်စေလျှင် ထိုသက်သေ

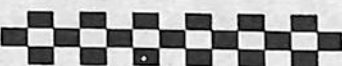
အစစ်ခံချက်၏ တန်ရာတန်ဖိုးကို ပျက်စီးစေလိုသော သဘောဖြင့် တရားလိုဘက်ကသော် လည်းကောင်း၊ တရားခံဘက်ကသော်လည်းကောင်း အဆိုပါ ရဲအရာရှိ ရှေ့တွင် အစစ်ခံခဲ့သော အစစ်ခံချက်ဖြင့် သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းသည့်အတိုင်း သုံးနိုင် ပေသည်။ ဤသုံးစွဲနည်းမှာ ၎င်းသက်ဆိုင်ရာ ရဲအစစ် ခံချက်ကို ကောက်နုတ်၍ မိတ္တူတင်သွင်းခြင်းဖြင့်သာ အသုံးပြုနိုင်ပေသည်။ သို့သော် ထိုသက်သေ၏ အရာရှိရှေ့ အစစ်ခံချက်သည် အမှုစစ်ဆေးသော ရုံးတော်က အမှုတွင် ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်သော သက်သေအစစ်ခံချက် မဟုတ်။ ထိုသက်သေ၏ အစစ် ခံချက်ကို ယုံကြည်ထိုက်၊ မယုံကြည်ထိုက်၊ သို့တည်း မဟုတ် တန်ဖိုးမည်၍မည်မျှ ရှိသည်ကို ချိန်ဆနိုင် ရန်သာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုသက်သေကို မေးခွန်း ထုတ်ရာ၌ ရဲရာရှိထံတွင် မည်သို့သော အစစ်ခံချက်များ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသလားဟု အစစ်ခံခဲ့သော ကောက်နုတ်ချက် ကို ဖတ်ပြ၍ မေးမြန်းသောအခါ ထိုအတိုင်း အစစ်ခံ ခဲ့ပါသည်ဟု ထွက်ဆိုလျှင်၊ ထို့ပြင် ထိုအစစ်ခံချက်သည် ယခု ရုံးရှေ့တွင် ထွက်ဆိုသော အစစ်ခံချက်နှင့် ကွဲလွဲ နေပါလျှင် မည်သည့်အစစ်ခံချက်က မှန်သနည်းဟု မေးမြန်းသောအခါ သက်သေက ရဲအရာရှိထံတွင် အစစ် ခံခဲ့သော အစစ်ခံချက်သည် မှန်ပါသည်ဟု ထွက်ဆိုလျှင် ထိုမှန်သည်ဆိုသော ရဲအစစ်ခံချက်သည် ရာဇဝတ် ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၂ တွင် တားမြစ်ထားသော ရဲအစစ်ခံချက် မဟုတ်တော့ဘဲ ထိုသက်သေက ရုံးရှေ့ ကိုယ်တိုင်အစစ်ခံသော အစစ်ခံချက်အခြေသို့ ရောက် နေ၍ ဤအစစ်ခံချက်များကို ရုံးတော်က အမှုစစ်ဆေး ရာ၌ ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်ပေသည်။”

သက်သေအား ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်နှင့် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရာ၌ ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်မှာ မမှန်ကန်ကြောင်း၊ ယခု ရုံးရှေ့ အစစ်ခံချက်သာ မှန်ကန်ကြောင်း ထွက်ဆို ပါက ရဲရှေ့ အစစ်ခံခဲ့သည်ဆိုသော ထွက်ဆိုချက်သည် သက်သေခံ မဝင်သဖြင့် အသုံးမပြုနိုင်ပါ။

ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၆၂ တွင် သက်သေ၏ ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်များကို သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရန် အသုံးပြုနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသော သက်သေအား ထိုသို့ တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးသည့်အတွက် ၎င်းသည် မယုံကြည်ထိုက်သူအဖြစ် ပြသရာ မရောက် ပါ။ သက်သေခံ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၅ တွင်လည်း ထိုသို့ တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးသည့်အတွက် သက်သေသည် မယုံကြည်ထိုက်သည့် သက်သေဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ မထားပါ။ (ဆင်မြူရယ်ဂျန်နှင့် အစိုးရ၊ ၁၉၃၅-ခုနှစ်၊ အိန္ဒိယ စီရင်ထုံး၊ အလားတူတတ်၊ စာမျက်နှာ-၉၃၅)။

သက်သေအား ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်နှင့် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရန်အတွက် ၎င်းအား ဆန့်ကျင်သက်သေအဖြစ် ကြေညာရန်မလိုကြောင်း မောင်ဦးမြင့်နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအမှု (၁၉၅၈-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ တရားလွှတ်တော်၊ စာမျက်နှာ-၅၁၃)တွင် ဖော်ပြထား ပါသည်။ ယင်းအမှုကို အစိုးရရှေ့နေက တရားလိုပြ သက်သေတစ်ဦးအား ၎င်း၏ ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်နှင့် တရားရုံးရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရန်၊ ဆန့်ကျင်သက်သေအဖြစ် ကြေညာရန် ခွင့်တောင်းခဲ့ပါ သည်။ တရားရုံးမှ ခွင့်မပြုဘဲ သက်သေအား တရား သူကြီးကိုယ်တိုင် ပြန်လှန်မေးမြန်းခဲ့သည့်အပြင် ရဲရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို သက်သေခံအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်းအတွက် အစိုးရရှေ့နေသည် လည်းကောင်း၊ ဝားများသူကြီးသည်လည်းကောင်း မှားယွင်းကြောင်းနှင့် သက်သေအား ၎င်း၏ရှေ့ အစစ် ခံချက်နှင့် ရုံးရှေ့ အစစ်ခံချက်ကို တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေး ရန်အတွက် ဆန့်ကျင်သက်သေအဖြစ် ကြေညာရန် မလို ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

ဆန့်ကျင်သက်သေ ဆိုသည်မှာ မိမိဘက်သို့ လိုက်လျော ထွက်ဆိုခြင်း မပြုရုံကားမျှနှင့် ဆန့်ကျင် သက်သေ မဟုတ်။ တရားရုံးတွင် သက်သေအဖြစ် ယူက်ဆိုရာ၌ ၎င်း၏ ကိုယ်အမှုအပျာ၊ နှုတ်အမှုအရာ အားဖြင့် အမှန်အတိုင်း မယူက်ဆိုလိုသည့် လက္ခဏာ

ရှိသော သက်သေကို ဆိုလိုပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အမှန်အတိုင်း မထွက်ဆိုဘဲ အခြားဘက် ယိမ်းယိုင် သွားသော သက်သေကို ဆိုလိုပါသည်။

သက်သေသည် ဆန့်ကျင်ဘက် သက်သေအဖြစ် သို့ ချက်ချင်း ရောက်ရှိသွားသည် မဟုတ်။ ၎င်း၏ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ၊ ဖြေပုံဖြေနည်း စသည်တို့အရ အမှန်ကို ဖုံးကွယ်ကြောင်း သံသယ မကင်းဖွယ်ရာ ပေါ်ပေါက်၍ ဆန့်ကျင်သက်သေအဖြစ် သို့ တဖြည်းဖြည်း ရောက်ရှိသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ သက်သေအား ဆန့်ကျင်သက်သေအဖြစ် ကြေညာ လိုလျှင် သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၄ အရ ဆောင်ရွက် ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုပုဒ်မတွင် “ဆန့်ကျင်ဘက်သက်သေ” ဆိုသော စကားရပ်ကို ဖော်ပြထားသော်လည်း ယင်း ပုဒ်မ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်အရ တရားလိုသည် ၎င်း၏ သက်သေကို ဆန့်ကျင်သက်သေ အဖြစ် ကြေညာပြီး ပြန်လှန်မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

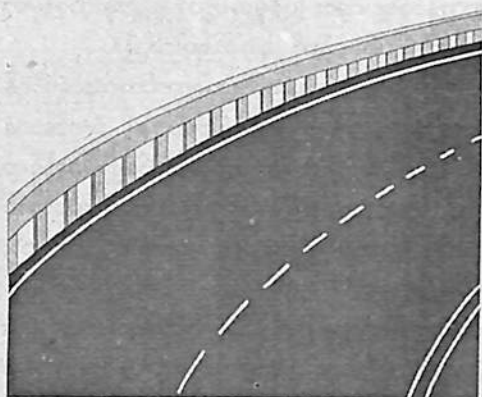
မိမိသက်သေအား သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၄ အရ တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဆန့်ကျင်သက်သေ အဖြစ် ကြေညာပြီး ပြန်လှန်မေးမြန်းမှုများ မေးမြန်းခြင်း အားဖြင့် ထိုသက်သေသည် မယုံကြည်ထိုက်သူ ဖြစ်ကြောင်း မိမိက တင်ပြခြင်းဖြစ်၍ ၎င်း၏ ထွက်ချက် မှာ မိမိအတွက် လုံးဝ အသုံးမဝင်တော့ပေ။ ဆာဆာသာ အဂ္ဂါသာ ရေးသည့် သက်သေခံ ဥပဒေတွင်လည်း မိမိ၏ သက်သေအား ဆန့်ကျင်ဘက် သက်သေအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရန် ဟုတ်မှန်သို့ တောင်းဆိုသောအမှုသည် သည် ထိုသက်သေ၏ တန်ဖိုးကို ဖျက်ဆီးသည့်အပြင် ထိုသက်သေ၏ ထွက်ချက်ကို အသုံးမဝင် ဖြစ်စေသည် ဟု မေးသား ဖော်ပြထားပါသည်။

အခြားမှတ်သားဖွယ်ရာ မှတ်စုများ

ဥပဒေပညာရှင် ဆရာသမားများ၏ မှတ်သား ဖွယ်ရာ အခြားမှတ်စုများကိုလည်း နောင်လများတွင် ဆက်လက် တင်ဆက်ပါမည်။ အချိန်အခါ အခြေအနေ နှင့် ကာလ ပြောင်းလဲသွားသည်နှင့်အမျှ ဆီလျော်သလို အသုံးပြုသွားနိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ဥပဒေပညာရှင် များ လက်တွေ့လုပ်ငန်းခွင်တွင် ဆီလျော်သလို လိုတိုး ပိုမိုမျှော့ အသုံးပြုနိုင်ရန် မျှည့်မျှယ်၍ ဥပဒေပုဒ်မ၏ ဘဝခရီးတွင် လေ့လာမှတ်သားခဲ့သော အတွေ့အကြုံ များအား ရိုးသားစွာ၊ နိုးကြားစွာ ဥပဒေမှတ်တိုင်များ ဆက်လက် စိုက်ထူသွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြအပ် ပါသည်။

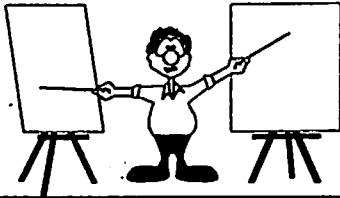
(ဤစာစုဖြင့် ခရိုင်ရာဇပတ်ဟုများသူကြီး (အငြိမ်းစား) ရန်ကုန်တိုင်း တာဝန်ခံ ဥပဒေဝန်ထမ်း အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သော ယနေ့တိုင် သက်ရှည် ကျန်းမာစွာဖြင့် ဥပဒေပညာ၊ တရား စီရင်ရေး အတွေ့အကြုံ စုံလင်လှသည့် ဆရာကြီး ဦးဘမောင်အား သက်ရှည် ကျန်းမာဖွယ်ကြောင်း ဆုတောင်း ဂါရဝပြုအပ်ပါသည်။)

ဦးဟန်ညွန့် (ဥပဒေ)

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများအကြောင်း

သိကောင်းစရာ

ဦးဗကြိုင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး (အငြိမ်းစား)

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ၏ လုပ်ငန်းစဉ် (Function of the Criminal Law)

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ၏ အဓိက လုပ်ငန်းစဉ်မှာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော ပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန် အဓိက ရည်ရွယ်ပါသည်။ ယင်းအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း မရှိစေရန် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို ဟန့်တားလောက်သော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပေးခြင်းဆိုသည့် ဥပဒေဖြင့် ပြစ်မှုမကျူးလွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ (ရာဇသတ်ကြီး) တွင် ဖွင့်ဆိုထားသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်မှု၊ သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှုကြောင့် ပြစ်မှုမြောက်သည့် ကိစ္စတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအား ပြစ်မှုအတွက် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ထားသည့် ပြစ်ဒဏ်ကို ချမှတ်ရပါသည်။

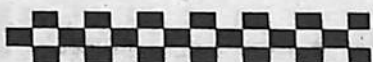
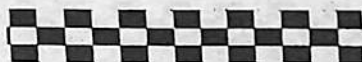
ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် သက်သေခံဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းများက မည်ကဲ့သို့ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည်ကို လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ မည်သည့်သက်သေ အထောက်အထားများကို တရား

ရုံးက လက်ခံရမည်ဟု သက်သေခံ ဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်ဒဏ်ကျခံစေရမည် ဆိုသော အယူအဆသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို ဟန့်တားရာ ရောက်မည်မဟုတ်ပေ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ပါက မလွဲမသွေ အပြစ်ကျခံရမည်ဆိုသည့် အချက်ကို ပြည်သူများ သိရှိစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ပြစ်ဒဏ်မခံရဘဲ လွတ်မြောက်သွားပါက မလိုလားအပ်သော မကောင်းမှုဟု ဆိုရပေမည်။ ထို့အပြင် တရားဥပဒေကိုလည်း ထိပါးရာ ရောက်ပါသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကိုလည်း အတင့်ရဲစေပါသည်။ ယင်းပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အားကျ နမူနာယူပြီး ပြစ်ဒဏ်ကျခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ကို ခံစားနိုင်သည့် အတွေးအခေါ်ကိုလည်း ဖြစ်စေပါသည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင် အပြစ်ကင်းမဲ့သူ တစ်ဦးအား အပြစ်ပေးမိပါက ပို၍ ဆိုးရွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ မတရားမှုဟူသည့် ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ ပျက်ပြားမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်းသည်ပင်လျှင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံရသူအား ပို၍ ဆိုးရွားစေပါသည်။ ထိုသို့ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း ခံရသည့်အတွက် အဖွဲ့အစည်းအပေါ်တွင် ကလွဲစား ချေလိုမှု၊ ထောင်သို့ ရောက်ရှိသွားခြင်းကြောင့် အခြားထောင်ကျတရားခံများနှင့်

အပေါင်းအဖော်ဖြစ်ပြီး ပို၍ ပျက်စီးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ပထမအကြိမ် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအနေဖြင့် ထပ်မံ၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်သော စိတ်ဆန္ဒများရှိပြီး နောင်တွင် အမြဲတစေ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။

အပြစ်မဲ့သူ တစ်ဦးအား အပြစ်ပေးမိခြင်းကြောင့် အားကိုးရသော နိုင်ငံသားတစ်ဦးအား ရာဇဝတ်ကောင်အဖြစ် ပြောင်းလဲ ကျရောက်စေနိုင်သည်။

အပြစ်ကျူးလွန်သူ တရားခံတစ်ဦးအနေဖြင့် လွတ်မြောက်သွားပါက ယင်းအား ပြစ်မှု ထပ်မံကျူးလွန်ရန် အားပေးရာ ရောက်သည့်အပြင် တရားစီရင်ရေး တိမ်းစောင်းသည်ဟုလည်း ဆိုရပေမည်။ အခြားသူများအနေဖြင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ မည်သူဖြစ်ကြောင်း သိရှိခြင်း၊ သို့မဟုတ် အပြစ်ပေးခံရသူမှာ အပြစ်မရှိသူဖြစ်ကြောင်း သိရှိခြင်းတို့ကြောင့် တရားဥပဒေအပေါ် အမြင်တစ်မျိုး ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။

တရားဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အမှန်တကယ် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ အပြစ်ရရှိရေးနှင့် ပြစ်မှုမကျူးလွန်သူများကို အပြစ်မပေးမိရေးတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းရည်မှန်းချက်အရပင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် သက်သေခံပစ္စည်းတို့ကို ပြဋ္ဌာန်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အသေးစိတ် အချက်အလက်များတွင် ကွဲလွဲမှုရှိသော်လည်း အင်္ဂလိပ် ဥပဒေစနစ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေစနစ်တို့၏ အဓိက ဥပဒေအခြေခံတို့မှာ တူညီပါသည်။

အဓိက ဥပဒေသများ

ရာဇဝတ်တရားစီရင်ရေး၏ အဓိက ဥပဒေသများမှာ-

- ၁။ ပြစ်မှုဖြင့် စွပ်စွဲခံရသူသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားအောင် သက်သေမပြနိုင်မီ အပြစ်ကင်းသူဟု မှတ်ယူရပါမည်။

- ၂။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သံသယ ပေါ်ပေါက်ပါက ယင်းသံသယ၏ အကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့်ပေးပြီး ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း မပြုရပါ။

- ၃။ အမှုတိုင်းတွင် တရားခံ၏ ရှေ့မှောက်တွင် ရယူခွဲသော သက်သေခံဝင်သော အထောက်အထားများအပေါ် အခြေပြု၍ ဆုံးဖြတ်ရပါမည်။

- ၄။ တရားစီရင်ရေးရာတွင် မျှတပြီး ဘက်လိုက်မှု ကင်းရပါမည်။

အထက်ပါ ဥပဒေများသည် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ တရားရုံးများအနေဖြင့် လိုက်နာ ကျင့်သုံးပြီး ဥပဒေကဲ့သို့ အင်အားရှိပါသည်။

“ပြစ်မှုဖြင့် စွပ်စွဲခံရသူသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားအောင် သက်သေမပြနိုင်မီ အပြစ်ကင်းသူဟု မှတ်ယူရမည်” ဆိုသည့် ဥပဒေသမှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုတွင် တရားခံ အပြစ်ရှိကြောင်း သက်သေပြရန် တာဝန်မှာ တရားလိုတွင် တာဝန်ရှိသည်ဆိုသည့် အချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၁ တွင် “မည်သူမဆို ဟုတ်မှန်ကြောင်း မိမိပြောဆိုသော အကြောင်းခြင်းရာများကို အမှီပြုလျက် ဥပဒေအရ အခွင့်အရေး၊ သို့မဟုတ် တာဝန်နှင့် ပတ်သက်၍ တရားရုံးက စီရင်ချက် ချမှတ်

ပေးမလို့လျှင် ယင်းအကြောင်းခြင်းရာများရှိကြောင်းကို သက်သေအထင်အရှား ပြရမည်”

ဖြစ်မှုတွင် အမှုလိုက်က တရားခံသည် စွပ်စွဲထားသည့် ဖြစ်မှုကို ကျူးလွန်ကြောင်းနှင့် တရားရုံးက တရားခံကို အပြစ်ပေးရန် တင်ပြရပါသည်။ အမှုလိုက်က တရားခံ ဖြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း သက်သေထင်ရှား မပြနိုင်ပါက တရားရုံးက တရားခံကို အပြစ်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ယင်းအချက်ကို ပုဒ်မ ၁၀၁ ၏ ဥပမာ (က) တွင် “အကဘိသည် ဖြစ်မှုတစ်ခုကို ကျူးလွန်သည်ဟု ပြောဆို၍ ဘီအား ဖြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းကို သက်သေထင်ရှား ပြရမည်”

သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၅ တွင် ခြွင်းချက် ပြုထားပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဖြစ်မှုဖြင့် စွပ်စွဲခံရသူသည် ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေ၊ သို့မဟုတ် အထူးဥပဒေ တစ်ခုခုပါ ကင်းလွတ်ရခြင်း အချက်တစ်ခုခုနှင့် အကျုံးဝင် သက်ဆိုင်ကြောင်း သက်သေပြရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ တရားရုံးအနေဖြင့် ယင်းကင်းလွတ်ရခြင်းအချက် မတည်ရှိကြောင်းကို တရားခံဘက်မှ သက်သေထင်ရှား မပြနိုင်မီ မှတ်ယူခွင့် ရရှိပါသည်။

အမှုစွဲဆိုသူ (တရားလို)ဘက်မှ စွပ်စွဲသည့် ဖြစ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းခြင်းရာများ ပေါ်ပေါက်ကြောင်းကို ပထမဆုံး သက်သေထင်ရှား ပြရပါမည်။ ထို့နောက် တရားခံက ၎င်း၏ ပြုမူချက်သည် ဖြစ်မှု မမြောက်ကြောင်း၊ သို့မဟုတ် စွပ်စွဲထားသည့် ဖြစ်မှုထက် ငယ်သော ဖြစ်မှုကို ကျူးလွန်ကြောင်း သက်သေပြရပါမည်။

အထူး၊ သို့မဟုတ် အထွေထွေဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အကြောင်းခြင်းရာ တစ်ခုကို ထင်ရှား ပြနိုင်ပါက အခြားအကြောင်းခြင်းရာအတွက် သက်သေထင်ရှားပြရန် မလိုတော့ဘဲ မှတ်ယူခွင့်ရသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များလည်း ရှိပါသည်။ ဥပမာ လောင်းကစား ဥပဒေတွင် ဥပဒေနှင့်အညီ ဝရမ်းရယူပြီး ရှာဖွေ ဖမ်းဆီးသည့်ကိစ္စတွင် လောင်းကစား ကိရိယာများ တွေ့ရှိပါက တရားခံများအား လောင်းကစားနေသည်ကို မတွေ့မြင်

စေကာမူ လောင်းကစားသည်ဟု ဥပဒေအရ မှတ်ယူခွင့်ရှိပြီး တရားခံများကို လောင်းကစား ဥပဒေအရ အပြစ်ပေးနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ မှတ်ယူခွင့်ကို တရားခံဘက်မှ ချေဖျက်နိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

“ဖြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သံသယ ပေါ်ပေါက်ပါက ယင်းသံသယ၏ အကျိုးကို တရားခံက ခံစားခွင့် ရရှိပြီး ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း မပြုနိုင်ပါ” ဆိုသည့် ဥပဒေသသည် ပထမ ဥပဒေနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိပါသည်။ ယင်းဥပဒေသ နှစ်ခုကို ပေါင်း၍ ဥပဒေသ တစ်ခုအနေဖြင့် တင်ပြရမည် ဆိုပါက “တရားခံ ဖြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်းကို စွဲသူ တရားလိုဘက်မှ သက်သေထင်ရှား ပြရပါမည်။ အကယ်၍ သံသယ ပေါ်ပေါက်ပါက တရားခံ ဖြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းမှာ မထင်ရှားဟု ဆိုရပေမည်”

ဒုတိယ ဥပဒေသမှာ သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၃ ဖြစ်သည့် “မှန်ကြောင်း ထင်ရှားခြင်း (proved)” မှ သက်ဆင်းပါသည်။

ပုဒ်မ ၃။ မှန်ကြောင်း ထင်ရှားခြင်း

တရားရုံးသည် ၎င်းရှေ့မှောက်ရှိ အကြောင်းအရာများကို စဉ်းစား ဆင်ခြင်ပြီး နောက်အကြောင်းခြင်းရာ တစ်ခုသည် ရှိသည်ဟု ယုံကြည်လျှင်ဖြစ်စေ၊ သို့တည်းမဟုတ် ဉာဏ်အမြော်အမြင်ရှိသူ တစ်ဦးသည် သက်ဆိုင်ရာ အမှုတွင် အကြောင်းအရာများကို ထောက်ရှု၍ ၎င်းအကြောင်းခြင်းရာသည် ရှိတန်လောက်သည်ဟု ယူဆလျှင် ၎င်းအကြောင်းခြင်းရာသည် မှန်ကြောင်း ထင်ရှားသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

ရာဇဝတ်တရားသူကြီးဟစ်ဦးအနေဖြင့် ဟုတ်ခံ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သံသယရှိပါက ယင်းအပြစ်ရှိသည်ဆိုသော သက်သေခံချက် တည်ရှိကြောင်းကို ယုံကြည်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ သို့မဟုတ် ယာမန် ဆင်ခြင်တုံတရားရှိသူ တစ်ဦးအနေဖြင့် ယင်း သံသယရှိသော သက်သေခံချက်အပေါ်တွင် ဆုံးဖြတ်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ သံသယ ပေါ်ပေါက်က တရားခံအပေါ် ပြစ်မှုမထင်ရှားဟု ဆိုရပေမည်။

ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တင်ပြရမည် ဆိုပါက အကြောင်းခြင်းရာ တစ်ခုသည် သံသယဖြစ်ဖွယ်ရာ ရှိပါက မှန်ကြောင်း ထင်ရှားသည် (proved)ဟု မဆိုနိုင်ပါ။

ဟုတ်စီရင်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များမှာ လူသားများ၏ အပြုအမူနှင့် သက်ဆိုင်နေသဖြင့် သင်္ချာကဲ့သို့ အတိအကျ အမှန်အကန် ထင်ရှားအောင် ပြုလုပ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

ဆီနီယ သက်သေခံ ဥပဒေ ဝေးသားဒူသူ (Sir James Stephen) ဖြစ်ဆိုသကဲ့သို့ ဟုတ်စီရင်ရေးဆိုင်ရာ သက်သေခံများကို အကောင်းဆုံး ဖြစ်နိုင်ချေ အထိသာ (a high degree of probability) တင်ပြနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တရားမျှတမှုကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရသော တရားရုံးအနေဖြင့် အကောင်းဆုံး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သက်သေခံချက်ကို လက်ခံရခြင်းမှာ သက်သေဟစ်ဦး၊ သို့မဟုတ် သက်သေများအနေဖြင့် ယင်းဟို့ မြင်ဟောသည်များကို အမှန်အတိုင်း ထွက်ဆိုခြင်းဖြစ်၍ မှားယွင်းနိုင်မည်မဟုတ်ဟူ၍ လက်ခံရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရကား ရာဇဝတ်မှုကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် မြင်တွေ့ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သံသယဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိနိုင်ပေသည်။

သံသယဟု ဆိုရာတွင် ဥပဒေပြဿနာ မဟုတ်ဘဲ အကြောင်းခြင်းရာ ပြဿနာဖြစ်၍ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

အပြစ်ရှိသည်ဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်မှာ ဥပဒေနှင့် အညီ ရယူသော သက်သေခံချက်များအပေါ် သံသယကင်းရှင်းစွာဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

“သံသယ”ဆိုသည့် စကားရပ်ကို ယေဘုယျ အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်အောင် ဖွင့်ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ တရားခံ အပြစ်ရှိကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သံသယကင်းရှင်းသည်အထိ သက်သေခံချက် ရှိကြောင်း ရာဇဝတ်တရားသူကြီးအနေဖြင့် မိမိရှေ့မှောက်တွင် ကြားနာသော အမှုတွင် ဖြေကြားနိုင်ရပါမည်။

သက်သေပြရန် တာဝန်နှင့် တရားရုံးရှေ့တွင် တင်ပြသော သက်သေခံချက် အားလုံးအပေါ် အခြေပြု၍ အဖြေလုပ်ရပါမည်။

တရားခံဘက်မှ တင်ပြသော သက်သေခံချက်များအပေါ် အမှုကို မချေဖျက်နိုင်သည့်တိုင်အောင် တရားလိုမှ စွဲဆိုထားသည့် အမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သံသယ ပေါ်ပေါက်ပါက ယင်းသံသယ၏ အကျိုးကို တရားခံအား ခံစားခွင့် ပြုရပါမည်။

အမှုတိုင်းတွင် တရားခံ၏ ရှေ့မှောက်တွင် ရယူခဲ့သော သက်သေခံဝင်သော အထောက်အထားများအပေါ် အခြေပြု၍ ဆုံးဖြတ်ရပါမည်ဆိုသည့် ဥပဒေမှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၃ ၌ အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၅ တွင် တရားခံအား ရုံးရှေ့သို့ လာရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားသော်လည်း တရားခံ၏ရှေ့နေ ရှိနေရပါမည်။ တရားခံ၏ မျက်ကွယ်တွင် ကော်မရှင်ဖြင့် စစ်ဆေးခွင့် ရှိသော်လည်း တရားခံသည် အချုပ်ဖြင့် မဟုတ်ပါက စစ်ဆေးသည့် နေရာသို့ ကိုယ်တိုင် လာရောက်ခွင့်၊ သို့မဟုတ် ရှေ့နေဖြင့် ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၈၈၊ ၅၀၉ နှင့် သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ ၃၃ အရ ယခင်က ရယူခဲ့သော သက်သေခံချက်များကို သုံးစွဲခွင့်ရှိသည့် ဆိုရာ၌ ဟုတ်ခံ၏မျှမျှမဟုတ်၊ သို့မဟုတ် ယင်း၏ရှေ့နေ

ရှေ့မှောက်တွင် ရယူခဲ့သော သက်သေခံချက်များ ဖြစ်ရပါမည်။

ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၂ အရ ပာများခံ၏ မျက်ကွယ်တွင် ရယူခဲ့သော သက်သေခံချက်ကို အယူခံခြင်းချက်အနေဖြင့်သာ လက်ခံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၃၊ ၁၁၆ နှင့် ၁၁၇ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ တရားခံအား ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၁၆ အရ လာရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားသည့် ကိစ္စမှအပ တရားခံ၏ ရှေ့မှောက်တွင် သက်သေခံချက် ရယူရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ တရားခံအား ရုံးရှေ့သို့ လာရောက်ရန် ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားသည့်ကိစ္စတွင် တရားခံ၏ရှေ့နေ၏ ရှေ့မှောက်၌ သက်သေခံချက် ရယူရပါမည်။

လျှောက်ထားခံရသူအပေါ်ချအပ်သည့် ဆင့်ခေါ်စာ အတည်ဖြစ်ပြီး လျှောက်ထားခံရသူ လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်သည့်ကိစ္စတွင် ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄၈၈ (၆)အရ တရားရုံးသည် လျှောက်ထားခံရသူ၏ မျက်ကွယ်တွင် အမှုကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၄ (၂) အရ အရေးပေါ်အကြောင်း ပေါ်ပေါက်သည့်ကိစ္စတွင် ဖြစ်စေ၊ လျှောက်ထားခံရသူထံ အချိန်မီ ဆင့်ခေါ်စာ ပေးပို့ရန် အချိန်မရရှိသည့်အခါတွင်ဖြစ်စေ လျှောက်ထားခံရသူ၏ မျက်ကွယ်တွင် တရားရုံးသည် အမှုကို ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိပါသည်။

တရားခံ၏ ရှေ့မှောက်တွင် ရယူခဲ့သော သက်သေခံဝင်သော အထောက်အထားများအပေါ် အခြေပြု၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်ဆိုသော ဥပဒေနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိပါ။ ယင်းဥပဒေသည် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် သက်သေခံချက်များအရ တရားရုံး ရှေ့မှောက်တွင် မည်သည့်သက်သေခံချက်များကို မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် တင်သွင်းရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အခြားနည်းလမ်းဖြင့် ရယူခဲ့သော သက်သေခံချက်များအပေါ် အခြေပြု၍ ဆုံးဖြတ်

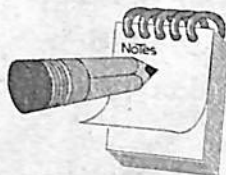
ပါက ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်သည် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ယင်းအချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၅ ၏ ခြွင်းချက်၌ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

“သို့ရာတွင် စီရင်ချက်မှာ ဤအက်ဥပဒေအရ စပ်ဆိုင်၍ နည်းလမ်းတကျ သက်သေခံ ထင်ရှားပြီးဖြစ်သော အကြောင်းခြင်းများအပေါ်တွင်သာ အခြေပြုရမည် ဖြစ်သည်”

အထက်ဖော်ပြပါ ခြွင်းချက်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ တရားရုံးအနေဖြင့် အမှုနှင့် မစပ်ဆိုင်သော အချက်အလက်များကို မေးမြန်းခွင့် ရှိသော်လည်း ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အခြေမပြုရဟု ဆိုလိုပါသည်။

ပာများစီရင်ရာတွင် မျှတပြီး ဟက်လိုက်မှု ကင်းမဲ့သည်ဆိုသည့် ဥပဒေသမှာလည်း ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပါ။ ယင်းဥပဒေသကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက မူအနေဖြင့် လိုက်နာ ကျင့်သုံးကြပါသည်။ သို့ရာတွင် လက်တွေ့၌ ရာနှုန်းပြည့် လိုက်နာ ကျင့်သုံးခြင်းရှိမည် မဟုတ်ပါ။

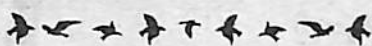
အထက်ဖော်ပြပါ ရေးသားချက်များမှာ တရားလွှတ်တော် ပာများဝန်ကြီး မဇ္ဈိမာ ဝိလျံကားက ၅-၁၁-၁၉၂၇ ရက်နေ့က မိတ္ထီလာမြို့ “ဒေသဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်ရေးကောလိပ်”တွင် ဟောပြော ပို့ချခဲ့သော “On the Principles of the Criminal Law”မှ ဥပဒေသပိုင်းကို ပြန်ဆို တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဦးဝင်း

ညွှန်ကြားရေးမှူး (အငြိမ်းစား)
ရှေ့နေချုပ်ရုံး

ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိသော တရားခံကို တရားစွဲဆို တင်ပို့လာလျှင်

နေမျိုး (တရားရေး)

“.....”

ဦး ()

ဒုတိယတန်းအာဏာ

ဒုတိယမြို့နယ် တရားသူကြီး

တရားရုံးတော်၌

“- တရားခံ ()အပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ
ပုဒ်မ ၃၇၉/၇၅ အရ ပြစ်မှုကျူးလွန်
ကြောင်း ထင်ရှားသဖြင့်

- ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၇၉ အရ
ထောင်ဒဏ် ၆-လ၊

- ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၅ အရ
ထောင်ဒဏ် ၆-လ

- ပြစ်ဒဏ်နှစ်ရပ်ကို တပေါင်းတည်း ကျခံ
စေ”

အထက်ပါ သာကေမှာ စာရေးသူ မြို့နယ်ရုံး
တစ်ရုံး၌ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရင်း ကြုံတွေ့ခဲ့ဖူးသော
ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါ အမိန့်အား အယက်ရုံးက ပြင်ဆင်မှု
ဖွင့်လှစ်၍ ပြင်ဆင်ပေးခဲ့ဖူးပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ
မှားယွင်းမှုမျိုး စာရေးသူတို့ တရားစီရင်ရေး နယ်ပယ်
တွင် မကြာခဏ ဆိုသလို တွေ့မြင် ကြားဖူးလေ့ ရှိပါ

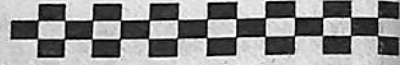
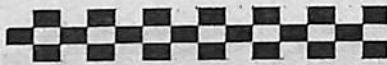
သည်။ မျက်မြင်လည်း ကြုံတွေ့ဖူးခဲ့ပါသည်။ ထို့သို့
မှားယွင်း၍ အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ ဥပဒေကို သေသေ
ချာချာ ဂဗာနာ လေ့လာ ဖတ်ရှုခြင်း မပြုဘဲ
အလျင်စလို အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ဟန်တူပါ
သည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ (၇၅) တွဲထားပြီး
ဆိုက်တည်းက စာရေးသူတို့ တရားသူကြီးတိုင်း သတိ
ချပ်ဖို့ အလွန်အရေးကြီးလှပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ (၇၅) တွဲဖက်၍ စွဲဆို
ထားခြင်းမှာ တရားခံမှာ ယခင်က ပြစ်ချက်ဟောင်း
ရှိပြီး ပြစ်ဒဏ်ကို ပထမအကြိမ် ပေးခဲ့သည့် ပြစ်ဒဏ်
ထက် ပိုမို ပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်ရန်
ရည်ရွယ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် တရားခံ
အနေနှင့် နောက်ထပ် အလားတူ ပြစ်မှုမျိုး ထပ်မံ
မဖြစ်ပွားနိုင်အောင် အဟန့်အတား ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍
စွဲဆိုခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ (၇၅) တွဲဖက်၍
စွဲဆိုနိုင်ရန်-

- တရားခံသည် ရာဇသတ်ကြီးအခန်း (၁၂)၊
သို့မဟုတ် အခန်း (၁၇)တို့တွင် ပြဋ္ဌာန်း
ထားသော ပြစ်မှုများအနက် ထောင်ဒဏ်
၃-နှစ်ဖြစ်စေ၊ ၃-နှစ်ထက် ပို၍ဖြစ်စေ

ထောင်ဒဏ်တစ်မျိုးမျိုးထိုက်သော ပြစ်မှု
တစ်ရပ် ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း၊

- ထိုပြစ်မှုကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ
အတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း၊
- ယင်းပြစ်မှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်း ခံခဲ့
ဖူးခြင်း၊
- ထပ်မံ ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုသည်
ရာဇသတ်ကြီးအခန်း (၁၂)၊ သို့မဟုတ်
အခန်း (၁၇) တစ်ခုခုမှ ယခင်ထောင်ဒဏ်
ကာလနှင့် တူသော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရန်
ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်
ခြင်း၊
- ထပ်မံ ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုအတွက် ပြစ်မှု
ထင်ရှား စီရင်ရန်အကြောင်း ပေါ်ပေါက်
ခြင်း စသည့် အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံရပေ
မည်။

အထက်ပါ အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံလျှင် စွဲဆို
ခံရသော တရားခံအပေါ် တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ်
ဖြစ်စေ၊ ၁၀-နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ ချမှတ်နိုင်ပေ
သည်။

သို့ဖြစ်၍ ယခင်ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိသော တရားခံ
ဖြစ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ (၇၅) တွဲဖက်၍
စွဲဆို တင်ပို့လာပါက ပိုမို ပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်
ချမှတ်နိုင်ရေးအတွက် အမှုစစ်ဆေးသောတရားသူကြီး၏
အပ်နှင်းခြင်း ခံထားရသော အာဏာသည် အရေးကြီး
ပေသည်။ တတိယတန်းနှင့် ဒုတိယတန်း အာဏာရ
တရားသူကြီးများအနေနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ
(၇၅) တွဲဖက် ပါရှိလာပါက မိမိအနေနှင့် လုံလောက်
သော ပြစ်ဒဏ်ကို ပေးနိုင်သည်ဟု သဘောထင်မြင်သည်
မဟုတ်လျှင် စစ်ဆေး စီရင်ခြင်း မပြုနိုင်ချေ။ အကယ်၍
မြို့နယ်တရားသူကြီးက မှားယွင်း၍လည်းကောင်း၊ သတိ
လက်လွတ်၍လည်းကောင်း ခွဲဝေပေးထားလျှင်လည်း

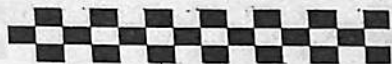

အစီရင်ခံစာရေး၍လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့် တင်ပြ၍
လည်းကောင်း ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးရမည် ဖြစ်ပေ
သည်။

သို့ဖြစ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာပုဒ်မ (၇၅) ပါရှိသော
ပြစ်မှုမျိုးကို အထူးအာဏာရ တရားသူကြီးကိုယ်တိုင်
စစ်ဆေးမှသာလျှင် တရားခံအပေါ် လုံလောက်သော
ပြစ်ဒဏ်ကို ချမှတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ (တရားရုံး
လက်စွဲအပိုဒ်-၆၄၀)၊ ရဲလက်စွဲအပိုဒ်-၁၅၂၇။

တစ်ဖန် တရားခံကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ
(၇၅) အရ နောက်ထပ် ကျူးလွန်သည့် ပြစ်မှုအတွက်
ပြစ်ဒဏ်ကို ချမှတ်ပေးရန်နှင့် ယခင်က ပြစ်မှုထင်ရှား
စီရင်ခံခဲ့ဖူးခြင်းကို ထင်ရှားအောင် လုပ်ရန် ရည်ရွယ်
သည့်အခါ ယခင်က ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရသည့်
အကြောင်း၊ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခဲ့သည့် နေ့စွဲနှင့် နေရာ
တို့ကို စွဲချက်တွင် ဖော်ပြရမည်ဟု ပြစ်မှုကျင့်ထုံးပုဒ်မ
၂၂၁ (၇) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပေသည်။

အဆိုပါ စွဲချက်အတွက် ရာဇဝတ်ပုံစံ (၈၂)ကို
အသုံးပြု၍ စွဲချက်တင်ရမည်။ တရားခံက ထိုစွဲချက်ကို
ဝန်ခံလျှင် အရင်းခံပြစ်မှု စစ်ဆေး စီရင်၍ ပြီးဆုံးသော
အခါ အရင်းခံ ပြစ်မှုကို ပြစ်မှုပုဒ်မ (၇၅) အရ
ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိသည့်အတွက် ကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်
မျိုး ချမှတ်ရပေမည်။

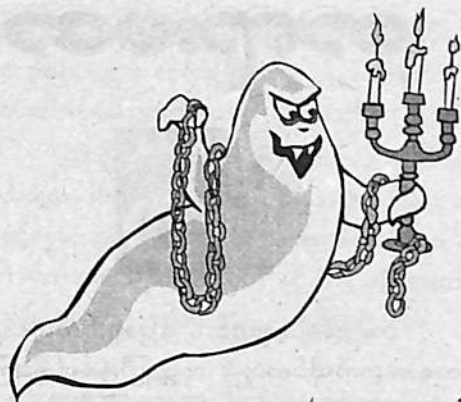
တရားခံက ထိုစွဲချက်ကို ဝန်မခံလျှင် အရင်းခံ ပြစ်မှုကို စစ်ဆေး စီရင်၍ ပြီးဆုံးသောအခါ ရာဇဝတ် ပုံစံ (၈၃) ကို အသုံးပြု၍ ဆက်လက် စစ်ဆေးရမည်။ (တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ်-၆၄၄-၆၄၅)

တရားလိုဘက်မှလည်း အောက်ပါအချက်အလက် တို့ကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ (၅၁၁)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ထင်ရှားအောင် ပြုလုပ်ရမည်။

- တရားခံသည် ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိကြောင်း ပြစ်ဒဏ်စီရင်ချက်၊ သို့မဟုတ် အမိန့် မိတ္တူကို ရယူ၍ လည်းကောင်း၊
 - ထောင်ပိုင်ဝန်၏ သက်သေခံလက်မှတ်ကို ရယူ၍လည်းကောင်း၊
 - ထောင်ချခရမ်းကို ရယူ၍လည်းကောင်း ထင်ရှားအောင် ပြုလုပ်ရမည်။
- စိုးမြင့် (ခ) ရာရှစ်နှင့် နိုင်ငံတော်

၁၉၈၂-မ-တ-၈ (ဗဟိုတရားရုံး) စာ-၁၉)

တရားခံ ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိကြောင်း ထင်ရှား အောင် သက်သေထူရန် တာဝန်သည် တရားလိုဘက် တွင် ရှိသည့်အလျောက် ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိကြောင်း သက်သေခံချက် မရှိဘဲ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ (၇၅) အရ အမိန့်ချမှတ်ပါက ထိုအမိန့်သည် ဥပဒေနှင့် မညီညွတ်သဖြင့် တရားဝင်မည် မဟုတ်ချေ။

(မောင်ပါနှင့် နိုင်ငံတော်၊ ၁၉၆၂-မ-တ-၈ စာ-၄၇၉)

သို့ပါ၍ ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိကြောင်း သက်သေခံ ချက် ရယူပြီးမှ တရားခံသည် ယခင်က ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရဖူးသည်၊ မခံရဖူးသည်ကို စီရင်ချက်တွင် တရားရုံးက ဆုံးဖြတ်ချက် ရေးမှတ်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

တရားခံအနေနှင့် ယခင်က ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်း မခံရဖူးကြောင်း ဆုံးဖြတ်ပါက အရင်းခံ ပြစ်မှုနှင့်ပင် အပြစ်ပေးရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ယခင်က ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်း ခံရဖူးကြောင်း ဆုံးဖြတ်မှ သာလျှင် အရင်းခံ ပြစ်မှုကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ (၇၅) အရ ထိရောက် ဟန့်တားသော ပြစ်ဒဏ်မျိုး ချမှတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ တရားလိုဘက်မှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ (၇၅) တွဲဖက်၍ စွဲဆို တင်ပို့လာတိုင်း တရားခံအပေါ် ပြစ်ချက်ဟောင်း ရှိသည်ဟု တရားသေ (ပုံသေကားကျ) သတ်မှတ်ပြီး လွယ်လင့်တကူ စီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုကြစေရန် ဦးတည် ရည်ရွယ်ချက် စေတနာကောင်းဖြင့် အားသစ်လောင်း၍ ရေးသားလိုက် ရပေသည်။

နေမျိုး (တရားရေး)

တရားမအထွေထွေမှုများ

တရားစီရင်ရေးတွင် ပြစ်မှုဘက်ဆိုင်ရာနှင့် တရားမဘက်ဆိုင်ရာဟူ၍ ကနားကြီးနှစ်ရပ်ရှိကြောင်း ဥပဒေပညာနှင့် မကင်းသူတိုင်း သိကြပါသည်။ ပြစ်မှု တရားစီရင်ရေးတွင် ပြစ်မှုကြီး၊ ပြစ်မှုအထွေထွေ၊ ပြစ်မှု အယူခံ၊ ပြစ်မှုပြင်ဆင် စသည် ရှိသကဲ့သို့ တရားမ တရားစီရင်ရေးတွင်လည်း တရားမကြီးမှု၊ တရားမ ဇာရီမှု၊ တရားမအထွေထွေမှု၊ တရားမအယူခံမှုနှင့် တရားမ ပြင်ဆင်မှု စသည်ဖြင့် အမှုအမျိုးအစား ကွဲပြား ပါသည်။ ဤနေရာတွင် တရားမအထွေထွေမှုအဖြစ် ဖွင့်လှစ်ရမည့် လျှောက်လွှာများအကြောင်းကို အကျဉ်း ချုပ်၍ တင်ပြပါသည်။

ကျွန်တော် တင်ပြလိုသော တရားမအထွေထွေမှု များမှာ ၁၀-မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

- (၁) တစ်ဖက်သတ် ချမှတ်ထားသော ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (၂) လူဖမ်းဝရမ်းနှင့် ပစ္စည်းဖမ်းဝရမ်း ထုတ် ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (၃) ပစ္စည်းထိန်း ခန့်ထားပေးရန် လျှောက်ထား ခြင်း၊
- (၄) ဝရမ်းခွာပေးစေလိုမှု လျှောက်ထားခြင်း၊
- (၅) “ပိုနေမြဲ၊ ကျားနေမြဲ” ပြန်ထားပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (၆) အုပ်ထိန်းခွင့် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (၇) အမွေဆက်ခံခွင့်လက်မှတ် လျှောက်ထား ခြင်း၊

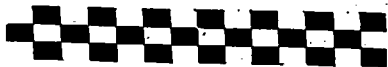
- (၈) အမွေထိန်းလက်မှတ် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (၉) လူမွဲအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့်ပြုရန် လျှောက် ထားခြင်း၊
- (၁၀) သေတမ်းစာ အဟည်ပြုလက်မှတ် လျှောက် ထားခြင်း။

(၁) တစ်ဖက်သတ် ချမှတ်ထားသော ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း

ချိန်းဆိုသောနေ့တွင် အမှုခေါ်သည့်အခါ၌ တရားလိုသာ လာရောက်၍ တရားပြိုင် မလာရောက် သည်များ ဖြစ်လေ့ ရှိပါသည်။ သမ္မာန်စာသည် စနစ် တကျ အတည်ပြုပြီးဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလျှင် အမှုကို တစ်ဖက်သတ် စစ်ဆေးပြီး တရားလိုဘက်သို့ အနိုင် ဒီကရီ ချပေးနိုင်ပါသည်။

တရားပြိုင်ဘက်မှ တစ်ဖက်သတ် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားနိုင်သည့် နည်းလမ်း ၄-သွယ် ရှိပါသည်။

- (က) အမိန့် ၉၊ နည်းဥပဒေ ၁၃ အရ ပယ်ဖျက် ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (ခ) ပုဒ်မ ၉၆ (၂) အရ တစ်ဖက်သတ် ဒီကရီ ကို အယူခံဝင်ခြင်း၊
- (ဂ) အမိန့် ၄၇၊ ပုဒ်မ ၁၁၄ အရ စီရင်ချက်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း၊
- (ဃ) လိမ်လည်လှည့်ဖျား ရယူထားသည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက် ပေးရန် တရားတစ်ထုံး စွဲဆိုခြင်း၊

ယင်းနည်းလမ်း ၄-သွယ်အနက် အမှတ်စဉ် (က) ပါ အမိန့် ၉ နည်းဥပဒေ ၁၃ အရ ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားလာပါက တရားမအထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) လူဖမ်းဝရမ်းနှင့် ပစ္စည်းဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း

ဟုမားလို၏အမှုကို ကြန့်ကြာစေရန်၊ ဟုမားရုံးက ထုတ်ဆင့်သည့် အမိန့်တစ်စုံတစ်ရာကို ရှောင်ရှားရန်၊ မိမိအပေါ် ကျရောက်လာမည့် ဒီကရီ တစ်စုံတစ်ရာ အတည်ပြုမည်ကို တားဆီး ကြန့်ကြာစေရန် တရားပြိုင်သည် ဆောင်ရွက်ဟုတ်သည်။ ဟုမားပြိုင်သည် ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ခြင်း ရှိနိုင်သည်။ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ နယ်နိမိတ်အတွင်းမှ ထွက်ခွာသွားခြင်း ရှိနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် အထက်ပါတို့ကို ပြုလုပ်ရန် အခြေအနေလည်း ရှိနိုင်သည်။ မိမိပစ္စည်း အားလုံးကို (သို့မဟုတ်) အချို့အဝက်ကို ရောင်းချ ထုခွဲခြင်း၊ စီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်နိမိတ် ပြင်ပသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း ရှိနိုင်သည်။ တရားပြိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ခွာသွားမည့် အခြေအနေပင် ရှိနိုင်သည်။

အထက်ပါ အခြေအနေမျိုးကို ဟားဆီးရန် အတွက် အမိန့် ၃၈ အရ စီရင်ချက် မချမီ လူကို ဖမ်းဆီးရန်ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းကို ဝရမ်းစွဲကပ်ရန်ဖြစ်စေ လျှောက်ထားလေ့ ရှိပါသည်။ ထိုသို့ လျှောက်ထားလာပါက တရားမအထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ပစ္စည်းထိန်း ခန့်ထားပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း

ပစ္စည်းထိန်း ခန့်ထားပေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမှုကို မဆုံးဖြတ်မီ အခင်းဖြစ်ပစ္စည်း မပျောက်မပျက်၊ မယိုမပွင်း မပျက်စီးစေရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ထားမှသာ အနိုင်ရယူသည် အမှုနိုင်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူး၊ ဒီကရီ၏ အသီးအပွင့်ကို ခံစားရမည် ဖြစ်သည်။ အမှုတွင် နိုင်လတ္တံ့သော အမှုသည်၏

အကျိုးငှာ အခင်းဖြစ်ပစ္စည်းကို ထိန်းသိမ်း မှောင်မှောင်ထားရန်အတွက် တရားလိုဘက်မှ ပစ္စည်းထိန်း ခန့်ထားပေးပါရန် လျှောက်ထားခွင့် ရှိပါသည်။

ထိုသို့ ပစ္စည်းထိန်း ခန့်ထားပေးပါရန် လျှောက်ထားလာပါက တရားရုံးက တရားမအထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အသေးစိတ်ကိုမူ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ အမိန့် (၄၀) နှင့် တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် (၁၈၂) တို့တွင် ဖော်ပြပါသည်။

(၄) ဝရမ်းခွာပေးစေလိုမှု လျှောက်ထားခြင်း

ဟုမားမကြံ့သူပွင့် အနိုင်ဒီကရီ ဖယ်လာသူ ဟုမားနိုင်သည် တွင်ကရီကို အတည်ပြုရာ၌ တရားရုံးပိုင်ဆောင်ပစ္စည်းကို ဝရမ်းဖမ်းဆီးပြီး ရောင်းချပေးရန် လျှောက်ထားလေ့ ရှိသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် တရားရုံးက ဟုမားနိုင် လျှောက်ထားသည့်အပိုင်း ပစ္စည်းကို ပရမ်းဖမ်းသည့်အမိန့် ချနိုင်သည်။ ထိုအခါ ဝရမ်းဖမ်းဆီးထားသည့် ပစ္စည်းကို ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း အခြားသူ တစ်ဦး တစ်ယောက်က တင်ပြလာခြင်းမျိုး၊ ဝရမ်းခွာပေးရန် လျှောက်ထားလာခြင်းမျိုး ရှိနိုင်ပါသည်။ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၈ အရ ဝရမ်းခွာပေးရန် လျှောက်ထားလာပါက ယင်းလျှောက်လွှာကို တရားမအထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အသေးစိတ်ကိုမူ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်းဥပဒေ ၅၈ မှ ၆၁ အတွင်း ဖော်ပြရန် ဖြစ်ပါသည်။

(၅) 'ပိုနေမြ၊ ကျားနေမြ' ပြန်ထားပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း

ဒီကရီ၊ သို့မဟုတ် အမိန့်တစ်ချပ်ချပ်အရ ပစ္စည်းကို လျှောက်ထားခံရသူအား ပေးအပ်လိုက်ရပြီး ထိုဒီကရီ၊ သို့မဟုတ် အမိန့်ကို အယူခံရုံး၊ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုရုံးက ပယ်ဖျက်လိုက်လျှင်၊ သို့မဟုတ် ပြင်လိုက်လျှင် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၄ အရ အမှုသည် တစ်ဦးဦးသည် မူရင်းအခြေအနေ (ပိုနေမြ၊

ကျားနေမြို့သို့ ပြန်ထားပေးရန် တရားရုံးသို့ လျှောက်ထားခွင့် ရှိသည်။ ဒီကရီ၊ သို့မဟုတ် အမိန့်တစ်ရပ်ရပ်သည် မှားယွင်းနေသောကြောင့် ပယ်ဖျက်လိုက်ရလျှင်၊ ပြင်ဆင်လိုက်ရလျှင် ထိုဒီကရီအမိန့်ကြောင့် အကျိုးကျေးဇူး ခံစားခွင့် ရသောသူသည် မိမိရရှိထားသော ပစ္စည်းကို တစ်ဖက်အမှုသည်အား ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။

ထိုကဲ့သို့ လျှောက်ထားလာလျှင် တရားရုံးက တရားမအထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ထိုဒီကရီ၊ အမိန့်မှာ တစ်ဖက်သတ် ဒီကရီအမိန့်ဖြစ်ပြီး ဒီကရီ ချမှတ်သည့် တရားရုံးကပင် ယင်းဒီကရီ၊ အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်လိုက်လျှင်မူ ပိုနေမြို့ ကျားနေမြို့ လျှောက်ထားမှုသည် ပုံဒီမ (၁၅၁)တွင် အကျိုးဝင်ပေသည်။

(၆) အုပ်ထိန်းခွင့် လျှောက်ထားခြင်း

အရွယ်မရောက်သေးသူ ကလေးသူငယ်၏ ချမ်းသာကောင်းကျိုး အလိုငှာ လိုအပ်သည်ဟု တရားရုံးက ကျေနပ်သောအားဖြင့် အရွယ်မရောက်သေးသူ၏ ကိုယ်နှင့် ပစ္စည်းအတွက် အုပ်ထိန်းသူတစ်ဦးအား ခန့်ထားနိုင်သည်။

ယင်းအရွယ်မရောက်သူအား အုပ်ထိန်းရန် အတွက် လူတစ်ဦး တစ်ယောက်ကို အုပ်ထိန်းသူအဖြစ် ခန့်ထားနိုင်သည်။

အရွယ်မရောက်သူက ထွက်ခွာသွားလျှင်ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူ၏ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မှုမှ ဖယ်ရှားခြင်းခံရလျှင်ဖြစ်စေ ယင်းကလေးသူငယ်၏ ချမ်းသာကောင်းကျိုးအလိုငှာ လိုအပ်သည်ဟု တရားရုံးက ထင်မြင်လျှင် ယင်းကလေးကို အုပ်ထိန်းသူ၏ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မှု လက်အောက်သို့ ပြန်လည်ပေးအပ်သည့်အမိန့် ချမှတ်နိုင်သည်။

တစ်ဦးတစ်ယောက်က ကလေး၏ ကိုယ်နှင့် ပစ္စည်းကို အုပ်ထိန်းခွင့် ရလိုကြောင်း လျှောက်ထား

လာလျှင် တရားမအထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကန့်ကွက်သူ ပေါ်လာသည့်တိုင်အောင် တရားမကြီးမှုသို့ မပြောင်းရပေ။

အသေးစိတ်ကိုမူ အုပ်ထိန်းသူနှင့် အုပ်ထိန်းခြင်းခံရသူများ အက်ဥပဒေတွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

(၇) အမွေဆက်ခံခွင့်လက်မှတ် လျှောက်ထားခြင်း

ဤလက်မှတ်ကို သေဆုံးသူအတွက် “ကြွေးတောင်း လက်မှတ်”ဟုလည်း ခေါ်ကြပါသည်။ သေဆုံးသူ၏ ကြွေးမြီ၊ သို့မဟုတ် အာမခံငွေလက်မှတ်တစ်ခုကို တောင်းခံရန်အကြောင်း ပေါ်လာသောအခါ အမွေဆက်ခံခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၃၇၃) အရ အမွေဆက်ခံခွင့်လက်မှတ် လျှောက်ထားရမည်။ အမွေဆက်ခံခွင့် လက်မှတ်ကို လျှောက်ထားလျှင် တရားမအထွေထွေမှု ဖွင့်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကန့်ကွက်သူ ပေါ်ပေါက်သော်လည်း တရားမကြီးမှုအဖြစ် ပြောင်းလဲ၍ စစ်ရန် မလိုပေ။ အမွေဆက်ခံခွင့်လက်မှတ် ထုတ်ပေးရာတွင် အဓိက ဆုံးဖြတ်ရမည့် အချက်မှာ လျှောက်ထားသူသည် သေသူ၏ ကြွေးမြီများကို ကောက်ခံခွင့်ရှိသူ ဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကို စိစစ်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ လုံးဝ မဆုံးဖြတ်ရပေ။ သေသူ၏ ကြွေးမြီအား ကောက်ခံရန် ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် ထုတ်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လျှောက်ထားသူ သေဆုံးသောအခါ ၎င်းအား ထုတ်ပေးခဲ့သော လက်မှတ်မှာ ပျက်ပြယ်ပြီးဖြစ်၍ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် ဆက်ခံခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ အသေးစိတ်ကိုမူ အမွေဆက်ခံခြင်း အက်ဥပဒေ (THE SUCCESSION ACT)တွင် ကြည့်ရှုရန် ဖြစ်သည်။

(၈) အမွေထိန်းလက်မှတ် လျှောက်ထားခြင်း

အမွေထိန်း လက်မှတ်သည် အမွေဆက်ခံခွင့်လက်မှတ်ထက် ပို၍ လုပ်ပိုင်ခွင့် ကျယ်ပြန့်သော လက်မှတ် ဖြစ်ပါသည်။ အမွေထိန်းစာ ထုတ်ပေးခြင်း၏

ရည်ရွယ်ချက်မှာ သေဆုံးသူ ကျန်ရစ်သော ပစ္စည်းများကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန်၊ ရရန် ကြိုးမိုးမှုများကို တောင်းခံနိုင်ရန်၊ အသုဘ ကုန်ကျစရိတ်များ ပေးရန်ရှိသော အလုပ်သမားခများနှင့် ပေးဆပ်ရန် ရှိသော ကြိုးမိုးမှုများကို ပေးဆပ်နိုင်ရန်၊ ကျန်ငွေနှင့် ပစ္စည်းများကို ကွယ်လွန်သူ၏ မိသားစု ဥပဒေအရ ရသင့် ရထိုက်သူများကို ဝေငှပေးရန်တို့အတွက် သေဆုံးသူ၏ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

သေဆုံးသူ၏ ပစ္စည်းအားလုံးကိုဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုဖြစ်စေ ရထိုက်ခွင့်ရှိသူများ၊ သေဆုံးသူ၏ မြီရှင်တစ်ဦးဦးသည် အမွေထိန်းစာကို လျှောက်ထားခွင့် ရှိပါသည်။

ဤကဲ့သို့ လျှောက်ထားလာပါက တရားမ အထွေထွေမှု ဖွင့်ရမည် ဖြစ်သည်။ ကန့်ကွက်သူ ပေါ်ပေါက်လာပါက အမွေဆက်ခံခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၂၉၅)အရ တရားမကြီးမှုအဖြစ် ပြောင်းလဲ၍ စစ်ရပါသည်။ အသေးစိတ်ကိုမူ အမွေဆက်ခံခြင်း အက်ဥပဒေတွင် လေ့လာနိုင်သည်။

(၉) လူမွဲအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်း

တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် လူမွဲအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့် လျှောက်ထားမည် ဆိုပါက စွဲဆိုမည့် အဆိုလွှာကို ပူးတွဲ၍ လူမွဲအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားရမည်။ လူမွဲအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့် လျှောက်လွှာကို လက်ခံ ရရှိသောအခါ တရားမ အထွေထွေမှုကို ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ လျှောက်ထားလွှာတွင် မိမိမှာ လူမွဲဖြစ်၍ ပူးတွဲပါ စာရင်းတွင် မိမိပိုင် ပစ္စည်းစာရင်းကို ဖော်ပြရမည်။ မလျှောက်မီ ၂-လအတွင်း မိမိပိုင် ပစ္စည်းများကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် လူမွဲအဖြစ် တရားစွဲဆိုခွင့်ရရန် ရောင်းချ ခဲ့ခြင်း မရှိကြောင်း ဖော်ပြရမည်။ လျှောက်ထားသူက အမှုတွင် နိုင်လျှင် အခါးသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့်

အကျိုးခံစားခွင့်များ ခွဲဝေယူရန် သဘောတူညီချက် မရှိကြောင်း ဖော်ပြရမည်။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ အမိန့် ၃၃ တွင် အသေးစိတ် လေ့လာနိုင်ပေသည်။

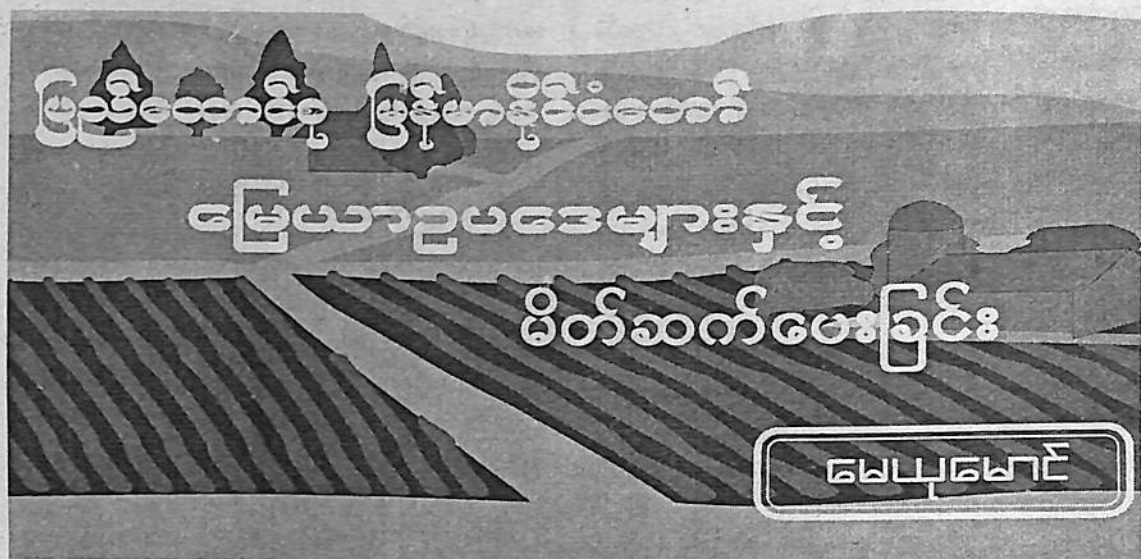
(၁၀) သေတမ်းစာ အတည်ပြုလက်မှတ် လျှောက်ထားခြင်း

၁၉၇၃-ခုနှစ် စကားရပ်များအနက် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုရေး ဥပဒေပုဒ်မ ၅ (က) (၃၆)အရ သေတမ်းစာ ဟူသည်မှာ ရေးသားသူ သေဆုံးပြီးနောက် ယင်း၏ စာတမ်းအတိုင်း ပစ္စည်းများကို စီမံခွဲဝေစေရန် ညွှန်ကြားခဲ့သော စာတမ်းအမှတ်အသားကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။

သေတမ်းစာပါ အတည်ပြု ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသူ (EXECUTOR)ကိုသာလျှင် သေတမ်းစာ အတည်ပြုသူ အဖြစ် လက်မှတ်ထုတ်ပေးရသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ပေးသော လက်မှတ်ကို သေတမ်းစာ အတည်ပြုလက်မှတ် (PROBATE)ဟု ခေါ်ပါသည်။ သေတမ်းစာ အတည်ပြု လက်မှတ်ကို လျှောက်ထားလာပါက တရားမ အထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ်၍ ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ အသေးစိတ်ကိုမူ အမွေဆက်ခံခြင်း အက်ဥပဒေတွင် လေ့လာရန် ဖြစ်ပေသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည်တို့မှာ တရားရုံးများတွင် တွေ့လေ့ရှိသည့် တရားမအထွေထွေမှုများ ဖြစ်ပါသည်။ အနှစ်ချုပ်ပြီး “နိဒါန်း”သဘောမျှ တင်ပြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် တရားမ အထွေထွေမှုများကို မိတ်ဆက်သဘော တင်ပြခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ပြီးပြည့်စုံခြင်းကား မရှိပါ။ စိတ်ဝင်စားသူများအဖို့ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများ ဖြစ်ကြသည့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ အုပ်ထိန်းခြင်းနှင့် အုပ်ထိန်းခံရသူများ အက်ဥပဒေနှင့် အမွေဆက်ခံခြင်း ဥပဒေ စသည်တို့ကို ဆက်လက် လေ့လာပါရန် တိုက်တွန်းပါသည်။

မောင်ဉာဏ်စိန်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး ကမ္ဘာလွှမ်းမိုးထားသော နိုင်ငံတော် ဖြစ်ပြီး လူဦးရေ လူများစုသည် “မြေ” ပေါ်တွင် မှီခို လုပ်ကိုင်နေကြကြောင်း အများသိမြင်နိုင်ကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ “မြေ” အမျိုးအစားများကို အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြား ပိုင်းခြားထားပါသည်။

၁။ စိုက်ပျိုးမြေများ

- (က) သဘာဝ စိုက်ပျိုးမြေများ
 - ပုံစံအားဖြင့် မြက်ပင်၊ ချုံပင်၊ သစ်တော စသည်များ၊
- (ခ) လူ့လုပ်အားဖြင့် စိုက်ပျိုးမြေများ
 - ပုံစံအားဖြင့် စပါး၊ နှမ်း စသည့် စိုက်ပျိုးမြေများ၊
- (ဂ) စိုက်ပျိုးနိုင်သော်ငြားလည်း မစိုက် ပျိုးဘဲ ထားသော မြေများ
 - ပုံစံအားဖြင့် ပလပ်မြေများ၊

- (ဃ) မစိုက်ပျိုးနိုင်သော်လည်း စိုက်ပျိုးနိုင် စေရန် ပြုပြင်စေသော မြေများ
 - ပုံစံအားဖြင့် မြေလွတ် မြေရိုင်းများ စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စိုက်ပျိုးခြင်း မပြုသော မြေများ

- (က) လူနေအိမ်ခြေ မြေများ
 - ပုံစံအားဖြင့် မြို့မြေ၊ ရပ်ကွက်မြေ စသည်များ၊
- (ခ) အပန်းဖြေ မြေများ
 - ပုံစံအားဖြင့် ဘောလုံးကွင်း၊ အားကစား အတွက် သီးသန့်မြေများ၊ တင်းနစ်(စ်) ကွင်း စသည်များ၊
- (ဂ) ဘာသာရေးအတွက် မြေများ
 - ပုံစံအားဖြင့် စေတီဘုရား၊ ကျောင်းကန် ဝတ္ထုကမြေများ စသည်တို့ ဖြစ်ပါ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်း ကိုယ်ပိုင်စာပေယဉ်ကျေးမှုများနှင့် တည်ရှိခဲ့ရာ ၁၈၂၄-ခုနှစ်တွင် ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီနယ်များကို လည်းကောင်း၊ ၁၈၅၂-ခုနှစ်တွင် ထိုစဉ်က အောက်မြန်မာပြည်ခေါ် ပဲခူးနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်နယ်များကိုလည်းကောင်း၊ နောက်ဆုံး ၁၈၈၆-ခုနှစ်တွင် ထိုစဉ်က အထက်မြန်မာပြည်ခေါ် မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်းနယ်ပယ်များကိုလည်းကောင်း နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ ပထမ၊ ဒုတိယနှင့် တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲများအရ ကျရောက်သွားခဲ့ပါသည်။

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်သော ၁၈၂၄-ခုနှစ်မှ နောက်ဆုံး တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်သော ၁၈၈၆-ခုနှစ်အထိ ဆိုလျှင် ထိုစဉ်က အောက်မြန်မာပြည်နှင့် အထက်မြန်မာပြည်တို့ သိမ်းပိုက်ခံရသော နှစ်မှာ (၁၈၂၆-၁၈၈၆)အထိဆိုလျှင် နှစ်ပေါင်း ၆၀-ကျော်မျှ ကွာလွန်းခဲ့ရာ ယင်းကာလအတွင်း အောက်နှင့် အထက်မြန်မာပြည်တို့တွင်လည်း ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ယန္တရား၊ လူမှုရေး စသည်တို့မှာ ကွာခြားလာခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို အင်္ဂလိပ်များ အပြီးအပိုင် သိမ်းပိုက်ပြီးသောအခါ ထိုစဉ်က အထက်မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ မြေများကို အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားပါသည်။

- (က) ဘိုးဘပိုင်မြေ -

ပြည်သူပြည်သားများ နေထိုင် လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။
- (ခ) အရာတော်မြေ -

အာဏာပိုင်များက ခွင့်ပြုချထားသော မြေများ ဖြစ်ကြပါသည်။

အောက်မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင်လည်း-

- (က) လက်ဝယ်ထားရှိ လုပ်စားပိုင်ခွင့်မြေ
- မြေပေါ်တွင် ၁၂-နှစ်ကာလ စဉ်ဆက်မပြတ် နေထိုင်လာခဲ့ပါက ၁၈၉၈-ခုနှစ် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတော် မြို့မြေနှင့် ကျေးရွာမြေ ဥပဒေအရ မြေကို အပြီးအပိုင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရရှိသော်ငြားလည်း မြေကို မိမိလက်ဝယ်ထားရှိနိုင်ပါသည်။

(ခ) အစိုးရမြေ

ဘိုးဘပိုင်မြေများပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသော သူများ၏ အခွင့်အရေးများမှာ-

- (၁) မြေကို လက်ဝယ်ထားရှိ နေထိုင်နိုင်ခြင်း၊
- (၂) မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့်ရှိခြင်း၊
- (၃) မြေကို ပေါင်နှံနိုင်ခြင်း၊
- (၄) မြေကို ရောင်းချနိုင်ခြင်း၊
- (၅) မြေကို အမွေပေးနိုင်ခြင်း။

အစိုးရမြေပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသောသူများ၏ အခွင့်အရေးများမှာ-

- (၁) မြေကို အထက်ပါ ၁၈၉၈-ခုနှစ် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတော် မြို့မြေနှင့် ကျေးရွာမြေ ဥပဒေအရ မိမိလက်ဝယ်ထားရှိ နေထိုင်နိုင်ခြင်း၊
- (၂) မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့်ရှိခြင်း၊
- (၃) တောင်သူလယ်သမား မဟုတ်သူများမှ အပ တောင်သူလယ်သမား အချင်းချင်း အမွေပေးပိုင် ဆက်ခံနိုင်ခွင့် ရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

စူးအက်တူးမြောင်းအား ၁၈၉၆-ခုနှစ်တွင် ဖွင့်လိုက်ပြီးသည့်နောက် အရှေ့နှင့်အနောက် ကမ္ဘာခြမ်း နှစ်ခုသည် ကူးသန်း ဆက်ဆံရေး လွယ်ကူ တိုတောင်း လာသည်နှင့်အမျှ အရှေ့ကမ္ဘာနှင့် အနောက်ကမ္ဘာတို့၏ ကုန်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးတို့မှာလည်း တိုးတက် ကျယ်ပြန့်လာခဲ့ပါသည်။

ထိုအတူ လူဦးရေမှာလည်း ပွားများလာသည်နှင့် အမျှ ယင်းပွားများလာသော လူဦးရေအတွင်းမှာလည်း ပြည်တွင်းတိုင်းရင်းသားများနှင့် ပြည်ပနိုင်ငံခြားသားများ လည်း ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က မြေကြီးမှာ ပေါ်၍ လူဦးရေမှာ နည်းပါးနေရကာ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင်းသို့ အနီးဆုံး အိမ်နီးချင်းဖြစ်သော အိန္ဒိယ (ကုလား) လူမျိုးများ၊ တမိလ်၊ အူရီယား၊ ဟိုင်ဒူ ကုလားများနှင့် ယင်းမြေများပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင် စားသောက်ရန် တံခါးမရှိ ဓားမရှိ ဝင်လာကြပြီး နောက်ပိုင်းတွင် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် အရင်းအနှီးများ ထုတ်ပေးရန် ဟူသော သာယာနာပျော်ဖွယ် နိဒါန်းစကားဖြင့် (အမှန်အားဖြင့်) ငွေချေးရန် ချစ်တီးကုလားများပါ ငွေထုပ်ပိုက်၍ ဝင်လာကြပါသည်။

ထိုအခါတွင် မြေယာများ ပေါပေါလောလော ဖောဖောသီသီ ဖြစ်နေရာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် အောက်ပါအတိုင်း မြေများကို ထပ်မံ၍ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လိုက်ပါသည်။

(က) ဂရန်ကြီးမြေ

(ဂရန်ဆိုသည်မှာ အစိုးရက ပြည်သူ တို့အား နှစ်အပိုင်းအခြားဖြင့် စာချုပ် ငှားရမ်းထားသော မြေကို ဆိုလိုပါ သည်။ ယခင်က “အပိုင်စာချုပ်မြေ” ဟု ခေါ်ပါသည်။ သို့သော် မြေကိုမူ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရှိပါ။)

(ခ) အငှားစာချုပ်မြေ

(အထက်ပါအတိုင်း မြေငှားစာချုပ်ဖြစ်၍ နှစ်အပိုင်းအခြားဖြင့် ငှားရမ်းပါသည်။)

(ဂ) ယာယီလုပ်ခွင့်မြေ

(ရာသီအလိုက် စပါးချိန်စပါး၊ ပဲချိန်ပဲ စသည်ဖြင့် ရာသီပေါ် သီးနှံအလိုက် ခေတ္တ ငှားရမ်း လုပ်ကိုင်ခွင့် ပေးထား သောမြေ)

(ဃ) နယ်သစ်ထွင်ဒေသမြေ

(တောရိုင်း၊ မြေရိုင်းများ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထားသော မြေ)

(င) ကျွန်းမြေ

(မိုးတွင်းကာလတွင် မြစ်ရေတက်လာ၍ မြစ်ရေ ကျသွားသောအခါ မြေသားများ ပေါ်လာပါသည်။ နှစ်စဉ်ပြောင်းလဲနေ၍ မြေနုဟု ခေါ်ပါသည်။)

ထိုစဉ်အခါက အကြမ်းအားဖြင့် တင်ပြရသော် မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ၁၆၇၄၈၂၉၀၀-ဧကရှိ မြေကြီး ပေါ်တွင် လူဦးရေ သန်း ၂၀-ခန့်မျှသာရှိရာ မည်သူ မဆို ဓားတစ်လက် ရှိပါက သစ်ပင်များ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းပြီး ဝင်းထရံခတ်ပြီး နေပါက မြေပိုင်ရှင်တစ်ဦး

ဖြစ်လာပြီး ယင်းမြေကိုလည်း စားမနှင့် ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းပြီး ကနဦးကစ၍ နေထိုင်ခဲ့သဖြင့် “စားမ ဦးချ”မြေဟု ခေါ်တွင်ပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် လူတို့သည် မိမိနေထိုင် စားသောက်ရုံမျှမက မြေများ တိုးချဲ့ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းလာပြီး ငွေကြေးသာရှိပြီး စားဖြင့် မခုတ်ထွင်နိုင်၊ လုပ်အား မစိုက်နိုင်သူများက မြေရှိုင်းများကို မိမိကိုယ်တိုင် စားဖြင့် မခုတ်တော့ဘဲ ဆင်းရဲသားများကို ငွေပေး၍ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း ခိုင်းခြင်း၊ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းပြီးသော မြေများကို ပိုက်ဆံ (ငွေ)ဖြင့် ပေး၍ ဝယ်ယူခဲ့ရာမှ တောင်သူ ယာဇုတ် လယ်သမား၊ ယာသမားလူတန်းစားနှင့် လယ်ပိုင်၊ ယာပိုင်၊ မြေပိုင် လူတန်းစားများ ခွဲခြား သီးခြား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်မှာ ယနေ့အထိတိုင် ဖြစ်နေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ၁၉၄၈-ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ပြီး ၁၉၄၇-ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲခဲ့ပြီး ယင်းဥပဒေအပိုဒ် ၃၀ (၁) အရ နိုင်ငံတော်သည် မြေယာအားလုံး၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင် ဖြစ်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာ နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၁၈ (က) အရ နိုင်ငံတော်သည် မြေပေါ်မြေအောက်၊ ရေပေါ် ရေအောက်၊ လေထုအတွင်းရှိ သယံဇာတ ပစ္စည်း အားလုံးနှင့် မြေယာအားလုံးတို့၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင် ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သဖြင့် နိုင်ငံ တော်အတွင်းရှိ မြေယာအားလုံး (အားလုံး)သည် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအပေါ်တွင် လုံးဝ တည်ရှိ နေပေသည်။

အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

မြေပေါ်တွင် လူနေထိုင် လုပ်ကိုင် စားသောက် ကြသဖြင့် မြေအချင်းချင်း၊ လူအချင်းချင်း၊ မြေနွင့်လူ၊ လူနှင့် မြေတို့မှာ နေ့စဉ်ထိတွေ့ ဆက်ဆံနေကြရသဖြင့် အချင်းချင်း အငြင်းပွားမှုများမှ ရပ်ထဲ ရွာထဲတွင် ညှိနှိုင်း

ဖြေရှင်းမရ ရှိခဲ့ပါက တရားရုံးတော်များအထိ တက်ရောက် ဖြေရှင်းကြရပါသည်။ ဤကိစ္စများကို မြေယာမှုခင်းများဟု ခေါ်ဝေါ်ပါသည်။

မှုခင်းတစ်ခု ဖြစ်လာ၍ တရားရုံးတော်သို့ ရောက် လာပြီဆိုလျှင် တရားရုံးရှေ့နေများလည်း ပေါ်ထွက်လာ ကြပေသည်။ ထို့အတူ မြေယာမှုခင်းတစ်ခု ရုံးပေါ်သို့ ရောက်လာပြီဆိုလျှင် ရှေးဦးစွာ စိစစ်ရမည့် ကိစ္စသည် “အခင်းဖြစ်မြေသည် စိုက်ပျိုးမြေလော၊ စိုက်ပျိုးမြေ မဟုတ်သလော”ဟူသောအချက် ဖြစ်ပါသည်။

ဤအချက်ကို မစိစစ်ဘဲ အမှုရ ပြီးရော သဘော ဖြင့် အမှုသည်၏ ကိုယ်စားလှယ်လွှဲစာပေါ်တွင် လွယ်လွယ်နှင့် လက်မှတ်ထိုး၊ ရှေ့နေခ ယူ၍ ရုံးရှေ့ ရောက်မှ “ဤအမှုကို ဤပုံစံဖြင့် စွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်” ဟူသော ဥပဒေဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် မိမိခေါင်းပေါင်းပုံး ကိုပင် ယူရန် သတိမရတော့ဘဲ ခေါင်းငိုက်စိုက် ရုံးခန်းမှ ထွက်လာရသော ရှေ့နေအချို့ကို တွေ့ဖူး၍ ယခု ဆောင်းပါးကို အပတ်တကုတ် ရေးသား တင်ပြ ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဆိုလျှင် မြေယာမှုခင်းများကို မည်သို့ ရင်ဆိုင်ကြမည်နည်းဟု ဆိုသော် ၁၉၅၃-ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေကို လေ့လာရပေမည်။ ယင်းဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ၁၉၅၉-ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၆-ရက်နေ့မှစ၍ လယ်ယာမြေများကို (အချို့ကို ခွဲခြားချက်ထား၍) နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ခဲ့သောကြောင့် မိမိ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်သော အမှုသည် လယ်ယာမြေ

အမျိုးအစားထဲ ပါဝင်နေသလော၊ သို့မဟုတ် ခြွင်းချက် (ကင်းလွတ်ခွင့်ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်)ထဲ ပါသလောဟု စိစစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

လယ်ယာမြေ မဟုတ်ပါက သာမန်အားဖြင့် တရားရုံးများတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပုဒ်မ ၄၄၇၊ ၄၂၆၊ ၄၂၀ စသည်တို့နှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၅ မှ ၁၄၈ နှင့် သီးခြားသက်သာခွင့် ဥပဒေ၊ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းရေးဥပဒေ စသော တရားမဥပဒေကြောင်းဖြင့် တရားစွဲဆိုနိုင်ကြပြီး လယ်ယာမြေ မဟုတ်ပါက ၁၉၅၃-ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃ (ခ) (ယခု အများအခေါ် သရီးဘီ) အရ လယ်ယာမြေအဖြစ်မှ ကင်းလွတ်ခွင့် ရ၊ မရနှင့် ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၃၉ အရ လယ်ယာမြေကို စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းမှအပ အခြားကိစ္စများ (ဥပမာ-ဘောလုံးကွင်း၊ လူနေရပ်ကွက်၊ စာသင်ကျောင်း၊ အဆောက်အဦ စသည်များအတွက် အသုံးချခွင့် ပြု၊ မပြုကို အထူးစိစစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ တစ်ဖန် ယင်းဥပဒေတွင်ပင် ပုဒ်မ ၃၆ အရ တည်ဆဲ တရားဥပဒေတွင် မည်သို့ပင် ပါရှိစေကာမူ လျော်ကြေးကို မည်သူ ရထိုက်သည်ဟူသော ပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အငြင်းပွားသော မှုခင်းကိစ္စနှင့် အုပ်ထိန်းသူ ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မှုခင်းကိစ္စများမှတစ်ပါး ဤဥပဒေပါ မည်သည့်အခြားကိစ္စကိုမျှ တရားမရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ မရှိစေရဟု အလွန်တင်းကျပ်သော တားမြစ်ချက်အပြင် ထိုစဉ်က ဗဟိုတရားရုံးချုပ်၏ ၁၉၆၅-ခုနှစ် ညွှန်ကြားလွှာအမှတ် ၈ အရလည်း တားမြစ် ဖော်ညွှန်းထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများနှင့် ပတ်သက်ပါက ထိုစဉ်က ပြည်သူ့ကောင်စီ အဆင့်ဆင့် နှင့် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်တို့၏ တာဝန် နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ဥပဒေ အပိုဒ် ၆၆ (င) နှင့် (ည)တို့တွင် အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ရှိခဲ့ပါသည်။

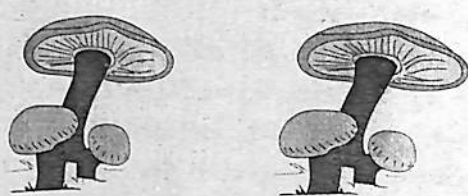
သို့ပါ၍ မြေယာနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေများကို အသေးစိတ် အနုလုံ ပဋိလုံ ဖတ်ရှု လေ့လာပြီးမှ

သာလျှင် တရားရုံးတော်သို့ တရားစွဲဆိုသင့်ကြောင်း အကြံပြုအပ်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအချက်အနေဖြင့် မြေသည် ရွှေပြောင်း နိုင်သော ပစ္စည်းလော၊ မရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း လောဟူရာတွင် မရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းဟု ဖြေကြပါမည်။ သို့သော် မြေနုကျွန်းမြေများသည် ထာဝစဉ် တစ်နေရာတည်း တည်မြဲမနေဘဲ ပြောင်းလဲ နေပါသောကြောင့် ရွှေပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း အမျိုးအစားထဲတွင် အချို့အဝက် ပါဝင်နေပေသည်။ ထိုစဉ်က အထက်ပါ ပြည်သူ့ကောင်စီ အဆင့်ဆင့်နှင့် အလုပ် အမှုဆောင်အဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်တို့၏ တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့် ဥပဒေအပိုဒ် ၆၆ (ဃ)တွင် ပါရှိပါသည်။ တစ်ဖန် ဗဟို မြေယာကော်မတီ၏ ၁၉၇၀ -ခုနှစ်၊ မေလ ၂၇ ရက် နေ့စွဲပါ စာအမှတ် ဗလက (၉) ဃ ၇၀ (၂၉၂)တွင်လည်း ၁၉၆၃-ခုနှစ် သီးစားချထားရေး နည်းဥပဒေပုဒ်မ ၁၆ ကို ဖော်ညွှန်း ညွှန်ပြထား ပါသည်။

တစ်ဖန် အံ့သြစရာ တစ်ခုမှာ ရေထဲမျောနေသော မြေများ ဖြစ်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ် အင်းလေးဒေသ တွင် ကျွန်းပေါလောဟု ခေါ်ပါသည်။ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ရွှေပြောင်းသယ်ယူ အိမ်ဆောက် စိုက်ပျိုး၍ ရပါသည်။ ဤကျွန်းပေါလောများကိုမူ ဒေသခံ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်ပင် ညှိနှိုင်း ဆုံးဖြတ်လေ့ ရှိကြပါသည်။

မေယုမောင်

ချင်းပြည်နယ်တွင်

မြန်မာနိုင်ငံ ယစ်မျိုးအက်ဥပဒေအာဏာ

တည်၊ မတည်

လွှဲ: (တရားရေး)

တစ်နေ့ စကားဝိုင်း တစ်ခုတွင် မိတ်ဆွေတစ်ဦးမှ ချင်းပြည်နယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ယစ်မျိုးဥပဒေအာဏာ မတည်ကြောင်း ဆွေးနွေးလာပါသည်။ အခြားမိတ်ဆွေ များကလည်း အလားတူ ဆွေးနွေးလာသဖြင့် ယင်းယူဆ ချက် မမှန်ကြောင်းကို ၁၉၄၈-ခုနှစ် ချင်းပြည်နယ် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃ နှင့် ၄ တို့ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ထောက်ပြ၍ ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

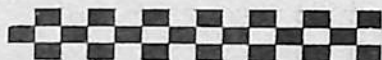
၁၉၄၈-ခုနှစ် ချင်းပြည်နယ် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃ နှင့် ၄ တို့တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထား သည်-

“ပုဒ်မ ၃။ ။ဤအက်ဥပဒေသည် ချင်းပြည်နယ်တွင် အာဏာပျံ့နှံ့သည်ဖြစ်၍ အခြေခံဥပဒေ စတင် အာဏာဝင်သည့် နေ့ရက်တွင် အတည်ဖြစ်လျက် ရှိသော အက်ဥပဒေ များကို ပါလီမန်လွှတ်တော်မှ ချင်း ပြည်နယ်ရှိ ချင်းအမျိုးသားများနှင့် သက်ဆိုင်စေရမည်ဟု အက်ဥပဒေ တစ်ရပ်ဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်း မရှိလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသော အက်ဥပဒေတို့သည် ချင်း အမျိုးသားများတို့နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိ”

“ပုဒ်မ ၄။ ။ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အခါ အားလျော်စွာ အတည်ဖြစ်လျက်ရှိသည့် တရားဥပဒေများသည်လည်း နောက် တွင် ဖော်ပြထားမည့် ပြင်ဆင်ချက်များ နှင့်တကွ ချင်းပြည်နယ်တွင် နေထိုင် သော ချင်းအမျိုးသားများမှတစ်ပါး အခြားသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရမည်”

အထက်ပုဒ်မ ၃ နှင့် ၄ တို့ပါ ချင်းအမျိုးသားများ ဆိုသည့် စကားအရ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ၁၉၄၈-ခုနှစ် ချင်းပြည်နယ် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၂ (၄) တွင် အောက်ပါ အတိုင်း အဓိပ္ပာယ် ဖော်ပြထားပါသည်-

“ပုဒ်မ ၂ (၄)။ “ချင်းအမျိုးသားများ”ဆိုသည့် စကား ရပ်တွင် (က) လူရှေအမျိုးသားများ၊ (ခ) ကုကီအမျိုးသားများ၊ (ဂ) နာဂ အမျိုးသားများ၊ (ဃ) ချင်းတောင်များ၌ အိုးအိမ် အတည်တကျ နေထိုင်သော မြန်မာအမျိုးသားများ၊ (င) ဆက်စပ် နေသော နယ်မြေများတွင် နေထိုင်သော ချင်းအမျိုးသားများ ပါဝင်သည်”

ပုဒ်မ ၃ ပါ ချင်းပြည်နယ်ရှိ ချင်းအမျိုးသားများနှင့် သက်ဆိုင်စေရမည်ဟု အက်ဥပဒေတစ်ရပ်ဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်း မရှိလျှင် ဆိုသော စကားရပ်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ အာဏာတည်သောနေ့တွင်ရှိ ဥပဒေများတွင် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ချင်းအမျိုးသားများနှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများကို ၁၉၄၈-ခုနှစ် ချင်းပြည်နယ် (ဥပဒေများတိုးချဲ့ ပျံ့နှံ့ခြင်း) အက်ဥပဒေ (THE CHIN STATE (EXTENSION OF LAWS ACT. 1948) ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ဇယား (၁) နှင့် (၂) ပါရှိပြီး ဇယား (၂) မှာ ပလက်ဝ ခရိုင်ခွဲနှင့် သက်ဆိုင်ကာ ယင်းဇယား (၂) ကို ၁၉၅၇-ခုနှစ် ချင်းပြည်နယ် (ဥပဒေများ တိုးချဲ့ပျံ့နှံ့ခြင်း) (ပြင်ဆင်ချက်) အက်ဥပဒေ (THE CHIN STATE (EXTENSION OF LAWS) (Amendment) (Act. 1957) ဖြင့် ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ချင်းပြည်နယ်ရှိ ချင်းအမျိုးသားများနှင့် သက်ဆိုင်စေရန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဇယား (၁) ဥပဒေများ စာရင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ယစ်မျိုးအက်ဥပဒေ ပါရှိခြင်း မရှိပေ။

အထက်ပါ ပုဒ်မ ၃ နှင့် ၄ တို့ကို ဆက်စပ်ဖတ်ရှုပါက ဇယား (၁) တွင် မပါဝင်သော ကျန်တည်ဆဲ ဥပဒေများသည် ချင်းပြည်နယ်တွင် အာဏာမသက်ရောက်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ချင်းအမျိုးသားများနှင့် မသက်ဆိုင်ခြင်းသာလျှင် ဖြစ်သည်။ သို့သော်

ချင်းပြည်နယ်တွင် နေထိုင်သော ချင်းအမျိုးသား မဟုတ်သူများနှင့် ပတ်သက်၍မူ သက်ဆိုင်သည်သာ ဖြစ်သဖြင့် ချင်းပြည်နယ်တွင် ဇယား (၁) ပါ ဥပဒေများမှလွဲ၍ ချင်းပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်ခြင်းမရှိဟူသော အယူအဆမှာ မမှန်ကန်ပေ။

အစိုးရနှင့် ရူးငွန်း (၁၉၄၁/ရန်ကုန်၊ ၅၅၅) စီရင်ထုံးတွင် ဆွေးနွေးလျက်ရှိသော ပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအတိုင်း စီရင်ထုံးဖွဲ့ခဲ့ဖူးပေသည်-

“ချင်းပြည်နယ်၌ ဥပဒေနှင့် မညီဘဲ အရက်ချက်၍ လက်ဝယ် ထားရှိသည့်အတွက် ချင်းတောင်တန်း စည်းမျဉ်းဥပဒေပုဒ်မ ၂ (၃) [ယခု ချင်းပြည်နယ် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၂ (၄)] ၌ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားသော ချင်းအမျိုးသား မဟုတ်သူအပေါ် ယစ်မျိုးဥပဒေအရ စစ်ဆေးသင့်သည်။ စည်းမျဉ်းဥပဒေအရ မစီရင်သင့်”

သို့ဖြစ်ရာ ဆွေးနွေးလျက်ရှိသော ပြဿနာကို ခြုံ၍ ကြည့်ပါက ချင်းပြည်နယ်တွင် ယစ်မျိုးဥပဒေ အပါအဝင် ဇယား (၁) ပါတွင် မပါဝင်သော တည်ဆဲဥပဒေများ အာဏာမသက်ရောက်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ချင်းအမျိုးသားများနှင့်သာ မသက်ဆိုင်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း နှင့် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ချင်းအမျိုးသား မဟုတ်သူများ အပေါ်တွင်မူ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပေသည်။

လှစိုး (တရားရေး)

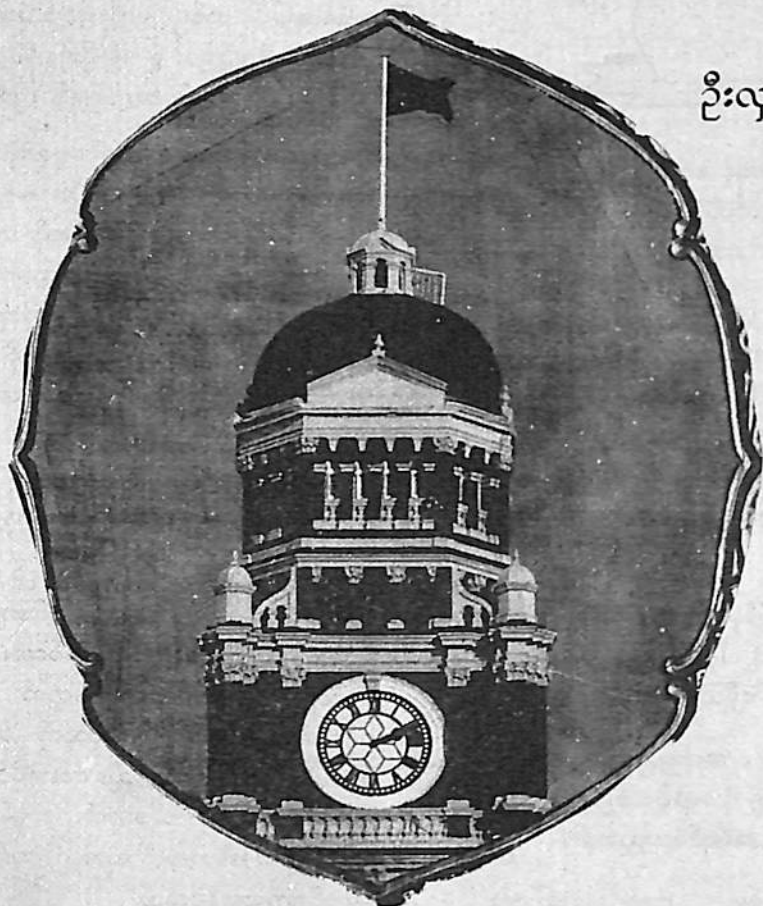

တရားခံထပ်ထည့်ခြင်း (သို့မဟုတ်)

နောက်တိုးတရားခံ ထည့်သွင်းခြင်း

ဦးလှစိုး (တရားရေး)

ဖြစ်မှုများ စစ်ဆေးရာတွင် တစ်ချိန်မဟုတ် တစ်ချိန် တွေ့ကြုံနိုင်သော ကိစ္စတစ်ရပ်မှ တရားခံ ထပ်ထည့်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် နောက်တိုးတရားခံ ထည့်သွင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တရားခံ ထပ်ထည့်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် နောက်တိုးတရားခံ ထည့်သွင်းခြင်းဟူသည်မှာ

တရားရုံးသို့ ရောက်ရှိ စစ်ဆေးလျက် ရှိသော အမှုတွင် အခြားသူများလည်း ဖြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ပေါ်ပေါက် လာသဖြင့် အမှုတွင် ထည့်သွင်း စစ်ဆေးခြင်းပင် ဖြစ်ပါ သည်။

တရားရုံးသို့ အမှုတစ်ခု စတင်ရောက်ရှိ အရေးယူနိုင်ရန် နည်းလမ်းသုံးသွယ်ကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားရှိပေသည်-

“၁၉၀ (၁) နောက်တွင် ပြဋ္ဌာန်းပါရှိသည်မှ တစ်ပါး မည်သည့် ခရိုင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး၊ သို့မဟုတ် နယ်ပိုင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး၊ ထို့ပြင် ဤကိစ္စအလို့ငှာ အထူးအားဖြင့် အာဏာအပ်နှင်းထားသည့် မည်သည့်အခြားရာဇဝတ်တရားသူကြီးမဆို ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာကို-

- (က) အဆိုပါ ပြစ်မှုမြောက်စေမည့် အကြောင်းခြင်းရာများ ပါရှိသည့် တိုင်တန်းချက်ကို ရရှိသော ရရှိသည့်အခါ၊
- (ခ) အဆိုပါ အကြောင်းခြင်းရာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရဲအရာရှိတစ်ဦးက စာဖြင့် ရေးသား အစီရင်ခံသည့်အခါ၊
- (ဂ) အဆိုပါပြစ်မှု ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း ရဲအရာရှိ မဟုတ်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံမှ သတင်းရရှိသည့်အခါ၊ သို့မဟုတ် မိမိကိုယ်တိုင် သိရှိသည့်အခါ၊ သို့မဟုတ် မိမိကိုယ်တိုင် သံသယဖြစ်သည့်အခါ၊ အဆိုပါ ပြစ်မှုကို အရေးယူနိုင်သည်”

ယင်းကဲ့သို့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ခ) နှင့် (ဂ) တို့အရ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို ယင်းပုဒ်မ (၂) နှင့် (၃) တို့အရ အာဏာအပ်နှင်းထားမှသာလျှင် ရရှိပေသည်။ ယခုအခါ တရားသူကြီးများအား တရားရုံးချုပ်က အာဏာအပ်နှင်းရာတွင် ယင်းပုဒ်မကို ထည့်သွင်း အပ်နှင်းလေ့ ရှိသဖြင့် တရားသူကြီးများအနေဖြင့် ယင်းပုဒ်မကို ကျင့်သုံးရာတွင် ယင်းအာဏာများကို ရရှိခြင်း ရှိ-မရှိ ဦးစွာ မိမိတို့အား အပ်နှင်းသည့် ရုံးမိန့်များကို သတိပြုရန် လိုသည်။

တရားရုံးသို့ ရောက်ရှိလာသော အမှုများမှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထက်ပါပုဒ်မ ၁၉၀ ပါ နည်းတစ်နည်းဖြင့် ရောက်ရှိလာသည်သာ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ရောက်ရှိ စစ်ဆေးလျက်ရှိသော အမှုတွင် အခြားသူများလည်း ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း တွေ့ရလျှင် ထိုသူအပေါ် အရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၁ (၁) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

“၃၅၁ (၁) ဖမ်းဆီးခြင်း၊ သို့မဟုတ် သမ္ဗန်စာဖြင့် ဆင့်ခေါ်ခြင်း ခံရသူ မဟုတ်သော်လည်း ရာဇဝတ် တရားရုံးသို့ ရောက်ရှိလာသည့် မည်သူ့ကိုမဆို သက်သေခံချက်များအရ ၎င်းကျူးလွန်ခဲ့ပုံ ပေါ်ပြီး ယင်းတရားရုံးက စစ်ဆေး စီရင်ပိုင်သည့် ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာအတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ကိစ္စအလို့ငှာ ထိုသူကို အဆိုပါ တရားရုံးက ချုပ်ထားနိုင်သည်။ ၎င်းအပြင် ထိုသူကို ဖမ်းဆီးခြင်း၊ သို့မဟုတ် သမ္ဗန်စာဖြင့် ဆင့်ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုအမှုကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်သည်”

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ ကို သေချာစွာ လေ့လာကြည့်ပါက ပြစ်မှုကို အရေးယူသည့် ကိစ္စကိုသာ ဖော်ပြထားပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို ဖော်ညွှန်းထားခြင်း မရှိသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

ပြစ်မှုကို အရေးယူခြင်းနှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူခြင်းမှာ ခြားနားသည်။ သို့သော်လည်း ပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ဂ) ပါ ပြစ်မှုကို အရေးယူခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်တို့ကို ကိုးကား၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူခြင်းဖြစ်သည့် တရားခံ ထပ်ထည့်ခြင်းကို ယင်းပုဒ်မအရ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆမှုများ ရှိခဲ့သည်။

ယင်းယူဆချက်အရ “ဦးကျော်ကြီး ပါ-၇ နှင့် ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်” အမှု (၁၉၇၅-ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး (ပြစ်မှု) စာ ၅၀) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ဖူးသည်-

“ဆုံးဖြတ်ချက်။ ။တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့သည် အမှုတွင် တင်ပြသော သက်သေခံ အထောက်အထားများအရ အခြားသူများလည်း အမှု၌ ငြိစွန်း ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရှိလျှင် ယင်းတို့အား တရားခံများအဖြစ် ဖြည့်စွက် အရေးယူနိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ဂ) ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားပေးသည်။ ထိုစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးလျက် မူလ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့က လျှောက်ထားသူများအား တရားခံများအဖြစ် ဖြည့်စွက် အရေးယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းသည် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်သည်။ သို့ရာတွင် မူလတရားသူကြီး၏ ဆက်လက်စစ်ဆေးခြင်းကို မလိုလားလျှင် အခြားတရားစီရင်ရေး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြင့် စစ်ဆေးရန် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့် ရှိကြောင်းကို မူလတရားစီရင်ရေးအဖွဲ့က ဖြည့်စွက်ခြင်း ခံရသည့် တရားခံများအား ရှင်းပြခဲ့ခြင်း မရှိသောကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၁ ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်”

တရားခံ ထပ်ထည့်ခြင်းမှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၁ အရ ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ဂ) အရ မဟုတ်

ကြောင်း၊ “မောင်သက်နှင်းနှင့် မောင်ချစ်ကြွယ်” အမှု (၁၉၄၀၊ ရန်ကုန် ၆၇၆) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်သည်-

“ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ သည် အမှုကို စတင် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် အခန်း၌ ပါရှိသည်။ ပုဒ်မ ၁၇၁ မှာ စတင် စီရင် ဆောင်ရွက်ပြီးသည့် အမှုများမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းသော အခန်း၌ ပါရှိသည်။ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် ပုဒ်မ ၁၉၀ ၌ ဖော်ပြထားသော နည်းလမ်းသုံးမျိုးအနက် တစ်မျိုးနှင့် ပြစ်မှုကို အရေးယူခဲ့ပါက ၎င်းသည် အမှုတစ်ခုလုံးကို ပိုင်ဆိုင်သည့် (SEIZIN) ဖြစ်၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာ၌ ပါဝင်သူ မည်သူ့ကိုမဆို တရားဥပဒေအရ အရေးယူနိုင်သော ၎င်း၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို မည်သည့်နည်းလမ်းနှင့်မျှ ချုပ်ခြယ်ခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ပုဒ်မ ၁၇၁ အရ ထိန်းသိမ်း၍ အမှုစီရင်ပါက ၎င်း၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၉၁ က ပိတ်ပင်ခြင်း မရှိ။

ရဲက ခိုးမှုနှင့် တရားစွဲတင်သူ တစ်ဦးအား စစ်ဆေး စီရင်ရာတွင် တရားလိုပြ သက်သေအချို့ကို စစ်ဆေးပြီးသည့်နောက် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက ရုံးရှေ့ရှိ လျှောက်ထားသူအား ချုပ်ထား၍ ပူးတွဲတရားခံအဖြစ် ထည့်သွင်းသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်။ ။ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် အမှုကို စစ်ဆေးနိုင်သော စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းသည် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၇၁ အရ ၎င်း၏ အာဏာကို သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ဂ) အရ အရေးယူခြင်း မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၉၁ အရ အမှုကို လွှဲအပ်ပေးရန် တာဝန်မရှိ”

အလားတူပင် တရားခံ ထပ်ထည့်ခြင်းသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ဂ) အရ မဟုတ်ကြောင်းကို "ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် နှင့် မအေး" အမှု (၁၉၅၈-ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ တရား စီရင်ထုံး စာ ၆၈၈ တရားလွှတ်တော်)၌လည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပေသည်။

တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၄၁၄ တွင်လည်း မောင်သက်အမှုကို ကိုးကား၍ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်-

"၄၁၄။ ။ပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ဂ) အရ မှာပတ် တရားသူကြီး ပြစ်မှုတစ်ခုကို အရေးယူသည့်အခါ ထိုပြစ်မှု စစ်ဆေးခြင်းကို တရားခံက ကန့်ကွက် လျှင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် ထိုပြစ်မှုကို မိမိကိုယ်တိုင် စစ်ဆေး စီရင်ခြင်း မပြုနိုင်။ ပုဒ်မ ၁၉၁ အရ တရားခံက ကန့်ကွက်ခွင့် ရှိကြောင်းကို ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက တရားခံ အား ပြောကြားရမည်။ တရားခံအား ထိုသို့ ပြောကြားပြီးကြောင်း ထိုအမှုတွဲတွင် ဖော်ပြ ရမည့်အပြင် တရားခံ၏ ပြန်ကြားလျှောက်ထား ချက်ကိုလည်း ရေးမှတ်ထားရမည်။

သို့သော်လည်း ပုဒ်မ ၁၉၀ ပါ နည်း သုံးနည်းအနက် တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပြစ်မှုတစ်ခု ကို ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက အရေးယူပြီးနောက် ထိုရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် ထိုအမှုကို လုံးဝ လက်ဝယ်ရရှိသဖြင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာ၌ ပါဝင်သူ ဟူသမျှကို အရေးယူပိုင်သည့် ပြစ်မှုအတွက် တရားဥပဒေနှင့်အညီ ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရန် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာမှာ မည်သို့မျှ ချုပ် ခြယ်ခြင်း မရှိချေ။ အရေးယူပိုင်သည့် ပြစ်မှု တစ်ခုနှင့် ရဲက တင်ပို့သူ တစ်ဦးကို စစ်ဆေး စီရင်ရာ၌ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက အခြားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တွဲဖက်တရားခံအဖြစ် ထည့်သွင်းလျှင် ထိုတရားသူကြီးသည် ရာဇဝတ်

ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ (ဂ) အရ အခွင့် အာဏာကို သုံးစွဲသည်မဟုတ်။ ပုဒ်မ ၁၅၁ အရ အခွင့်အာဏာကို သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ထိုတရားသူကြီးသည် ပုဒ်မ ၁၉၁ အရ အမှုကို လွှဲပြောင်းပေးရန် တာဝန် မရှိချေ။ (အောင်သက်နှင့် အောင်ချစ်ကြွယ် ၁၉၄၀၊ ရန်ကုန် စီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၆၇၆)"

အထက်ပါ တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၄၁၄ ကို လိုက်နာ၍ တရားခံ ထပ်တိုးခြင်းသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၀ (၁) (ဂ) အရ မဟုတ်၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၁ အရ ဖြစ်ကြောင်း "ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့်ဖြူးလေး (ခ) ဟင်္သာ ပါ-၄ အမှု" (၁၉၉၅-ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး (ပြစ်မှု) စာ-၇၉)တွင် ထုံးစွဲထားပြီး ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တရားခံ ထပ်တိုးခြင်းမှာ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၁ အရသာ ဖြစ်သည် ဆိုသည်မှာ အတည်တကျ ဖြစ်နေသောအမှု ဖြစ်ပေ သည်။

သို့သော် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၁ (၁) တွင် "ရာဇဝတ် တရားရုံးသို့ လာရောက်သည့် မည်သူ့ကိုမဆို"ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသဖြင့် ရုံးရှေ့ရှိသူကိုသာ တရားခံအဖြစ် ထပ်ထည့်နိုင်ပါသလား။ "ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မအေး" အမှု (၁၉၅၈-ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ပာပူးစီရင်ထုံး၊ စာ-၆၈၈၊ တရားလွှတ်တော်) အမှုတွင် "ရာဇဝတ်တရားသူကြီး တစ်ဦးသည် ပြစ်မှုတစ်ခုကို အရေးယူသည့်အခါ တရား စွဲဆိုရန်အကြောင်း ရှိတန်ရာသော လူအား ဆင့်ခေါ် နိုင်သော အာဏာရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် ပြစ်မှုကို အရေးယူလိုက် သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ရုံးစစ်နေသော ပြစ်မှုနှင့် ဆက်သွယ်နေသည်ဟု အကြောင်းယူငြိမ့်ရှိသော သက်သေခံချက်များရှိသည့် တွဲဖက် ပာပူးခံပေါင်း မည်မျှကိုမဆို ထည့်သွင်းနိုင်သည်"ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး

“မဟင်အေးနှင့် ပြည်ယောင်ဖု မြန်မာနိုင်ငံတော်အမှု”
(၁၉၆၇-ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး စာ-၅၁၈)တွင်
လည်း ထိုသဘောအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ထားပေးသည်။
သို့ဖြစ်၍ ရုံးရှေ့ရှိသူကိုသာမက ရုံးရှေ့ မရှိသူကိုလည်း
ဟုတ်မှန်အဖြစ် ထည့်သွင်းနိုင်သည် ဆိုသည်မှာ ယုံမှား
ဖွယ် မရှိတော့ပေ။

နောက်တိုးတရားခံ ထည့်သွင်းရာတွင် နောက်တိုး
တရားခံအဖြစ် ထည့်သွင်းသင့် မသင့် မည်သို့မည်ပုံ
စဉ်းစားရမည် ဆိုသည်ကို “ဒေါက်တာဟားမာ ပါ-၁၃
နှင့် ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်”
အမှု (၁၉၈၁-ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး (ပြစ်မှု)
စာ-၁၁၂)တွင် နောက်တိုးတရားခံ ထည့်သွင်း အရေးယူ
ခြင်းမှာ တရားခံအား စွဲချက်တင်ခြင်းလည်း မဟုတ်။
တရားခံတွင် အပြစ် ရှိ-မရှိ၊ အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း
လည်း မဟုတ်သေး၍ ထိုသို့ နောက်တိုးတရားခံအဖြစ်
ထည့်သွင်းသင့် မသင့် ကိစ္စကို စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ရာ၌
သက်သေထွက်ချက်များအပေါ် ယုံကြည်မှု၊ မယုံကြည်မှုကို
အလေးအနက်ထား၍ စဉ်းစားရန် မဟုတ်ကြောင်း
လမ်းညွှန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပေးသည်။ အကယ်၍ နောက်တိုး
တရားခံ ထပ်ထည့်သည့် အမှုသည် တရားစွဲဆို
ခွင့်ပြုမိန့်လိုသော အမှုဖြစ်ပါက တရားစွဲဆို ခွင့်ပြုမိန့်ကို
သက်ဆိုင်ရာ တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းက လိုအပ်သလို
ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ဦးဌေးလွင်
(ခ) ဝင်းဦး (ခ) အတိုးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ
တော် ပါ-၂၊ (၁၉၉၃-ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး
(ပြစ်မှု) စာ-၂၄)။

ထိုသို့ နောက်တိုးတရားခံ ထည့်သွင်းခြင်း
ခံရသည့် အမိန့်ကို မကျေနပ်ပါက ပြစ်မှုဆိုင်ရာ
ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ အရ အထက်တရားရုံးသို့
ပြင်ဆင်မှု တက်ရောက်ရပေသည်။ “မောင်အိန္ဒဝံနှင့်
ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်” (၁၉၇၈-ခုနှစ် မြန်မာ
နိုင်ငံ ဟုတ်မှန်စီရင်ထုံး (ပြစ်မှု) စာ-၂၇)။ အလားတူပင်
နောက်တိုးတရားခံအဖြစ် ထပ်ထည့်ခြင်း မပြုသည့်

အမိန့်ကို မကျေနပ်ပါကလည်း အထက်တရားရုံးသို့
ပြင်ဆင်မှု တက်ရောက်ရန်သာ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ နောက်တိုးတရားခံအဖြစ် သတ်မှတ်ရန်
မလိုကြောင်း တရားရုံးက အမိန့်ချမှတ်ထားပြီးသူများ
အပေါ် ရဲစွဲချက် အသစ်ဖြင့် အမှုသစ် ဖွင့်လှစ်စစ်ဆေး
ခြင်းမှာ တရားစီရင်ရေး ယန္တရားကို မတရား
အသုံးပြုမှုမဟုတ်၍ ခွင့်ပြုသင့်ပေ။ “ဦးအောင်မြင့်
ပါ-၄ နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အမှု”
(၁၉၉၀-ပြည့်နှစ် မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး (ပြစ်မှု)
စာ-၉၀)။

နောက်တိုးတရားခံ ထည့်သွင်းသော အမှုများအား
မည်ကဲ့သို့ ဆက်လက် စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို
ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၁ (၂) တွင်
အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်-

“(၂) အမိန့် ၁၈ အရ စုံစမ်း စစ်ဆေးဆဲအခါ
တွင် ဖြစ်စေ၊ စစ်ဆေး စီရင်မှု စတင်ပြီးနောက်
ဖြစ်စေ ချုပ်ထားခြင်းကို ပြုသောအခါ ထိုသူနှင့်
စပ်လျဉ်းသည့် မူခင်းကိစ္စ ဆောင်ရွက်ချက်များ
အသစ်ပြန်လည်ဆောင်ရွက်၍ သက်သေများကို
ပြန်လည်ကြားနာရမည်”

သို့သော် ၁၉၇၃-ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသော
ပြည်သူ့တရားရုံးလက်စွဲ၊ စာစောင် (၁) ရာဇဝတ် တရား
စီရင်ရေး စာစောင် စာမျက်နှာ ၂၁၊ အပိုဒ် ၄၉ တွင်မူ
အောက်ပါအတိုင်း လမ်းညွှန်သည်-

“၄၉။ အမှုစစ်ဆေးနေစဉ်အတွင်း သက်သေထွက်ချက်များအရ တစ်စုံတစ်ယောက်အပေါ် ပြစ်မှုတစ်ရပ်ရပ်နှင့် ငြိစွန်းကြောင်း တွေ့ရလျှင် ထိုသူအပေါ် အရေးယူရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အမှုတွင် စွဲချက် မတင်ရသေးပါက ထိုသူကိုပါ တရားခံအဖြစ် ထည့်သွင်း၍ အခြားတရားခံများနှင့်အတူ အစမှ ပြန်၍ စစ်ဆေးရမည်။ စွဲချက် တင်ပြီး ဖြစ်ပါက တရားခံအသစ် ထည့်သွင်း၍ အမှုကို အစမှ ပြန်လည် စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် ကြန့်ကြာမည် ဖြစ်သောကြောင့် မူလအမှုကို ဆက်လက် စစ်ဆေး စီရင်ရမည်။ တရားခံအသစ်ကို ထည့်သွင်းခြင်း မပြုရ။ ၎င်းအပေါ် သီးခြားအမှု ဖွင့်ရမည်”

ယင်းကဲ့သို့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် တရားရေးစာစောင် ညွှန်ကြားချက်တို့ ကွဲလွဲ ဆန့်ကျင်လျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေကို လိုက်နာရန် ဖြစ်သည်ဟု “ဦးအောင်မင်း ပါ-၃ နှင့် ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် (ဦးသန်းလွင်)” (၁၉၇၆-ခုနှစ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေ လျှောက်လွှာအမှတ် ၁၂၃)တွင် ထုံးဖွဲ့ကာ အလားတူပင် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်မှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လွှမ်းမိုး ပယ်ဖျက် နိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း “ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် နှင့် ဦးမြင့်သိန်း ပါ-၂” (၁၉၉၄-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး (ပြစ်မှု) စာ-၁၁၇)တွင် စီရင် ထုံးဖွဲ့

ယားပြီးဖြစ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၁ (၂) အရ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်သွားရန်သာ ရှိပေသည်။

ဤဆောင်းပါးကို အဆုံးမသတ်မီ နောက်ဆုံး ဆွေးနွေးလိုသည်မှာ တရားခံ ထပ်တိုးခြင်းကိုသာ စဉ်းစားမိပြီး မှားယွင်းဟူသော လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းမှ အထွေအကြုံတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းမှာ အခြား မဟုတ်။ နောက်တိုးတရားခံဆိုသည့်အတိုင်း စစ်ဆေး လျက်ရှိသော အမှုတွင် တရားခံရှိမည် ဖြစ်၍ ရှိပြီး တရားခံနှင့် နောက်ထပ်ထည့်သွင်းမည့် တရားခံတို့သည် အမှုတစ်မှုတည်းတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၃၉ နှင့်အညီ ပူးတွဲစစ်ဆေးနိုင်ခြင်း ရှိ မရှိဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်ကို စဉ်းစားရန် မေ့တတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ တရားခံများအား ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၃၉ နှင့် ဆန့်ကျင်၍ မှားယွင်း ပူးတွဲမိပါက ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၃၇ အရ ကုစား၍ မရနိုင်ကြောင်း “မောင်ဆာကီနှင့် နိုင်ငံတော်” အမှု (၁၉၄၀ ရန်ကုန် စီရင်ထုံး စာ-၂၀၃) တွင် ထုံးဖွဲ့ထားပြီး နောက်ပိုင်း စီရင်ထုံးများတွင်လည်း ထုံးဖွဲ့ထားသည် ဖြစ်၍ တရားခံများ မှားယွင်း ပူးတွဲမှု မရှိစေရန်မှာ ဂရုပြုရမည့်အချက် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းသို့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၃၉ နှင့် မညီပါက တရားခံအဖြစ် ထပ်ထည့်၍ မဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို “အင်တာ(ဂ်)ခန့်နှင့် နိုင်ငံတော်အမှု” (အေအိုင်အေ၊ ၁၉၃၄ ရန်ကုန် ၁၉၃) စီရင်ထုံးတွင် လမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထားကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဦးဂျာနီ (တရားရေး)

ပြစ်မှုများနှင့် ဆက်သွယ်သော တရားမကျင့်သည့်ဥပဒေ

တစ်ဝမ်း (တရားစီရင်ရေး)

ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများ စစ်ဆေးစီရင် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေကို ကျင့်သုံးပါသည်။ ရံဖန်ရံခါ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေကို ကျင့်သုံးသည်လည်း ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှုများတွင် ဖြစ်ပါသည်။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို ကျင့်သုံးရန် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွင် အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ရှိပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေမှ ပုဒ်မအချို့ကို တင်ပြလိုပါသည်-

ပုဒ်မ ၈၈ (၃) ဝရမ်းကပ်ရန် အမိန့်ထုတ်ဆင့်သည့် ပစ္စည်းသည် ကြွေးမြီတစ်ရပ်ကိုသော် လည်းကောင်း၊ အခြား ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းသော် လည်းကောင်း ဖြစ်လျှင် ဤပုဒ်မအရ ဝရမ်းကပ်ခြင်းကို-

- (က) x x x x x x
- (ခ) ပစ္စည်းထိန်းတစ်ဦး ခန့်ထားခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊
- (ဂ) x x x x x x x
- (ဃ) x x x x x တရားရုံးက သင့်သည်ထင်မြင်သည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

ပုဒ်မ ၈၄ (၄) ဝရမ်းကပ်ရန် အမိန့်ထုတ်ဆင့်သည့် ပစ္စည်းသည် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းဖြစ်လျှင် အစိုးရအား အခွန်ထမ်းဆောင်နေသော မြေဖြစ်သည့် ကိစ္စ၌ ယင်းမြေတည်-ရှိ ရာ ခ ရိုင် ၏ ကော်လီတွော် အရာရှိမှ တစ်ဆင့် ဤပုဒ်မအရ ဝရမ်းကပ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထို့ပြင် အခြားကိစ္စများတွင်-

- (င) x x x x x x
- (စ) ပစ္စည်းထိန်းတစ်ဦး ခန့်ထားခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊
- (ဆ) x x x x x x
- (ဇ) x x x x တရားရုံးက သင့်သည်ထင်မြင်သည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဈ) x x x x x x
- (ဇ) ဤပုဒ်မအရ ခန့်ထားသော ပစ္စည်းထိန်းတစ်ဦး၏ အခွင့်အာဏာ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများသည် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအရ ခန့်ထားသော ပစ္စည်းထိန်းတစ်ဦး၏ အခွင့်အာဏာ တာဝန် ဝတ္တရားများနှင့် ထပ်တူဖြစ်စေရမည်။

ပုဒ်မ ၁၄၆ (၂) ရာဇဝတ် တရားသူကြီးသည် အငြင်းပွား ပစ္စည်းကို ဝရမ်း ကပ်ထားသည့်အခါ သင့်သည် ထင်မြင်လျှင်၊ ထို့ပြင် တရားမ တရားရုံးက အငြင်းပွားပစ္စည်း အတွက် ပစ္စည်းထိန်း မခန့်အပ် ရသေးလျှင် ယင်းအတွက် ပစ္စည်းထိန်း ခန့်နိုင်သည်။ ထို ပစ္စည်းထိန်းသည် ရာဇဝတ် တရားသူကြီး၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအရ ခန့်ထားသော ပစ္စည်းထိန်း တစ်ဦး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အားလုံး ကို ရရှိစေရမည်။

(ခ) ငွေဒဏ်မပေးဆောင် ဖျက်ကွက် သူပိုင် ရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် မရွှေမပြောင်း နိုင်သောပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းနှစ်မျိုးစလုံး အပေါ်တွင် တရားမကြောင်း လုပ်ငန်းစဉ် အတိုင်း အတည်ပြုခြင်းအား ဖြင့် ၎င်းငွေကို ရယူရန် မြို့နယ် စု ကော်လီတ္တော် အရာရှိအား အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းသည့် ဝရမ်း ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။

(၂) x x x x x

(၃) တရားရုံးများက ပုဒ်မခွဲ (၁) အပိုဒ် (၁) အရ ကော်လီတ္တော် အရာရှိထံ ဝရမ်းထုတ်ဆင့်ရာ တွင် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ၏ အဓိပ္ပာယ်အရ အဆိုပါ ဝရမ်း မျိုးကို ဒီကရီဟု မှတ်ယူရမည့် အပြင် ကော်လီတ္တော် အရာရှိ တို့ကိုလည်း ဒီကရီ ရယူသူဟု မှတ်ယူရမည်။ ထို့ပြင် တူညီ သော ငွေပမာဏအတွက် ဒီကရီတစ်စုံတစ်ရာကို အတည်

ပုဒ်မ ၃၈၆ (၁) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူတစ်ဦး အပေါ် ငွေဒဏ် ပေးဆောင်ရန် စီရင် ချက် ချမှတ်သည့်အခါတိုင်း ယင်းစီရင်ချက် ချမှတ်သည့် တရားရုံးသည် အောက်ပါ နည်းလမ်းများအနက် တစ်နည်း နည်း၊ သို့မဟုတ် နှစ်နည်းစလုံး ဖြင့် ငွေဒဏ်ကို အရတောင်းခံ နိုင်ရန်အတွက် အရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဆိုလို သည်မှာ ယင်းတရားရုံးသည်-

(က) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူပိုင် ရွှေပြောင်း နိုင်သည့်ပစ္စည်း တစ်စုံတစ်ရာ ကို ဝရမ်းစွဲကပ် ရောင်းချခြင်း အားဖြင့် ငွေကို ကောက်ခံ ရယူ ရန်အတွက် ဝရမ်းထုတ်ဆင့်နိုင် သည်။

ပြုနိုင်သည့် အနည်းဆုံးတရားမ
ရုံးတော်ကို ဆိုခဲ့သည့် ကျင့်ထုံး
ဥပဒေပါ ကိစ္စများ အလိုငှာ
၎င်းဒီကရီ ချမှတ်သည့် တရား
ရုံးဟု မှတ်ယူရမည်။ ထို့ပြင်
ယင်းကျင့်ထုံးဥပဒေပါ ဒီကရီ
များ အတည်ပြုခြင်းနှင့်
စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
မှာလည်း အကြောင်းအားလျော်
စွာ သက်ဆိုင်စေရမည်။

ပုဒ်မ ၅၁၄ (၄)

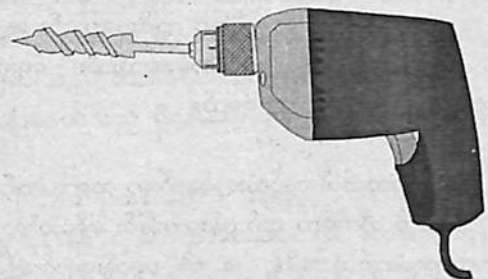
အဆိုပါ ဒဏ်ကြေးကို မပေး
သည့်အပြင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း
ဝရမ်းကပ်၍ ရောင်းချခြင်းဖြင့်
ထိုဒဏ်ကြေးကို မရရှိနိုင်လျှင်
ယင်းသို့ ပေးဆောင်ရန် တာဝန်
ရှိသူသည် ဝရမ်းထုတ်ခဲ့သည့်
တရားရုံး အမိန့်ဖြင့် တရားမ
ထောင်၌ ၆-လအထိ ကျပ်
ထိုက်စေရမည်။

အထက်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ
ကျင့်ထုံးဥပဒေပါ ကိစ္စများကို အကောင်အထည်ဖော်
ရာတွင် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို တိုက်ရိုက် သုံးစွဲခြင်း၊
သို့မဟုတ် အကြောင်းအားလျော်စွာ သက်ဆိုင်သလို
သုံးစွဲခြင်း၊ သို့မဟုတ် တရားမကြောင်း လုပ်ငန်းစဉ်
အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းများ ရှိသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၇ အရ
တရားရုံးသည် ကျူးလွန်သည့် ပြစ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်
ပစ္စည်းကို ဖျက်ဆီးစေရန် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်း
ဆည်းစေရန်၊ သို့မဟုတ် လက်ရှိ ထားခွင့်ရှိသည်ဟု
တောင်းဆိုသူအား ပေးအပ်စေရန်၊ သို့မဟုတ် အခြား
နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်စေရန်အတွက် သင့်သည် ထင်မြင်
သည့် စီမံခန့်ခွဲမှု အမိန့်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်နိုင်ပါသည်။

ဖော်ပြပါ သက်သေခံ ပစ္စည်းကို မှားယွင်းပြီး
လူတစ်ဦးတစ်ယောက်အား ပြန်ပေးမိရာ ယင်းပစ္စည်းကို
ပြန်တောင်းသည့်အခါ ၎င်းထံ မရှိတော့ပါဟု အကြောင်း
ပြ၍ ပြန်ပေးရန် ပျက်ကွက်လျှင် ရုံးက ၎င်းအား
ညီမျှသော တန်ဖိုးကို ပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည့်
အပြင် ၎င်းကို ဒဏ်ငွေ ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုသူထံမှ
ရရှိအောင် အရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း ပြစ်မှု
ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၄၇ ကို ကိုးကား၍
၁၉၆၂-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ စာ-၁၄၅ (ဗွီပွန်
နယားနှင့် ပြည်ထောင်စု)အမှုဖွင့် ထုံးဖွဲ့ ညွှန်ပြပါသည်။
သို့ဖြစ်ရာ သက်သေခံ ပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲရာ၌ ပြစ်မှု
ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၈၆ ကို အသုံးပြုခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် တရားမကြောင်း
လုပ်ငန်းစဉ်အတိုင်း အတည်ပြု ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါ
သည်။

သက်သေခံ ပစ္စည်းကို ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအဖြစ်
သိမ်းဆည်း၍ ရောင်းချလျှင် မည်သို့မည်ပုံ ရောင်းချ
ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွင်
သီးခြားပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိပါ။ ယခင်ပြည်သူ့တရားသူကြီး
အဖွဲ့က ထုတ်ဝေသော တရားရုံးများလက်ခွဲ (ရပ်ကွက်
နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု တရားရုံးများအတွက်) အပိုဒ် ၂၃၆
တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရောင်းချရမည့် နည်းလမ်းကို
ညွှန်ပြပါသည်-

အပိုဒ် ၂၃၆

သက်သေခံ ပစ္စည်းကို သိမ်းဆည်းရန် အမိန့်ချမှတ်ပါက ရှေးဦးစွာ လေလံတင် ရောင်းချမည့်အကြောင်း အများသိစေရန် ကြော်ငြာရမည်။ လေလံတင် ရောင်းချမည့် နေ့ရက်၊ အချိန်၊ နေရာနှင့် ပစ္စည်းအမျိုးအစားကို ကြော်ငြာရန် ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့တွင် ပစ္စည်းကို ကြမ်းခင်းဈေးသတ်မှတ်ပြီး လေလံတင် ရောင်းချရန် ဖြစ်သည်။ လေလံ ကြော်ငြာကိစ္စကို မည်သို့ ဆောင်ရွက်ကြောင်း၊ မည်သည့် နေရာတွင် လေလံတင် ရောင်းချကြောင်း၊ ငွေမည်မျှ ရရှိကြောင်း၊ လေလံပွဲကို မည်သူ တို့ဖြင့် ကျင်းပကြောင်း နေ့စဉ် မှတ်တမ်းအသီးသီး ရေးမှတ် ရမည်။

အထက်ပါ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမှာ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေကို တိုက်ရိုက် ရည်ညွှန်းထားခြင်း မရှိသော်လည်း တရားမကျင့်ထုံးအမိန့် ၂၁ ပါ ပစ္စည်းရောင်းချခြင်း နည်းလမ်းများကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများတွင် သက်သေများ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အမှုများ ရွှေ့ဆိုင်းခြင်းတွင် တရားမ ကျင့်ထုံးဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရန် တရားရုံးများလက်စွဲ အခန်း-၃၊ အပိုဒ်-၂၄ တွင် ဖော်ပြချက်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

အပိုဒ် ၂၄

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၇၊ နည်းဥပဒေ ၁ ပါ ခြွင်းချက်ကို မကြာခဏ အလေးမမူဘဲ ရှိတတ်သဖြင့် ၎င်းကို အလေးမူ ဂရုပြုကြ စေရန် နှိုးဆော်အပ်သည်။ X X ဤနည်းဥပဒေမှာ ရာဇဝတ်မှု များနှင့်လည်း အလားတူပင် သက်ဆိုင်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အကြောင်းအားလျော်စွာ သက်ဆိုင်လျက် ရှိပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများ စစ်ဆေး စီရင် ဆုံးဖြတ်ရာတွင်လည်း လိုအပ်သည့် နေရာများတွင် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေကို တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်ခြင်းမှာ အငြင်းပွားဖွယ်ရာ မရှိကြောင်း ဖော်ပြ အပ်ပါသည်။

တင်ဝင်း (တရားစီရင်ရေး)

အမှုလည် ပျက်ကွက်တစ်လော ကိစ္စများ

မောင်အေးမောင်

လူတိုင်းမှာ ကိုယ့်အသိုက်အဝန်း၊ အဆက်အသွယ်များအကြား ငွေရေးကြေးရေး၊ စီးပွားရေး၊ ရရန်အခွင့်အရေး၊ ပေးရန်တာဝန် စသည်ဖြင့် ရှိတတ်ကြပါသည်။ မကင်းနိုင်ကြသည့် အားလျော်စွာ ဆက်ဆံကြရာဝယ် ပြေလည်သည်လည်းရှိ၍ မပြေလည်သည်လည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ မပြေမလည် ဖြစ်ကြသည့်အခါ တရားရုံးများတွင် တရားမမှုများ စွဲဆို၍ ဖြေရှင်းကြရသည့်အခါများ ရှိနိုင်ပါသည်။

တရားရုံးများကို နိုင်ငံတော်တွင် အစိုးရယန္တရား၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ်ထား၍ ပြည်သူတို့အကြား ဖြစ်ပွားသည့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးရန် တာဝန်နှင့် အာဏာများ အပ်နှင်းထားပါသည်။ အမှုအခင်း တစ်ခုချင်း ပြဿနာ တစ်မျိုးစီကို ဖြေရှင်းရသည် ဆိုသော်လည်း ဖြေရှင်းရာတွင် လိုက်နာ ကျင့်သုံးရသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကိုမူ တစ်မျိုးတည်း ထားရပါသည်။

တရားရုံး၌ အမှုစွဲဆိုလိုက်ပြီးဆိုလျှင် တရားရုံးက ပြီးပြတ်သည်အထိ စစ်ဆေး စီရင်ပေးရပါသည်။ တရားလိုက စွပ်စွဲချက်များနှင့် ရလိုသည့် အခွင့်အရေးများကို ဖော်ပြ၍ စွဲဆိုပါလိမ့်မည်။ စွပ်စွဲခံရသူက စွပ်စွဲချက်ကို ဖြေရှင်းရာ၌ ယှဉ်ပြိုင်ဘက်အဖြစ် ဖြေရှင်းရပါလိမ့်မည်။ တရားရုံးက စစ်ဆေး စီရင်ရာ၌ ပြီးပြတ်စေမည့် အဆုံးအဖြတ်ကို ချမှတ်နိုင်ရန် နှစ်ဖက်အမှုသည်များက တင်ပြ ဆောင်ရွက်ရန် ရှိသည်တို့ကို တရားရုံးက ချိန်းဆိုသောနေ့၌ လာရောက် တင်ပြ ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ သို့မှသာ အမှုသည်များ။

သက်သေများလည်း ပင်ပန်း ဆင်းရဲမှု သက်သာပြီး တရားရုံးကလည်း ပြီးပြတ်သင့်သည့် အချိန်တွင် ပြီးပြတ်စေရန် စီရင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ဤတွင် အမှုသည်များက တာဝန်မကျေပျက်ကွက်ခဲ့လျှင် အခြားတစ်ဖက်မှာ မပင်ပန်းသင့်ဘဲ ပင်ပန်းရပြီး အမှုမကြာသင့်ဘဲ ကြာရသည့်အတွက် ထိုက်တန်သည့် အပြစ်ဒဏ်၊ သို့မဟုတ် အလျော်ပေးရန် လိုသည်လည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ မဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ အမှုကို ယှဉ်ပြိုင် ရင်ဆိုင်ရန် မတတ်နိုင်တော့သည့် အခြေအနေ ရောက်နေ၍လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အမှုဆက်သွားရန် မလိုအပ်တော့သဖြင့် လျှော့လိုက်သည့် သဘောလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အမှုသည် တစ်ဖက်က ပျက်ကွက်လာပြီဆိုလျှင် တရားရုံးက ထိုက်သင့်သည့် ပြစ်ဒဏ်ကဲ့သို့သော အမိန့်ကို ချမှတ်နိုင်ရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် အာဏာပေးထားပါသည်။ ပေါ့သွားသည်လည်း မဖြစ်စေရန်၊ လေးသွားသည်လည်း မဖြစ်စေရန် တရားရုံးက ဆင်ခြင်တုံတရား သုံး၍ အပြစ်ပေးသည့်သဘော အမိန့်ချရပါသည်။ တာဝန်ရှိပါလျက် ပျက်ကွက်ခြင်းအတွက် အပြစ်ဒဏ်သည် ရှိနေမည် ဖြစ်သည်ဟု နားလည်ရန် လိုပါသည်။

စွဲဆိုထားသည်ကို ချေပရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ ကြားနာရန် ချိန်းဆိုထားသောနေ့တွင် လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ တင်ပြလိုသည်ဆိုသော သက်သေကို တင်ပြရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ အမှုသည် တစ်ဦးဦး

ကွယ်လွန်သည်ကို တင်ပြရန် တာဝန်ရှိပါလျက် တင်ပြရန် ပျက်ကွက်ခြင်း စသည်တို့မှာ တရားမမှု တစ်မှုတွင် အမှုသည် တစ်ဖက်ဖက်က ပျက်ကွက်တတ်သော ကိစ္စများ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဆင့်တက်၍ အယူခံ တရားရုံး၌ အယူခံမှု၊ ပြင်ဆင်မှု ကြားနာရာတွင်လည်း ချိန်းဆိုသောနေ့၌ အမှုသည်များ အယူခံတရားရုံးသို့ လာရောက်ရန် တာဝန်ရှိသည်ဖြစ်ရာ ဤတွင်လည်း ပျက်ကွက်တတ်ပါသည်။

တရားမမှုတွင် တရားလိုက အဆိုလွှာ တင်ပြီး နောက် ပုံမှန်အားဖြင့် တရားပြိုင်က အချေလွှာတင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ တရားပြိုင်က မိမိအခွင့်အရေးအနေဖြင့် အချေလွှာတင်ရန် ဖြစ်သော်လည်း မတင်ပါက တရားရုံးက အဆိုလွှာအရ အဆုံးအဖြတ်ပြုရန် လိုအပ်သည့် အချက်များကို ငြင်းချက်များသဖွယ် ဖော်ထုတ်ပြီး စစ်ဆေး စီရင်သွားရန် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ တရားရုံးက တရားပြိုင်၏ ချေပ ရှင်းလင်း တင်ပြချက်ကို ရယူ သိရှိရန် လိုအပ်သည်ဟု ယူဆလျှင် တရားမ ကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၈၊ နည်း ၁ အရ တရားပြိုင်က အချေလွှာကို မည်သည့်နေ့ရက် နောက်ဆုံးထား၍ တင်သွင်းရမည်ဟု အမိန့်ဖြင့် ညွှန်ကြားနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ညွှန်ကြားလျှင် တရားပြိုင်သည် အချေလွှာ တင်ရန် တာဝန်ရှိလာပါသည်။ ထိုတာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် အမိန့် ၈၊ နည်း ၁၀ အရ ထိုပျက်ကွက်သူ နှစ်နာစေမည့် စီရင်ချက်ကို တရားရုံးက ချမှတ်နိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် သင့်တော်မည် ထင်မြင်သည့် အမိန့်တစ်ခုကို ချမှတ်နိုင်ပါသည်။

အမှုကြားနာရန် ချိန်းဆိုထားသောနေ့တွင် အမှုသည် ရုံးသို့ လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်သည့် ကိစ္စများတွင် ပျက်ကွက်ခြင်းအတွက် အရေးယူရပါသည်။ အမှုသည် နှစ်ဖက်စလုံး လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၉၊ နည်း ၃ အရ အမှုကို ပလပ်ရပါသည်။ တရားပြိုင် လာရောက်ပြီး တရားလို လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် နည်း ၈ အရ အမှုကို ပလပ်ရပါသည်။ သို့ရာတွင် တရားပြိုင်

ဝန်ခံပါက တရားပြိုင် ဝန်ခံသမျှသာ တရားပြိုင်အပေါ် ဒီကရီ ချမှတ်နိုင်ပါသည်။ နည်း ၃ အရ ပလပ်ခြင်းကို နည်း ၄ အရ လည်းကောင်း၊ နည်း ၈ အရ ပလပ်ခြင်းကို နည်း ၉ အရ လည်းကောင်း ပယ်ဖျက်ပေးရန် တရားလိုက လျှောက်ထားလျှင် တရားရုံးက ပလပ်သော အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ပေးနိုင်ပါသည်။

တရားလို လာရောက်ပြီး တရားပြိုင် လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် အမိန့် ၉၊ နည်း ၆ အရ တရားရုံးက တစ်ဖက်သတ် ဆက်၍ ဆောင်ရွက်သွားရန် ဖြစ်ပါသည်။ လိုအပ်သော ကြားနာမှုပြုရန်၊ လိုအပ်သော အမိန့်ချရန်၊ လိုအပ်သော ဒီကရီချရန် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ပါသည်။ တစ်ဖက်သတ် ကြားနာပြီး နောက်ထပ် ကြားနာရန် ရက်ချိန်းပေးလျှင် ထိုရက်ချိန်း မတိုင်မီ ဖြစ်စေ၊ ထိုရက်ချိန်းနေ့တွင်ဖြစ်စေ တရားပြိုင်က နည်း ၇ အရ ပျက်ကွက်ခဲ့ခြင်း အကြောင်းကို တင်ပြ လျှောက်ထားပါက ပျက်ကွက်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ဆက်လက် ကြားနာခွင့် ရနိုင်ပါသည်။ တစ်ဖက်သတ် အမိန့်၊ သို့မဟုတ် ဒီကရီ ချမှတ်ထားလျှင်လည်း ထိုအမိန့်၊ သို့မဟုတ် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် နည်း ၁၃ အရ တရားပြိုင်က လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။

မည်သည့်ဘက်မှ အမှုသည်ကမဆို အချိန် လုံလောက်စွာ ပေးထားပါလျက် တင်ပြရန်ရှိသည့်

သက်သေခံကို တင်ပြရန်၊ သို့မဟုတ် မိမိဘက်မှ သက်သေကို တရားရုံးသို့ ရောက်ရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အမှုစစ်ဆေးစီရင်ခြင်း ဆက်လက်၍ တိုးတက်သွားစေရေးအတွက် လိုအပ်သော ဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် အချိန်အလုံအလောက် ပေးပါလျက် ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်လျှင်သော်လည်းကောင်း တင်ပြရန်ရှိသည့် သက်သေစသည်တို့ မပြည့်စုံသေးသော်လည်း အချိန်မဆိုင်းဘဲ အမှုကို ဆုံးဖြတ်သည်အထိ တရားရုံးက အမိန့် ၁၇၊ နည်း ၃ အရ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ပါသည်။

တရားလိုတစ်ဦး ကွယ်လွန်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၂၂၊ နည်း ၃ အရ တင်ပြရန် လိုပါသည်။ စည်းကမ်းသတ်ကာလအတွင်းက တင်ပြရန် ပျက်ကွက်လျှင် အမှုပိတ်သိမ်းသွားပြီး ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။ တရားပြိုင်တစ်ဦး ကွယ်လွန်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နည်း ၄ အရ တင်ပြရန် လိုပါသည်။ စည်းကမ်းသတ် ကာလအတွင်း တင်ပြရန် ပျက်ကွက်ပါက အမှုပိတ်သိမ်းပြီး ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။

အယူခံမှု တင်သွင်းထားသည့်အခါ လက်ခံရေးအတွက် လျှောက်လဲချက် ကြားနာရန် ချိန်းဆိုသောနေ့တွင် အယူခံတရားလို လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ပါက တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၄၁၊ နည်း ၁၁ (၂) အရ အယူခံမှုကို ပလပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အယူခံမှုကို နှစ်ဖက်ကြားနာရန်အတွက် ချိန်းဆိုသောနေ့တွင် အယူခံတရားလို လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ပါက အယူခံမှုကို နည်း ၁၇ (၁) အရ ပလပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အယူခံတရားပြိုင် လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ပါက အယူခံမှုကို နည်း ၁၇ (၂) အရ တစ်ဖက်သတ် ကြားနာ ဆုံးဖြတ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အထက်ပါအတိုင်း ပလပ်ခံရသော အယူခံမှုများကို ပြန်လည်လက်ခံရန် အယူခံ တရားလိုက နည်း ၁၉ အရ လျှောက်ထားသည့်အခါ အယူခံတရားရုံးက ပြန်လည်လက်ခံနိုင်ပါသည်။

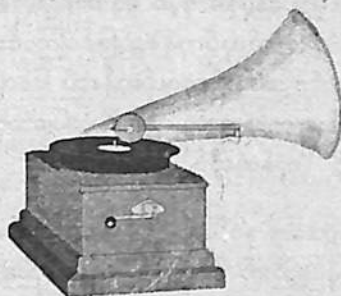
အယူခံတရားရုံး၌ ပြင်ဆင်မှု တင်သွင်းထားသည့်အခါ ပြင်ဆင်မှုတွင် အမှုသည်များမှာ လျှောက်ထားသူ

နှင့် လျှောက်ထားခံရသူ ဖြစ်လာပါသည်။ အယူခံတရားရုံးက ပြင်ဆင်မှုများကို ကြားနာရာ၌ အယူခံမှုများမှာ ကျင့်သုံးသည့် ကျင့်ထုံးကိုပင် ကျင့်သုံးပါသည်။

အထက်တွင် အမှုသည် ဆိုရာ၌ တရားလို၊ တရားပြိုင်၊ အယူခံ တရားလို၊ အယူခံ တရားပြိုင်၊ ပြင်ဆင်မှု လျှောက်ထားသူ၊ လျှောက်ထားခံရသူတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းတို့အသီးသီး၏ ရှေ့နေက ကိုယ်စားပြု၍ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ တာဝန်ယူ ကိုယ်စားပြုသူ ရှေ့နေ ပျက်ကွက်လျှင် အမှုသည် ပျက်ကွက်ခြင်း ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

အမှုကို ပလပ်သည်ဆိုသည့် ကိစ္စများ၊ တစ်ဖက်သတ် ချမှတ်သည့် ဒီကရီများတွင် အမှုသွား၊ အမှုလာနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဆင်ခြင် သုံးသပ်ခြင်း မပြုဘဲ ပလပ်သည့် အမှုများနှင့် ချမှတ်သည့် ဒီကရီများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုအမှုများတွင် အမှုသည်များ၌ မလွဲမရှောင်သာ၍ ပျက်ကွက်ရာမှ အကြီးအကျယ် နစ်နာသွားသော ကိစ္စများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုအကြောင်းများကြောင့် အလွန်အမင်း နစ်နာမှုများ မခံစားရစေရန်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ထိုက်သင့်သော ပြစ်ဒဏ်များ ခံစေပြီး အမှုကို ပြန်လည်လက်ခံ၍ ဆက်လက်ကြားနာ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ၌ ပါရှိနေပါသည်။

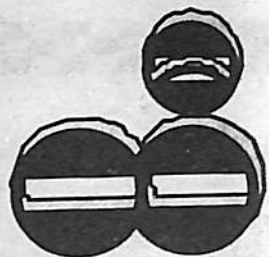
မောင်အေးမောင်

မူပိုင် “ကုန်တံဆိပ်”နဲ့

အစိုးရ အောင်တာလေး

မောင်မောင်ဈေး (မုံရွာ)

ပြစ်မှုဥပဒေပုဒ်မ ၄၇၈ မှာ တစ်ဦးတစ်ယောက် သောသူ၏ ထုတ်လုပ်ကုန်စည်ဖြစ်ကြောင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အရောင်းအဝယ်ကုန်စည် ဖြစ်ကြောင်းကိုသော်လည်းကောင်း ဖော်ပြရန် အသုံးပြုသော အမှတ်အသားကို “ကုန်တံဆိပ်”ဟု ခေါ်သည်။

စီးပွားရေး နယ်ပယ်မှာ မိမိထုတ်လုပ် ရောင်းချသော ကုန်ပစ္စည်းကို မိမိနှစ်သက်ရာ အမည်နှင့် “ကုန်တံဆိပ်” တပ်၍ ရောင်းချကြပါသည်။ ကုန်ပစ္စည်း

နာမည်ရလို့ တွင်ကျယ်လာပြီ ဆိုရင်ဖြင့် မသမာသူ စီးပွားရေးသမား အချို့က ကုန်ပစ္စည်းအမှတ်တံဆိပ်များကို အတုအပ ပြုလုပ်ပြီး အလားတူ ကုန်ပစ္စည်းများကို အသုံးပြု ရောင်းချလေ့ ရှိပါတယ်။ ကုန်ပစ္စည်းဝယ်သူများကလည်း ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ကိုသာ အဓိကထားပြီး ဝယ်ယူတတ်ကြတာကိုး။

အတုပြုလုပ်ခြင်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပြစ်မှုဥပဒေပုဒ်မ ၂၈ မှာ ဒီလိုဆိုထားပါတယ်။

“တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူသည် အရာဝတ္ထု တစ်ခု၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကို ဆင်တူယိုးမှား ပြုရာ၌ ထိုဆင်တူယိုးမှား ဖြစ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ လှည့်ဖြားရန် ကြံရွယ်လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် လှည့်ဖြားခြင်း ဖြစ်တန်ရာ သည်ကို သိလျှင် ထိုသူသည် အတုပြုသည် မည်၏”

အတုပြုလုပ်ခြင်းတွင် ပုံသဏ္ဌာန် ထပ်တူကျရန် မလိုပါဘူး။ ဒေါ်ရှန်စုနှင့် အီးစီဒေါ် ၁၉၅၂ လွှတ်တော် (၁၃၆) စီရင်ထုံးက ဒီလို ဆိုထားပါတယ်။

“တံဆိပ်အစစ်နှင့် အတုသည် အသေးစိတ် အချက်အလက်များအားလုံး တူညီရန် မလိုပေ။ တံဆိပ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆင်တူ ဖြစ်နေပြီး အချင်းဖြစ်ကုန်ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူမည့် လူတန်း စားအား လှည့်စားနိုင်ရန် အကြောင်းရှိလျှင် တုပသည်ဟု ကောက်ယူရန် လုံလောက်ပေ သည်။ တံဆိပ်နှစ်ခု တူ၊ မတူ ဆုံးဖြတ်ရာတွင် သက်သေ ထွက်ချက်များက တရားသူကြီး၏ ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မလွှမ်းမိုးသင့်ပေ။ မည်သည်ကို အတုအပ ခေါ်ကြောင်း၊ ပုံသေ ကားချပ် နည်းလမ်းများ သတ်မှတ်၍ မဖြစ်နိုင် ပေ။ အမှုတစ်ခုစီ၏ အဖြစ်အပျက် အကြောင်း အရာများပေါ် မူတည်၍ ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်ပေ သည်။ တံဆိပ်နှစ်ခု ယှဉ်ထားရာ၌ လူတစ်ယောက်အား ရှုပ်ထွေး မှားယွင်းမှု ရှိ၊ မရှိမှာ အရေးမကြီးပေ။ အရေးကြီးသည်မှာ တံဆိပ်တစ်ခုကိုသာ ကြည့်ရာတွင် ၎င်းတံဆိပ် သည် အခြားတံဆိပ်ဟု ထင်မှတ်ပြီး လိမ်လည် ခြင်း ခံရဖွယ် ရှိ၊ မရှိပင် ဖြစ်သည်”

ကုန်ပစ္စည်း အမှတ်တံဆိပ်မှာ ထူးခြားတဲ့ စာတမ်းများလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ ထူးခြားမှု မရှိတဲ့ ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားကိုသာ ဖော်ပြတဲ့ စာတမ်း အမှတ်အသားကို ကုန်တံဆိပ်လို့ မခေါ်ပါဘူး။

ဆိုကြပါစို့။/ “အကြောအားတိုးဆေးကြီး” ဆိုတာလို၊ မုံရွာ ဝက်အူချောင်းလို့ ဆိုတာလို၊ မအူ မြေပဲ ဆားလှော် ဆိုတာတွေဟာ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်လို့ မခေါ်ပါဘူး။ ပစ္စည်းအမျိုးအမည်ကိုသာ ဖော်ပြတဲ့ စာတမ်းဖြစ်ပါတယ်။

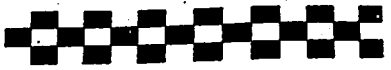
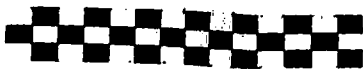
“အေးငြိမ်းသီတာ အကြောအားတိုးဆေး”၊ ဦးအတန် ဝက်အူချောင်း၊ ဦးအညို ဝက်အူချောင်း၊ ဒေါ်ဘူး ဝက်အူချောင်း၊ ကောင်းမှကောင်း မြေပဲ ဆားလှော်တို့မှာသာ ထူးခြားတဲ့ စာတမ်းဖြစ်လို့ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ကိုယ့်ရဲ့ ကုန်ပစ္စည်း အတုအပ ပြုလုပ် ရောင်းချမည့်ဘေးက ကင်းဝေးရန်နဲ့ အတုအပ မပြု လုပ်နိုင်ရန် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ကို ရေစေ့ကြီး ပြုလုပ် မှတ်ပုံတင်ကြပါတယ်။ သတင်းစာများမှလည်း မိမိ ကုန်ပစ္စည်းရဲ့ “ကုန်အမှတ်တံဆိပ်” ဖော်ပြပြီး အတုအပ ပြုလုပ် ရောင်းချရင် ဥပဒေအရ အရေးယူမယ်။ သတင်း ပေးသူကို ဆုငွေ မည်ရွှေမည်မျှပေးမယ် စသည်ဖြင့် ကြော်ငြာကြတာတွေ တွေ့ဖူးကြမှာပါ။

အဲ-အတုအပ ပြုလုပ် ရောင်းချရင်တော့ ပြစ်မှု ဥပဒေပုဒ်မ ၄၈၃ အရ အရေးယူခြင်း ခံရပါမယ်။

“မည်သူမဆို အခြားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက် သုံးစွဲသော ကုန်တံဆိပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းတံဆိပ်ကိုသော်လည်းကောင်း အတု ပြုလုပ်လျှင် ထိုသူကို ၂-နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ် နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်”

ကုန်အမှတ်တံဆိပ် တူပေမယ့် ပစ္စည်း အမျိုးအစားချင်း မတူကြရင်တော့ ဥပဒေအရ တရား စွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ပါဘူး။ ဆိုကြပါစို့။ ကောင်းမှကောင်း မြေပဲဆားလှော်နဲ့ ကောင်းမှကောင်း ဝက်အူချောင်း တို့ဟာ ကုန်ပစ္စည်း “အမှတ်တံဆိပ်” ချင်း တူပေမယ့် ကုန်ပစ္စည်းချင်းက မတူပါဘူး။ ဝယ်ယူသူများကလည်း မြေပဲဆားလှော်နဲ့ ဝက်အူချောင်း မမှားနိုင်ပါဘူး။

ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစား မတူ၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် တူလို့ တရားစွဲဆိုကြတာ တရားရုံးချုပ်ထိ ရောက်ခဲ့တဲ့ အမှု တစ်မှု ရှိခဲ့ဖူးပါတယ်။ အဲဒါကတော့-

ဂျော်နီဝါကားဟာ နိုင်ငံခြား ဝိစကီ အရက် ပုလင်းရဲ့ တံဆိပ်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတံဆိပ်နဲ့ ဆင်တူ မြန်မာ ဂျော်နီဝါကားဆိုတဲ့ စာသားနဲ့ သွေးအားတိုးဆေး ပုလင်းမှာ ကပ်ပြီး ရောင်းချပါတယ်။ နိုင်ငံခြား ဂျော်နီ ဝါကား ကုမ္ပဏီက မြန်မာဂျော်နီဝါကား သွေးအား တိုးဆေး ထုတ်လုပ်သူကို ကုန်အမှတ်တံဆိပ် အတု ပြုလုပ်မှုနဲ့ တရားစွဲပါတယ်။ တရားရုံးချုပ်က သက်သေ ထွက်ချက်များအရ ကုန်ပစ္စည်း အမျိုးအစားချင်းမတူ၊ အရက်နှင့် အရက်မပါတဲ့ဆေး ကွာခြားပါတယ်။ အသုံး ပြုသူချင်းကလည်း မတူ။ ဒါကြောင့် ဂျော်နီဝါကားကို သောက်သုံးသူများဟာ တရားပြိုင်ရုံ ဆေးနဲ့ မှားရန် အကြောင်းမရှိတဲ့အပြင် တရားပြိုင်ရုံ ဆေးဟာ ဂျော်နီ ဝါကား ဝယ်ယူသူများကို လိမ်လည်ရန်အကြောင်း မရှိ ပါဘူးလို့ ဂျော်နီဝါကားတံဆိပ် ပိုင်ရှင်ကို အရုံးပေး ပါတယ်။ (ဂျော်နီဝါကား သားများနှင့် ဦးသန်းရွှေ၊ ၁၉၆၈ ရုံးချုပ်၊ ၇၃)။

အစိုးရ အောင်ဘာလေထိကို မြန်မာပြည် တန်တလျား မူပိုင် “ကုန်တံဆိပ်” တပ်ပြီး ရောင်းချ နေကြပါတယ်။ သတင်းစာထဲမှာလည်း ထိပိုင်ရှင် အချို့က မကြာမကြာ မိမိရဲ့ မူပိုင် “ကုန်တံဆိပ်” ကို အသုံးမပြုကြဖို့ ကြိုတင်ကြေညာထားတာတွေ တွေ့ရ ပါတယ်။

အစိုးရ အောင်ဘာလေ ထိလက်မှတ်ကို မိမိ တစ်ဦးတည်း မူပိုင် “ကုန်တံဆိပ်” တပ်ပြီး ရောင်း တာကို နောက်တစ်ဦးက အလားတူ အမည်တူ “ကုန် တံဆိပ်”နဲ့ အသုံးပြုနိုင် မပြုနိုင် ဆိုတာကို စဉ်းစား စရာ ဖြစ်ပါတယ်။

စာရေးသူဟာ ဗဟိုတရားရုံးက ဆုံးဖြတ်ခဲ့တဲ့ အစိုးရ အောင်ဘာလေထိ မူပိုင် “ကုန်တံဆိပ်”နဲ့ ပတ်သက်လို့ အဆုံးအဖြတ် တစ်ခုကို လေ့လာဖူးပါ တယ်။ အဲဒီဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ စီရင်ထုံးတော့ မဟုတ်

ပါဘူး။ ရန်ကုန်မြို့က တစ်ချိန်က နာမည်ကြီး ထိဆိုင် တစ်ဆိုင်ရဲ့ “ကုန်တံဆိပ်” နာမည်ပါ။ မြန်မာပြည် တစ်ပြည်လုံး ကိုယ်စားလှယ်ပေးပြီး ရောင်းချခဲ့တဲ့ နာမည်ကြီးပြီး၊ ရောင်းအားကောင်းပြီး ပေါက်မဲ အများဆုံးထွက်တဲ့ ထိဆိုင်ပါ။

ထိလက်မှတ် “ကုန်အမှတ်တံဆိပ်”ဟု သုံးစွဲလို့ ဗဟိုတရားရုံးအထိ ရောက်ခဲ့တဲ့ အမှုပါ။ ဗဟိုတရားရုံးရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဗဟုသုတအဖြစ် လေ့လာနိုင်ရန် ဖော်ပြ ပါမယ်။ အဲဒါကတော့-

“ဤအယူခံမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ရန် အဓိကအချက်မှာ အောင်ဘာလေ သိန်းဆုဌာနက ထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိသည့် ထိလက်မှတ်များပေါ်တွင် တစ်ဆင့်ရောင်းချသူများက ရိုက်နှိပ်ထားသည့် အမှတ်အသား စာလုံးများမှာ ကုန် အမှတ်တံဆိပ် ဟုတ်၊ မဟုတ်ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းအမည်နှင့် ကုန်အမှတ်တံဆိပ် ဆိုသည်မှာ လူအများ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ အသုံးပြုလျက် ရှိသော လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများ၊ အထူးသဖြင့် နေရာဌာန တစ်ခု၊ အလုပ်ရုံတစ်ခု၊ စက်ရုံတစ်ခု စသည်တို့က စားသုံးသူလူထု ကြိုက်နှစ်သက်စေမည့် ဂုဏ်သတ္တိ တစ်ခုခုကို ဖော်ညွှန်းကာ ထုတ်လုပ်သည့် ပစ္စည်းတစ်ခု အတွက် မှည့်ခေါ်ထားသောအမည် (သို့မဟုတ်) ကပ်နှိပ် ရိုက်ထားသော တံဆိပ်မှာ ထိုပစ္စည်းအဖို့ ကုန်အမှတ် တံဆိပ်နှင့်အမည် ဖြစ်လာပေသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုလျှင် ထိုကဲ့သို့ အမှတ်အသား ခပ်နှိပ်ထားသည့် ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) အရာဝတ္ထုတစ်ခု ဖြစ်ရမည်။ အောင်ဘာလေ သိန်းဆုဌာနမှ ထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိသည့် ထိလက်မှတ်များမှာ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကား၍ ရသော အသုံးပြုပစ္စည်းများ မဟုတ်။ အရာဝတ္ထု မမည်။ အောင်ဘာလေ သိန်းဆုဌာနမှ ထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိသည့် ထိလက်မှတ်များမှာ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကား၍ ရသော အသုံးပစ္စည်းများ မဟုတ်ပေ။ ကံစမ်းကြသော လက်မှတ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိလက်မှတ်တစ်စောင် အတွက် ငွေ ၂-ကျပ် ပေးထိုးခြင်းမှာ အသုံးပြုပစ္စည်း

ကို ဝယ်ယူခြင်း မဟုတ်ပေ။ ကုသိုလ်ကံအလိုက်
 ပေါ်လာမည်ဟု မျှော်လင့်ရသော ဆုငွေအတွက်သာလျှင်
 ငွေ ၂-ကျပ်နှင့် ကံစမ်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အောင်
 ဘာလေ သိန်းဆုငွာနုကိုကလည်း ယင်းထိလက်မှတ်
 များကို လူအများ အသုံးပြုစေရန် ကုန်ပစ္စည်းအဖြစ်နှင့်
 ထုတ်လုပ် ရောင်းချခြင်း မဟုတ်ပေ။ ထိုဖွင့်သည့်အခါ
 ဝင်ရောက် ကံစမ်းခွင့်ရှိသော လက်မှတ်အဖြစ်
 ထုတ်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းထိလက်မှတ်များအပေါ်
 တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်က မည်သည့်တံဆိပ်တုံး ခပ်နှိပ်
 လိုက်ရုံမျှဖြင့် ထိုသူ၏ မူပိုင် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်နှင့်
 အမည်ဟူ၍ ဖြစ်မလာနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ထိလက်မှတ်
 များနှင့် ပတ်သက်၍ မူပိုင် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်နှင့်
 မူပိုင် ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း အမည်ဟူ၍ တရားဥပဒေ
 အရ မရှိသောကြောင့် အောင်ဘာလေ သိန်းဆုငွာနုမှ
 ထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိသည့် ထိလက်မှတ်များအပေါ်တွင်
 အယူခံတရားပြိုင်က စာလုံးများ၊ အမှတ်အသားများကို
 ခပ်နှိပ်လိုက်ရုံမျှဖြင့် မိမိပိုင် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်အဖြစ်
 ယူဆရမည် မဟုတ်ပေ။ သို့ဖြစ်၍ အယူခံတရားပြိုင်သည်
 စွဲဆိုသည့်အမှု၌ တောင်းဆိုထားသော သက်သာခွင့်
 များကို မရနိုင်ပေ။

အောင်ဘာလေ သိန်းဆုငွာနုမှ ထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိ
 သည့် ထိလက်မှတ်များကို မည်သူမဆို ဝယ်ယူနိုင်
 သည်။ မည်သူ့ကိုမျှ ယင်းငွာနုမှ ဦးစားပေး၍ ရောင်း

ချခြင်း မပြုနိုင်။ ကိုယ်စားလှယ် ခန့်ထားခြင်းလည်း
 မရှိ။ အယူခံ တရားပြိုင်အနေနှင့်မူ ငွေရင်း အမြောက်
 အမြား စိုက်ကာ ယင်းထိလက်မှတ်များကို ဝယ်ယူပြီး
 ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းသဖွယ် အဆင့်ဆင့် ဖြန့်ဖြူး
 ရောင်းချခဲ့သည်။ ဤလုပ်ရပ်များသည် အောင်ဘာလေ
 သိန်းထိဖွင့်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ခြင်း အနှစ်သာရနှင့်
 မကိုက်ညီပေ။ နိုင်ငံတော်က မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝန်းလုံး
 တွင် တာဝန်ယူကာ မည်သူ့အားမဆို ရောင်းချလျက်
 ရှိသော သိန်းထိလက်မှတ်များကို ဝယ်ယူပြီး ယင်း
 လက်မှတ်များအပေါ် အယူခံတရားပြိုင်က မိမိအမည်
 တံဆိပ်များ ရိုက်နှိပ်ကာ တစ်ဆင့်ရောင်းချခဲ့သည်။
 ဤသို့ ရောင်းချလျက်ရှိစဉ် မိမိအမည်တံဆိပ်နှင့်
 ဆင်တူယိုးမှား ပေါ်လျက်ရှိသည်ဆို၍ ယင်းအတုအပကို
 တားမြစ်ပေးရန် ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိလက်မှတ်
 သည် ကုန်ပစ္စည်း မဟုတ်၍ ယင်းလက်မှတ်အပေါ်
 ရိုက်နှိပ်သော အမှတ်အသား အမည်သည်လည်း
 ရိုက်နှိပ်သူ၏ မူပိုင်အမှတ်အသား မဖြစ်နိုင်ကြောင်း
 အထက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ ရှင်းပြီးဖြစ်၍ အတုအပ ဆင်တူ
 ယိုးမှားဆိုသော စကားလည်း ပေါ်နိုင်တော့မည် မဟုတ်
 ပေ။ (ဒေါ်ညွန့်ရွှေ ပါ-၂ နှင့် ဒေါ်ခင်သန်း ၁၉၇၅-
 ခုနှစ်၊ တရားမ ဒုတိယ အယူခံမှုအမှတ် ၈၄/၇၅
 ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟိုတရားရုံး)။

စာရေးသူ ပြောချင်တာက ထိလက်မှတ် “ကုန်
 တံဆိပ်”နဲ့ ပတ်သက်လို့ တရားဝင် မဝင်ကို ဗဟို
 တရားရုံး စီရင်ချက် လေ့လာနိုင်ရန်အတွက်ပါ။ ဒါပေမဲ့
 နာမည်ရတဲ့ ထိလက်မှတ် “ကုန်တံဆိပ်”ကို တစ်နေ
 ရာရာမှာ အဲဒီမူပိုင် ထိလက်မှတ် ကုန်တံဆိပ် ပိုင်ရှင်ရဲ့
 ကိုယ်စားလှယ်လိုလို၊ ဆိုင်ခွဲလိုလို လိမ်လည်
 လှည့်ဖြားပြီး အသုံးပြုကြမယ် ဆိုရင်တော့ အတု
 အယောင် ပြုလုပ်မှုရော လိမ်လည်မှုပါ နှစ်မျိုးနဲ့ တရား
 စွဲဆိုခြင်းတော့ ခံရပါလိမ့်မယ်။ သတိထားကြဖို့ပါ။

မောင်မောင်မောင် (မုံရွာ)

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူခင်းများကို ဖြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုနေလေ့ပြီ ပြဿနာများ

၁။ နိဒါန်း

တရားရုံးများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုများကို ဥပဒေအရ ဖြေရှင်းကုစားပေးရသည့် နိုင်ငံတော်၏ ယန္တရားတစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။ ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက် တရားသူကြီးခန့်အပ်နှံတော်တွင်လည်း တရားရုံးတော်၏ တာဝန်ဝတ္တရားများမှာ တိုင်းပြည်အတွင်း အမှုအခင်းများကင်းရှင်း နည်းပါးစေရန် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရုံးတော်သို့ ရောက်ရှိလာသည့် မူခင်းများကိုလည်း ဥပဒေနှင့်အညီ စစ်ကြော စီရင်ခြင်း စသည်တို့ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ကြောင်း မြန်မာ့အုပ်ချုပ်ရေးပညာကျမ်းတွင် ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။ တရားစီရင်ရေးအပိုင်းတွင် တာဝန်ယူကြရသည့် တရားသူကြီးများသည် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးအတွက် အဓိက တာဝန်ရှိကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ယနေ့ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် ဦးတည်ချက် ၁၂-ရပ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်ကြီးကို အေးချမ်းသာယာပြီး ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်ဖြစ်ရန် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပေသည်။ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်ကိုလည်း (Market Oriented Economic System)ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ယင်းသို့ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာချိန်တွင် ကုမ္ပဏီ အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏီအချင်းချင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကအချင်းချင်းသော်လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏီနှင့် ပုဂ္ဂလိကအကြားသော်လည်းကောင်း ငွေကြေးတန်ဖိုးများစွာဖြင့် လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြရာ၌ နစ်နာမှုများဖြစ်ပွား ပေါ်ပေါက်လာတတ်ပေသည်။ အဆိုပါ နစ်နာမှုများသည် တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုရမည့် နစ်နာမှုဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုရမည့် နစ်နာမှုဖြစ်သည် ဆိုသည်ကို သေချာစွာ စိစစ်ပြီးမှ တရားရုံးများက ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူခင်းများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရာတွင် တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်းဆိုသကဲ့သို့ ပေါ့ပေါ့လွယ်လွယ် မဆုံးဖြတ်သင့်ချေ။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူခင်းများကို ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွဲဆိုနေသဖြင့် ကြုံတွေ့ရသည့် ပြဿနာ အများအပြား ရှိပါသည်။

တရားရေးကဏ္ဍက တရားသူကြီးများသည် ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး၊ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး ဖြစ်ထွန်း ခိုင်မြဲအောင် ဆောင်ရွက်ကြရာ၌လည်းကောင်း၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူခင်းများကို စစ်ဆေး စီရင်ကြရာ၌လည်းကောင်း မှန်ကန်ခြင်း၊ မျှတခြင်း၊ စာနာ

ထောက်ထားခြင်း စသည့် လောကပါလ တရားများကို လက်ကိုင်ထားပြီး တရားသူကြီးများ၏ သိက္ခာ၊ သမာဓိ နှင့် ကျင့်ဝတ်များကို အစဉ်အမြဲ စောင့်ထိန်းကာ တရားရေးမဏ္ဍိုင် မယ်မ်းယိုင်ရအောင် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။

၂။ ရည်ရွယ်ချက်

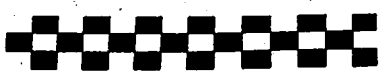
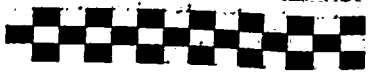
တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် မတိမ်းစောင်းစေဘဲ ခိုင်မြဲ တည်မတ်နေအောင် နိုင်ငံတော်က ပေးအပ်သည့် တရားရေး တာဝန်ကို နိုင်ငံတော်အတွက်၊ ပြည်သူတွေအတွက် စိတ်ကောင်း စေတနာ အပြည့်အဝထားပြီး ဥပဒေနှင့် အညီ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြတ်ပြတ်သားသား တရားသူကြီးများ ပေါ်ထွန်းရေးကို ရှေ့ပြေး တရားရေးဝန်ထမ်း အရာရှိများကို အထူးမွမ်းမံသင်တန်းပေးရန် နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသန်းရွှေ၏ လမ်းညွှန်ချက် အရ ဤသင်တန်းကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးခင်ညွန့်၏ သင်တန်းဖွင့် အမှာစကားတွင်လည်း နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီးခြင်း၊ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖျက်ပြားစေခြင်း၊ နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေခြင်း စသည့် ဘေးအန္တရာယ် အသွယ်သွယ်များကို တားဆီးကာကွယ် စောင့်ရှောက် ပေးရန် တရားရုံးများက တာဝန်ရှိသည်နှင့်အညီ ယင်း ဘေးအန္တရာယ် အသွယ်သွယ်များ ကျရောက်စေမည့် ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်မှုများကို ဥပဒေနှင့်အညီ အဂတိ တရား ကင်းရှင်းစွာဖြင့် မှန်မှန်ကန်ကန် ထိထိရောက် ရောက် ပြတ်ပြတ်သားသား စီရင် ဆုံးဖြတ်ကြရန် လမ်းညွှန် မှာကြားခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါ နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲများ၏ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် ညီညွတ်သည့် တရားသူကြီးများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် နိုင်ငံတော် တရား

သူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများက ဤသင်တန်းတွင် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ကြရန် စီစဉ်ညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်။ တရားရုံးချုပ်၏ ဤသင်တန်းဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက်များမှာ-

- (က) တရားဥပဒေရေးရာ ပညာရပ်၊ ဘာသာရပ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး၊
- (ခ) ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး၊ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေး၊ ပညာဉာဏ် အရည်အသွေးများ ပွားများ ပေါ်ထွန်း၍ ထူးချွန် ထက်မြက်သော ပညာရှင်များ ဖြစ်လာစေရေး၊
- (ဂ) တရားဥပဒေ ပြဿနာတစ်ရပ်အပေါ် သုံးသပ်ဆင်ခြင် လေ့လာတတ်သည့် နည်းပညာများ ရရှိစေရေး၊
- (ဃ) တရားဥပဒေ ပြဿနာတစ်ရပ်အပေါ် ရှုထောင့်စုံမှ လေ့လာ၍ အကြံပြု ဆွေးနွေးချက်၊ ထင်မြင် ယူဆချက်၊ အကြံဉာဏ်ကောင်းများ စုစည်း ရယူ၍ ပြဿနာတစ်ရပ်၏အဖြေကို ထုတ်နုတ် စုစည်း တင်ပြတတ်စေရေး၊
- (င) စာတွေ့ လက်တွေ့ ပေါင်းစပ်ကျင့်သုံး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် တတ်စေရေးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ဤစာတမ်းသည် တရားရုံးချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ပြည်သူတစ်ဦးတည်းက ဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်က ဖြစ်စေ နည်းလမ်းမှန်မှန် တိုင်တန်း တရားစွဲဆိုတတ်စေရန် ယင်းအမှုများကို စစ်ဆေး စီရင် ဆုံးဖြတ်ကြသည့် တရားသူကြီးများကို လည်း ဥပဒေနှင့်အညီ နည်းမှန်လမ်းမှန် တိတိကျကျ

စီရင်ကြရန်နှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ပေါ်ပေါ်လွယ်လွယ် ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့်သာ စွဲဆိုမှုများ လျော့နည်းကျဆင်းစေရန်တို့ကို ရည်ရွယ်လျက် ဤစာတမ်းကို ကြိုးစားပြုစု ဆွေးနွေးရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားတွင် ပေါ်ပေါက်လျက် ရှိပေသည်။ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု လူမှုရေး အခြေအနေ၊ စီးပွားရေး အခြေအနေတို့ တူညီမှု မရှိခြင်းကြောင့် ပေါ်ပေါက်နိုင်သော ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းအမျိုးအစားများသည် တူညီနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ လူဦးရေ ထူထပ်ပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အများအပြားရှိသည့် ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ ပဲခူး၊ မော်လမြိုင် စသည့် မြို့ကြီးများတွင် ပိုမို များပြားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သီးနှံတစ်မျိုးမျိုး ထွက်သည့် အရပ်ဒေသများတွင်လည်း ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ ဖြစ်ပွားလေ့ ရှိကြပါသည်။

ဤစာတမ်းကို ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ်တွင် သင်တန်းတက်ရောက်စဉ် ပြုစုရခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် ဒေသအလိုက် တရားရုံးများသို့ စွဲဆိုလေ့ ရှိကြသည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းအရေအတွက်နှင့် အမျိုးအစားတို့ကို စာရင်းဇယားဖြင့် တင်ပြနိုင်ခြင်း မရှိနိုင်ပါ။ သင်တန်းသားများအကြား လေ့လာ ရရှိသည့် အချက်များအရ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းအမျိုးအစားတို့ကို ခွဲခြားပြီး ရေးသား တင်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

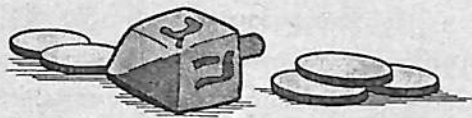

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းအမျိုးအစားများ

- (က) ငွေချေးခြင်း၊ အစုစပ် လုပ်ငန်းများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ငွေကြေး ထည့်ဝင်ခြင်းကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာ ရသည့် ငွေကြေးမှုခင်းများ၊
- (ခ) စုကြေးငွေ ထည့်ဝင်ကြရာမှ ပေါ်ပေါက် ရသည့် ငွေကြေးမှုခင်းများ၊
- (ဂ) မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများ ရောင်းဝယ်ကြရာတွင် ပေါ်ပေါက်သည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ၊
- (ဃ) ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများ ရောင်းဝယ်ကြရာတွင် ပေါ်ပေါက်သည့် ငွေကြေး ဆိုင်ရာ မှုခင်းများ။

- (က) ငွေချေးခြင်း၊ အစုစပ်လုပ်ငန်းများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ငွေကြေး ထည့်ဝင်ခြင်း ကြောင့် ပေါ်ပေါက်ရသည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ယုံကြည်ပြီး ငွေကြေးအခက်အခဲရှိသူ တစ်ဦးဦးကို ငွေချေးလေ့ ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ ငွေချေးပြီး မိမိချေးသော ငွေကြေးကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်း မရှိသောအခါ တရားမကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုရမည့်အစား ပြစ်မှုကြောင်းအရ ငွေကြေးကို ယုံကြည်အောင် ပြောဆိုသဖြင့် အပ်နှံထားသည်ဟုလည်းကောင်း လိမ်လည် ရယူသည် ဟု ဖော်ပြကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆၊ ၄၂၀ တို့ဖြင့် တရားရုံးများက အရေးယူနိုင်ရန် တိုင်ကြားလေ့ ရှိကြသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် အတိုးဖြင့် ငွေချေးသည် ကို ဖုံးကွယ်ပြီး ပြစ်မှုကြောင်းအရ အရေးယူနိုင်ရန် တိုင်ကြားခဲ့ကြသည်။ ငွေချေးယူသူကို ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားပြီးမှ ငွေကြေးပြန်ရနိုင်မည်ဟု မှားယွင်း တွေးခေါ်ပြီး မမှန်မကန် တိုင်တန်း တရားစွဲဆိုသူများရှိကြောင်း လေ့လာ တွေ့ရှိရပေသည်။

သုံးစား ပြုလုပ်ကြသဖြင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ယင်းသို့ အမှုများတွင်လည်း ဒေသအချို့တွင် တရားမကြောင်းဖြင့် အရေးယူသကဲ့သို့ အချို့ဒေသတွင် ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် အရေးယူကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

(ဂ) မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများ
ရောင်းဝယ်ကြရာမှ ပေါ်ပေါက်သော
ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး စသော မြို့ပြ ဒေသများတွင် လူနေတိုက်ခန်းများ ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ မြေအရောင်းအဝယ် ကိစ္စများတွင် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ တွေ့ရပါသည်။ တိုက်ခန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် ဝယ်ယူသူက ကြိုတင်ပေးချေထားပြီးနောက် ရောင်းသူ (ကန်ထရိုက်များ)က အခြားသူတို့ကို ထပ်မံ ရောင်းချ လိုက်ခြင်းဖြင့် အမှုအခင်းများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ယင်း အမှုအခင်းများသည် လွန်စွာမှ ရှုပ်ထွေးပေသည်။ အချို့ အမှုအခင်းများသည် တရားမကြောင်းဖြင့် အရေးယူ ရမည် ဖြစ်သကဲ့သို့ အချို့မှာလည်း ပြစ်မှုကြောင်းအရ အရေးယူနိုင်သော အခြေအနေများရှိကြောင်း တွေ့ရှိရ ပေသည်။

(ဃ) ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများ
ရောင်းဝယ်ကြရာမှ ပေါ်ပေါက်သော
ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ပေ သည်။ စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ဒေသ အသီးသီးတွင် ဒေသအလိုက် သီးနှံအမျိုးမျိုး စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ကြပေသည်။ ယင်းသို့ တောင်သူလယ်သမား များက စိုက်ပျိုးသော သီးနှံပင် တစ်မျိုးမျိုးကို ကုန်သည် များက ကြိုတင်ငွေ ထုတ်ပေးပြီး ဝယ်ယူလေ့ ရှိကြ သည်။ ယင်းသို့ ကြိုတင်ငွေပေးပြီး သီးနှံပေါ်သည့် အချိန်တွင် သီးနှံကို သိမ်းလေ့ရှိကြပေသည်။ ယင်းသို့

ထိုပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကို ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နေချိန်တွင် ကုမ္ပဏီများနှင့် လိမိတက် အစုစပ်လုပ်ငန်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အသီးသီးသို့ အကျိုးအမြတ် ရရှိအောင် ငွေကြေး ထည့်ဝင်ထားမှုများ ရှိပေသည်။ ယင်းငွေကြေး ထည့်ဝင် ပြီးနောက် ငွေကြေးပြဿနာများ ဖြစ်ပွားကြသောအခါ (Myanmar Company Act)အရ လည်းကောင်း၊ စာချုပ်ဖောက်ဖျက်သူများအတွက် (Contract Act) အရ လည်းကောင်း၊ ငွေကြေးနစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုများအတွက် တရားမ နစ်နာမှုအရလည်းကောင်း၊ စွဲဆိုရမည့် တရားမ ကြောင်းဆိုင်ရာ အမှုများကို လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းက ဦးတိုက် လျှောက်ထားခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ တရားစွဲ အဖွဲ့အစည်းများက တရားစွဲဆိုခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ပြစ်မှု ကြောင်းအရ တိုင်တန်း တရားစွဲဆိုလာကြကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

(ခ) စုကြေးငွေ ထည့်ဝင်ရာမှ ပေါ်ပေါက်ရသည့်
ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသအချို့တွင် ဈေးများ၊ စီးပွား ရေး လုပ်ငန်းအချို့တွင် “စုကြေး” ခေါ်တွင်သည့် ငွေကြေးကို နေ့စဉ် (သို့မဟုတ်) အပတ်စဉ် စုပေါင်း ထည့်ဝင်ပြီး အလှည့်ကျ မဲဖောက်ယူသည့် စနစ်ဖြင့် ငွေကြေးလှည့်လည် သုံးစွဲလေ့ ရှိကြသည်။ စုကြေးကို ထိန်းသိမ်းရန် တာဝန်ရှိသူက ငွေကြေးများကို အလွဲ

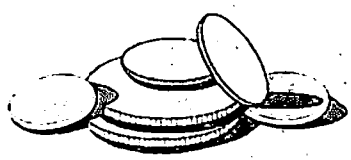

သီးနှံကို ကြိုတင်ငွေ ပေးချေ ဝယ်ယူထားသော်လည်း ကတိအတိုင်း သီးနှံ မပေးအပ်သည့်အခါ ငွေရှင် ကုန်သည်က တရားစွဲလေ့ ရှိကြသည်။ ယင်းငွေကြေး ဆိုင်ရာ မှုခင်းများသည်လည်း အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ် ရာမှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သဖြင့် တရားမကြောင်း စွဲဆိုရမည့် အမှုအခင်းများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ထို့ပြင် ကုန်စည်အချို့ကို ဒေသတစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ကြသည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်ရာ တွင် ကုန်ဖိုးအတွက် ငွေကြိုတင်ပေးပြီး ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သူက ရုတ်တရက် ကုန်ပစ္စည်း မပို့သောအခါ ပြစ်မှုကြောင်းအရ တိုင်လျှောက် စွဲဆိုလေ့ ရှိကြသည်။ နှစ်ရှည်လများ ဆက်ဆံခဲ့ကြပြီး ကတိဖြင့် ဆောင်ရွက် ကြရာတွင် အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကြောင့် ပျက်ကွက် သည်ကို တိုင်တန်း စွဲဆိုသောအခါ တရားရုံးများက ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် အရေးယူသဖြင့် ပြဿနာများ ပေါ် ပေါက်ခဲ့ကြပေသည်။ ယင်းငွေကြေးမှုခင်းများသည် ပြစ်မှုကြောင်းအရ မဟုတ်ဘဲ တရားမကြောင်းဖြင့်သာ တရားစွဲဆိုသင့်သော မှုခင်းများ ဖြစ်ပေသည်။

၄။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများ တရားစွဲဆိုရာတွင် တရားရုံးများက အရေးယူသည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ

ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံး နစ်နာမှုများအတွက် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တိုင်လျှောက်ထားခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ တရားစွဲအဖွဲ့အစည်းများက တရားစွဲဆိုခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆို တိုင်တန်းလေ့ ရှိကြပါသည်။ ယင်းအမှုများကို တရားရုံးက ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ပုဒ်မ ၄၂၀ တို့အရ အရေးယူလေ့ ရှိကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ပုဒ်မ ၄၂၀ တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းချက်

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ၄၂၀ တို့အရ ပြစ်မှုတို့သည် အဓိပ္ပာယ်သဘောအားဖြင့် ကွဲပြား ခြားနားမှု ရှိကြသော်လည်း အမှုသည်များက လိုရာသို့ ဆွဲ၍ တရားစွဲဆိုလေ့ ရှိကြပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပုဒ် ၄၀၆ နှင့် ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ ပြစ်မှုများ၏ အဓိပ္ပာယ် ကွဲလွဲချက်များနှင့် ထိုပုဒ်မများအရ ပြစ်မှုကြောင်း စွဲဆိုရန် မည်သည့်အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံရမည်ကို ဆက်လက် ရှင်းလင်း တင်ပြပါမည်။

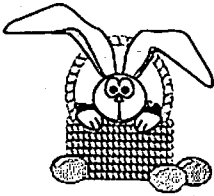
၅။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် ပတ်သက် သော ရှင်းလင်းချက်

ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက် ဖျက်မှုကို လူအမျိုးမျိုး၊ ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ကျူးလွန် နိုင်သည်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့အတွက် ပြစ်ဒဏ်အမျိုးမျိုးကို ပုဒ်မ ၄၀၆ မှ ၄၀၉ တို့တွင် ခွဲခြား ပြဋ္ဌာန်းထားပါ သည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ တွင် မည်သူ မဆို ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက် မှုကို ကျူးလွန်လျှင် ထိုသူကို သုံးနှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံး ဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ စွဲဆိုသော အမှုသည် ရဲအရေးပိုင်သော အမှုဖြစ်ပြီး ကနဦးကပင် ဝရမ်းထုတ်ပေးနိုင်ပါသည်။ အာမခံပေးနိုင်သော ပြစ်မှု ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ အရေး ယူနိုင်ရန် ပုဒ်မ ၄၀၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြစ်မှု မကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုပါ အချက်များနှင့် အကျုံးဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၅ တွင် ပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ကို တစ်နည်းနည်းဖြင့် ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ခံရသည်တွင်-

- (က) ပစ္စည်းကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစားပြုလျှင်၊ သို့မဟုတ် မိမိ ပစ္စည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲလျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ်၊
- (ခ) ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ခံရသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းကို ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေညွှန်ကြားချက်ကို ကျူးလွန်၍သော်လည်းကောင်း၊ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ခံရသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အတိအလင်းဖြစ်စေ၊ သဘောသက်ရောက်စေခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ မိမိချုပ်ဆိုသော ဥပဒေနှင့် ညီသည့် ပဋိညာဉ်ကို ကျူး လွန် ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ထိုပစ္စည်းကို မရိုးမဖြောင့်သောသဘောနှင့် သုံးစွဲခြင်းကို၊ သို့တည်းမဟုတ် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို ပြုလျှင်၊ သို့မဟုတ် အခြားသူက ထိုသို့ပြုသည်ကို တမင်ခွင့်ပြုလျှင် ထိုသူသည် ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကို ကျူးလွန်သည်မည်၏ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပုဒ်မ ၄၀၅ အရ ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကို ပထမပိုင်းနှင့် ဒုတိယပိုင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးပိုင်းခြား တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ပထမပိုင်း

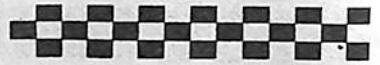
ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန် အောက်ပါအင်္ဂါရပ်နှင့် ပြည့်စုံရန် လိုသည်။

- (၁) ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ကို ဖြစ်စေ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ယုံကြည်အပ်နှံမှုရှိခြင်း၊
- (၂) ထိုသို့ အပ်နှံခြင်း ခံရသူသည် ထိုပစ္စည်းကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့်-
- (က) အလွဲသုံးစားပြုခြင်း၊ သို့မဟုတ်၊
- (ခ) မိမိပစ္စည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်း၊

ဒုတိယပိုင်း

ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန် အောက်ပါအင်္ဂါရပ် (၃) ရပ်နှင့် ပြည့်စုံရန် လိုသည်-

- (၁) ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ကို ဖြစ်စေ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ယုံကြည်အပ်နှံမှုရှိခြင်း၊
- (၂) (က) ယုံကြည် အပ်နှံခြင်း ခံရသည့် အတိုင်း ဆောင် ရွက် ရန် နည်းလမ်းကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေညွှန်ကြားချက်ကို ကျူး လွန် ရန် သော်လည်းကောင်း၊
- (ခ) ထိုသို့ အပ်နှံခြင်း ခံရသည့် အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အတိအလင်း ဖြစ်စေ၊ သဘောသက်ရောက်စေခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ မိမိချုပ်ဆိုသော ဥပဒေနှင့် ညီသည့် ပဋိညာဉ်ကို ကျူးလွန်၍သော်လည်းကောင်း၊

(၃) ထိုပစ္စည်းကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့်-

- (က) သုံးစွဲခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ်
- (ခ) စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ်
- (ဂ) အခြားသူက ထိုသို့ပြုသည်ကို တမင်ခွင့်ပြုခြင်း၊

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၅ ၏ ပထမပိုင်းနှင့် ဒုတိယပိုင်း နှစ်ပိုင်းစလုံးတွင် ယုံကြည်အပ်နှံရေး တစ်ရပ်ရပ် ရှိရန်နှင့် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောရှိရန် လိုအပ်ချက်တို့မှာ အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

မရိုးမဖြောင့်သောသဘောရှိရန် လိုအပ်ခြင်း

ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု တစ်ရပ်သည် ဤပုဒ်မအရ ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိရန်အတွက် မရိုးမဖြောင့်သောအကြံ ရှိခြင်းသည် အဓိကလိုအပ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။

လူတစ်ယောက်၏ ပြုလုပ်မှုတွင် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောအကြံ ရှိပါလျှင် ပြစ်မှုကြောင်း ပေါ်ပေါက်၍ ထိုသို့ အကြံမရှိပါလျှင် တရားမကြောင်း စွဲဆိုရန်သာ ပေါ်ပေါက်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မည်သည့် ယုံကြည်အပ်နှံမှုကိုမဆို လျော်ကြေးအတွက် တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုရန် ပေါ်ပေါက်သော်လည်း မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်မှသာ ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကို ကျူးလွန်နိုင်သဖြင့် ပြစ်မှုကြောင်း စွဲဆိုနိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုတိုင်းသည် ပြစ်မှုမမြောက်ချေ။ ပြစ်မှုမြောက်ရန် တရားခံသည် ယုံမှတ် အပ်နှံထားသည့် ပစ္စည်းကို အလွဲသုံးစားပြုသည် ဆိုရုံနှင့်လည်း မလုံလောက်ချေ။ မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစား ပြုလုပ်မှသာ ပြစ်မှုမြောက်ပေသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်းပြုသည့် ကိစ္စများတွင် တရားခံသည် ယုံကြည် အပ်နှံသည့် ပစ္စည်းကို ကိုယ်အတွက် ရယူသည့်သဘော မရှိဘဲ အခြားသူအတွက် လက်ခံ ရယူသည့်သဘော ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပစ္စည်းအပေါ် ပိုင်ဆိုင်မှုမှာ တရားလိုထံတွင် ကျန်ခဲ့သည်။ တရားခံထံသို့ ပိုင်ဆိုင်မှု ကူးပြောင်း ရောက်ရှိသွားခြင်း မရှိချေ။

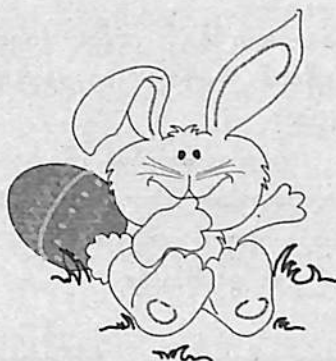
ထို့ကြောင့် တရားလိုသည် တရားခံထံမှ ဝယ်ယူသောပစ္စည်း၊ သို့မဟုတ် မှာယူသော ပစ္စည်းအတွက် စရံငွေအဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ အဖိုးစားနားငွေအဖြစ်သော်လည်းကောင်း ပေးဆပ်ခြင်းသည် ဤပုဒ်မအရ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ထိုငွေသည် တရားခံပိုင် ငွေအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်ဖြစ်၍ ထိုငွေကို တရားခံသည် ကြိုက်သည့်နေရာတွင် ကြိုက်သလို အသုံးပြုမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုငွေနှင့် ပတ်သက်၍ ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှု စွဲဆိုရန် အကြောင်းမရှိချေ။

ယုံကြည်အပ်နှံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော ဥပမာဆောင်ရွက်ချက်များ

- (က) တရားခံသည် တရားလိုထံမှ ငွေကို မည်သည့်နေ့ရက်တွင် ပြန်လည်ပေးဆပ်မည်ဟု ကတိပြု၍ ငွေချေးငှား ရယူသွားပြီးနောက် ထိုငွေကို တရားလိုသို့ ပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်းမပြုသည့် ကိစ္စတွင် တရားလို ထုတ်ပေးသော ငွေသည် တရားခံအား ချေးငှားလိုက်ခြင်းသာ ဖြစ်သည့်အလျောက် ဤပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ယုံကြည်အပ်နှံမှု ရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ထိုငွေနှင့် ပတ်သက်သော ပိုင်ဆိုင်မှုသည် တရားခံထံ ကူးပြောင်း ရောက်ရှိသွားပြီ ဖြစ်၍ ထိုငွေကို တရားခံမှ ပြန်လည် မပေးဆပ်ခြင်းသည် ဤပုဒ်မ ၄၀၆ အရ ပြစ်မှုမမြောက်ချေ။

(ခ) အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ရာတွင် ရောင်းသူက ဝယ်သူ၏လက်သို့ ပစ္စည်းပေးအပ်လိုက်ခြင်းသည် ဤပုဒ်မအရ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း မဟုတ်၍ ရောင်းချလိုက်သော ပစ္စည်းဖိုး ကြွေးငွေပေးရန် တရားခံက ပျက်ကွက်ခြင်းသည် ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည် အပ်နှံရေးကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ထို့အတူ အရောင်းအဝယ် ကတိစာချုပ်အရ ပေးအပ်ရန်ရှိသည့် ပစ္စည်းကို ရောင်းသူက ဝယ်သူထံသို့ ပေးလိုက်ခြင်းသည် ဤပုဒ်မအရ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း မဟုတ်၍ ထိုသို့ ပေးပို့သည့်ပစ္စည်း မရရှိကြောင်း ပစ္စည်းဝယ်ယူသူက ငြင်းဆိုခြင်းသည် ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကို ကျူးလွန်သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။

(ဂ) အစုစပ်လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အစုစပ်ပစ္စည်းများကို မည်သို့ စီမံခန့်ခွဲရမည်၊ မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု အထူးပဋိညာဉ် သဘောတူညီချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိလျှင် အစုစပ် တစ်ဦးက အခြားအစုစပ် တစ်ဦးကို အစုစပ်ပစ္စည်းများ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ရှိသည်ဟု မမှတ်ယူနိုင်သောကြောင့် အစုစပ်တစ်ဦးက ကျန်အစုစပ်များကို ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ချေ။

အချို့ကိုသာ ထုတ်နုတ်ဆွေးနွေး တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(က) ဘီရာဂျာရှားနှင့် အစိုးရ (၁၉၄၈၊ မြန်မာပြည် စီရင်ထုံး၊ စာ-၆၅) တွင်-

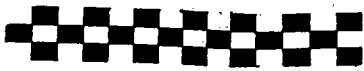
အပ်နှံထားသည့်ပစ္စည်း အလွဲသုံးစား ပြုတိုင်း အလွဲသုံးစားမှုကို တရားမကြောင်းအရ အရေးယူနိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း မရိုးမမြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း ဖြစ်မှသာ ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ မရိုးမမြောင့်သော သဘောဖြင့် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း မဖြစ်က ပြစ်မှု မမြောက်ကြောင်း ထုံးဖွဲ့ထားပေသည်။

(ခ) ဝေါင်ယံမိန့်နှင့် အစိုးရ (အတွဲ ၆၊ အောက်မြန်မာပြည် စီရင်ထုံး၊ စာ-၄၆) တွင်လည်း

ယုံကြည်အပ်နှံမှု မရှိလျှင် ပုဒ်မ ၄၀၆ အရ အပြစ်မပေးနိုင်ကြောင်း၊ ချေးငွေအဖြစ် ငွေကို ထုတ်ပေးလျှင် တရားခံအား ပစ္စည်းကို အပ်နှံခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်၍ ပုဒ်မ ၄၀၆ အရ အရေးမယူနိုင်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုပေသည်။

၆။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီရင်ထုံးများ၏ ဖွင့်ဆို ဆုံးဖြတ်ချက်များ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီရင်ထုံး အများအပြား ရှိသော်လည်း ငွေကြေးမှုခင်းများနှင့် ပတ်သက်သော အရေးကြီးသည့် စီရင်ထုံး

- (ဂ) မောင်ချစ်စိန်နှင့် အစိုးရ (၁၉၄၁၊ ရန်ကုန် စီရင်ထုံး၊ စာ-၁၉၃)တွင် လည်း

ငွေကို စပါးဝယ်ရန် ကိစ္စအတွက် ထုတ်ပေးသည် ဆိုကာမျှဖြင့် တရားခံသည် ထိုငွေကို အပ်နှံခံရသူ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုသည်။

- (ဃ) မောင်ချစ်ကျော်နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် (၁၉၈၁၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ စာ-၁၄)တွင်

အစုစပ်ဆိုသည့် သဘောကပင် အစုစပ်ပိုင် ပစ္စည်းများကို အစုစပ်တစ်ဦးက အစုစပ် တစ်ဦးသို့ ယုံကြည်အပ်နှံခြင်းပြုသည့်သဘော မရှိနိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့်လည်း သာမန်အစုစပ်လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အစုစပ်တစ်ဦးက အခြားအစုစပ် တစ်ဦးအပေါ် ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုဖြင့် မစွဲဆိုနိုင်ချေ။ အစုစပ်ပစ္စည်းများအနက် မည်သည့်ပစ္စည်းကို မည်သို့ စီမံခန့်ခွဲရမည်၊ မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသော အထူးသဘောတူညီချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိကြသဖြင့် ယင်းသဘောတူညီချက်အရ အစုစပ်ပစ္စည်းများကို ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း ဖြစ်မှသာ ယင်းအစုစပ် ပစ္စည်းများကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်းဖြင့် ပြစ်မှုမကင်းသော ယုံကြည်အပ်နှံရေး ဖောက်ဖျက်မှုကို ကျူးလွန်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုသည်။

- (င) ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ဦးစင်မောင်လတ်၊ (၁၉၅၂၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ စာ-၁၁၄ (လွှတ်တော်) အမှုတွင်

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၀၆ တွင် အဓိက အင်္ဂါရပ်မှာ မရိုးမမြောင့်သော သဘောရှိရန် လိုအပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယုံကြည် အပ်နှံခြင်း ခံရသော ပစ္စည်းကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း၊ မိမိပစ္စည်းအဖြစ် လွှဲပြောင်းခြင်း ပြုကာမျှဖြင့် ပြစ်မှုမမြောက်ကြောင်း၊မရိုးမမြောင့်သော သဘောဖြင့် ပြုမှသာ ပုဒ်မ ၄၀၆ နှင့် အကျုံးဝင်မည်ဟု ထုံးဖွဲ့ထားပေသည်။

- (စ) ဂါရုင်နှင့် မူတူး ဆာမိ (၁၉၀၇ ခု၊ အတွဲ-၁၊ အထက်မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ စာ-၂၁) တွင်-

မရိုးမမြောင့်သောသဘော ဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦး၏ စိတ်၌ ဖြစ်ပေါ်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်ရာ တိုက်ရိုက်သက်သေအထောက်အထား တင်ပြရန် မဖြစ်နိုင်သည့်အလျောက် ပေါ်ပေါက်နေသော အကြောင်းခြင်းရာများအပေါ် ယူဆချက်ပြုရမည်ဖြစ်ကြောင်း ထုံးဖွဲ့ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။

၇။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ နှင့် ပတ်သက်သော ရှင်းလင်းချက်

လိမ်လည်မှုကို လူအမျိုးမျိုးက နည်းအမျိုးမျိုး၊ ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ကျူးလွန်နိုင်သည်ဖြစ်ရာ ကျူးလွန်မှု အမျိုးအစားအလိုက် ပြစ်ဒဏ်အသီးသီးကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၇ မှ ၄၂၀ တို့တွင် သီးခြားစီ ပြဌာန်းထားရှိပေသည်။ သာမန် လိမ်လည်မှု

အတွက် ပြစ်ဒဏ်ကို ပုဒ်မ ၄၁၇ တွင်လည်းကောင်း၊ မိမိက ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ရှိသူအပေါ် လိမ်လည်မှု ပြစ်ဒဏ်ကို ပုဒ်မ ၄၁၈ တွင်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး အယောင်ဆောင်၍ လိမ်လည်မှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်ကို ပုဒ်မ ၄၁၉ တွင်လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်း တစ်စုံတစ်ရာကို ပေးအပ်စေရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် အဖိုးတန် စာတမ်းအမှတ်အသားများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း ပြုစေရန် လိမ်လည်မှု အတွက် ပြစ်ဒဏ်ကို ပုဒ်မ ၄၂၀ တွင်လည်းကောင်း၊ ကျူးလွန်သည့် ပြစ်မှုပုံသဏ္ဌာန် အမျိုးအစားကိုလိုက်၍ ပြစ်ဒဏ်အသီးသီး ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားသည်ကို တွေ့ရ ပေသည်။

ယင်းသို့ ပြုလုပ် လိမ်လည်မှုများအနက်မှ ငွေကြေးဆိုင်ရာ မှုခင်းများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ ဖြင့် အရေးယူ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြပေသည်။ ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ ပြစ်မှုသည် ရဲအရေးပိုင်မှုဖြစ်ပြီး အာမခံ ပေးနိုင်ပါသည်။ ကျေးအေးခွင့် မရှိပါ။ ပြစ်မှု ထင်ရှားလျှင် တရားခံအပေါ် ခုနစ်နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် တစ်မျိုးမျိုး ချမှတ်ရမည့်အပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ် နိုင်ပါသည်။

လိမ်လည်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ် ၄၁၅ တွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ပုဒ်မ ၄၁၅ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ လိမ်လည်မှုကို ပထမပိုင်းနှင့် ဒုတိယပိုင်းဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြား တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ပထမပိုင်း

- (၁) တရားခံက တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လှည့်ဖျားခြင်း၊
- (၂) ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ပေးအပ်စေရန်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးထံတွင် ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ဆက်လက် ထားရှိသည်ကို သဘော တူစေရန်ဖြစ်စေ သွေးဆောင်ခြင်း၊

- (၃) ထိုသို့ သွေးဆောင်ခြင်းသည် လိမ်လည် လှည့်ဖျားလိုသော သဘောဖြင့် လည်းကောင်း၊ မရိုးမဖြောင့်သောသဘော ဖြင့်လည်းကောင်း သွေးဆောင်ခြင်းဖြင့် လိမ်လည်ခြင်း ခံရသူ၏ သဘောတူညီမှု ကို မရိုးမဖြောင့်သောနည်းဖြင့် ရယူခဲ့ ခြင်းတို့ ရှိရပေမည်။

ဒုတိယပိုင်း

ပုဒ်မ ၄၁၅ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်၏ ဒုတိယပိုင်းအရ လိမ်လည်မှုမြောက်ရန် အောက်ပါအင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံရန် လိုအပ်ပေသည်။

- (၁) တရားခံက တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လှည့်ဖျားခြင်း၊
- (၂) လှည့်ဖျားခြင်း ခံရသူက အရာတစ်ခုကို ပြုခြင်း (သို့မဟုတ်)
- (၃) လှည့်ဖျားခြင်း မခံရသော် ထိုသူသည် ထိုအရာကို ပြုမည်မဟုတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ပျက်ကွက်မည် မဟုတ် ခြင်း၊
- (၄) တရားခံက ထိုသူအား တမင်သွေးဆောင် ခြင်း၊
- (၅) ထိုသူ၏ ပြုလုပ်မှု (သို့မဟုတ်) ပျက် ကွက်မှုကြောင့် ၎င်း၏ ကိုယ်ကို ဖြစ်စေ၊ စိတ်ကို ဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်သရေကို ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ၊ ပျက်စီး နစ်နာစေခြင်း၊ အန္တရာယ် ဖြစ်စေခြင်း၊ အန္တရာယ် ဖြစ်တန်ရာခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်ကြောင်း ထင်ရှားရပေမည်။

အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၈) တွင် (ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်)

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေး (Vested Right) နှင့် မျက်မှောက်ကာလ မြန်မာ့လူမှုဘဝ ပြဿနာများ

နိဒါန်း

မောင်ကြီး ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ် တရားရေး ဝန်ထမ်းအရာရှိများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁) ၌ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပရာတွင် ဤအဖွဲ့ (၁) အနေဖြင့် တရားမ ဘာသာရပ်ဖြစ်သော မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေး (Vested Right) နှင့် မျက်မှောက်ကာလ မြန်မာ့လူမှုဘဝ ပြဿနာများဆိုသော စာတမ်းကို တင်သွင်းသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေသည် အခြားသော ဥပဒေများကဲ့သို့ ဥပဒေပြု အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေမျိုး မဟုတ်ပေ။ ရှေးခေတ် ဓမ္မသတ်များ၊ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် ခေတ်အဆက်ဆက် တရားရုံးများက ချမှတ်ခဲ့သော စီရင်ထုံးများတွင်သာ တွေ့ရှိနိုင်သည့် ဥပဒေဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ မြန်မာတို့၏ အမွေဆက်ခံခွင့်သည် ဘိုးဘွား မိဘအမွေကို သားသမီး၊ မြေးမြစ်တို့က မျိုးနွယ်စဉ်ဆက်၊ သားစဉ်မြေးဆက် ခံစားရသော အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အကျိုးခံစားခွင့် (Vested Right) ဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။^(၁)

ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ်ကာလ မြန်မာ့လူနေမှု ဘဝများ တဖြည်းဖြည်း ပြောင်းလဲလျက် ရှိပေသည်။ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူဓလေ့ထုံးစံများ အားလုံးသည် အစဉ်သဖြင့် တည်တံ့နေခြင်း မဟုတ်ဘဲ

ခေတ်အလျောက် ပြောင်းလဲ တိုးတက်လျက် ရှိပေသည်။ ရှေးခေတ်က မြန်မာလူမျိုး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ လက်ခံ ကျင့်သုံးနေသော မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေများအနက် ယခုခေတ်နှင့် မဆီလျော်သည့် အချက်များကို လေ့လာ စိစစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

တရားရုံးများ၏ စီရင် ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ အထက်ဖော်ပြပါ ဓမ္မသတ်များနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို အခြေပြုပြီး တရားသူကြီးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ချင့်ချိန် ဝေဖန် သုံးသပ်နိုင်သည်ကို ပေါင်းစပ်၍ ပေါ်ပေါက် လာရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ တရားသူကြီးများသည် ဓမ္မသတ်များနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို ကိုးကား ဆုံးဖြတ် ရာတွင် မျက်မှောက်ခေတ် ပြည်သူ့ဘဝ၊ ပြောင်းလဲ လာသည့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် လူမှုဓလေ့ ထုံးစံများတွင် တရားမျှတမှု၊ သာတူညီမျှမှု၊ စိတ်ထား မွန်မြတ်မှုဟူသော အခြေခံအချက်များကို အထူးအလေး ထားရန် လိုအပ်ပေသည်။ သို့မဟုတ်ပါက တရား သူကြီးများ၏ စီရင်ချက်များသည် မည်မျှပင် ကောင်းစေ ကာမူ ပြည်သူ့ဘဝ၊ ပြည်သူ့အမြင်နှင့်ကင်းကွာနေပေမည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေ၊ အမွေ ခန်းတွင် အရေးပါသည့် အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့် အရေး (Vested Right) သည် ပြောင်းလဲလာသည်။ မျက်မှောက်ခေတ် လူမှုဘဝတွင် မည်မျှအရေးပါ အကျိုး သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း ဤစာတမ်းဖြင့် တင်သွင်းသွား မည် ဖြစ်ပါသည်။

(၁) မောင်ဘတူနှင့် မသက်စု၊ ၅ ရန်ကုန်၊ စာမျက်နှာ-၇၈၅

အခန်း (၁)

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ
အမွေဆက်ခံရေး အခြေခံမူများ

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အမွေခွဲဝေ ဆက်ခံရေးတွင် အခြေခံမူ ၆-ရပ် ရှိပါသည်။ ထို အခြေခံမူများမှာ-

- (က) သေတမ်းစာရေးခွင့် မရှိဘဲ အမွေ ဆက်ခံခြင်း၊
- (ခ) သားသမီး မရှိဘဲ လင်သေလျှင် မယား၊ မယားသေလျှင် လင်အမွေဆက်ခံခြင်း၊
- (ဂ) အမွေသည် အောက်သို့ စုန်နိုင်လျှင် အထက်သို့ မဆန်ရခြင်း၊
- (ဃ) မျိုးဆက်နီးသူက ဝေးသူအား အမွေမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်း၊
- (င) မျိုးဆက် နီး၊ ဝေး တူညီလျှင် သွေးရင်း ဆွေမျိုးက သွေးဝက်ဆွေမျိုးကို အမွေမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်း၊
- (စ) အပြုအမူ ကောင်းခြင်းဖြင့် အမွေမရနိုင် - သော်လည်း အပြုအမူဆိုးကြောင့် ဆုံးရှုံး နိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

(က) သေတမ်းစာ ရေးခွင့်မရှိဘဲ အမွေဆက်ခံခြင်း
မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေတွင် “သေတမ်းစာ ရေးခွင့် မရှိဘဲ အမွေဆက်ခံခြင်း”ဟူသည့် ဥပဒေသမှာ အတည်ဖြစ်၍ ခိုင်မြဲလျက် ရှိသည်။

“မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေ၌ သေတမ်းစာဖြင့် ပစ္စည်းလွှဲပေးခဲ့ခြင်း၊ အမွေခံပစ္စည်းကို ခွဲဝေထား ခဲ့ခြင်းသည် ဓလေ့ထုံးတမ်းတစ်ခု ဖြစ်လာလောက် အောင် ကြာရှည်စွာ အသုံးပြုလာကြောင်း ထင်ရှား အောင် မပြနိုင်ဘဲ သေတမ်းစာကို လက်မခံနိုင်”ဟု

မဘွင့်နှင့် မရင်^(၁) အမှုတွင် စီရင် ထုံးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

(ခ) သားသမီး မရှိလျှင် လင်သေလျှင်မယား၊
မယားသေလျှင် လင်က အမွေဆက်ခံခြင်း

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ သားသမီး မကျန်ရစ်သော မုဆိုးဖို၊ မုဆိုးမများ အမွေဆက်ခံရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခြေခံမူမှာ ကျန်ရစ်သော မုဆိုးဖို၊ သို့မဟုတ် မုဆိုးမသည် လင်မယားနှစ်ဦးပိုင်ပစ္စည်း၏ အားလုံးကို တစ်ဦးတည်း အမွေခံအဖြစ် ရရှိသည်။ ထို့ပြင် သေဆုံးသူ ရပိုင်ခွင့်ရှိသော အမွေမခွဲရသေးသည့် ပစ္စည်းကိုပင် ရပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ဓမ္မသတ်နှင့် စီရင်ထုံး များ၌ တွေ့နိုင်သည်။

“လင် (သို့မဟုတ်) မယားသေဆုံးချိန်တွင် သား သမီး မကျန်ရစ်လျှင် ထိုလင်မယားနှစ်ဦးပိုင် ပစ္စည်း အားလုံးကို ကျန်ရစ်သူ မုဆိုးဖို၊ သို့မဟုတ် မုဆိုးမ တစ်ဦးတည်းကသာ အမွေစား အမွေခံအဖြစ် ရရှိသည်။ ထို့အပြင် ကျန်ရစ်သူ မုဆိုးဖို၊ သို့မဟုတ် မုဆိုးမ အနေဖြင့် သေသူ၏ မခွဲဝေရသေးသော အမွေပုံကို ခွဲဝေပေးရန် တောင်းဆိုခွင့် ရှိသည်”ဟု မောင်စိုက်နှင့် မောင်ငြိမ်း^(၂) အမှုတွင် စီရင် ထုံးဖွဲ့ထားသည်။

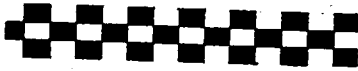
(ဂ) အမွေသည် အောက်သို့ စုန်နိုင်လျှင် အထက်သို့ မဆန်ရခြင်း

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ သေသူ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းတစ်စုအနက် မည်သူသည် အမွေ ဆက်ခံသူ ဖြစ်ရမည်ဟူသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ “အမွေ သည် အောက်သို့ စုန်နိုင်လျှင် အထက်သို့ မဆန်ရခြင်း” ဟူသည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်။

“သေဆုံးသူ၏ အမွေခံ အမွေစား ဖြစ်သူကို သိသာ ထင်ရှားရန်အတွက် အခြေပြုရသည့် မူတစ်ရပ်

(၁) မဘွင့်နှင့် မရင်၊ အက်စ် ဂျေ၊ စာမျက်နှာ-၉၅

(၂) မောင်စိုက်နှင့် မောင်ငြိမ်း၊ ၂ အောက်မြန်မာပြည် (၁၈၉၇-၁၁)

မှာ အမွေသည် အောက်သို့ စုန်နိုင်လျှင် အထက်သို့ “မဆန်ရခြင်း” ဆိုသည့် အခြေခံမူ ဖြစ်သည်။ ဤမူအရ သေသူ၏ အမွေကို ၎င်း၏ “အစုန်” ဘက်တွင် အမျိုးအနွယ်များ မရှိမှသာလျှင် “အဆန်” ဘက်တွင်ရှိသည့် အမျိုးအနွယ်များ အမွေဆက်ခံခွင့် ရှိသည်” ဟု မနီလာမော်နှင့် ဒေါ်သန်းသန်း^(၁) အမှုတွင် စီရင်ထုံးဖြတ်ထားပါသည်။

(ဃ) မျိုးဆက်နီးသူက ဝေးသူအား အမွေမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်း

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အမွေဆက်ခံရေးတွင် အရေးကြီးသည့် အခြေခံမူတစ်ရပ်မှာ “မျိုးဆက်နီးသူက ဝေးသူအား အမွေမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်း” ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ မျိုးဆက် အနီးအဝေးကို ရေတွက်ရာတွင် ဆွေမျိုးဆက် အနီးအဝေးခြင်း တူညီနေပါက ဒုတိယ အခြေခံမူဖြစ်သော “အမွေသည် အောက်သို့ စုန်နိုင်လျှင် အထက်သို့ မဆန်ရခြင်း” ဟူသော အချက်ကို ကြည့်၍ ခွဲဝေ ဆုံးဖြတ်ရပေသည်။

ထိုမူသဘောကို မနီလာမော်နှင့် ဒေါ်သန်းသန်း အမှု^(၂)တွင် “မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အမွေဆက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေတစ်ရပ်မှာ ကွယ်လွန်သူနှင့် မျိုးဆက်နီးသူက ဝေးသူအား အမွေမှ ဖယ်ထုတ်သည်။ အမွေသည် အောက်သို့ စုန်နိုင်လျှင် အထက်သို့ ဆန်ရသည်” ဟူ၍ စီရင် ထုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

(င) မျိုးဆက်နီးဝေး တူညီလျှင် သွေးရင်းဆွေမျိုးက သွေးဆက်ဆွေမျိုးကို အမွေမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်း

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ “မျိုးဆက်နီးဝေး တူညီနေလျှင် အဖေတူ၊ အမေတူ သွေးရင်း

ဆွေမျိုးများက အဖေတူ၊ အမေကွဲ၊ အမေတူ၊ အဖေကွဲ သွေးဝက် ဆွေမျိုးများကို အမွေမှ ပယ်ထုတ်သည်” ဟု မောင်ထွန်းစံနှင့် မောင်ထွန်းစံကြီး^(၃) အမှုတွင် စီရင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤအခြေခံမူသည် “မျိုးဆက်နီးသူက ဝေးသူအား အမွေမှ ပယ်ထုတ်ခြင်း” ဟူသည့် အခြေခံမူ၏ ခြွင်းချက်ဟု ဆိုရပေမည်။

(စ) အပြုအမူကောင်းဖြင့် အမွေမရနိုင်သော် လည်း အပြုအမူဆိုးကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြင်း

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ “အမွေဆက်ခံခြင်း မူတစ်ရပ်ဖြစ်သော အပြုအမူကောင်းဖြင့် အမွေမရနိုင်သော်လည်း အပြုအမူဆိုးကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြင်း ဟူသည့်မူနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဓမ္မသတ် (၃၆) စောင်တွင် အခန်း (၅)၊ ပုဒ်မ-၂၁ ၌ မိဘတို့ ဆုံးမသော စကားကို မယုံကြည်သော၊ နားမထောင်သော သားသမီး၊ မိဘတို့ ပြုခဲ့သော အမှုများကို ဖျက်ဆီးသော သားသမီး၊ အကျင့်မကောင်းသော သားသမီး၊ မိဘစကားကို ဖိဆန်၍ ဆန့်ကျင်သော သားသမီး၊ မိဘကို ဆဲရေး သတ်ပုတ်သော သားသမီးများသည် မိဘအမွေကို မရနိုင်ကြောင်း အထင်အရှား ပြဆိုထားသည်။

ဦးဖိုးဦးနှင့် မောင်အေးမောင်^(၄) အမှုတွင် သားသမီးတို့ မပြုလုပ်သင့်သည်တို့ကို ပြုမူလျှင်၊ မိဘနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ပြုမူလျှင်၊ သို့မဟုတ် “သွန့်စွာ” (ခွေးနှင့်တူသော) သားသမီးမျိုးဖြစ်လျှင် မိဘ၏ အမွေကို ဆက်ခံခွင့် မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ တစ်ဖက်တွင် “နေ့စဉ်ထုတ် သတင်းစာများ၌ အမွေပြတ်ကြော်ငြာသည့် သတင်းများ မကြာခဏ တွေ့ရှိရသည်။ စင်စစ် မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ အမွေခန်း ဥပဒေ၌ မိဘများသည် သားသမီးတို့အား မိမိတို့၏ ဆန္ဒတစ်ခု

(၁) မနီလာမော်နှင့် ဒေါ်သန်းသန်း၊ ၁၉၈၄ မတစ၊ စာမျက်နှာ-၁၄၆

(၂) မနီလာမော်နှင့် ဒေါ်သန်းသန်း၊ ၁၉၈၄ မတစ၊ စာမျက်နှာ-၁၄၆

(၃) မောင်ထွန်းစံနှင့် မောင်ထွန်းစံကြီး၊ အေအိုင်အာ၊ ၁၉၃၃၊ ရန်ကုန်၊ စာ-၃၁၇

(၄) ဦးဖိုးဦးနှင့် မောင်အေးမောင်၊ ၁၁၊ ရန်ကုန်၊ စာမျက်နှာ-၃၉

တည်းဖြင့် အမွေမဖြစ်နိုင်ကြောင်း မပုနှင့်ဒေါ်အေးမြ^(၁) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

အခန်း (၂)

မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာ အိမ်ထောင်ရေးခန်းတွင် မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးများ

(က) တရားဝင် အကြင်လင်မယားမြောက်ရန် လိုအပ်သော အချက်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အပြီးအပြတ် ရရှိသော အခွင့်အရေး

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ယောက်ျားတစ်ယောက်နှင့် မိန်းမ တစ်ယောက်တို့ ထိမ်းမြား လက်ထပ်ရာ၌ တရားဝင် အကြင်လင်မယား ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော အချက်များမှာ-

- (၁) ယောက်ျားသည် အိမ်ထောင်ပြုရန်အတွက် ကျန်းမာ သန်စွမ်းရမည်။
- (၂) မိန်းမသည် မုဆိုးမ၊ သို့မဟုတ် တစ်ခုလပ်၊ တစ်လင်ကွာ မဟုတ်လျှင် အသက် ၂၀-ပြည့်ရမည်။ အသက် ၂၀-မပြည့်သေးလျှင် မိဘ၊ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူ၏ သဘောတူညီချက် ရရှိရမည်။
- (၃) အကြင်လင်မယားအဖြစ် အိမ်ထောင်ပြုရန် ရည်ရွယ်၍ နှစ်ဦးသဘောတူညီချက် ဆန္ဒကို လွတ်လပ်စွာ ပေးရမည်။
- (၄) နှစ်ဦးစလုံးသည် စိတ်ပေါ့သွပ်သူများ မဖြစ်စေရ။
- (၅) မိန်းမတွင် မပြတ်စဲသော တရားဝင် လင်ယောက်ျား မရှိစေရ။

(၆) အထင်အရှား လက်ထပ်မှု တစ်စုံတစ်ခု မပြုလုပ်ခဲ့ပါက လင်မယားအဖြစ် လူသိရှင်ကြား ပေါင်းသင်း နေထိုင်မှု ရှိရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။

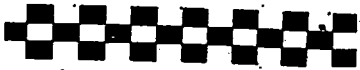
ထို့ပြင် “မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ ထိမ်းမြား လက်ထပ်ပြီးနောက် လင်ဖြစ်စေ၊ မယားဖြစ်စေ အခြားဘာသာသို့ ကူးပြောင်း ကိုးကွယ်စေကာမူ ထိမ်းမြားမှုသည် မပျက်ပြယ်ပေ။ ဆက်လက် တည်မြဲလျက်ပင် ရှိသည်”ဟု မောင်ရင်နှင့် မစောမြိုင်ပါအမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

၁၉၅၄-ခုနှစ် ဗုဒ္ဓဘာသာ မိန်းမများ အထူး ထိမ်းမြားမှုနှင့် အမွေဆက်ခံမှု အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ (၁) တွင် “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သည့် ယောက်ျားတစ်ဦးနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ မိန်းမတစ်ဦးတို့ ပေါင်းဖက် ပြုမူကြပုံသည် အကယ်၍ ထိုသူနှစ်ဦးစလုံး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာလူမျိုးချည်း ဖြစ်ခဲ့သော် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဓမ္မသတ်အရ လင်မယားအရာမြောက်မည့် ပေါင်းဖက် ပြုမူ နေထိုင်ကြပုံမျိုးဖြစ်လျှင် ထိုသူတို့သည် ထိုသို့ ပေါင်းဖက်စကပင် ထိမ်းမြားခဲ့ကြသည်ဟု မှတ်ယူရမည့် အပြင် ထိုသူတို့သည် ဤအက်ဥပဒေအရ ထိမ်းမြား ခဲ့ကြသည်ဟုလည်း မှတ်ယူရမည်”ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ထို့အပြင် ပုဒ်မ ၂၅ (၁)၊ ပုဒ်မ ၂၆ တို့၌ ဤအက်ဥပဒေအရ ထိမ်းမြားကြသူတို့၏၊ သို့မဟုတ် ထိမ်းမြားခဲ့ကြသည်ဟု မှတ်ယူခြင်း ခံရသူတို့၏ ကွာရှင်းမှုကိစ္စ၊ ပစ္စည်းခွဲဝေမှုကိစ္စ၊ အမွေဆက်ခံမှုကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာလူမျိုးချည်း ဖြစ်ပြီးသကဲ့သို့ ဓမ္မသတ်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ထိုသို့ တရားဝင် အကြင်လင်မယားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြသည်နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေး

(၁) မပုနှင့် ဒေါ်အေးမြ၊ ၁၉၄၈၊ မ-တ-စ၊ စာမျက်နှာ-၁၉

(၂) မောင်ရင်နှင့် မစောမြိုင်၊ ၂၆ အိုင်စီ၊ စာမျက်နှာ-၇၀၀

(Vested Right)များသည်လည်း ထိုလင်နှင့် မယားတို့ အသီးသီးတို့တွင် စတင် ခံစားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေးများသည် လင်၊ သို့မဟုတ် မယားဖြစ်သူ တစ်ဦးဦး ကွယ်လွန်လျှင်လည်းကောင်း၊ လင်မယား အရာမှ ကွာရှင်း ပြတ်စဲသည့် အချိန်တွင်လည်းကောင်း ခွဲဝေ ခံစားခွင့် ရရှိလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

(ကက) လင် (သို့မဟုတ်) မယား ကွယ်လွန် ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်း

လင် (သို့မဟုတ်) မယားဖြစ်သူ တစ်ဦးဦး ကွယ်လွန်ချိန်တွင် သားသမီး မရှိလျှင် ကျန်ရစ်သူက လင်မယားနှစ်ဦးပိုင် ပစ္စည်းရပ် အားလုံးကို တစ်ဦး တည်းက အမွေခံအဖြစ် ရရှိသွားသည်။ ထို့ပြင် သေဆုံးသူ ရပိုင်ခွင့်ရှိသော အမွေမခွဲရသေးသည့် ပစ္စည်း များတွင်ပင် ရပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ဓမ္မသတ်နှင့် စီရင်ထုံး များတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ တစ်ဦးဦး ကွယ်လွန်ချိန်တွင် သားသမီးရှိခဲ့လျှင် ကျန်ရှိသူသည် တစ်ဦးတည်းသော အမွေစား အမွေခံ ဖြစ်၊ မဖြစ် ကြည့်ရန် လိုပါသည်။ ဩရဿ သားသမီး ကျန်ရစ်ခဲ့လျှင် မုဆိုးဖို၊ သို့မဟုတ် မုဆိုးမသည် တစ်ဦးတည်းသော အမွေစား အမွေခံ မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ ထိုအခါတွင် ကျန်ရစ်သော မုဆိုးဖို၊ သို့မဟုတ် မုဆိုးမသည် သေဆုံးသူ၏ အမွေလေးပုံ သုံးပုံကိုသာ ဆက်ခံခွင့် ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သားသမီးများ ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်းရှိသော မုဆိုးဖို၊ မုဆိုးမ တို့သည် နောက်အိမ်ထောင်ပြုလျှင် လင်မယားနှစ်ဦးပိုင် ပစ္စည်း၏ တစ်ဝက်သာလျှင် ရပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိ ရပါသည်။

(ခခ) လင်မယား ကွာရှင်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်း

လင်နှင့် မယားတို့ ကွာရှင်းလိုကြလျှင် ကွာရှင်း မှုနှင့် ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှုကို တစ်ပြိုင်တည်းသော် လည်းကောင်း၊ ကွာရှင်းပြီးနောက်မှ ပစ္စည်းခွဲဝေပေး

စေလိုမှုကိုလည်းကောင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ နှစ်ဖက် သဘောတူ ကွာရှင်းကြလျှင်လည်းကောင်း၊ သာမန် အိမ်ထောင်ရေး ပြစ်မှုကြောင့် ကွာရှင်းကြခြင်းဖြစ်လျှင် သော်လည်းကောင်း အသီးသီး ခွဲဝေရရှိကြမည့် ဝေစုမှာ ၎င်းတို့ ပေါင်းသင်းနေစဉ် ခံစားခွင့် ရှိကြသည့် ဝေစု အတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကြီးလေးသော အိမ်ထောင်ရေး ပြစ်မှုကြောင့် ကွာရှင်းရခြင်း ဖြစ်ပါက ပြစ်မှုကျူးလွန်သူသည် နှစ်ဦး အကျိုးသက်ဆိုင်သော ပစ္စည်းများမှ ၎င်း၏ ဝေစုကို ဆုံးရှုံးခံရသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မဆို ကွာရှင်းရသော် လည်း အိမ်ထောင်ကြီး အချင်းချင်း ပေါင်းသင်းခဲ့ကြ သော လင်မယားတို့၏ အထက်ပါ ပစ္စည်းများမှာ နှစ်ဦး အကျိုးသက်ဆိုင်သောပစ္စည်း ဖြစ်မလာနိုင်၍ ထိုပစ္စည်း မှာ နှစ်ဦးခွဲဝေရမည့်ပစ္စည်း မဟုတ်ကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။

ရှေးဟောင်း ဓမ္မသတ်များအရလည်းကောင်း၊ တရားစီရင်ထုံးများအရလည်းကောင်း လင်မယား ကွာရှင်းချိန် ပစ္စည်းခွဲဝေရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါ အချက် (၃) ချက်ကို စဉ်းစားရပေမည်-

- (၁) ကွာရှင်းမှုသည် နှစ်ဦးသဘောတူလော၊ သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်ရေး ပြစ်မှုကြောင့် လော၊
- (၂) ကွာရှင်းသူများသည် အိမ်ထောင်ကြီးများ လော၊ သို့မဟုတ် ငယ်လင် ငယ်မယား ဖြစ်သလော၊
- (၃) ခွဲဝေမည့် ပစ္စည်းတွင် ကွာရှင်းသူများ၏ အခြေအနေမှာ နိဿယ (ထောက်ပံ့သူ) နှင့် နိဿိတ (မှီခိုသူ) ဖြစ်သလော စသည်တို့ ဖြစ်ပေသည်။

(ဂ) မယားအများနှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများ

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ယောက်ျားသည် မယားတစ်ဦးထက် ပို၍ ယူခွင့်ရှိသည်ဟု ဓမ္မသတ်များက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ရှေးဟောင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းများက ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ မျက်မှောက်ခေတ် လူမှုဘဝတွင်လည်း လက်ခံ ကျင့်သုံး နေဆဲ ဖြစ်သည်။ မယားကြီး၊ မယားငယ် ပြဿနာကို ဒေါ်ကြည်ကြည်နှင့် မစ္စမေရီဝိန့် စီရင်ထုံး^(၁) အမှုတွင် ပထမမယား၊ ဒုတိယမယားဟူသာ ခေါ်ဝေါ် သတ်မှတ် ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် မယားအများ အပြား ရှိလျှင်လည်း တရားဝင် အကြင်လင်မယား အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြသည်နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း မြန်မာ့ ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးကို အသီးသီး ခွဲဝေ ခံစားကြရမည် ဖြစ်ပါ သည်။

(ဃ) လင်မယားများ ရရှိသော အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးများနှင့် မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာ့လူမှုဘဝ ပြဿနာများအပေါ် သုံးသပ် တင်ပြချက်

မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ယောက်ျားသည် မယား တစ်ဦးထက် ပို၍ ယူခွင့် မရှိကြောင်း ပိတ်ပင်မထား ပေ။ မယားတစ်ဦးထက် ပို၍ ယူခွင့်ရှိသော်လည်း ယနေ့မျက်မှောက် လူမှုရေးနယ်ပယ်ဘဝတွင် တစ်လင် တစ်မယားအဖြစ်သာ ရပ်တည် နေထိုင်လျက် ရှိကြ သည်ကို အများအားဖြင့် တွေ့ရှိရပါသည်။ မယားအများ ယူခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် အိမ်ထောင်ရေး ပြဿနာ၊ လူမှုရေး ပြဿနာ၊ စီးပွားရေး ပြဿနာများ ရှုပ်ထွေးမှု ပိုမို ဖြစ်စေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ယောက်ျားများသည် မယားအများ ယူနိုင်ခွင့်ရှိသည် ဆိုသော အချက်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်သင့်သည်ဟု ယူဆ

ပါသည်။ မယားတစ်ဦးထက် ပို၍ ယူထားခြင်းဖြင့် ထိုယောက်ျား မကွယ်လွန်မီသော်လည်းကောင်း၊ ကွယ်လွန်ပြီးချိန်တွင်လည်းကောင်း ပြဿနာမျိုးစုံ ပေါ်ပေါက်ရသည့်အပြင် တစ်ဖက်တွင်လည်း ပထမ မယား၊ ဒုတိယ မယားဟူ၍ တရားဝင် သတ်မှတ်ထား သဖြင့် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် သူတစ်ပါး၏ လင် ယောက်ျားကို တရားဝင် စိတ်ချလက်ချ ယူခွင့်ပေးထား သည့်သဘော သက်ရောက်လျက် ရှိပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေ၌ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ယောက်ျားများသည် မယားတစ်ဦးနှင့် တရားဝင် ပေါင်းသင်း နေထိုင်စဉ်တွင် နောက်မယား ယူခွင့်မရှိဟူသော မူတစ်ရပ်ကို ချမှတ်သင့်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ထိုမှုကို ချမှတ်နိုင်ခြင်းအားဖြင့် အမျိုးသမီးများဘက်ကလည်း ပထမ မယား၊ ဒုတိယ မယားဟူသော ပြဿနာများ ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီး လူမှုရေး ရှုပ်ထွေးမှုများလည်း လျော့နည်း ပပျောက်သွားမည်ဟု ယူဆကြောင်း သုံးသပ် တင်ပြအပ်ပါသည်။

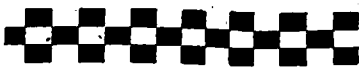
အခန်း (၃)

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ သားသမီးများ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးများ

(က) သြရသ သားသမီးများ

(၁) သြရသ သားသမီးဖြစ်ရန် လိုအပ်ချက်
သြရသ သားသမီး ဆိုသည်မှာ အချုပ် အားဖြင့် မိဘများ မကွယ်လွန်မီ အသက် ၁၈-နှစ် ပြည့်ပြီး ဖြစ်သော အကြီးဆုံး ဖြစ်သည့် သားအရင်း၊ သို့မဟုတ် သမီး အရင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

(၁) ဒေါ်ကြည်ကြည်နှင့် မစ္စမေရီဝိန့်၊ ၁၉၇၁၊ မ-တ-စ၊ စာမျက်နှာ-၅၂

ဩရသဖြစ်ရန် လိုအပ်ချက်များမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

(ကက) တရားဝင် သားသမီး ဖြစ်ရမည်။
မလှဦးနှင့် မောင်ရွှေရင်^(၁)

(ခခ.) သားရင်း၊ သမီးရင်း၊ ဖြစ်ရမည်။
မောင်ဖိုးအန်နှင့် မဒွေး^(၂)

(ဂဂ) သားဖြစ်လျှင် အဖမကွယ်လွန်မီ၊ သမီး ဖြစ်လျှင် အမိမကွယ်လွန်မီ အသက် ၁၈-နှစ် ပြည့်ရမည်။
ထွန်းမြိုင်နှင့် ဘထွန်း^(၃)

(၂) အခွင့်အရေးများ

ဩရသ ဖြစ်သူသည် သားဖြစ်လျှင် အဖ၊ သမီးဖြစ်လျှင် အမိ သေဆုံးလေ သောအခါ မိဘ၏ အမွေအနှစ်များမှ (လေးပုံ တစ်ပုံ) တောင်းဆိုခွင့် ရှိသည်။
ကြည်လှိုင်နှင့် မတိုး^(၄)

ဩရသသည် မိဘ၏ အမွေပစ္စည်း လေးပုံ တစ်ပုံသာမက အမွေမတောင်းမီ ၃-နှစ်အတွင်း ထိုလေးပုံတစ်ပုံ အမွေ ပစ္စည်းများမှဖြစ်ထွန်းသည့် အမြတ်အစွန်း များကိုပါ ကျန်ရစ်သူမိဘထံမှ တောင်းဆို နိုင်သည်။

မောင်ပန်းအုံနှင့် မောင်ထွန်းသာ^(၅)

ဩရသသည် မိဘနှစ်ပါးအနက် တစ်ဦးသေဆုံး ချိန်တွင် အမွေ လေးပုံတစ်ပုံ ရရှိပြီး ဖြစ်ပါက

ကျန်ရစ်သူ မိဘ သေဆုံး၍ အခြားသော သားသမီးများ အမွေခွဲဝေသောအခါ၌ကား ပါဝင်နိုင်ခွင့် မရှိတော့ချေ။
မောင်ဖိုးမြနှင့် မလှ^(၆)

(ခ) အခြားသော သားသမီးများ

(၁) အခြားသော သားသမီးများမှာ-

(ကက) အကြီးဆုံး သားသမီးများ

(ခခ) ကန်ဌ သားသမီးများတို့ ဖြစ် ကြပါသည်။

(၂) ရရှိသော အခွင့်အရေးများ
အကြီးဆုံး သားသမီးများ

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေတွင် အကြီးဆုံးသော သားသမီးများအား အခြားသော သားငယ်၊ သမီးငယ် များထက် ပို၍ အခွင့်အရေး ပေးထားသည်ကို တွေ့ရပေ သည်။ အကြီးဆုံးသော သားသမီးသည် ဩရသ မိဘ နှစ်ပါးအနက် တစ်ဦးသေဆုံးချိန်တွင် ကျန်ရစ်သူ မိဘမှ အမွေလေးပုံတစ်ပုံ တောင်းယူခွင့် မရှိသော်လည်း ကျန်ရစ်သူက နောက်အိမ်ထောင်ပြုသောအခါ ဩရသ ရရှိသည့် ဝေစုဖြစ်သော အမွေလေးပုံ တစ်ပုံကို ရရှိခွင့် ရှိပေသည်။ အကြီးဆုံး သမီးသည် ကျန်ရစ်သူ မိဘ များနှင့် ခွဲခြား နေထိုင်ပြီး မိဘတို့အား ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်မပြုဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဩရသ၏ အခွင့်အရေး မဆုံးရှုံးနိုင်ပေ။ မလှဦးနှင့် မောင်ရွှေရင်^(၇)

(၁) မလှဦးနှင့် မောင်ရွှေရင် ၁ ရန်ကုန် စာ-၃၇၀

(၂) မောင်ဖိုးအန်နှင့် မဒွေး ၄ ရန်ကုန် စာ-၁၈၄

(၃) ထွန်းမြိုင်နှင့် ဘထွန်း ၂ အယ်လ်ဘီအာ စာ-၂၉၂

(၄) ကြည်လှိုင်နှင့် မတိုး ၈ အယ်လ်ဘီအာ စာ-၁၈၉

(၅) မောင်ပန်းအုံနှင့် မောင်ထွန်းသာ ၁၁ အယ်လ်ဘီအာ စာ-၂၉၂

(၆) မောင်ဖိုးမြနှင့် မလှ ၇ ရန်ကုန် စာ-၄၀၉

(၇) မလှဦးနှင့် မောင်ရွှေရင် ၁ ရန်ကုန် စာ-၃၇၀

ကန်ဌ သားသမီးများ

ကန်ဌဟူသော သားသမီးများမှာ ငယ်သည် ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဩရသမှလွဲလျှင် ကျန် သားသမီးများကို ကန်ဌဟု ခေါ်သည်။

သားဦး၊ သမီးဦး ဖြစ်သူသည် ဩရသအရာကို မရမီ သေဆုံးသွားသော် ကန်ဌသားသမီးများအနက် အကြီးဆုံး ကန်ဌ သားသမီးသည် ဩရသအဖြစ် ရရှိ နိုင်သည်။ ကားဝုဒ်နှင့် မောင်ဆင်(၁)

မိဘနှစ်ပါးအနက် တစ်ဦးသေဆုံး၍ ကျန်ရစ်သူ မိဘ နောက်အိမ်ထောင်ပြုသည့်အခါ သားသမီးများက အမွေတောင်းလျှင် မိဘနှစ်ပါး၏ ပစ္စည်းများအနက် တစ်ဝက်ကို သားသမီးများက ရ၍ ကျန်တစ်ဝက်ကို ကျန်ရစ်သူ မိဘက ရသည်။ အကယ်၍ သားသမီးများ အနက် ဩရသရှိလျှင် ဩရသ ဖြစ်သူက လေးပုံတစ်ပုံ ရရှိပြီး ကန်ဌသားသမီးများက စုပေါင်း၍ လေးပုံတစ်ပုံ ကို သားသမီးများက ရရှိမည် ဖြစ်သည်။ မောင်တုတ်နှင့် မဦးလီ(၂)

ဩရသ မရှိဘဲ ကန်ဌသားသမီးများသာ ရှိခဲ့ပါက မိဘတို့၏ ပစ္စည်းပါ တစ်ဝက်ကို ကျန်ရစ်သူ မိဘက ရပြီး အကြီးဆုံး သားသမီးက လေးပုံ တစ်ပုံရသည်။ ကျန်သော လေးပုံ တစ်ပုံကို သားငယ်၊ သမီးငယ်တို့က စုပေါင်း ရရှိကြသည်။ မောင်ဘိုးခင်နှင့် မောင်ထွန်း ရင်(၃)

(ဂ) ကိတ္တိမ သားသမီးများ

ကိတ္တိမ သားသမီး ဆိုသည်မှာ မွေးစားစဉ် ကတည်းက အမွေကို ဆက်ခံရန် ရည်ရွယ်၍ မွေးစား သည့် သားသမီးကို ဆိုလိုပါသည်။

(၁) ကိတ္တိမသားသမီးဖြစ်ရန် လိုအပ်ချက်များ

ကိတ္တိမ သားသမီးအဖြစ် မွေးစားရာတွင် ကိတ္တိမ မွေးစားခြင်းဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်ခြင်း ဥပဒေကို ၁-၄-၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ထိုဥပဒေမှာ ၁-၄-၁၉၄၁ ခုနှစ်မှ စ၍ အကျိုးသက်ရောက်စေရမည် ဟု ပုဒ်မ ၃ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

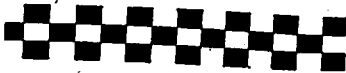
၁-၄-၁၉၄၁ ရက်နေ့ မတိုင်ခင် မွေးစားခြင်း ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ အရ ဆုံးဖြတ်ရပါသည်။

သားသမီး မွေးစားသည့် ကိစ္စတွင် မည်သည့် ထုံးတမ်းစဉ်လာ အခမ်းအနားမှ ပြုလုပ်ရန် မလိုသော် လည်း သားသမီး မွေးစားမည့်အကြောင်းကို ကျော်စော စေရန် သက်သေလူကြီးများအား ဖိတ်ကြားပြီး ၎င်းတို့ ရှေ့တွင် မိရင်း၊ ဖရင်းတို့က မွေးစားမည့် ကလေးကို ပေးအပ်ခြင်း၊ မွေးစားမည့် မိဘက လက်ခံခြင်း စသည့် အခမ်းအနားတစ်ရပ် ပြုလုပ် ကျင်းပမည် ဆိုပါက မွေးစားသည့်ကိစ္စသည် တည်မြဲ နိုင်မာ၍ ပြည့်စုံ လုံလောက်ပေသည်ဟု မညွှန်ရင်နှင့် မကျင်(၄)တွင် ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

(၂) ရရှိသော အခွင့်အရေးများ

ကိတ္တိမ မွေးစားသားသမီးများမှာ ဓမ္မသတ်များက သားရင်း၊ သမီးရင်းနှင့် တန်းတူ အခွင့်အရေး မပေးပေ။ သို့ရာတွင် ယခုခေတ်၌မူ ကိတ္တိမ သားသမီးများသည် သားရင်း သမီးရင်းနှင့်မခြား တန်းတူအခွင့်အရေး ရရှိ ကြပေသည်။ သားရင်း သမီးရင်းများသည် သားဝတ်၊ သမီးဝတ် မကျေပွန်လျှင်၊ မိဘနှင့် ဆန့်ကျင်ပြုမူလျှင် အမွေဆက်ခံခွင့် ဆုံးရှုံးသည်နည်းတူ ကိတ္တိမသားသမီး

(၁) ကားဝုဒ်နှင့် မောင်ဆင် ၂ ရန်ကုန် စာ-၆၉၃
 (၂) မောင်တုတ်နှင့် မဦးလီ ၁ ရန်ကုန် စာ-၄၈၇
 (၃) မောင်ဘိုးခင်နှင့် မောင်ထွန်းရင် ၄ ရန်ကုန် စာ-၂၀၇
 (၄) မညွှန်ရင်နှင့် မကျင် ၁၉၄၁ အာအယ်အာ-စာ-၄၄၈

များလည်း ထိုကဲ့သို့ ပြုကျင့်လျှင် အမွေဆက်ခံခွင့် ဆုံးရှုံးသည်။ မောင်ဘိုးဦးနှင့် မောင်အေးမောင်^(၁)

ထို့အပြင် မွေးစားသည့် မိဘသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို စွန့်၍ သားသမီး မွေးစားခြင်း မပြုနိုင်သော အခြား ဘာသာ၊ ဥပမာ-ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းလျှင် ကိတ္တိမ သားသမီးများ၌ အမွေခံစားခွင့် ဆုံးရှုံးသည်။ ကိတ္တိမ သားသမီးတို့သည် မွေးစားသည့် မိဘထံမှသာ မက မွေးစားသည့် မိဘ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းထံမှလည်း အမွေဆက်ခံခွင့် ရှိသည်။ မသော်နှင့် မစိန်^(၂)

ကိတ္တိမ မွေးစားသားသမီးတို့သည် မည်သည့် အကြောင်းနှင့်မှ ဩရသ မဖြစ်နိုင်ပေ။ အကယ်၍ မွေးစားသည့် မိဘသည် ၎င်း၏ မိဘများမှ အမွေ ဆက်ခံခွင့်ရှိပြီး ပစ္စည်းလက်ရောက် မရသေးမီ သေဆုံး သွားပါက ကိတ္တိမ မွေးစားသားသမီး၌ အမွေတစ်ဝက် သာ ရခွင့်ရှိသည်။ ကျန်တစ်ဝက်ကို မွေးစားသည့် မိဘ၏ သားချင်းများက ရခွင့်ရှိသည်။ မှတ်ချက်- ဤအမှုမျိုးတွင် သားရင်း၊ သမီးရင်း ဖြစ်ပါက အဆိုပါ ပစ္စည်းအားလုံးကို ရရှိမည် ဖြစ်ပေသည်။ မောင်အိန်နှင့် မခင်^(၃)

(ဃ) သားသမီးများ ရရှိသော အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးနှင့် မျက်မှောက်ကာလ လူမှုဘဝပြဿနာများအပေါ် သုံးသပ် တင်ပြချက် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် သေတမ်းစာ လည်း ရေးခွင့်မရှိပါ။ မဘွင့်နှင့် မရင်^(၄) စီရင်ထုံးတွင် လည်းကောင်း၊ သားသမီးများကို မိဘ၏ ဆန္ဒတစ်ခု တည်းဖြင့် အမွေမဖြတ်နိုင်ဟု မမြဲမေနှင့် မောင် ဘထွန်း^(၅) စီရင်ထုံးတွင်လည်းကောင်း ဖော်ပြထား သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

သို့ရာတွင် မျက်မှောက်ခေတ်၌ နေ့စဉ်သတင်းစာ များတွင် သားသမီး မည်သူမည်ဝါသည် ဆိုဆုံးမမှုကို နာခံမှု မရှိဘဲ နေအိမ်မှ ဆင်းသွားသဖြင့် အမွေပြတ် စွန့်လွှတ်လိုက်သည် ဆိုသော အကြောင်းများကို နေ့စဉ် နှင့်အမျှ မြင်တွေ့နေရပေသည်။ ထို့ကြောင့်ငြာများ၏ အနှစ်သာရကို ကြည့်မည်ဆိုလျှင် မိဘနှစ်ပါး၏ ကရုဏာ ဒေါသကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာရကြောင်းကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။ သတင်းစာတွင် ကြော်ငြာ၍ လူသိရှင်ကြား ပြုလုပ်ခြင်းသည် မိဘများ၏ သဘော ထားကို ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သာမန်စိတ် ဒေါသ ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် သတင်းစာများတွင် ကြော်ငြာသည်အထိ မိဘများက ပြုလုပ်မည် မဟုတ်ပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ သားသမီးဖြစ်သူတို့၏ အပြုအမူကြောင့် မိဘနှစ်ပါးတို့ စိတ်သောကများရောက်ပြီး ဒေါသအလျောက် သတင်းစာများတွင် ကြော်ငြာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်တွင် မိဘများသည် အနန္တဂိုဏ်းဝင် ကျေးဇူးရှင်များ ဖြစ်ပေရာ မိဘနှစ်ပါးကို ပြစ်မှားသည့်၊ စိတ်သောကရောက်အောင် ပြုမူသည့် သားသမီးသည် လောကီအကျိုးစီးပွား တိုးတက်မှု မရှိနိုင်သကဲ့သို့ နောင် သံသရာတွင်လည်း ဆိုးကျိုးများ ခံစားရမည် ဖြစ်ပေ သည်။ သို့ရာတွင် အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာ့လေ့ ထုံးတမ်း ဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများအရ သားသမီး ဖြစ်သူများသည် သာမန်အားဖြင့် အမွေရခွင့် မဆုံးရှုံး ကြောင်းကို တွေ့ရှိရပေသည်။ အဆိုပါ အချက်များသည် ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ် အခြေအနေနှင့် လိုက်လျော ညီဖွေ ရှိ မရှိ၊ ခေတ်အခြေအနေနှင့် အံဝင်ခွင်ကျ ရှိ၊ မရှိတို့ကို လေ့လာ သုံးသပ်သင့်ပေသည်။

- (၁) မောင်ဘိုးဦးနှင့် မောင်အေးမောင် ၁၁ ရန်ကုန် ၃၉
- (၂) မသော်နှင့် မစိန် ၅ အယ်ဘီအာ စာ-၈၉
- (၃) မောင်အိန်နှင့် မခင် ၂ ယူဘီအာ (၁၈၉၂-၉၆) စာ-၂၂
- (၄) မဘွင့်နှင့် မရင် အက်စ်ဂျေ စာ-၉၅
- (၅) မမြမေနှင့် မောင်ဘထွန်း ၂ အယ်ဘီအာ စာ-၂၂၄

အခန်း (၄)

မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ မြေးများ ရရှိသည့် အပြီးအပြတ် အခွင့်အရေးများ

(က) အဘိုး၊ အဘွားများ၏ အမွေကို တိုက်ရိုက် ဆက်ခံရရှိနိုင်သော မြေးများ (အမွေမမီ မြေး)

“မြေး”ဆိုရာ၌ သားသမီးအရင်းမှ မွေးသော သားသမီးများအပြင် သားသမီး အရင်းက မွေးစားသော ကိတ္တိမသားသမီးနှင့် ကိတ္တိမ သားသမီးက မွေးသော သားသမီးများလည်း ပါဝင်သည်ဟု မောင်စိန်ရွှေနှင့် မောင်စိန်ကြီး^(၁) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်။ သို့ရာတွင် ကိတ္တိမ သားသမီးမှ မွေးစားသော ကိတ္တိမ သားသမီးများ ပါဝင်သည်ကို မတွေ့ရပေ။ အပျော်အပါး လိုက်စားရာမှ ရရှိသည့် “ကိတ္တိကမြေး”များသည် အမွေဆက်ခံခွင့် မရှိဟု ဦးအေးမောင် ရေးသားသော မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဥပဒေ (၁၉၃၀) ခုနှစ် စာမျက်နှာ ၂၃၆ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

“အမွေမမီမြေး”ဆိုသည်မှာ ၎င်းတို့မိဘများသည် ဘိုးဘွားတစ်ယောက်ဖြစ်စေ၊ နှစ်ယောက်စလုံးဖြစ်စေ မသေဆုံးမီ စော၍ သေဆုံးလျှင် အမွေမမီမြေးဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မပုနှင့် မနီ^(၂) စီရင်ထုံးတွင် ထုံးစံထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အမွေမမီ မြေးများ၏ ထူးခြားချက်မှာ အဘိုး၊ အဘွားတို့၏ အမွေကို တိုက်ရိုက် ဆက်ခံရရှိနိုင်သော အခွင့်အရေး ရရှိသူများ ဖြစ်ကြသည်။ မိဘများ ရရှိမည့် အမွေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကို ဆက်ခံခြင်း မဟုတ်ပေ။ ကိုယ်ပိုင် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်နှင့် ပတ်

သက်၍ မောင်ဖိုးသူတော်နှင့် မောင်ဖိုးသန်း^(၃) အမှုနှင့် မောင်ဘဂုဏ်နှင့် မဖွားသစ်^(၄) အမှုတို့တွင် ဆုံးဖြတ်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အမွေမမီ မြေးများသည် အဘိုး၊ အဘွားများ မကွယ်လွန်မီ စော၍ ကွယ်လွန်သွားသော မိဘများမှ မွေးဖွားခဲ့သော သားသမီးများဖြစ်ကြသည့် အလျောက် အမွေမရရှိသေးဟု မိဘများ၏ကိုယ်စား အဘိုး၊ အဘွားထံမှ အမွေဆက်ခံခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ကွယ်လွန်သူ မိဘများ မရရှိသေးသည်ကို အကြောင်းပြုပြီး အမွေမမီမြေးအဖြစ် သီးခြားအခွင့်အရေး ပေးထားခြင်းမှာ ထူးခြား လေးနက်သော အနှစ်သာရ ဖြစ်ပေသည်။ အမွေမမီမြေးနှင့် သားသမီးများ၏ အခွင့်အရေး ကွာခြားမှုကို လေ့လာရာတွင် ကွာခြားချက် တစ်ရပ်မှာ သားသမီးများသည် မိဘအပေါ် ပြုသင့်ဖွယ် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်များကို မပြုစုလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ကျင့်ဝတ်ပျက်ပြားလျှင်သော်လည်းကောင်း မိဘအမွေ ဆက်ခံနိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးခြင်း ခံရမည်ဆိုသည့် အချက်ကို တွေ့ရှိပေသည်။ အမွေမမီ မြေးများအနေဖြင့် ဘိုးဘွားများနှင့် အတူမနေဘဲ၊ ဘိုးဘွားများအပေါ် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် မပြုစုသော်လည်း အမွေဆက်ခံခွင့် မဆုံးရှုံးပေ။ ဩရသနှင့် အကြီးဆုံး သားသမီးများမှ မွေးဖွားသော အမွေမမီ မြေးများသည် အခြားသားသမီးများမှ မွေးဖွားသော မြေးများထက် အခွင့်အရေး ရရှိကြောင်းကို မောင်ပိုက်နှင့် မောင်သာရှမ်း^(၅) အမှုနှင့် မနင်းရီနှင့် မောင်သင်^(၆) အမှုတို့တွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။

အမွေမမီ မြေးများသည် အမွေကို အဘိုး အဘွားထံမှ တိုက်ရိုက် ဆက်ခံခွင့် ရှိရသကဲ့သို့ အဘိုး၊ အဘွားသေဆုံးကြသည့်အခါ ၎င်းတို့၏ နောက်အိမ်ထောင်

- (၁) မောင်စိန်ရွှေနှင့် မောင်စိန်ကြီး ၁၉၃၅ ၁၃ ရန်ကုန် စာ-၆၉
- (၂) မပုနှင့် မနီ ၁ အယ်လ်ဘီအာ စာ-၉၃
- (၃) ဖိုးသူတော်နှင့် မောင်ဖိုးသန်း ၁ ရန်ကုန် စာ-၃၁၆
- (၄) မောင်ဘဂုဏ်နှင့် မဖွားသစ် ၅ ရန်ကုန် စာ-၇၄၇
- (၅) မောင်ပိုက်နှင့် မောင်သာရှမ်း ၁၉၄၀၊ အာအယ်လ်အာ စာ-၂၈
- (၆) မနင်းရီနှင့် မောင်သင် ၁၉၄ အာအယ်လ်အာ စာ-၃၂

များထံမှ လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ သားသမီးများထံမှ လည်းကောင်း အမွေတောင်းခံခွင့် ရှိသည်။ သို့ရာတွင် အဘိုး၊ အဘွား တစ်ဦးဦး သေဆုံးခဲ့၍ ကျန်ရစ်သူ အဘိုး၊ အဘွားထံမှ ပစ္စည်းခွဲဝေပေးရန်ကိုမူ တောင်းဆို ခွင့်ရှိမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့အပြင် “သွားနတ္တမြေး”သည် အမွေဆက်ခံခွင့် ဆုံးရှုံးခြင်း မရှိကြောင်းကို ဦးစိန်နှင့် မတုတ်^(၁) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။

(ခ) အမွေမမီ မြေးများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဦးကြီး၊ ဦးလေးတို့ အမွေခွဲဝေရေး

“အမွေမမီမြေးတွင် ဩရသနှင့် အကြီးဆုံး သား သမီးများမှ မွေးဖွားသူနှင့် အခြားကန်ဌသားသမီးများမှ မွေးဖွားသူဟူ၍ တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းအမွေမမီမြေး၏ ရပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများမှာမူ တူညီခြင်း မရှိကြပေ။ ဩရသနှင့် အကြီးဆုံး သားသမီးများမှ မွေးသော အမွေမမီ မြေးများသည် ၎င်းတို့၏ ဦးကြီး၊ ဦးလေး အစရှိသူတို့၏ အမွေဝေစုသည် အညီအမျှ ရရှိကြသည်။ အခြားကန်ဌ သားသမီးများမှ မွေးဖွားသော အမွေမမီ မြေးများမှာ ၎င်းတို့၏ အမိ၊ သို့မဟုတ် အဖ အသက် ရှင်လျက် ရှိခဲ့လျှင် ရမည်ဖြစ်သော ဝေစု၏ လေးပုံ တစ်ပုံကိုသာ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ကျန်သည့် လေးပုံ သုံးပုံကို အမွေပုံ ထည့်သွင်းပြီး ဦးကြီး၊ ဦးလေး အစရှိသူတို့က ခွဲဝေယူကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖိုးစိန်နှင့် ဖိုးမင်း^(၂) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် မိဘများ အသက်နှင့်ရှိလျှင် ရရှိမည့် အစုကို တွက်စစ်ရာ၌ သားသမီး မကျန်ရစ်ဘဲ အဘိုး၊ အဘွား များထက် အရင် သေဆုံးကြသော ဦးကြီး၊ ဦးလေးတို့ ကိုမူ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် မလိုကြောင်း တွေ့ရှိရပါ သည်။ ထို့အပြင် သွေးရင်း မဟုတ်ဘဲ သွေးဝက် ဦးကြီး၊ ဦးလေးဖြစ်ခဲ့လျှင် အမွေခွဲဝေရာတွင် အမွေမမီ

မြေးများသည် ၎င်းတို့မိဘများ၏ ဝေစုကို အပြည့်အဝ ရရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း မနန်းရွှေနှင့် မစိန်^(၃) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

(ဂ) မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ မြေးများ ရရှိသော အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေး နှင့် မျက်မှောက်ကာလ လူမှုဘဝပြဿနာ များအပေါ် သုံးသပ် တင်ပြချက်

အမွေမမီ မြေးများအား အဘိုး၊ အဘွားများထံမှ တိုက်ရိုက်အမွေဆက်ခံခွင့် ပေးထားသည်မှာ သဘာဝ တရားအရ၊ လူမှုရေးရှုထောင့်အရ မြန်မာ့လူနေမှုစရိုက် နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အရ နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းလှသော ဓလေ့တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ မိဘဝတ္တရား ငါးပါးတွင် သားသမီးတို့အား ပြုစုပျိုးထောင် ပံ့ပိုးသည့်အနေဖြင့် အမွေခွဲဝေပေးခြင်းသည် မပျက်ယွင်းရသော တာဝန် တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ မိဘများအနေဖြင့် ဦးစွာ ကွယ်လွန် သွားသူ သားသမီးအပေါ် ဝတ္တရားအရ အမွေခွဲဝေ မပေးလိုက်ရခြင်းကြောင့် အမွေမမီ မြေးကို သီးခြား အခွင့်အရေးပေးခြင်းသည် လွန်စွာ သင့်မြတ်လှသည်။ ဤအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးကြီး၊ ဦးလေးများနှင့် ကျန်အမွေစား အမွေခံတို့အနေဖြင့် မကန့်ကွက်သင့် သော စံနမူနာ ယူထိုက်သည့် မိသားစုဓလေ့ကောင်း တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ် တင်ပြလိုပေသည်။

ထို့အတူ မိဘ၏ ညီအစ်ကို မောင်နှမများ ဖြစ်သော ဦးကြီး၊ ဦးလေးများနှင့် အညီအမျှ အမွေ ဝေစုများ ရရှိသည့် အခွင့်အရေးမှာ နှစ်နာမျှ ရှိသည်ဟု ယူဆရန် မသင့်ပေ။ အကြောင်းမူ ဦးကြီး၊ ဦးလေးများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ထက် စော၍ ကွယ်လွန်သွားခဲ့သော ညီအစ်ကို မောင်နှမများအပေါ် စာနာထောက်ထားခြင်း၊ ညီညွတ် မျှတခြင်း၊ မိသားစုစိတ်ဓာတ်ရှိခြင်း စသည့်

(၁) ဦးစိန်နှင့် မတုတ် ၁၁ ရန်ကုန် စာ-၁၅၈
 (၂) ဖိုးစိန်နှင့် ဖိုးမင်း ၃ အယ်လ်ဘီအာ စာ-၄၅
 (၃) မနန်းရွှေနှင့် မစိန် ၂ ရန်ကုန် စာ-၅၁၄

တို့ကို အခြေပြုထား၍ လိုက်နာသင့်သည့် ဓလေ့ကောင်း တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ရာတွင် အမွေမမိမြေးချင်း တူသော်လည်း အခွင့်အရေးချင်း မတူသော အချက်မှာမူ အလေးအနက်ထားပြီး စဉ်းစား သင့်ပေသည်။ ယင်းတို့၏ မိဘများမှာ အမွေမရရှိဘဲ စော၍ ကွယ်လွန်သွားကြမှုမှာ အတူတူပင် ဖြစ်ပေ သည်။ ထို့ကြောင့် အခွင့်အရေး ခွဲခြားထားသည့် ကိစ္စမှာ ညီညွတ်မျှတခြင်း မရှိဟု ထင်မြင် ယူဆပါသည်။ ယနေ့မျက်မှောက် လူမှုဘဝ နယ်ပယ်တွင် မိဘများ အပေါ် ထားအပ်သည့် သားသမီးများ၏ ဝတ္တရား ကျေပွန်ခြင်း မရှိသော ဩရသ၊ သို့မဟုတ် အကြီးဆုံး သားသမီးများ ရှိကြသကဲ့သို့ သားသမီးတို့၏ ဝတ္တရား လစ်ဟင်း ပျက်ကွက်မှု မရှိဘဲ မိဘများအပေါ် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် ပြုစု စောင့်ရှောက်နေသော ကန်ဌ သားသမီးများ ရှိနေသည်ကိုလည်း သတိမူသင့်ပေသည်။ ဤသို့ဆိုလျှင် ဩရသမှ မွေးသော မြေးနှင့် ကန်ဌမှ မွေးသော မြေးများအပေါ် အခွင့်အရေး တန်းတူမပေး ခြင်းသည် လောကအကြောင်း၊ ဓမ္မအကြောင်းအရ တရားမျှတမှု ရှိသည်ဟု မယူဆနိုင်သဖြင့် ပြန်လည် စဉ်းစား သုံးသပ်သင့်ပါကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။

အခန်း (၅)

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေအရ ဆွေမျိုးသားချင်း နှင့် သူစိမ်းတို့ အမွေဆက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးများ

(က) ဆွေမျိုးသားချင်းများ၏ အမွေဆက်ခံရေး
အမွေသည် အောက်သို့ စုန်နိုင်လျှင် အထက်သို့ မဆန်ရခြင်းသည် အခြေခံမူတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အမွေသည် အထက်သို့ လိုအပ်သည်ထက်

ပို၍ မဆန်ရခြင်းသည်လည်း ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ညီညွတ်သည့် ကောက်ယူချက်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟူသော မူကို မကျော်နှင့် မောင်ဖိုးမြင့်^(၁) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ် ထားကြောင်း တွေ့ရှိသည်။

မျိုးဆက်နီးဝေး တူညီသည်ဖြစ်လျှင် အဖေတူ၊ အမေတူ သွေးရင်းဆွေမျိုးများက အဖေတူ အမေကွဲ၊ အမေတူ အဖေကွဲ၊ သွေးတစ်ဝက် ဆွေမျိုးများကို အမွေမှ ထုတ်ပယ်သည်ဟု မောင်ထွန်းခံနှင့် မောင် ထွန်းခံကြီး^(၂) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။

သေဆုံးသူနှင့် ဆွေမျိုးဆက် အနီးအဝေး တူညီ သည့် ဆွေမျိုးများ အမွေဆက်ခံလျှင် ကိုယ်ပိုင်အခွင့် အရေးအရ တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် အမွေခံစားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မိသားစုအနေဖြင့် အမွေကို ခံစားရခြင်း မဟုတ်ပေဟု မောင်ဘဂုဏ်နှင့် မဖွားသစ်^(၃) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

သေဆုံးသူအား သာစဉ်၊ နာစဉ် ပြုစုစောင့်ရှောက် အပ်သည့် ဆွေဝတ် မျိုးဝတ်များကို သိလျက်နှင့် တမင် သက်သက် ရည်ရွယ်၍ ပျက်ကွက် လစ်ဟင်းကြောင်း နှင့် စွန့်ပစ်ထားကြောင်း ထင်ရှားလျှင် ထိုသူသည် အမွေရသင့်သည့် ဆွေမျိုးဖြစ်စေကာမူ မရနိုင်ပေ။ အမွေရှင်အား သက်ရှိစဉ် ထောက်ပံ့ ကြည့်ရှုပြီး သေဆုံး ချိန်၌ အသုဘအခမ်းအနားကို ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်ပေး သောသူသည် အမွေခံ မဟုတ်စေကာမူ အမွေရမည် ဖြစ်သည်ဟု မမြန်နှင့် မောင်ကြွက်^(၄) အမှုတွင် ဆုံးဖြတ် ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

(ခ) သူစိမ်းတို့ အမွေဆက်ခံရေး
“သူစိမ်း” ဆိုသည်မှာ—
(၁) သွေးသား မတော်စပ်သူ တစ်ဦး
တစ်ယောက်၊ သို့မဟုတ်

- (၁) မကျော်နှင့် မောင်ဖိုးမြင့် ၃ ရန်ကုန် စာ-၈၇
- (၂) မောင်ထွန်းခံနှင့် မောင်ထွန်းခံကြီး အေအိုင်အာ ၁၉၃၃ ရန်ကုန် ၃၁၇
- (၃) မောင်ဘဂုဏ်နှင့် မဖွားသစ် ၅ ရန်ကုန် ၇၄၇
- (၄) မမြန်နှင့် မောင်ကြွက် ၁၁ ဘီအယ်လ်အာ ၂၂၀

- (၂) ဆွေမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း သာမန်အမွေလမ်းကြောင်းမရှိသည့် ဆွေမျိုး တစ်ဦးတစ်ယောက်၊ သို့မဟုတ်
- (၃) အမွေခံ အမွေစားပင် ဖြစ်သော်လည်း အကြောင်းကြောင်းကြောင့် အမွေဆက်ခံခွင့် ဆုံးရှုံးနေသူတို့ကို ဆိုလိုသည်။

သေဆုံးသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အမွေကို သူစိမ်းက ဆက်ခံနိုင်သည့် အကြောင်းရင်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဓမ္မသတ် ၃၆-စောင်တွဲ အခန်း (၁၈)၊ ပုဒ်မ ၃၁၄ နှင့် ၃၁၅ ၌လည်းကောင်း၊ မနုဿိယဓမ္မသတ် ဒသမတွဲ အခန်း (၆၃) ၌လည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

သေသူတစ်ဦး၏ ပစ္စည်းကို သူစိမ်းက အမွေဆက်ခံသော ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ စီရင်ထုံးအနည်းငယ်မျှသာ ရှိပေသည်။ ထိုစီရင်ထုံးများကို ထောက်ထား၍ သေသူတစ်ဦး၏ ပစ္စည်းကို သူစိမ်းက အမွေဆက်ခံနိုင်ရန်အတွက်-

- (က) သေဆုံးသူအား ၎င်း၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများက ဆွေခန်းမျိုးခန်း ပြတ်စဲပြီးကြောင်း သိလျက်နှင့် တမင်သက်သက် စွန့်ပစ်ထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် မေ့လျော့ခြင်း၊
- (ခ) သေဆုံးသူ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများသည် သေဆုံးသူအား သာစဉ်၊ နာစဉ် ပြုစုစောင့်ရှောက်အပ်သည့် သာမန် ဆွေမျိုးဝတ္တရားများကို သိလျက်နှင့် တမင်သက်သက် မပြုလုပ် မဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဂ) သူစိမ်းသည် သေဆုံးသူအား ကျန်းမာစဉ် ဖြစ်စေ၊ မကျန်းမာစဉ်ဖြစ်စေ ပြုစုစောင့်ရှောက်ပြီး သေဆုံးသောအခါ သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းဆိုသည့် အချက်များကို အထင်အရှား ပြသရန် လိုအပ်သည်။

- (ဂ) ဆွေမျိုးသားချင်းများ၊ သူစိမ်းများ အမွေဆက်ခံရေးဆိုင်ရာ အပြီးအပြတ် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးနှင့် မျက်မှောက်ကာလ မြန်မာ့လူမှုဘဝပြဿနာများအပေါ် သုံးသပ် တင်ပြချက်

- (၁) ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သုံးသပ်ခြင်း

- (က) သေဆုံးသူအား မကျန်းမာစဉ် ပြုစု စောင့်ရှောက်အပ်သည့် ဆွေဝတ် မျိုးဝတ်များကို ပျက်ကွက် လစ်ဟင်းကာ စွန့်ပစ်ထားခဲ့ကြသည်။ သေဆုံးသူအား ဆွေပြတ်မျိုးပြတ်ဟု ဝိုင်းပယ်ထားကြသည်။ သေဆုံးသည့် အချိန်မှ အမွေခွဲပေးရန် တောင်းဆိုကြသည်။ သေဆုံးမှ အသုဘသင်္ဂြိုဟ်ပေးရုံဖြင့် သေသူ၏အမွေ ခွဲဝေပေးရန် တောင်းဆိုကြသည်။ ဤသို့ မဖြစ်သင့်ပါ။ အမွေရှင် အသက်ထင်ရှားရှိစဉ် ကူညီထောက်ပံ့ ကြည့်ရှုပြီး သေဆုံးချိန်တွင် အသုဘ သင်္ဂြိုဟ်မှု ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ဆွေမျိုးများသာ အမွေဆက်ခံသင့်ပါသည်။

- (ခ) အမွေရှင် ညီအစ်ကို မောင်နှမ အချင်းချင်းသည် မိဘထက် ပိုမို သွေးရင်းနှီးပြီး ရှေးဦးအမွေခံခွင့် ရှိပါသည်။ သို့သော် ညီအစ်ကို မောင်နှမ အချင်းချင်းသည် မိဘထက် ပို၍ အနစ်နာခံနိုင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။ အကယ်၍ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများအနေနှင့် အမွေရှင် သက်ရှိထင်ရှားရှိစဉ်က ကူညီရိုင်းပင်းသည့် သူသာလျှင် အမွေဆက်ခံစေသင့်ပါသည်။

အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၈) တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်။

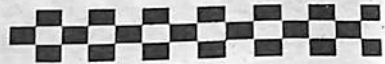
ရှေ့နေရှေ့ရပ်ဗျား၏ ကျင့်ဝတ်ဝိမ္ဗူ

တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေအဖြစ် ဝင်ခွင့်နည်းဥပဒေများ ၁၁ (၂) တွင် “တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ တစ်ဦးတစ်ယောက် သည် ကုန်သွယ်မှု၊ သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုခုတွင် ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်လျှင် ထိုသို့ လုပ်ကိုင် ကြောင်းကို တရားရုံးချုပ်သို့ စာဖြင့် ရေးသား၍ အကြောင်းကြားရမည်။ တရားရုံးချုပ်သည် ထိုတရား ရုံးချုပ်ရှေ့နေအား ရှေ့နေလိုက်ခြင်းမှ ခေတ္တ ရပ်စဲထား နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် တရားရုံးချုပ်က သင့်လျော်သည် ထင်မြင်သည့် အမိန့်ကို ချမှတ်နိုင်သည်”ဟု ပြဋ္ဌာန်း ထားပါသည်။ အထက်တန်းရှေ့နေများနှင့် ပတ်သက်၍ လည်း အလားတူပင် ၁၉၅၅-ခုနှစ် ရှေ့နေအဖြစ် ဝင်ခွင့် နည်းဥပဒေများ ၂၇ တွင် “ရှေ့နေအဖြစ် ဝင်ခွင့်ရပြီးသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ကုန်သွယ်မှု၊ သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုခုကို လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သည်ရှိသော် ထိုအကြောင်းကို တရားရုံးချုပ် သို့ စာဖြင့် အကြောင်းကြားရမည်။ တရားရုံးချုပ်က အဆိုပါ ရှေ့နေကို ရှေ့နေလိုက်ခြင်းမှ ခေတ္တ ရပ်စဲထား နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် တရားရုံးချုပ်က သင့်လျော်သည် ထင်မြင်သည့် အမိန့်များ ချမှတ်နိုင်သည်”ဟု ပြဋ္ဌာန်း ထားပါသည်။

ယင်းနည်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ရှေ့နေ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ပြင်ပ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုခုတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြားသို့ ကုန်သွယ်မှုကိစ္စ တစ်စုံတစ်ရာဖြင့်

သွားရောက်လျှင်သော်လည်းကောင်း ထိုအကြောင်းကို ထိုတရားရုံးချုပ်သို့ စာဖြင့် ရေးသား အကြောင်းကြား ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ တရားရုံးချုပ်သည် အဆိုပါ ရှေ့နေ၏ ရှေ့နေအဖြစ် လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခွင့် လိုင်စင် ကို ပြန်လည်အပ်နှံစေပြီး ၎င်းကို ရှေ့နေအဖြစ် လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ခေတ္တ ရပ်စဲထားကြောင်းနှင့် ယင်း ကာလအတွင်း ရှေ့နေလိုက်ပါခွင့် မရှိကြောင်း တရားရုံး များသို့ အသိပေး အကြောင်းကြားရပါသည်။ ထို့နောက် အဆိုပါ ရှေ့နေသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင် ခြင်း မရှိတော့လျှင်၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားမှ ပြန်လည် ရောက်ရှိသည့်အခါတွင် တရားရုံးချုပ်သို့ ပြန်လည် တင်ပြရမည်ဖြစ်ပြီး တရားရုံးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ရှေ့နေအဖြစ် ပြန်လည်လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိပါ သည်။ သို့ရာတွင် အချို့သော ရှေ့နေရှေ့ရပ်ဗျားသည် ဖော်ပြပါ ရှေ့နေဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို သတိမမူ၍သော်လည်းကောင်း၊ တမင် ရှောင်လွှဲ၍သော် လည်းကောင်း တရားရုံးချုပ်သို့ အသိပေး အကြောင်း ကြားခြင်း မရှိဘဲ ရှေ့နေလုပ်ငန်းနှင့် တွဲလျက် ပြင်ပ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိကြောင်း မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အကြောင်း ကြားရန် ပျက်ကွက်သဖြင့် အချို့သော ကိစ္စများတွင် တရားရုံးချုပ်အနေဖြင့် သိရှိနိုင်ခြင်း မရှိသော်လည်း အဆိုပါ ရှေ့နေအပေါ် မကျေနပ်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်က တိုင်ကြားသည့်အခါမှသာ သိရှိရသဖြင့် လိုအပ်သော

စုံစမ်း စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရသည်များ ရှိပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အရေးယူခဲ့ရသော ရှေ့နေများအနက် ရှေ့နေအချို့၏ ကိစ္စများကို ကောက်နုတ် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

မော်လမြိုင်မြို့နေ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး... သည် ရှေ့နေလုပ်ငန်းအပြင် လျှောင်ချိုင် ပဲဆီနှင့် ပဲငံပြာ ရည် လုပ်ငန်းတွင် အစုဝင်အဖြစ် ပါဝင် လုပ်ကိုင် ခဲ့ကြောင်းနှင့် ၎င်းသည် အခြားသော ရှေ့နေကျင့်ဝတ် သိက္ခာများကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်နေသဖြင့် လိုအပ်သလို အရေးယူပေးပါရန် ဦး.....၏ အမှုသည် ဒေါ်လှလှ ပါ-၄ ဦးတို့က ယခင်ပြည်သူ့တရားသူကြီး အဖွဲ့သို့ လိပ်မူ တိုင်ကြားခဲ့သည်။ ယင်းကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မွန်ပြည်နယ် တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့က ပဏာမ စုံစမ်းမှု ပြုလုပ်ပြီးနောက် ဦး.....၏ ပြုလုပ်မှုများသည် ရှေ့နေကျင့်ဝတ်သိက္ခာ ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်ကြောင်း ပြည်သူ့တရားသူကြီး အဖွဲ့သို့ တင်ပြ အစီရင်ခံခဲ့သည်။ ပြည်သူ့တရားသူကြီး အဖွဲ့က ပဏာမ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ဖြင့် ဦး..... အပေါ် နည်းလမ်းတကျ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်စေခဲ့ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သည့်ကိစ္စ အပါအဝင် စွဲချက် ၇-ရပ် တင်၍ ထုချေလွှာ ရှင်းလင်းစေခဲ့ပြီးနောက် စစ်ဆေး တွေ့ရှိချက်ကို ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့သို့ တင်ပြ အစီရင်ခံခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ အစည်းအဝေး ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဦး.....အပေါ် ၁၉၈၈-ခုနှစ် တရားမအထွေထွေ လျှောက်လွှာအမှတ် ၂၂ ဖွင့်လှစ် ကြားနာခဲ့သည်။ အဆိုပါ အမှုတွင် ဗဟိုတရားရုံးက အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ခဲ့သည်။

“စုံစမ်း စစ်ဆေးရေးအဖွဲ့၏ စစ်ဆေးချက်နှင့် အစီရင်ခံစာတို့အရ ဗဟိုတရားရုံးရှေ့နေ ဦး..... သည် မွန်ပြည်နယ် တရားရုံး၊ တရားမကြီးမှုအမှတ် ၂/၇၃ တွင် အမှုသည်များအဖြစ် ပါဝင်သည့် ဒေါ်လှလှ၊ ဒေါ်ငွေရင်၊ ဒေါ်ငွေကြည်နှင့် ဒေါ်ငြိမ်းရင် တို့၏ အကျိုးဆောင်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ခုံသမာဓိ

အဖွဲ့ဝင် လူကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့စဉ်က အဆိုပါ အမှုမှ လျှောင်ချိုင် ပဲဆီနှင့် ပဲငံပြာရည်လုပ်ငန်း တွင် အစုဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း ပေါ်ပေါက်သော်လည်း ဦး..... အနေဖြင့် ဗဟို တရားရုံးရှေ့နေအဖြစ် ဝင်ခွင့်နည်းဥပဒေအပိုဒ် ၁၁ (၂) အရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ကြောင်း ဗဟိုတရားရုံးသို့ အစီရင်ခံရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည့်အပြင် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၂၁ နည်း ၇၃ အရ အဆိုပါ အမှုမှ အချင်းဖြစ်ပစ္စည်း ရောင်းချရာတွင် တိုက်ရိုက် ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ယင်းပစ္စည်းကို လေလံဆွဲ ဝယ်ခြင်း၊ ပစ္စည်း၏အကျိုးခံစားခွင့် ရယူခြင်း မလုပ်ရန် တားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်၍ ဦး.....၏ အမည်ဖြင့် ဝယ်ယူခြင်း မပြုသော်လည်း သူပိုင်ငွေဖြင့် သူ၏ အမှုသည် ဒေါ်.....၏ အမည်ဖြင့် ဝယ်ယူ၍ စာချုပ်မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၅/၇၉ ၏ မူရင်းကို လက်ဝယ်ထားရှိခဲ့ကြောင်း စသည့်အချက်များ တွေ့ရှိရ ပေသည်”

ထို့နောက် ဗဟိုတရားရုံးက အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

“အထက်ဖော်ပြပါ အချက်များအရ ဗဟိုတရားရုံး ရှေ့နေတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦး.....သည် ဗဟိုတရားရုံး ရှေ့နေတစ်ဦးအနေဖြင့် ထားရှိရမည့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို ဖောက်ဖျက်ခဲ့ကြောင်း ပေါ်ပေါက်နေသဖြင့် ဗဟိုတရားရုံး ရှေ့နေ ဦး..... အပေါ် ဗဟိုတရားရုံးရှေ့နေများ

ကောင်စီ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀ (၁) အရ ဗဟိုတရားရုံး ရှေ့နေအဖြစ် လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ သုံးနှစ် ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည်။”

ဧရာဝတီတိုင်း တရားရုံး၊ ၁၉၇၅-ခုနှစ် တရားမကြီးမှု အမှတ် ၃ တွင် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး...က ဦးသိန်းတင်နှင့် ဒေါ်သန်းမြင့်တို့အပေါ် အစုစပ်လုပ်ငန်းကို ဖျက်သိမ်း၍ စာရင်းရှင်းလင်းပေးရန် စွဲဆိုရာ စွဲဆိုသည့်အတိုင်း ပဏာမ ဒီကရီနှင့် အပြီးသတ် ဒီကရီတို့ကို အဆင့်ဆင့် ချမှတ်သည်။ ဦးသိန်းတင်တို့က တိုင်းတရားရုံး၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကို မကျေနပ်၍ ဗဟိုတရားရုံး ၁၉၈၀-ခုနှစ် တရားမ ပထမအယူခံကို တင်သွင်းခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ဦး...က အနိုင်ရရှိသော ဒီကရီကို အတည်ပြုပေးရန် ဧရာဝတီတိုင်းတရားရုံး၊ တရားမဇာရီမှုအမှတ် ၃/ ၈၁ တွင် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ တိုင်းတရားရုံးက ဦးသိန်းတင် နေအိမ်ကို ဝရမ်းဖမ်းခဲ့သည်။ ဦးသိန်းတင်တို့က အိမ်ဝရမ်း ဖမ်းဆီးသည့် အမိန့်ကို မကျေနပ်၍ ဗဟိုတရားရုံးတွင် အယူခံ တင်သွင်းခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေတွင် ဦးသိန်းတင်က တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး...သည် ရှေ့နေများ လိုက်နာအပ်သည့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို ဖောက်ဖျက်သဖြင့် အရေးယူပေးပါရန် ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌထံ လိပ်မူ၍ တိုင်ကြားခဲ့သည်။ ယင်းတိုင်စာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့က တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီ အက်ဥပဒေပုဒ်မ

၁၀ (၂) အရ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ပြည်သူ့ကောင်စီ တရားသူကြီးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ဖြင့် စုံစမ်း စစ်ဆေးခဲ့သည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့က တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး... သည် တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၂၇ ကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်သည်ကို တွေ့ရှိကြောင်းနှင့် ထိုက်သင့်သလို အရေးယူဆောင်ရွက်ပါရန် တင်ပြသဖြင့် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး... အပေါ် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀ (၁) အရ အရေးယူသင့် မသင့် တရားရုံးချုပ်က ၁၉၈၈-ခုနှစ် တရားမအထွေထွေ လျှောက်လွှာအမှတ် ၃၃ ကို ဖွင့်လှစ် ကြားနာခဲ့သည်။

တရားရုံးချုပ်က တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး... အပေါ် ဖွင့်လှစ်ထားသော တရားမအထွေထွေ လျှောက်လွှာအမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ခဲ့သည်-

“ဦး... သည် ဟင်္သာတမြို့နယ် ခူးယားကျေးရွာ၊ မြသီတာဆန်စက် အစုစပ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် အစုဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း အငြင်းမပွားပေ။ အစုစပ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် (SLEEPING PARTNER)မျှသာ ဖြစ်သဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သည်ဟု မယူဆနိုင်ဟု ဆိုခြင်းမှာ လက်ခံနိုင်သည့်အချက် မဟုတ်ပေ။ အမြတ်အစွန်းရရန် ငွေရင်းငွေနှီး ထည့်ဝင်၍ အစုဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ခြင်းမှာ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်သည်ဟုပင် ယူဆရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းတွင် ကိုယ်တိုင်ပါဝင်လှုပ်ရှားသူ မဟုတ်သဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်သူ မဟုတ်ဟု မယူဆနိုင်ပေ။

ရှေ့နေရှေ့ရှင် လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်နေစဉ်မှာပင် ကုမ္ပဏီ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးသည်ဆိုသော တစ်ချိန်က ထင်ရှားခဲ့သော ရှေ့နေကြီးများ ရှိခဲ့ဖူးကြောင်း တင်ပြထားခြင်းမှာ ဦး... ကိစ္စတွင် ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်သည့် ဆီလျော်သော ဝင်ပြချက် မဟုတ်ပေ။ တစ်ချိန်က ထင်ရှားခဲ့သော ရှေ့နေကြီးများသည် ထိုစဉ်က တရားလွှတ်တော်သို့ ထိုက်သင့်

သလို အသိပေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းနှင့် တရားလွှတ်တော် ၏ ခွင့်ပြုချက်များအရ ဆောင်ရွက်ခြင်းသာ ဖြစ်ပေမည်။

တရားရုံးများလက်စွဲစာပိုဒ် ၁၁ (၂) နှင့် ၂၇ တို့တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်-
၁၁ (၂).....

..... "

၂၇" "

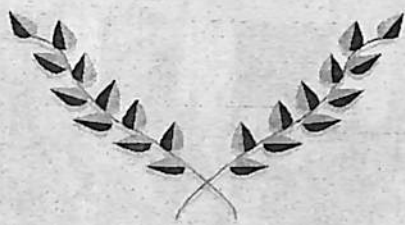
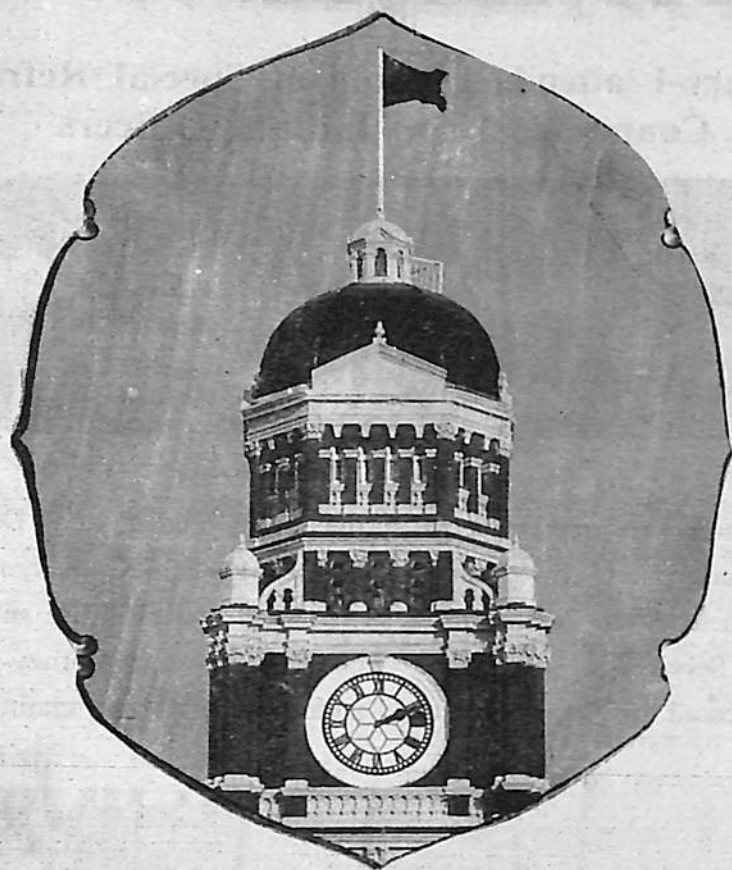
ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာရမည့် ကိစ္စတွင် အခြားပြည်သူများထက် ကျိုးနွံ လေးစား လိုက်နာရမည့် တာဝန်ရှိသူများ ဖြစ်ပေသည်။ ဦး..... သည် ရှေ့နေရှေ့ရပ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်နေစဉ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ် လုပ်ကိုင်လျက် ရှိသည်ကို တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၁၁ (၂) နှင့် ၂၇ တို့အရ တရားရုံးချုပ်သို့ အသိပေး အကြောင်းကြားရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အသိပေး အကြောင်းကြားခဲ့ခြင်း မရှိသဖြင့် တရားရုံးချုပ်က စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်နေသူ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး..... နှင့် ပတ်သက်၍ ထိုက်သင့်သလို အရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

ထို့နောက် တရားရုံးချုပ်က အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်-

“ဦး..... ၏ ပျက်ကွက်ခြင်းသည် ရှေ့နေလုပ်ငန်း အကျင့်သိက္ခာ ဖောက်ဖျက်ရာရောက်သည်ဟုပင် ယူဆရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦး..... သည် ရှေ့နေလုပ်ငန်း အကျင့်သိက္ခာ ဖောက်ဖျက်မှုကို ကျူးလွန်ကြောင်း တွေ့ရှိရသဖြင့် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀ (၁) အရ ဤအမိန့်ချမှတ်သည့်နေ့မှ တစ်နှစ်အတွင်း ၎င်း၏ရှေ့နေလိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။”

ဖော်ပြပါ ဖြစ်ရပ်များကဲ့သို့ပင် ယခုအချိန်အခါတွင်လည်း အချို့သော ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည် တရားရုံးချုပ်သို့ အသိပေး အကြောင်းကြားခြင်း မရှိဘဲ ရှေ့နေလုပ်ငန်းနှင့် တွဲလျက် ဝင်ငွေရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်လျက် ရှိသဖြင့် တရားရုံးချုပ်က မကြာခဏ အရေးယူမှုများ ပြုလုပ်ရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့နေရှေ့ရပ်များအနေဖြင့် တရားရုံးများ၊ အမှုသည်များ၊ သက်သေများ၊ ရှေ့နေအချင်းချင်း စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများကို စောင့်ထိန်း လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်တိုင်အတွက်လည်း ရှေ့နေဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ စောင့်ထိန်း လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ အကယ်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင်လိုလျှင် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ တရားရုံးချုပ်သို့ အသိပေး အကြောင်းကြားပြီးမှ တရားရုံးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်မည် ဆိုပါက မလိုလားအပ်သော အရေးယူမှုများလည်း ပေါ်ပေါက်တော့မည် မဟုတ်ပေ။

ဒေါ်စုငယ်

JUDICIAL JOURNAL
ENGLISH SECTION

Secretary-1 attends opening of Special Refresher Course No 3 for Judicial Officers

A ceremony to open Special Refresher Course No 3 for Judicial Officers was held at the Central Institute of Civil Service, at 3 pm on 7 January, addressed by Secretary-1 of

the State Peace and Development Council Lt-Gen Khin Nyunt.

Also present were ministers, the chief justice, the attorney-general, the auditor-general, the chairman of the

Civil Service Selection and Training Board, deputy ministers, the deputy chief justice, the justices of the Supreme Court, officials of the State Peace and Development Council Office, department heads, Rector of CICS U Tin Tun and trainees.

In his address, the Secretary-1 said today is a time when the State Peace and Development Council is building firm political, economic and social foundations, setting its sight on emergence of a peaceful, modern and developed nation.

In building a peaceful and developed society, it is of vital importance to strive for rule of law and order, to make sure that all the citizens respect and abide by the law, and to protect them according to the law.

In the same vein, the emergence of a peaceful and equitable social life calls for the fact that all the citizens are to respect and abide by the law and they have the opportunity to strive for success in life peacefully and freely in the framework of law.

Therefore, with respect to emergence of discipline-flourishing democratic State, the State Peace and Development Council is making all-out efforts for the rule of law and order and stability, peace and tranquillity and prosperity of the State at the same time.

With regard to prevalence of law and order in the nation, it is imperative for the courts which are the most important machinery of the State enforcing law and order, to be able to explicitly and effectively implement the fundamental principles on administration of justice of the State.

It is necessary for judicial officers who are vested with judicial power of the State, to be well-versed in law, to properly carry out administration of justice and to have high moral character so that they can cohesively and effectively implement the basic principles on administration of justice.

All need to study laws, by-laws, rules and regulations and the code of procedure, manual laws, instructions given by the Supreme Court and rulings.

Similarly, for the emergence of correct and fair administration of justice, it is necessary to obey supervision of courts at different levels and to enhance efficiency of management of courts such as financial and administrative matters and cooperation with other judicial bodies.

Specially, judicial officers are to always nurture and train themselves to have high moral character, the most important quality of a judicial officer, by means of criticizing oneself and studying hard by oneself..

High moral character includes fairness of mind and integrity, being free from bribery and corruption, being upright, the will to cherish fame based on honesty and simplicity, the firm belief in the basic principles on administration of justice, the constructive thinking about political, economic and social objectives of the State and the interests of the people.

It is found that the Supreme Court has opened onjob training courses and short-term refresher courses on administration, of justice and advanced courses for judicial

officers with a view to enabling judicial officers at different levels to be proficient in law and administration of justice.

In accord with the guidance of Head of State Senior General Than Shwe which calls for the opening of a special refresher course to keep the judicial pillar upright and strong and to nurture the judges who are government employees discharging judicial duties assigned by the State, to become good judges who decide cases correctly and fairly with goodwill towards the State and the people, the present special refresher course for judicial officers has been opened.

In accord with the guidance of the Head of State, the special refresher course for judicial officers has been opened with the objectives: to uplift dynamism of patriotism, to

uphold Our Three Main National Causes in all seriousness, to understand political, economic and social objectives of the State and the People's Desire, to carry out administration of justice by combining political outlook, social outlook and administrative outlook and in accord with the existing laws, by-laws, rules and regulations, orders and instructions and to put into operation the system of administration of justice in which the entire people put their faith.

All need to study hard to be proficient in their profession, to have national outlook, to have an attitude towards common interests and to have good and bright ideas about administration of justice.

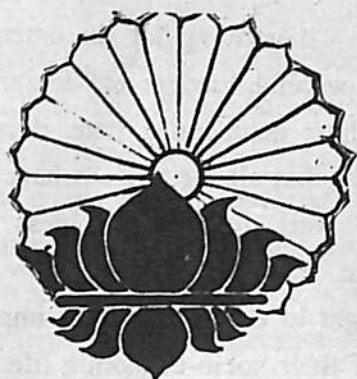
Not only are courts a machinery of the State which has to deal with a human society and persons according to the law, but they also have the duty to safeguard the State and the citizens against danger which can have a detrimental effect on the interests of the State and the people, disrupt the unity of national people and hinder development of the State.

In striving for the emergence of a peaceful, modern and discipline-flourishing democratic State, it is imperative that all the citizens have the right to work for their progress freely in the framework of the law and the right to exert efforts for improvement of their socio-economic life.

Judicial officers are responsible to get the people to understand the concept that the practice of respecting and abiding by the law contributes towards emergence of a human society with high standard of living and that the law does not restrict the individual person but protect them and the entire human society; and so, they are to adopt that notion.

They also need to hand down effective and deterrent punishment to those who violate laws with the intention of destroying development, stability and peace and tranquillity of human society.

The Supreme Court has been extended with a view to ensuring expeditious and correct administration of justice, and the set-up of courts at different levels reorganized so as to have sufficient staff in proportion to the volume of work, to enhance work efficiency and to provide effective supervision.

As a result of permitting a new set-up, the Government has to incur K 17.2 million more; the purpose of permitting the new set-up of courts at different levels is to work for the interests of the people fully and to decide cases correctly and fairly; all judges need to understand it.

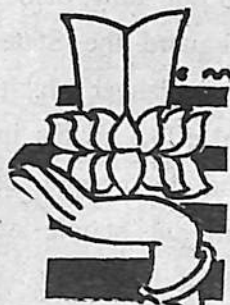
The major duty of the court is to safeguard the interests of the State and the people in accord with the law, and all need to make sure that

they do not cause any burden on the people and anything which can make the people unhappy and dispirited.

In conclusion, the Secretary-1 urged all to study hard with the aim of ensuring the harmonious cooperation of the judicial sector, the legal sector and administrative sector for the emergence of a peaceful, modern and developed nation, to study with the aim of ensuring the system of administration of justice in which the people put their faith and free of bribery and corruption, and to make efforts for enabling the judicial sector to go along with the State while striving to keep the judicial pillar upright with new strength and fresh mind.

After the ceremony, the Secretary-1 had a cordial meeting with the trainees.

Altogether 245 trainees are attending the course which will last six weeks.

THE LAW AND CHILDREN IN MYANMAR

By Dr. Tin Aung Aye

Every nation has its own social, cultural and customary characters. Countries often draw up their laws in accordance with the customs, culture, religion etc, ...Universally, everyone including children are subject to the laws. Laws are made by legislative authority. Unfortunately, however, the creation of laws is often not enough.

Kindness, politeness and consideration for others are personal attitudes that cannot be enforced by the laws. They are practiced that are needed, in order to facilitate harmonious social interaction.

Rights and Duties of PARENTS and Children in Myanmar.

Parents are equally responsible for care, custody, education and maintenance of their children. There is a saying in Myanmar that **one's first and foremost teachers are one's own parents**. It is obvious that physical, intellectual and moral development of children depend on their being brought up by the parents who are their first and foremost teachers.

In our religion, Buddhism, the "Mangala Sutta" points out the reciprocal duties of the parents and children as follows:-

**"Matapitu Upatthanum,
Puttadarassa sangaho,
a nakula ca Kammanta,
etan mingala mutta man."**

It means, to maintain father and mother, to support wife and children and to earn One's livelihood peacefully. This is the highest blessing.

In Myanmar social life, the duties of parents and children are perscribed in the "Singalovada Sutta."

In five ways, the parents who are thus ministered to by their children show their compassion towards their children:-

- (1) they dissuade them from evil;
- (2) they persuade them to do good;
- (3) they instruct them in the arts and science;

- (4) they give them in marriage to a suitable wife or husband;
- (5) at the proper time they hand over to them their inheritance;

In five ways a child also should minister to his parents:-

- (1) by supporting them;
- (2) by performing his or her duties owned to them;
- (3) by preserving the family lineage;
- (4) by being worthy of his or her inheritance;
- (5) by offering alms in honour of his or her departed relatives.

In those ways do children minister to their parents and the parents show their compassion to their children. The social custom and obligations of parents and children in Myanmar society have existed since Myanmar emerged as a Nation.

In every country including Myanmar, people of different religion, it is indeed very necessary for parents to bring up and nature their children properly so as to prevent them from getting spoil.

Right to acquire Nationality, Identity and the right to life of children.

In the Union of Myanmar, all persons born of parents both of whom are nationals of the Union of Myanmar are citizens of the Union. Persons who are vested with citizenship according to existing laws are citizens. Anyone who lives in the Union of Myanmar has the right to acquire his nationality in accordance with the Myanmar Citizenship Law and Rules of 1982.

Identify of the CHILD

Any child of Myanmar has the right to sue through their next friend (ie some legal representative) for their legitimacy or their identity, based on the Section 42 of the Specific Relief Act. The said Act S.42 Provides that, "A person may obtain a declaratory decree only if he shows that he has some legal character that his opponent is either denying or interested in denying such legal character."

So a suit by a child as aforesaid for a declaration that he is the legitimate son of the defendant is maintainable in our law of the land. The Evidence Act S.112, "Birth during marriage is conclusive proof of legitimacy" provides that "the fact

that any person was born during the continuance of a valid marriage between his mother and any man, or within two hundred and eighty days after its dissolution, the mother remaining unmarried, shall be conclusive proof that he is the legitimate son of that man, unless it can be shown that the parties to the marriage had no access to each other at any time when he could be begotten."

Right to life of the CHILD

Children, before and after birth, are also protected by the provisions of the Myanmar Penal Code :- S.312, 313, 314, 315, 316, 317 and 318. (SEE TABLE 1.)

The inherent right to life of the children in Myanmar has been ensured and enforced by law since 1860. This Law is against illegal abortion or miscarriage and against to preventing the child being born alive (or) to cause it to die after birth. (Myanmar has no Abortion Law, Medical Doctors (or) any one have no right to destroy (or) remove the deformed Neonates who are in the mother's womb). In our traditional and social system, the mother is solely responsible for giving birth to a child and to ensure it is safe and sound.

Separated (or) Divorced Parents and Children

Divorce cannot be obtained easily. But, both spouse have the right to claim for judicial separation at the court by showing sufficient cause (social and legal grounds).

On a divorce taking place between a Myanmar Buddhist couple, the children of the marriage are bound by the arrangements, the parents choose to make. The parents have an unfettered discretion to decide how their property shall be divided and with whom the children shall live.

Although, in a divorce the general rule is that the daughters live with the mother and the son with the father, the custody of the child depends on the decision of the court according to the best interest of the child.

As regards the father's liability to maintain his children, whether legitimate or illegitimate, so long as they are unable to maintain themselves, such a right to maintenance can be attained by civil as well as criminal action against the father. (See "မအေးတည်ငြိမ်" case)

So legal opportunity is given that:- a child can claim under S.488 of Criminal Procedure Code and Myanmar Customary Law (Family Law), from his father for the support

and maintenance and well being for his life till he can stand for himself.

Succession and Inheritance of the Children

Concerning with the Succession and Inheritance, according to "Dhammathats" in Myanmar society, **inheritance of the children is a vested right and no one can undermine or abolish it.** Myanmar Buddhist cannot dispose of his property after his death by "will". So, when Myanmar Buddhist parents die, their ancestral property descends to their children automatically.

Concerning with **Adoption**, in Myanmar Customary Law and society, the Myanmar Buddhist can adopt a child according to the Kittima Adoption Act, 1939. Adoption is an institution of Myanmar Customary Law and is known as :- **"the Kittima is the full adoption of a son or daughter with the intention that the child shall inherit."** Such kind of legal standard can be seen only in Myanmar Laws.

Law and Children

Children may grow up as builders and defenders of the State. Children may become a worthy reserve force of the society and all round and proficient good citizens of the country. So, the child shall enjoy special protection and shall be given opportunities by law and other means, to enable him to develop physically, morally and socially a healthy condition with full dignity. In the enactment of laws for that purpose, the best interest of the child shall be paramount consideration in accordance with the norms of the law.

The differentiation between **"Adult"** and **"Minor"** plays an important role in the legal field, to achieve the rights and liabilities of a man in general as well as special. In modern times special laws are well developed and differentiated again into three kinds:- ie. **Child, Youth, Adult.** One of the main tasks of the law is to protect the rights of the child by studying its nature from all angles. The demarcated child's age is prescribed and mentioned in the respective laws of Myanmar. (SEE Table 2.)

Legal Protection for Children in Myanmar Laws.

Children of Myanmar are protected by penal law. eg.

(1) Act of a child under seven years is not an offence. (S.82 of Myanmar Penal Code and S.28 (a) of the child law 1993)

(2) Act of child above seven and under twelve, who has not attained sufficient maturity of understanding to judge of the nature and consequence of his conduct on that occasion, is not an offence. (S.83 of Penal Code and S.28 (b) of the child law, 1993)

The above two provisions of the Penal Code are very important to protect the child in criminal matters as in general.

Legal protection for minor (GIRL) from all forms of sexual exploitation and abuse are prescribed in S.366 (A), 372, 373, 375 and 376 of the Myanmar Penal Code. (SEE Table 3).

Legal protection for minor (child) of kidnapping and abduction are prescribed and prevented in S.361, 362, 363, 364, 369 and 370 of the Myanmar Penal Code. (SEE Table 4.)

The provisions of the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law, 1993 protects the child from illicit use of narcotic drugs and psychotropic substances. (S.22 (c) and S.21). Section 65 and 66 of the child law, 1993, protect a child not to perform

work which is hazardous to the life of the child or which may cause disease to the child or which is harmful the child's moral character etc.

Legal Protection for child labour in Myanmar Laws.

A child shall not be admitted to employment before an appropriate minimum age; he shall in no case be caused or permitted to engage in any occupation or employment which could prejudice his health or education, or interfere with his physical, mental or moral development.

In many countries different minimum ages stipulated according to the sector of economic activity concerned; eg. minimum age (Industry, agriculture, mines, non-industrial employment, sea. etc.) Labour laws of Myanmar for different types of employment or work protect the child and ensure the all-round development of children.

Minimum Age for admission to Employment.

In the Union of Myanmar, a person who has not attained the age of eighteen years, has no right to work at government offices and State owned factories and industries. But in private factories, industries, shops, establishment and other private sector of economic activities, he may be admitted to work, starting from thirteen years of

age or with special permission. (See Table 5.) By studying Table 5." the minimum age for admission to employment should be considered from all angles, including schooling age, vocational training etc.

According to the standing respective labour laws of Myanmar, the Minimum Age for admission to employment had been shown in Table 5; Age Demarcation of "child" is as shown in Table 6. and working hours for young person is as shown in Table 7. By just studying and analysing the above mentioned Tables 5, 6 and 7 combined together, it is clear that an analytical study and scientific field research should be followed.

As in general, everybody must obey the law. If someone contravenes or infringes the enacted law, he or she shall be punished according to law. Effective enforcement of law will depend on the respective "Penalties" which are prescribed in the corresponding laws.

TRIAL OF JUVENILE CASES AND THE CHILD LAW OF MYANMAR, 1993

The Child Law, 1993 is expedient in providing training and care of children who are one by their circumstances likely to enter upon a life of crime, for the custody, trial and control of children who have committed

offence, and for the punishment of offence against children.

Juvenile Courts are established in appropriate local areas and appoint juvenile judges, in local areas where juvenile courts have not been established confer powers of a juvenile on a Township judge by the Supreme Court. (S.40 (a) & (b))

"The Juvenile Court shall :-

- (a) on receiving a juvenile case, first and foremost scrutinize the supporting evidence in respect of the age of the child, contained in the proceeding;
- (b) have jurisdiction only in respect of a child who has not attained the age of 16 years at the time of committing the offence;
- (c) during trial, under no circumstances shall an order for detention be passed;
- (d) notwithstanding that a child has attained the age of 16 years during trial, continue to try the case, as if the accused were a child and pass a sentence in accordance with this law;
- (e) try juvenile offences punishable with death, transportation for life or imprisonment for a term exceeding 3 years, in the

manner in which a warrant case is tried;

- (f) try all juvenile offences other than the type of offences mentioned in "e" in the manner in which a summons case is tried." (S.41).

Power of the juvenile court in respect of the trial of juvenile cases are prescribed and mentioned in S.43, 44, 47, and 48 of the Child Law, 1993. It is the special law for children. In the trial of juvenile cases, special provisions are provided in accordance with the U.N. Convention on the Rights of the Child and also to carry out measures with the objective of reforming the character of the child who has committed an offence.

As it is the special law for the children, the following provisions should be noted :-

"S.45. Notwithstanding anything contained in any existing law, a death sentence, transportation for life or a sentence of whipping shall not be passed on any child."

"S.46. A child shall not ordinarily be sentenced to imprisonment. Only if the juvenile Court is satisfied that the child has committed an offence which is punishable with death or transportation for life under existing law or that child is of so unruly or

depraved a character or absolutely uncontrollable, he shall be sentenced to imprisonment. Such sentence of imprisonment shall not exceed a term of 7 years."

"S.71. Notwithstanding anything contained in any existing law;

- (a) a sentence of death or transportation for life shall not be passed on the youth;
- (b) if a sentence of imprisonment if passed on the youth, the maximum term of imprisonment shall not exceed ten years."

"S.72. If there are no specific provisions in this law, the provisions of the Code of Criminal Procedure shall be complied with."

Note :- S. 2 (b) - "YOUTH means a person who has attained the age of 16 years but has not attained the age of 18 years;"

RIGHTS OF the CHILD AND THE CHILD LAW

On 14th July 1993, The State Law and Order Restoration Council has been enacted "the CHILD LAW" with the following Aims :-

"S. 3. The aims of the law are :-

- (a) to implement the rights of the child recognized in United Nations Convention On the Rights of the Child;

- (b) to protect the rights of the child;
- (c) to protect in order that children may enjoy fully their rights in accordance with law;
- (d) to carry out measures for the best interests of the child depending upon the financial resources of the State;
- (e) to enable custody and care of children in need of protection and care by the State or voluntary social workers or non-governmental organization;
- (f) to enable a separate trial of a juvenile offence and to carry out measures with the objective of reforming the character of the child who has committed an offence."

Rights of the child ie. (a) Children's Rights to basic Health and Welfare, (b) the Rights of children and their families, (c) Children's Rights to Education, Leisure and Cultural Activities, (d) Children's Rights to special protection, (e) the Civil Rights and Freedom of children have been ensured and enforced by the said law. (See S. 8 to 26 of the Child law, 1993).

As the Rights of the Child are fully enforced by the law, every child

should abide the following **ethics and discipline**, which are prescribed and mentioned in S. 30 of the Child Law:-

"S. 30. (a) Upholding and abiding by the Law;

- (b) Obeying the advice and instruction of parents of guardian;
- (c) Obeying the instruction of teachers and pursuing education peacefully;
- (d) abiding by the school discipline, work discipline and community discipline;
- (e) cherishing and preserving the race, language, religion, culture, custom and traditions concerned with him;
- (f) abstaining from taking alcohol, smoking, using narcotic drugs or psychotropic substances, gambling and other acts which tend to affect the moral character."

to build a peaceful, democratic, modern State.

TABLE (1)

LEGAL PROTECTION FOR CHILDREN BEFORE & AFTER BIRTH IN MYANMAR LAWS

Sr. NO.	PENALTIES	SECTION & THE LAW
1.	3-7 years imprisonment & also fine.	S. 312 of Myanmar Penal Code. "Whoever Voluntarily causes a woman with child to miscarry shall, if such miscarriage be not caused in good faith for the purpose of saving the life of the woman be punished.
2.	Transportation for life (or) 10 years & fine.	S. 313. - "Causing miscarriage without the consent of the woman."
3.	10 years imprisonment and fine.	S. 314-"Death Cause by act done with intent to cause miscarriage."
4.	10 years imprisonment (or) with fine (or) both.	S. 315. "Act done with intent to prevent child being born alive or to cause it die after birth."
5.	10 years & also fine.	S. 316 - "Causing death of quick unborn child by doing act likely to cause death of pregnant woman."
6.	7 years (or) with fine (or) both.	S. 317 - "Exposure & abandonment of child under 12 years, by parent or person having care of it."
7.	2 years imprisonment (or) with fine (or) with both.	S. 318 - "Concealment of birth by secret disposal of dead body of a child."

TABLE (2)

AGE DEMARCATION OF 'CHILD' IN MYANMAR LAWS

Sr. No.	Section & Name of the Law	Demarcated CHILD'S AGE
1.	S.1 of the Apprentices Act, 1850	10 - 18
2.*	S.2 of the Children (Pledging of labour) Act, 1933	Under 15
3.	S. 3. (c) of the Mines Act, 1923	Under 15
4.	S. 2 (A) of the Oil Field (Workers and Welfare) Act, 1951.	Under 15
5.	S. 2 (A) of the Factories Act, 1951	Under 15
6.	S. 8 (1) of the Shops & Establishment Act.	Under 13
7.	S. 2 (1) (A) of the Workmen's Compensation Act, 1923	Under 15
8.	S.3 of the Majority Act, 1875. Age of Majority	Completion of 18
	Age of Minor	Under 18
9.	S. 4 of the Guardians & Wards Act, 1890.	Under 18
10.*	S. 2 (A) of the Child Marriage Restraint Act, 1929 (1-4-1930) Child If a male (Boy)	Under 18
	If a Female (Girl)	Under 14
11.	S.11 of the Contract Act.	Under 18
12.	S. 2 (A) of the Child Law, 1993	16

* Note :- Sr. No. 2 and 10 are now repealed.

TABLE (3)

LEGAL PROTECTION FOR MINOR (GIRL) FROM ALL FORMS OF SEXUAL EXPLOITATION & ABUSE

Sr. No.	PENALTIES	Section & The name of the law
1.	10 years imprisonment & also fine.	S. 366 (A) of Myanmar Penal Code. "Procuration of minor girl under the age of 18 years."
2.	10 years imprisonment & also fine.	S. 372 of Myanmar Penal Code. "Selling minor under the age of 18 years for the purpose of prostitution or for any unlawful immoral purpose, etc."
3.	10 years imprisonment & also fine.	S. 373 of Myanmar Penal Code. "Buying minor under the age of 18 years for the purpose of prostitution or for any unlawful & immoral purpose, etc."
4.	Transportation for life (or) 10 years imprisonment & also fine.	S. 375 & 376 of Myanmar Penal Code. "Whoever commits Rape, with or without her consent, when she is under fourteen years of age, he shall be punished."

TABLE (4)

LEGAL PROTECTION FOR MINOR (CHILD) OF KIDNAPPING AND ABDUCTION IN MYANMAR LAWS

Sr. No.	PENALTIES	Section & The name of the law
1.	7 years imprisonment & also fine.	S. 361, 363 of Myanmar Penal Code. "Whoever kidnaps (or) abducts any person (any minor, Boy under 14 years; Girl under 16 years of age) from the Union of Myanmar or from lawful guardianship shall be punished."
2.	10 years imprisonment & also fine.	S. 362, 364 of Myanmar Penal Code. "Whoever kidnaps (or) abducts any person in order to murder."
3.	7 years imprisonment & also fine.	S. 369 of Myanmar Penal Code. "Kidnapping or abducting child under 10 years with intent to steal from its person."
4.	7 years imprisonment & also fine.	S. 370 of Myanmar Penal Code. "Import, Export, Buying, Selling or disposing of any person as a slave."

MINIMUM AGE FOR ADMISSION TO EMPLOYMENT IN MYANMAR LAWS

Sr. NO.	MINIMUM AGE	SECTION & THE LAW
1.	10 -18 years	S. 1 of 1850, the Apprentices Act. Apprentice AGE of an orphan & poor child brought up by public charity.
2.	15 years 18 years	S. 26 (1) of 1923, the Mines Act. S. 26 (A) of 1923, The Mines Act. (Below ground)
3.	15 years	S. 2 of 1933, the Children (Pledging of labour) Act. "Child" means a person who is under the age of fifteen years.
4.	13 -18 years	S. 52 and S.53 of 1951, the Oil Field (Workers and Welfare) Act. "No employer has the right to allow a child labour who has completed his thirteen years of age without the certificate of fitness."
5.	13 -18 years	S. 75 and 76 of 1951, the Factories Act: "A child or youth (Between 13 & 18 years) is not allowed to work at any factory without the certificate of fitness.
6.	Completion of 13 years	S. 8 (1) of 1951, Shops & Establishment Act. "Child, who has not completed his thirteen years of age is not allowed to work at the shop (or) trade (or) business (or) any public entertainment works.

TABLE (6)

AGE DEMARCATION OF 'CHILD' IN MYANMAR LABOUR LAWS

Sr. No.	Section & Name of the law	Child Age
1.	S. 1 of the Apprentices Act, 1850 (Apprentice age)	10 - 18
2.	S. 2 of the Children (Pledging of labour) Act, 1933. (Child means a person who is under the age of 13 years)	Under 15
3.	S. 3 of the Mines Act, 1923 'Child' means a person who has not completed his fifteenth years.	Under 15
4.	S. 2 (A) of the Oil Field (Workers & welfare) Act, 1951.	Under 15
5.	S.2 (A) of the Factories Act, 1951	Under 15
6.	S. 8 (1) of the shops & Establishment Act, 1951	Under 13
7.	S. 2 (1) (A) of the Workmen's Compensation Act, 1923.	Under 15

TABLE (7)

**WORKING HOURS OF YOUTH (CHILD)
IN MYANMAR LAWS**

Sr. NO.	WORKING HOURS	Section & Name of the Laws
1.	4 Hours	S. 56 (1) (a) & (b) of 1951, the Oil field (workers & Welfare) Act. "No child is allowed to work not more than four hours per any day." "No child is allowed to work at night (from 6 P.M to 6 A.M)
2.	4 Hours	S. 79 (1) of 1951, the Factories Act "No child is allowed to work at the factory not more than four hours per any day." "No child is allowed to work at night (from 6 p.m to 6 a.m.) S. 79 (2) "If there is an interval the total period ie. Intervals & working hours shall not be more than five hours." S. 8 (2) of 1951, the Shop & Establishment Act. "Any person who is under the age of eighteen has no right to do overtime." "The President of the Union shall make Rules for working hours etc."

For the beautiful life of the children and family :

Prof. Dr. Tin Aung Aye
Justice of the Supreme Court
Union of Myanmar.
10.4.2000

With A Deep Desire to Promote Judiciary

U Soe Nyunt

Every nation has the sovereign powers of the State, namely legislative, executive and judicial which are exercisable only by, or on behalf of the organs of the State. Judiciary is one of the three organs of the State.

Nowadays, every sovereign State is striving hard to develop and promote its administrative, social and judicial sectors in their own way and in their own manner.

Likewise, Myanmar-Naing-Ngan is also making concrete efforts to achieve all-round development of the country and to enable the nation to keep abreast of international community.

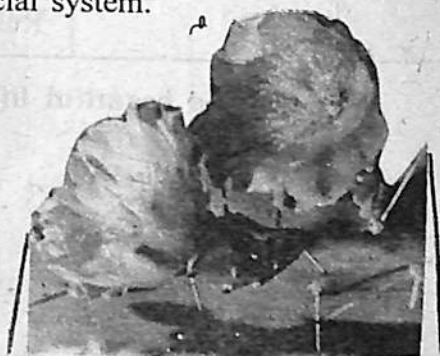
At present, we are just transcending into another millennium. In other words twentieth century was left behind and the twenty-first has just ushered in.

In the forth coming new century, the size of a country, the number of

its population, the richness of resources do not play a pivotal role in the race in developing a country. In the twenty-first century, the competition to contest is battle of wits among the countries. As a matter of fact, the education of high standard can lead to enable the betterment of one's country and nation.

To develop and promote judiciary in Myanmar, all the judicial personnel should be efficient and well-versed in judiciary.

The Supreme Court has in recent years implemented a number of measures to improve the administration of judicial system.

To enable the judiciary to achieve its objectives and perform its functions effectively, in-service training programmes are being conducted for the well-efficiency of judicial officers of different levels.

With a view to uplift the qualification of the judicial officers, job training course especially for the new recruits, refresher courses for the judges of the different levels, higher courses for senior judges and special refresher courses for judicial officers are conducted by the Supreme Court.

In view of all these things, it can be seen that these courses are not an end in enhancing the efficiency of judicial officers. It will be more essential to this purpose that judicial

officers themselves should take their own initiative in their endeavours.

Before considering what we should do in promoting our present judicial system, it would be beneficial to us if we are in the know first what other countries are endeavouring in this respect.

First, let us study the measures taken by the Republic of Singapore, a member of the Association of South-East Asia Nations, to improve the administration of justice. In continuation, I would like to tell you the attempts of the Supreme Court of Singapore to promote judiciary compared with the similar efforts of the Supreme Court of Myanmar.

Pre-trial conferences were allowed in the High Court of Singapore in stages for the different types of civil

suits. In this connection, let me point out that the practice of pre-trial conferences are a common practice among many countries today.

The objectives of pre-trial conferences are as follows:

- (i) To bring the parties together to consider the possibility of settlement;
- (ii) To assist the parties in narrowing down the areas of dispute;
- (iii) To determine the readiness of the parties to proceed to trial and to make such further directions as may be necessary to get the parties ready for the trial; and

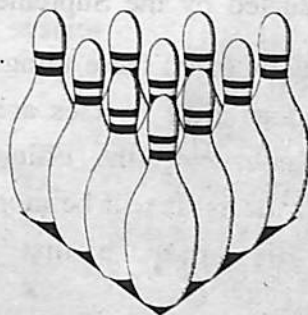
- (iv) To assess the duration of time required by each party at the trial.

Our present judicial procedure does not allow judges to take part in settlement conferences. The main reason behind it, is that it may create apprehension in the minds of the parties that the judge is more or less in favour of one party or the other.

Nevertheless, our Civil Procedure Code is comprehensive enough to provide practice and procedures to settle and narrow down the points of controversies before coming to a trial stage.

The preliminary procedures before framing of issues are:

- To ensure that proper parties are before the court;

- To ensure proper framing of suit to prevent further litigation;
- To make discovery of documents and inspection of documents;
- To deliver judgement upon admissions by parties;
- To produce documentary evidence at first hearing;
- Preliminary examining of parties, witnesses or documents before framing issues;
- Settlement of issues and determination of suit on issues of Law and issues agreed upon.

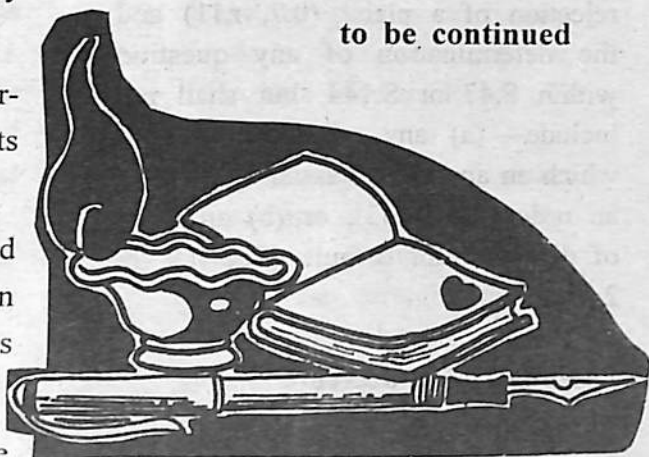
Under Order 12, rule 6 of the Civil Procedure Code any party may, at any stage of a suit, where admis-

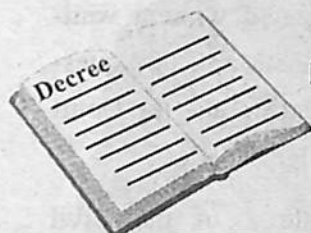
sion of fact have been made, apply to the Court for judgment without waiting for the determination of any question between the parties, and the Court may give such judgment.

Order 15, rule 1 of the Civil Procedure Code allows the Court to pronounce judgement if it appears that the parties are not at issues on any question of law or fact.

Under the provision of Order 23, rule 1 of the Civil Procedure Code, the parties to the suit are allowed to come to a compromise and to withdraw the suit.

to be continued

Decree

U BA KYAING

Decree

Section 2 (2) of the Civil Procedure Code defines the term "decree" so as to mean the formal expression of an adjudication which, as regards the Court expressing it, conclusively determines the rights of the parties with regard to all or any of the matters in controversy, such adjudication being in a suit. The definition further says that "decree shall include the rejection of a plaint (0.7, r.11) and the determination of any question within S.47 or S.144, but shall not include— (a) any adjudication from which an appeal lies as an appeal from an order (Sec 0.43), or (b) an order of dismissal for default. (See 0.9, rr. 2.8).

Essentials of a decree

An analysis of the definition of the decree quoted above will show that the term includes the following essential elements:

1. There must be a formal expression of adjudication. All requirements of form must be complied with. The term "formal expression of an adjudication" connotes the adjudication granting or refusing any of the reliefs claimed in the plaint and embodied in a formal declaration. An 'order' clothed in the form of a decree will not make it a decree. If a decree has not been formally drawn up in terms of the judgment, no appeal lies from the judgment, but a misdescription of a decision as an order which amounts to a decree does not make it any the less a decree. All formal expressions would, however, not amount to a decree unless the subsequent conditions are also complied with.

2. The adjudication must have been given in a suit. Every suit is commenced by filling a plaint in a civil court. There cannot be a decree unless the suit has been filed. A decree unless the suit has been filed. A decree is an indispensable part of a suit carried out to its logical conclusion. Rejection of an application for leave to sue in **forma pauperis** is not a decree within the meaning of the term for there is no plaint unless such application is granted and there is consequently no decision in a suit.

3. It must have determined the rights of the parties with regard to all or any of the matters in controversy in the suit. An order of dismissal for default of appearance is no determination of the rights of the parties and, therefore, is not a decree. Similarly decision on an application by a person to be added as a party to the suit on the ground of his interest in the subject-matter of the suit is not a

decree for it is not a decision on the rights of the parties. It has been held that the expression "matters in controversy" must not be understood as relating solely to the merits of the case. It would cover any question relating to the character and status of a party suing, to the jurisdiction of the court, to the maintainability of a suit and to other preliminary matters which necessitate an adjudication before a suit is inquired into. It, however, does not include proceedings preliminary to the institution of a suit, e.g., an application for leave to sue as a pauper. (*Ankala Venkata Reddy v. Manchata Venkata Reddy*, 29 I.C. 393).

The term "parties" refers to parties to the suit. An order on a stranger's application to be brought on the record as legal representative is not a decree.

By the phrase "rights of the parties" is meant substantive rights of the parties and not a procedural right. In

general they mean rights of the parties *inter se* in the subject-matter of the suit and include general rights, such as those relating to status, jurisdiction, limitation, frame of suits, accounts, etc., which, if decided, must have a general effect upon the proceedings in the suit. (Narayan Balkrishna Kulkarni v. Gopal Fiv Ghadi, 16 Bom. L. R. 306).

4. Such determination must be a conclusive nature. The decision must be one which is complete and final as retards the court which passes it. Where, therefore, the question sought to be adjudicated is left open, there is no decree. The question that falls for determination in such cases is whether the decision is a final one in its essence or substantially. If it be so, the adjudication is a decree.

It is only when all the four conditions are fulfilled that the adjudication is termed a decree.

Preliminary and Final Decrees

A decree is preliminary when further proceedings have to be taken before the suit can be completely disposed of. Such a decree determines the rights of the parties with regard to some or one of the matters in controversy in the suit but does not completely dispose of the suit. Such decrees are passed in suits for possession and means profits, in administration suits, in pre-emption suits, in suits for dissolution of partnership, in accounts between the principal and agent, in partition suits, in mortgage suits, in suits for foreclosure, in redemption suits, in suits for sale, etc. The cases where the legislature contemplates a preliminary decree are specified in 0.20, rules 12 to 18, and 0.34, rules 2 to 8.

The function of the final decree is merely to restate and apply with precision what the preliminary decree has ordained. The decrees are in the same suit and if the preliminary decree is set aside the final decree is automatically superseded.

A preliminary decree ascertains what is to be done, while the final decree states the result achieved by means of the preliminary decree. (*Kamuni Devi v. Promotho Nath Mukerjee*, 27 I.C. 317). The preliminary decree is not dependent on the final one, but the latter is really dependent on and subordinate to the former, which is not extinguished by the passing of the final decree. (*Bibi Wahidunnissa v. Dip Narain Pershad*, 35 I.C. 873, F.B.)

Whether a decree is final or preliminary or partly preliminary and partly final has to be determined only by reference to the decree itself and not by the description given to the decree by the parties.

Where preliminary and final decrees are necessary the preliminary decree declares the rights of parties and the final decree carries into fulfilment the preliminary decree and divides the properties specifically by metes and bounds in terms of the right declared under the preliminary decree thereby completely disposing of the suit. An executable decree is secured to the parties. The Code does not preclude the passing of a more than one final decree and itself con-

templates the possibility of a composite decree, that is, a decree partly preliminary and partly final. [*Varatharajulu Reddiar v. Venkatakrishna Reddiar*, I.L.R. (1967) I Mad. 136].

Thus in a suit between the principal and agent or between the partners for accounts and recovery of such amount as may be found due on taking account, the court first finds that the relationship of principal and agent or that of partners existed between the parties and the plaintiff is entitled to accounts. This is a preliminary decree, for a substantive right is determined thereby between the parties. Now when the actual amount due has been determined, the court passes a decree ordering the defendant to pay the amount to the plaintiff. This is the final decree.

There should be only one preliminary decree in a suit to be followed by one final decree. But a second preliminary decree in a suit

for partition is not impossible where there are facts or circumstances alleged to have come into existence after the passing of the first. (*Bhartendu v. Rakub Husain*, 11 A.L.J. 120). In a partnership suit, however, where there are several preliminary issues, the Code contemplates passing of several preliminary decrees.

A decree may be partly preliminary and partly final. In a suit for possession of the land and mesne profits, the court orders possession of the land in suit in favour of the plaintiff, and directs an inquiry into profits. The first part of the decree is final as it directs delivery of possession to the plaintiff, while the second part is preliminary inasmuch as it directs an inquiry as to mesne profits.

Where the court finds that the frame of the suit is bad, but gives time to the plaintiffs for amending the plaint, the finding of the court on the frame of the suit does not amount to

a preliminary decree nor does it conclusively determine the rights of the parties with regard to any of the matters in controversy and therefore no appeal lies against that finding.

Appeal from final decree in the absence of an appeal from preliminary decree

Where any party aggrieved by a preliminary decree does not appeal from such decree within the period of limitation allowed for appeals, he shall be precluded from disputing its correctness in any appeal which may be preferred from the final decree. (S.97).

The object of S.97 is to prevent preliminary questions being raised in the form of appeal after a case has been decided on the merits. There is unanimity of opinion in all the High Courts that a pending appeal against a preliminary decree does not become infructuous by the passing of the final decree. An appeal from a preliminary decree can be heard, although, during its pendency, a final decree is passed, but is not appealed against. (*Kanhaiya Lat v. Tribeni Sahai*, 6 All., 532). As regards the point whether an appeal can be preferred against the preliminary decree even **after** the final

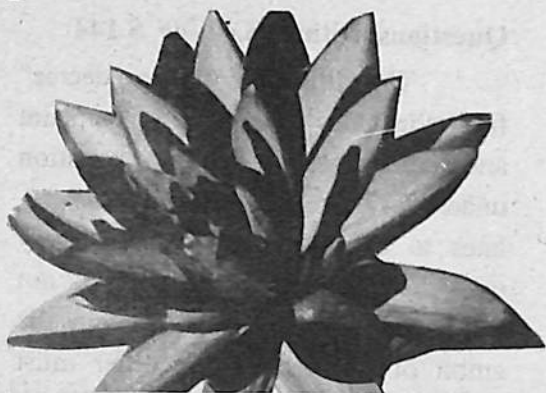

decree has been passed, the High Courts of Allahabad, Madras and Patna have consistently taken the view that the mere fact that no appeal has been preferred from the final decree is no ground for not hearing the appeal from the preliminary decree, whether the latter appeal is filed before or after the final decree; if the preliminary decree is set aside, the final decree falls with it. (*Kanhaiya Lal v. Tribeni Sahoo*, 36 All., 532, and *Lakshmi v. Maru Devi*, 37 Mad., 29). The basis of the view is that the final decree is dependent on the preliminary decree and that, if the latter is set aside on appeal, the former falls with it. The High Court of Calcutta at one time differed from this view. The conflict has now been set at rest by the Full Bench decision of that Court in **Taleb Ali v. Abdul Aziz** (57 Cal. 1013) in which the view of the Allahabad, Madras and Patna High Courts has been adopted as the correct one.

Section 97, however, does not prevent a party from filing a combined appeal against both the preliminary and final decrees if the dates permit him to do so.

The effect of the reversal of the preliminary decree on the final

decree passed by the lower court during the pendency of the appeal against the preliminary decree is that the final decree is superseded because the final decree is in its nature dependent and subordinate, as it is a decree which has been passed as a result of proceedings directed and controlled by the preliminary decree and based thereon. Therefore, when a preliminary decree is set aside on appeal, the final decree automatically falls to the ground, whether the appeal was brought before or after the passing of the final decree.

It has, however, to be clearly understood that the right to appeal lies only from a preliminary decree and not from a preliminary finding in a suit. Where there is only a preliminary finding and no decree is drawn up, there is no preliminary decree and consequently no appeal lies under S.97 of the Code.

Questions within S.47 or S.144

The definition of the "decree" further includes the rejection of a plaint and determination of any question under S.47 or S.144. Section 47 relates to execution of decrees. Every order in execution proceedings is not a decree. In order to fall within the ambit of the decree, the order must be an order determining the rights of the parties to the execution proceedings.

Section 144 deals with restitution and the determination of a question under that section is a decree and is as such appealable.

Appealable orders

The definition of the decree postulates that the term "decree" shall not include any adjudication from which an appeal lies as an appeal from an order. Appealable orders are given in S.104 and O.XLIII, r.1, and are discussed in Part VII of the book. Such an adjudication which is appealable as an order is not a decree.

Order of dismissal for default

The definition of the decree finally lays down that the term "decree" shall not include any order of dismissal for default. Default may be for want of prosecution of the suit or appeal, default of appearance or other defaults. Such orders of dismissal do not fall within the definition of the term "decree".

Order

Section 2(14) of the Code lays down that "Order" means the formal expression of any decision of a civil court which is not a decree.

The following are some of the orders which amount to a decree

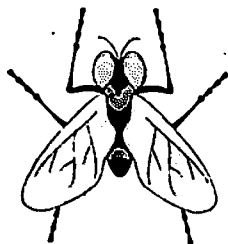
(i) An order rejecting a plaint—the definition of "decree" provides that the rejection of a plaint shall be deemed to be a decree; (ii) an order dismissing a suit for non-payment of court fee or for failure to pay additional court fee demanded (*Dularin v. Hiranman*, 1954 N.L.J. 32); (iii) an order for the dismissal of an appeal for non-payment of court fee demanded after adjudication as to classification of a suit; (iv) an order discharging some of the defendants

for want of cause of action; (v) an order rejecting prayer for a final decree for foreclosure; (vi) an order rejecting a plaint for insufficiency of stamp; (vii) an order discharging defendants for failure of the plaintiffs to furnish particulars, as it amounts either to rejection of a plaint or dismissal of a suit; (viii) the decision of a district court on appeal that the court below has no jurisdiction; (ix) where one issue is settled and the case remanded to the lower court for the determination of another issue; (x) an order of abatement of a suit; (xi) an order dismissing an application by a legal representative to be brought on the record; (xii) an order staying execution of a decree; and (xiii) an order dismissing cross objection.

The following are, however, some of the orders which do not amount to a decree

(i) An order refusing stay; (ii) remand under S.151 or an order for amendment under that section; (iii) an order rejecting an application for leave to sue in *forma pauperis* for no suit has till then been filed; (iv) an order refusing leave to institute a suit for accounts of a religious endowment; (v) an order on a petition to appoint a new member on the

committee of a religious endowment; (vi) an order under the India Trusts Act dismissing an application for the removal of a trustee; (vii) an order of an appellate court returning a memorandum of appeal to be presented to the proper court (but an appeal lies from an order returning plaint by the trial court, although no second appeal can be entertained); (viii) an order refusing memorandum of appeal for default in payment of court fee (*Chhotey Lal v. Gotainya* A.I.R. 1955 V.P., 46); (ix) an order of the District Judge setting aside the rejection of a plaint; (x) an order overruling a plea against the maintainability of a suit; (xi) decision in plaintiff's favour as to his locus standi to sue; (xii) an order appointing a commissioner to take accounts; (xiii) an order directing an execution case to be dismissed for non-prosecution; (xiv) dismissal for non-compliance with an order of the court, for the plaintiff can file a fresh suit (*Mohan Lal v. Banmali*, 1954

N.L.J.68); (xv) an order of the High Court dismissing an appeal for failure on the part of the appellant to deposit printing charges. (Ren Vijoy Prasad Singh v. Parmatma Nand Singh, 1945 A.L.J. 73) and (xvi) an interlocutory order in execution deciding a point of law arising incidentally.

Decree and Order distinguished

The adjudication of a court of law may be either decrees or orders. The latter are subdivided into appealable orders and non-appealable orders.

The essence of distinction between a 'decree' and an 'order' seems to be in the nature of the decision, rather than in the manner of expression; for the words 'formal expression' appear in both definitions. The question is one of substance whether an adjudication is a decree or order. (Ahmad v. Hosain, 42 I.A. 91). Both decree and order are adjudication of a court of law. The distinction lies between the two in the matter of appeal.

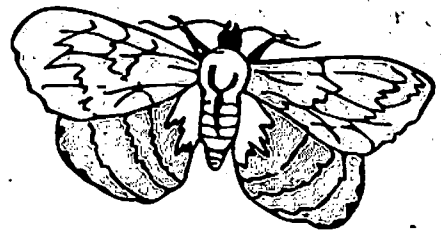
In the first place, every decree is appealable, i.e., a first appeal invariably lies from a decree unless it is expressly provided in the body of the Code or by any other law for the

time being in force. For example, it is expressly provided in S. 96 (3) that no appeal shall lie from a decree passed by the court with the consent of parties. But every order is not appealable. Only these orders are appealable which are specified in S.104 and Order 43, rule 1.

In the second place, a second appeal lies to the High Court in the case of decrees if there is some question of law involved therein. No second appeal lies at all even in the case of appealable orders. [S.104 (2)_7.

In the third place, a decree is an adjudication which **conclusively** determines the rights of the parties with regard to all or any of the matters in controversy; an order may or may not finally determine the rights of the parties.

In the fourth place, a decree may be preliminary or final, but there is no such distinction in an order.

In the fifth place, a decree originates from a suit commenced by presentation of a plaint. An order may not necessarily originate from a suit; it generally arises from a proceeding commenced on an application.

Another distinction was that where the order passed in appeal was reversed or varied, an application for restitution did not lie under S.144, though the court could order restitution under S.151, C.P.C. There is, however, one distinction between the exercise of powers under S.144 and the exercise of the court's inherent jurisdiction under S.151. While S.144 is mandatory, the exercise of the power under S.151 depends upon the discretion of the court which will be used only in the interests of justice.

And, lastly, in every suit there is one decree unless in suits for possession and mesne profits, administration or pre-emption suits, suits for dissolution of partnership or mortgage suits the Code permits two decrees,

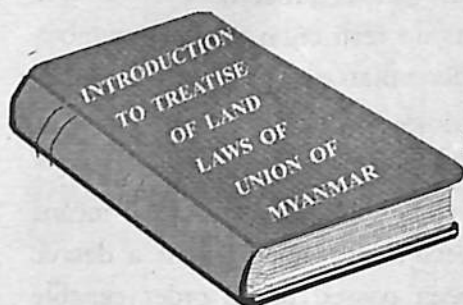
one preliminary and the other final; in the case of a proceeding or a suit there is no restriction as to the number of orders that may be passed.

Decree-holder

The term "decree-holder" means any person in whose favour a decree has been passed or an order capable of execution has been made. [S. 2 (3)_7. It is clear from the above definition that a person who is not a party to the suit but in whose favour an order capable of execution is made is a decree-holder. A person is a decree-holder only as against the judgment-debtors but not as against the defendants discharged before the decree. The term "decree-holder" is not confined to the plaintiff. It denotes one in whose favour a decree is passed. Thus in a decree for specific performance of an agreement being executable by the plaintiff or the defendant, either party is a "decree-holder."

U BA KYAING
DIRECTOR (RETIRED)
ATTORNEY GENERAL OFFICE

INTRODUCTION TO TREATISE OF LAND LAWS OF UNION OF MYANMAR

U HLA MYO THAN
B.Sc (AG:) M.Ag.S. (Rtd.) B.L. Advocate.

INTRODUCTION

MYANMAR NAINGAN DAW is predominantly an agricultural country majority of population of which is dependent upon the land. Lands are categorised as follows:-

1. **Land under cultivation.**

- A. Natural cultivation, (vegetation) Forests etc.
- B. Artificial (man-labour) cultivation-Rice-Paddy fields
- C. Cultivable but uncultivated - Follows.
- D. Uncultivable but transformable to cultivable-Reclamation areas.

2. **Land under non-cultivation.**

- A. Residential - Towns, Wards etc
- B. Recreational - Football ground etc
- C. Religious - Pagodas, monasteries, etc

HISTORICAL PAST

Once upon a time MYANMAR NAINGAN DAW was governed by the Kings and Queens, hence the lands were classified as follows:-

- A. King's Lands
- B. Servicemen's Lands
- C. Peasant's (Public) Lands.
- D. Religious Lands, Pagoda, monasteries sites.

After thousand of years under Kingdon, MYANMAR NAINGAN DAW was annexed by The British and after the first Anglo- Myanmar war of 1824, RAKHINE and TANINTHARYEE territories; after Second Anglo-Myanmar war of 1852, BAGO and AYEYAWADY territories (called Lower Myanmar at that time) and finally after the Third Anglo-Myanmar war of 1886, the remaining territories (called Upper Myanmar) fell under the British rule.

Since there are over 60 years (1824-1886) of time-space between the annexation of lower and Upper Myanmar the customary, legal and administrative differences occur in between the two Myanmar's.

Hence after annexation, Upper Myanmar Lands are divided as:-

- A. Hereditary (Privately owned) lands-commonly known as
 - Bo-ba-paing lands
 - literally-Grand
 - Father's Lands.

B. Government lands

Lower Myanmar - also

A. Land under Land holders Rights

(that is after 12 years of incessant occupation and texation, such right can be reserved by the occupant; not absolute ownership but right to "hold" under section (8) of the Lower Myanmar Town and Village Lands Act of 1898,

B. Government lands.

Rights under (A's) that is public lands of above are-

- (i) Right to keep under the occupant control (that is, to live, and dwell)
- (ii) Right to cultivate
- (iii) Right to mortgage
- (iv) Right to sell
- (v) Right to inherit

Rights under (B's) that is Government Lands of above are-

- (i) Right to keep under the occupant control (that is, to live and dwell)
- (ii) Right to cultivate
- (iii) Right to inherit (but this right does not accrue to the non-cultivators, that is to say, only agriculturists have the priority rights over the non-agriculturists.)

Suez canal was opened in the year 1896 and trade between the East and West expanded, so also the population of both indigenous and immigrated foreigners. The country is wide, the cultivable lands are abundant but the population was at that time very scarce. Then comes the Indians both for cultivation and money-lending (diplomatically speaking, financing for cultivation purposes); hence Tamils, Hindus, Orias, and, well, the historic Chettyars. Then the British introduced the following classes of land in addition to the existing land forms.

- (i) Land under Grant (Long and Medium Grants.)
- (ii) Lease-hold lands
- (iii) Temporary lease lands (for seasonal only)
- (iv) New colonies (that is newly 'opened' lands)
- (v) Inundated and 'island' lands (that is lands submerged under river during Monsoon season, but appear when the river water recede, found only in riverine areas of Myanmar).

Generally speaking, since Myanmar Naingan does possess (167,482,900) acres of land with about 20 millions of population at that time, every body who had a dagger (or dah) can cut trees, vegetational under-growths and bushes and can settle on that clearing and claimed to be a 'landowner'. Hence the Myanmar word of 'Da-ma-Oo-cha', that is, who cut first with his 'dah' and settle there. Some cut and clear small holding, some big plots, but some who cannot cut but some money in their hands 'buy' the already cleared lands. Hence the division of classes of clutivators and land-owners prevail from that time hither to.

Myanmar Naingan Daw becomes independent in the year 1948 and by Section 30 (1) of the them Constitutional Law of the Union of Myanmar, the state is the ultimate owner of all lands. Again on the 26th of October 1953 all lands within the Union of Myanmar were nationalised under the Lands Nationalisation Act of 1953. Again reinforcing under the section 18 (a) of the 1974 Constitutional Law of the Union of Socialist Republic of Myanmar, the state is the ultimate owner of all lands and resources arising from land, water and air-space within the country.

Hence all lands in our country fall under one and the absolute owner-the state-and the state only.

IMPLEMENTATION

When there is Man and Man, and Man and Land, and Land and Man, there emerge disputes-called land disputes-and these disputes are primarily settled by arbitration between the disputants and if not successful come to the Law Courts. Thereby enter Judges, Lawyers with Land-Law Books tugged in their arm-pits.

In conducting a land dispute case as a lawyer, the first litmus test is, whether the land in dispute is a land under cultivation or non-cultivation?

To elucidate:-

- (a) Under the Land Nationalisation Act of 1953, Section 3 (b) lands for residential purposes are exempted from nationalisation, called exemption lands, are non-agricultural lands,
- (b) Under section 39, of the same act, formerly agricultural purposes such as football grounds, training depots. etc. are no longer agricultural lands.

The disputes arising from the above lands can be sued in the Courts of different levels for the cases like sections 447, 426, 420 of the penal Code, section 145 to 148 of the Criminal procedure Code and other suits of civil nature as in the Transfer of Property Act, Specific Relief Act etc.

- (c) All disputes arising from lands under the agricultural purpose cannot (repeat) cannot be sued in any Courts vide Section 36 of the same Act which states except for compensatory claimant cases and the Directive No.8 of 1965 of the Central Court of Yangon dated the 7th August 1965.

Hence all cases of agricultural lands will be tried in the then people's Councils under section 66 (e) and (j) of the Law of Rights and Duties of the people's Councils of Different levels of 1977.

This is very serious demarcation and any law-suit which mistakenly entertained by any of the Court are to be dismissed summarily.

Finally one very important question.

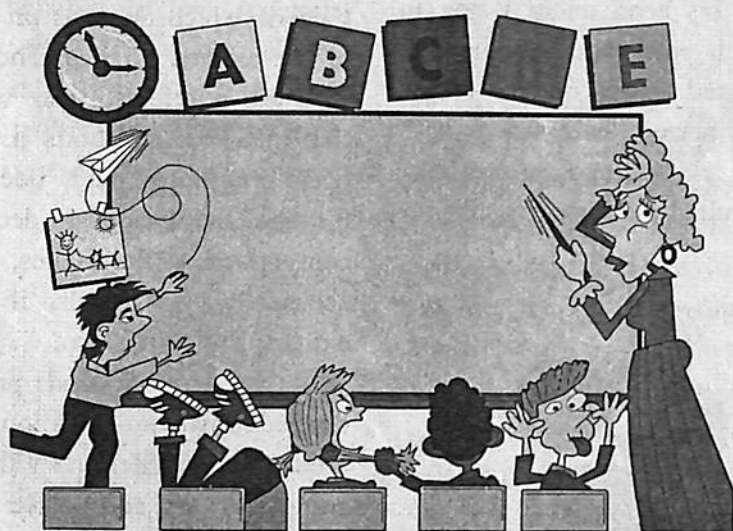
Is land moveable or immoveable?

Cent percent of the answers will be **immoveable**. But there are **moveable** lands called **impermanent** lands. The above-stated inundated and 'island' lands are lands which are submerged in the Monsoon Season of May to September in river water, but emerge when the river water recedes in October and November. These lands are geophysically and agriculturally **impermanent**

Lands varying in sites and sizes. When appearing, these 'moveable' lands also belong to agricultural lands and the disputes of which cannot be tried in the Courts but by the Peoples Councils Vide Section 66 (d) of the Law of the Rights and Duties of the People's Councils of Different Levels of 1977 and under Section 16 of Tenancy Act (Rules) of 1963, utilising the special powers given vide the letter No. 1/Balaka (9) Gagy 70 (292) of 27th May 1970 by the then Central Land Committee.

Again another miraculous type of land called "Floating Lands" Curious? No. It is in the Inlay Lake territory of Shan States. These floating lands (not necessary called islands) can be moved rowed, cultivable, building constructable, can be transferred from one village track to another etc. Disputes arising from such floating land's are so far conducted in the local arbitral Courts.

Hla Myo Than

Kachin Traditions and Customary Laws.2.

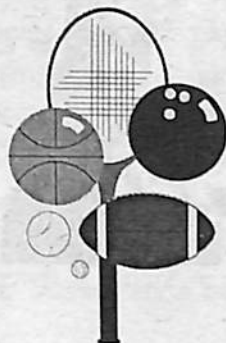
U MIN THU (ADVOCATE).

Trial by ordeal:-In the olden days, trial by ordeal was frequently resorted to in civil cases, and each party backed his opinion by depositing stakes with a referee. Frequently the test was arbitrary and was carried out with the aid of Tumsa (a priest), but sometimes it took the form of competition between the rivals; and in one case a long-standing dispute was decided in favour of the party who could remain longest with his head under water. In this case each party had his supporters, who betted freely on the result. The winners seized their stakes with great alacrity and one exasperated loser severely assaulted the unsuccessful litigant.

There is a simple trial by ordeal, in which both accuser and accused have to stake something, the magnitude of which depends on the gravity of the alleged offence. The stakes are held by a referee, who wraps some rice in a leaf and boils it. If the rice boils regularly and becomes soft through, the accused is declared innocent and takes the stakes, if not, the accuser wins. Ordeals, if not totally extinct, are almost so.

Law:-Custom and precedent as handed down by tradition and interpreted by the chief and village council comprises the recognized law. Each case is decided on its own merits, but there are recognized rules to follow,

and a generally accepted scale of punishments or compensation. The old Mosaic code of a tooth for a tooth and an eye for an eye does not satisfy the Kachin sense of justice. He demands at least double for the harm done, and in most cases five teeth for one. The general tendency is to squeeze out of the offending party all that is possible. If the accused is satisfied or regards it useless to resist, the terms imposed are accepted and peace is declared.

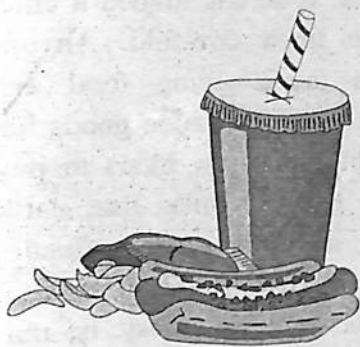
But if he and his party, which usually means his family, feel strong enough to refuse, there is likely to be a standing grievance, or as it is expressed, a Khar (debt), which may lead to a feud. It is in the settlement of these debts that the legal ingenuity is exercised, and from which a Kachin gets more excitement and enjoyment than from anything else. The ordinary cases that come up for settlement are:-

Adultery, (num shaw). Its interpretation is similar to that of section 497 of the Penal code. This is a serious, but not very common offence. The man is always held guilty, and under the ancestral law was killed, unless he was able to pay a very heavy fine. It is no use for the man to plead that the woman made the first advances or was a willing party. The "elders" will sum up the case in accordance with the well known proverb, "If a Shan is at fault he must die; in a dispute with a Kachin he must die, if heaven is at fault the earth is drenched; if the earth is at fault it deserves to be drenched." This means that in any case the man must pay the penalty, or compensations to the husband of the woman.

The compensations as a rule consist of:-

1. A large far-sounding gong, ten spans in circumference.

2. A long silk longyi.
3. A buffalo of 5 rains.
4. A string of valuable beads.
5. A sword with silver hilt and silver scabbard.

In some other places, the man has to pay double the values of the betrothal gifts which the husband formerly presented to the parents-in-law.

Rape on an unmarried woman would be settled by a fine or compensations which as a rule consist of :-

1. A far-sounding gong, ten spans in circumference.
2. A buffalo of five rains.
3. A bolt of silk cloth.
4. A pair of bangles.
5. A big black sword.
6. A long black spear.

Rape on a married woman, under ancestral law was death, slavery or a very heavy fine used to be the punishment. When a fine was sufficient:-

1. A bullock of 5 rains.
2. A big gong, ten spans in circumference.
3. A big black sword.
4. a bolt of silk cloth.
5. A carpet, and almost anything else that could be exacted, would be demanded.

Nowdays cases of this kind usually come before the state court. Theft, (lagu hkar): -It is customary to fine a thief double the value of the goods stolen. If he has robbed a chief he may be fined five-fold. Anyone assisting a thief, giving food and shelter or concealing stolen goods has also a "debt" (shat jaw hkar) to pay. In addition to the regular fine, cattle or hogs for sacrificing to the offended spirits must be paid. If the offender is poor and has nothing to pay, he may be expelled from the village, sold as a

slave; or even killed. False charges for the sake of extortion are treated very much as theft, and this "debt" (jawat hkar), may lead to serious trouble. A Kachin is very sensitive and anything like an insult, a false charge or insinuation, is deeply resented and may easily lead to a prolonged quarrel ending in bloodshed.

A Loan, (hkoi shap hkar). This is a very general and hence not a serious offence, but decidedly difficult in settling. A Kachin borrowing money or grain never thinks of the day of payment. He regards it rather as a gift than as a loan. He hates more than anything else to pay taxes, a fine or a debt, and loves above everything else to get something for nothing.

To collect an old debt is an art that only a few understand. It takes an immense amount of talking, and

incidentally a great deal of time, food and liquor is consumed. But time is nothing to our friend, and if he can get his board while talking a week or two about a two rupee debt, he feels satisfied even if he does not succeed in collecting the amount. He can come again the next year and go through the same performance. The debtor is equally satisfied if there is another delay, furnishing one more chance not to pay at all.

U MIN THU (ADVOCATE)

References.

1. မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၊ ဗဟိုကော်မတီ
ဌာနချုပ်ထုတ် ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ "ကချင်"
2. Burma Cazetteer. By Mr. W.A. HERT.
3. Burma Cazetteer. By Mr. G.W. DAWSON.
4. The Kachins. Their customs & Traditions. By Rev. O. Hanson. Lit. D.

တရားရေးဂျာနယ် စာမူများ ပေးပို့နိုင်ပါသည်

တရားရေးဂျာနယ်သည် ဥပဒေပညာပေးရန်နှင့် တရားစီရင်ရေး အထောက်အကူ ပြုရန်အတွက် ထုတ်ဝေလျက်ရှိသည့် ဂျာနယ်တစ်စောင် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေပညာပေး ရသ၊ သုတ၊ ဆောင်းပါးနှင့် တရားစီရင်ရေး အထောက်အကူပြု ရသ၊ သုတ၊ ဆောင်းပါး၊ ကဗျာ၊ ကာတွန်းများအား အောက်ပါလိပ်စာသို့ ရေးသား ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

စာတည်းအဖွဲ့
တရားရေးဂျာနယ်၊ တရားရုံးချုပ်
ရန်ကုန်မြို့

ကြော်ငြာဖိတ်ခေါ်ပါသည်

တရားရေးဂျာနယ်တွင် ကြော်ငြာထည့်သွင်းလိုသူများ အောက်ပါလိပ်စာသို့ ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက် နိုင်ကြောင်း ဖိတ်ခေါ်ပါသည်။

ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး
ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာနခွဲ
ဌာနခွဲ (၉)
တရားရုံးချုပ်၊ ရန်ကုန်မြို့
ဖုန်း-၂၈၃၆၈၁

အမှားပြင်ဆင်ခြင်း

တရားရေးဂျာနယ် အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၅) နှင့် (၆) တွင် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)မှ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးဦးစိန်လှိုင်၏ ပညာအဆင့်အား B.A (Law) LLB ဟု ဖော်ပြ ပါရှိခဲ့ရာ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ဦးစိန်လှိုင်၏ ပညာအဆင့် အပြည့်အစုံမှာ B.A (Law), LL.B., LL.M., Advocate ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ ဥပဒေဘောင်အတွင်း နေထိုင်ခြင်း၊
ဘေးကင်းရန်ကွာ ပြည်သာယာ။

၂။ မကောင်းမှုဟူသည် ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိ။

၃။ ရာဇဝတ်ဘေး ပြေးမလွတ်။

၄။ ရဲနှင့်ပြည်သူ လက်တွဲကူ၊
ဒုစရိုက်ဟူသမျှ ဖော်ထုတ်ကြ။

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပုဒ်

ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။

မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။

လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။

လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။

ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။